

ITALIJA / DAN PO VOLITVAH NOV POTRES V ITALIJANSKEM POLITIČNEM SVETU

Milanska preiskava o podkupninah: sodno obvestilo tajniku PSI Craxiju

Socialistični voditelj pravi, da gre samo za politični napad v okviru dobro vodene kampanje

VOJMR TAVCAR

RIM - Novica ni bila neprisakovana, a je kljub vsemu eksplodirala z močjo bombe. In povzročila pravi potres, morda se večji od izidov nedeljskih in ponedeljkovih upravnih volitev. »Italijanskemu političnemu sistemu so pomerili v srce,« je dejal notranji minister Nicola Mancino in s tem jasno nakazal sodni in politični domet ukrepa milanskih sodnikov, ki so včeraj poslali jamstveno sporočilo tajniku PSI Bettinu Craxiju.

Novica je udarila v italijanske politične kroge okoli 13. ure, ko so bili voditelji zavzeti z analizo volilnih rezultatov. Najprej so agencije odptkale novico kot zelo verjetno, malo pozneje pa jo je uradno potrdilo tudi tajništvo PSI. Na italijansko politično situacijo, predvsem pa na socialistično stranko, ki je izšla z volitev porazena, se je po plohi usula se toca.

O možnosti jamstvenega obvestila socialističnemu tajniku se je v Milanu govorilo že več časa. Toda milanski tožilstvo, ki je s svojo preiskavo o podkupninah in nepravilnostih že postavilo na zatožno klopi 16 parlamentarcev, očitno ni hotelo, da bi jamstveno sporočilo Craxiju imele volilne posledice in je zato počakalo na konec volitev. Kaze, da so se javni tožilec Saverio Borelli in njegovi namestniki Gerardo D'Ambrosio, Antonio Di Pietro,

Gherardo Colombo in Piercamillo Davigo sestali v ponedeljek popoldne in dokončno sestavili tekst jamstvenega obvestila.

Dokument, ki obvesča tajnika PSI, da sodniki ugotavljajo njegove morebitne odgovornosti, naj bi omenjal kot možne prekrške, korupcijo in kršitev zakona o finansiranju strank. Sum o možni vpletenosti Craxija naj bi slonel predvsem na pricevanjih nekaterih obtoženih podjetnikov, kot so predsednik istoimenskega gradbenega podjetja Mario Lodigiani in poverjeni upravitelj Ligrestijeve družbe Prefin Enzo Betti, baje pa tudi na priznanjih že obsojenega predsednika doma za ostarele Pio Albergo Trivulzio Maria Chiese. In k jamstvenemu obvestilu zoper socialističnega tajnika naj bi prispeval tudi bivši sekretar PSI Giacomo Mancini, ki je pred milanskimi preiskovalci pričal pred dvema tednoma ter ob tej priložnosti potrdil obtožbe zoper Craxija in sicer, da je vedel za vse kanale finansiranja socialistične stranke.

Na obtožbo je socialistični sekretar popoldne odgovoril z ostro izjavo, v kateri je jamstveno sporočilo ocenil kot »povsem neosnovano pobudo, ki pa je prava agresija na mojo osebo s političnimi, nikakor pa ne sodnijskimi cilji«. Dodal je, da tudi ukrep milanskih sodnikov sodi v okvir »dobro uglasene kam-



panje proti meni, ki traja že nekaj mesecev in ki je vsem jasno pred očmi«. Craxi si je kot tajnik prevzel moralno odgovornost za vsedrjavno delo stranke in dodal, da je že v poslanski zbornici pred nedavnim jasno povedal, kaj meni o finansiranju strank, ob tem pa približal, da jamstveno obvestilo zadeva upravljanje stranke, »s katerim se nisem ukvarjal in o katerem v večini nisem bil niti posredno seznanjen«.

Milanski sodniki Craxijeve reakcije niso hoteli komentirati in so dejali le, da sodniki morajo govoriti le preko potem, ko je od milanskih sodnikov dobil jamstveno sporočilo. Korak milanskih sodnikov je v Rimu odjeknil kot prava bomba. Reakcije politikov so nihale med osplostjo in zaprednostjo, pa tudi zaskrbljenostjo nad tem, kaksne bi lahko bile posledice za sistem. Ni naključje, da je snoci o

ranja stranke, medtem ko za nekatere od teh najbrž ni vedel upravni tajnik Vincenzo Balzamo, ki je umrl za kapjo le teden potem, ko je od milanskih sodnikov dobil jamstveno sporočilo.

Korak milanskih sodnikov je v Rimu odjeknil kot prava bomba. Reakcije politikov so nihale med osplostjo in zaprednostjo, pa tudi zaskrbljenostjo nad tem, kaksne bi lahko bile posledice za sistem. Ni naključje, da je snoci o

volilnih izidih in o sodnem obvestilu govorila Craxijeva večina na seji, ki jo je vodil sam tajnik in da se je popoldne po jutranji seji spet sestalo tajništvo PSI, da bi preučilo položaj v luci novih razpletov. In prav tako značilno je dejstvo, da nista hotela ne tajnika DSL ne KD spregovoriti niti besedice o sodnijskem ukrepu.

Jamstveno obvestilo je, kot je razumljivo, povzročilo največjo zaprednost in zaskrbljenost v

socialistični stranki, obenem pa je prispevalo k temu, da je PSI strnila vrste vsaj na vodstveni ravni. Voditelj notranje opozicije Claudio Martelli je odpovedal za včeraj sklicani sestanek svojega krila in pozval stranko k enotnosti in solidarnosti in na isti ton so bile uglasene tudi izjave drugih voditeljev. Zato pa so iz periferije začele prihajati jasne zahteve, naj tajnik odstopi.

Ce sta KD in DSL molcali, so se pa oglasile druge politične sile. Najbolj radikalna je bila Severna liga, katere senatorji so včeraj popoldne v znak protesta zapustili za skoraj pol ure senat, čes da ne morejo glasovati o finančnem zakonu, ko je tajnik ene od vladnih strank in bivši predsednik vlade dobil jamstveno obvestilo in je osumljen korupcije. To pa je bilo preveč tudi za nacelnika skupine Stranke komunistične prenovе Libertinija, ki je poudaril, da sicer ni bil nikoli mehak do Craxija in socialistov, vendar dodal, da »politike ni mogoče delati z izkoriščanjem jamstvenih obvestil«.

Kaj se bo zgodilo sedaj je težko napovedati. Rim je vsekakor pretresen in najbrž bo se bolj, če bi se uresničile govorice o novih jamstvenih obvestilih, ki so krožile včeraj popoldne predvsem v senatu.

stran 5

Italijanski mirovniki o misiji v Sarajevu

Predstavniki skupine kakih 500 mirovnikov, ki so v prejšnjih dneh obiskali oblegano Sarajevo, so včeraj na tiskovni konferenci v Rimu poročali o rezultatih mirovne misije v Bosni in Hercegovini.

stran 5

Monteshell: preklic odpustov

Vodstvo družbe Monteshell in sindikalisti so s posredovanjem deželnega izvolilnega sveta za industrijo dosegli sporazum, po katerem bo prešlo 90 delavcev nekdanje tržaške naftne čistilnice Aquila v sklop novega podjetja SA.VI.TRI., vendar bosta imeli odločilno besedo ministrstva za industrijo in delo.

stran 6

Občina Milje ima novo upravo

V Miljah so predsinocnim izvolili novo občinsko upravo, ki jo znova vodi socialistični župan Ulcigrai. Novo koalicijo sestavljajo Lista Frausin, PSI, PRI in zeleni.

stran 6

V Doberdobu odobrili proračun

Doberdobski občinski svet je predsinocno odobril občinski proračun za leto 1993. Krčenje javnih izdatkov bo tudi tamkajšnjo upravo prisililo k varčevanju in bo omogočilo izvedbo le najnujnejših investicij.

stran 8

Izžrebali četrtfinalne pare pokala UEFA

V Ženevi so včeraj izžrebali četrtfinalne pare za pokal UEFA. Juventus je žreb dodal Benfco iz Lizbone, Roma pa se bo pomerila z Borussia iz Dortmunda. Preostali srečanja sta Real Madrid - Paris Saint Germain in Auxerre - Ajax Amsterdam. Prve tekme bodo 3. marca 1993, povratna srečanja pa bodo na sporedu 14 dni kasneje. Juventus bo v prvi tekmi gostoval, medtem ko bo Roma igrala doma.

stran 19

Jure Košir deveti

Na tekmi svetovnega pokala v slalomu je naš smučar zasedel odlično deveto mesto. Gregor Grilc je po odlični uvrstitvi v prvi vožnji v drugi izpadel.



stran 19

SLOVENIJA / KEVS

Veliki nastopajo skupaj, mali v njihovi senci, pravi minister Rupel

Konkretnih odločitev ni pričakovati

LJUBLJANA - »Nekoliko bolje sem spoznal organizacijo Konferenca o evropski varnosti in sodelovanju, kot sem jo poznal doslej. Spoznal sem, da je konzenz temeljna metoda njenega delovanja, nerealno pa je pričakovati, da je sposobna sprejemati kakšne konkretne odločitve, ker ima preveliko število držav članic. Na zasedanju Kevsa sem videl, da veliki nastopajo skupaj, majhni pa v njihovi senci. Pri tem pod pojmom veliki razumem Združene države Amerike in Evropsko skupnost, ki na zasedanja te organizacije prihajajo sporočati tisto, kar so se že nekdaj drugje dogovorili,« je po vrnitvi z zasedanja Kevsa v Stockholmu na novinarski konferenci povedal slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel.

Minister je se dodal, da je bila vloga Slovenije na konferenci zelo opazna, saj je imel priložnost poleg soproedsednika zenevske konference lorda Da-

vida Owna podati uvodno razpravo o nekdanji Jugoslaviji.

V sklepnem dokumentu ima vprašanje nekdanje Jugoslavije posebno poglavje, znotraj tega pa je poseben poudarek na vojni v Bosni in Hercegovini. Glede sprejemanja tega dokumenta je bilo precej zapletov, saj je zunanji minister Bosne in Hercegovine Haris Silajdzic celo zahteval, naj ta dokument »škartirajo«, ker v njem ni bilo zahteve po odpravi embarga na uvoz orožja v BiH, toda pozneje je moral tudi on sprejeti kompromisno rešitev.

Minister Rupel je kot glavni dogodek na zasedanju Kevsa v Stockholmu navedel nastop ruskega zunanjega ministra Kozirjeva. Oznacil ga je kot znamenje, da se v Rusiji nekaj dogaja oziroma kot ministrov poskus, da se na nenavaden način poslovi se od kolegov. Povedal je, da ga je Kozirjev za Božič povabil v Moskvo.

KARLOVAC / SRBSKI SLI POPUSTILI POD PRITISKOM MEDNARODNE JAVNOSTI

Nad tisoč ujetnikov iz zloglasnega srbskega taborišča Manjače sinoči prispelo na Hrvaško

Namestili so jih v eni od kasarn nekdanje JLA - Do konca tedna naj bi spustili še nadaljnjih 2000 ujetnikov Manjača ni edino taborišče, v katerem držijo vojake in civiliste - V Karlovac prihajajo družine pogrešanih

GORAN MORAVCEK

KARLOVAC - Zloglasno taborišče Manjače pri Banjaluki utegnejo kmalu zapreti. Doktor Radovan Karadžić, vodja Srbov v BiH, trdi, da se bo to zgodilo do petka, ko bi tudi zadnji taborisnik moral stopiti v svobodo skozi vrata pekla, nad katerimi v cirilici piše "logor - zabranjen ulaz". Prva Karadžićevih obljub se je uresničila že v ponedeljek, potem ko je okrog 21. ure 1080 ljudi prislo s področja, ki je pod nadzorom Srbov, v hrvaško mesto Karlovac. Moski so se pripeljali pod zascito Visokega komisariata ZN v 20 avtobusih, skupaj z begunci. Namestili so jih v eni od karlovskih kasarn nekdanje JLA.

Ko so izvedele o prihodu velike skupine moskih, med katerimi jih je precej več mesecev preživelo v Manjaci, so začele davi v Karlovac prihajati tudi družine

teh nesrečnikov. Zaradi tega so na hitro sklicali sejo mestne vlade Karlovca, ki si prizadeva, da bi preprečila begunski kaos.

Na področju BiH, ki je pod srbskim nadzorom, poleg Manjače se zmeraj deluje vrsta zloglasnih taborisc. Po sporazumu med Mednarodnim rdecim krizem in vsemi tremi stranmi, ki so v vojnem spopadu na območju BiH, bi morali Srbi vsa taborisca zapreti, ujetnike pa spustiti na svobodo. Predviden rok za to je bil 31. oktober, zdaj pa se se zmeraj več deset tisoč ljudi nahaja v srbskem ujetništvu. Okrog 770 ujetnikov iz Manjače so sredi novembra izpustili na zahtevo Mednarodnega rdečega kriza, katerega predstavniki so se že sredi julija prepicali o skrajno težkem življenju taborisčnikov in o mučenjih.

Vlada BiH je pred kratkim objavila poročilo o zločinih zoper civilno prebivalstvo in zagotovila, da se število taborisc pod srbsko oblastjo ne zmanjšuje. Bojijo se, da so Srbi pod pritiskom mednarodne javnosti del taborisc zaprli zato, da bi lahko znova odprli druga, na drugih po-



dročjih. Ze po odkritju resnice o koncentracijskih taboriscih v BiH so, kot pravijo bosansko-hercegovske oblasti, Srbi pobili "stare" taborisnike, ki so bili v zelo slabem stanju zato, da bi za seboj zabrisali sledove mučenja. Ob cesti, ki pelje od Skender Vakufa

do Travnika, naj bi na področju Koricanske stijeane pod planino Vlačić zasuli okrog 5.000 trupel taborisčnikov. Zaenkrat se ni dokazov o teh množičnih grobiščih, z izjemo okolice Vukovarja, kjer so Srbi na področju Ovcare umorili okrog 200 Hrvatov.

KOMENTAR

Kriza, resnična in globoka

VOJIMIR TAVCAR

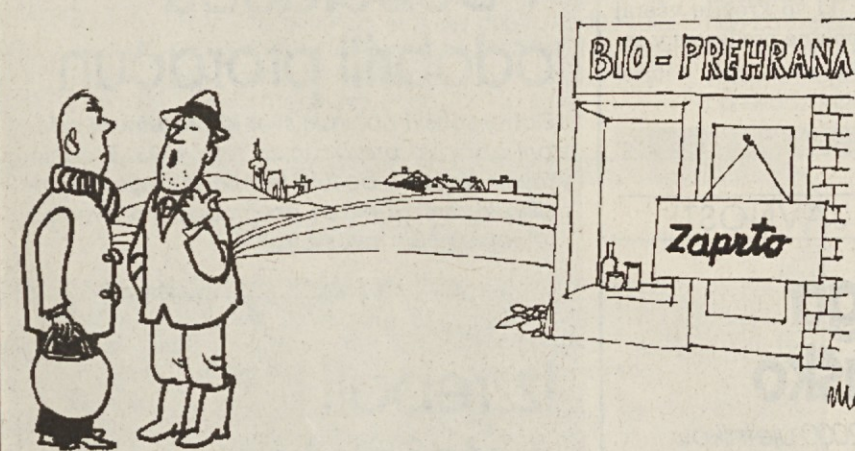
Sporočilo je jasno: italijanskim volilcem sedanji strankarski sistem ne ustreza več. Ponovili in podčrtali so ga volilci, ki so se v nedeljo in ponedeljek odpravili na volišca, da bi obnovili 55 občinjskih svetov in en pokrajinski svet.

Svoj protest so volilci izrazili na več načinov: na severu predvsem tako, da so množično glasovali za Severno ligo Umberto Bosija in podprli njen program federalne ureditve Italije; na jugu tako, da so se izrekli predvsem za skrajno levo in skrajno desno opozicijo; v vsej državi pa s skromnejšo udeležbo (ki je bila v odstotkih znatno manjša od udeležbe na spomladanskih političnih volitvah).

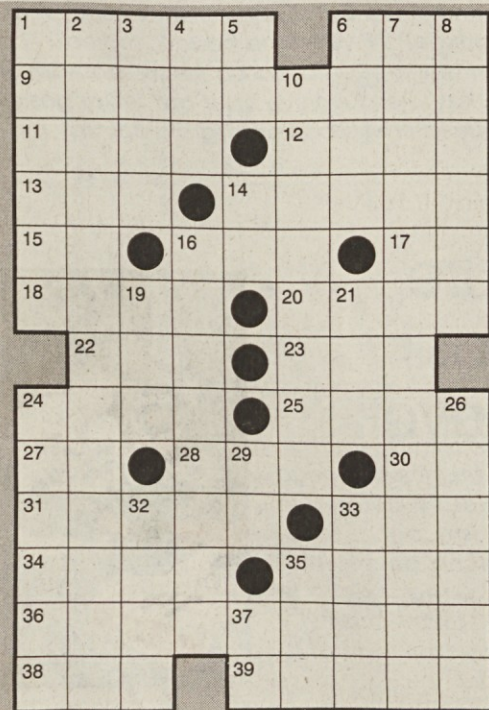
V nedeljo in ponedeljek je za obnovo občinjskih skupščin volilo približno milijon upraviteljev, kar pomeni 2 odstotka vseh italijanskih volilcev. Ta vzorec je nedvomno majhen in tudi glede na teritorialno porazdelitev ne preveč homogen in reprezentativ; je pa pomemben, saj nedeljske volitve niso bile samo glasovanje o obnovitvi občinjskih uprav, pač pa skoraj referendum, na katerem naj bi se ljudje izrekli za ali proti sedanjemu političnemu sistemu. To razsežnost so tem volitvam - morda proti lastni volji - dali tudi vsedržavni voditelji strank, ki so vsi brez izjeme obsili Italijo po dolgem in po čez in vnesli s svojimi zborovanji v krajevne stvarnosti izrazito vsedržavne probleme: od spremembe volilnega sistema do ustavne reforme. To razsežnost je glasovanju dalo tudi dejstvo, da so bile to prve volitve po tistem, ko je sodstvo spomladi in poleti pogumno zarezalo v tvor podkupnin, ki je ena od rakastih ran sedanjega italijanskega političnega sistema.

Izidi kažejo, da so volilci tokrat krepko udarili po krščanski demokraciji in socialistih, ki sta glavni stranki sedanje vladne koalicije, in tudi tisti, ki sta bili najhuje vpleteni v afero podkupnin. Niso pa ne kaznovali ne nagradili strank, kot so Demokratska stranka levice (nekdanja KPI) in Republikanska stranka, ali pa večstrankarskih list, ki se zavzemajo za postopne spremembe brez preveč radikalnih pretresov. Nagradili so Severno ligo, skrajno levo in skrajno desno opozicijo. Vendar tudi teh ne v tolikšni meri (tudi Lige v njenem rojstem Vareseju ne), da bi z lahkoto oblikovale krajevne upravne večine.

Kriza ni izmišljena, pač pa je resnična in globoka, je po Gramsciju ugotavljal na televiziji eden od kandidatov. Stari sistem je mrtveč, novega pa se ni videti, ker se se ni rodil. Italijani so z volilnimi rezultati povedali, da se z odlasanjem in navideznimi spremembami ne bodo zadovoljili. Ljudje želijo nov politični sistem, ki bo bolj ustrezal potrebam sedanje družbe. In politične sile morajo pomagati novemu, da se rodi, sicer bi kriza lahko ubrala tudi nevarna pota.



»Leto dni ne bo nič - je šla vsa gnojnica za volitve...«



Vodoravno: 1. sidro, kotva, 6. starejši možak, 9. na današnji dan leta 1770 rojeni nemški skladatelj, največji mojster glasbene klasiike (Ludwig van, umrl 1827), 11. čas brez moče, 12. sladek sok iz mehanega grozdja, 13. vzdevek ameriškega politika Eisenhowerja, 14. prebivalca Tajske, 15. Nino Robić, 16. carovnik, 17. Oskar Nedbal, 18. ime alpinista Cesna, 20. okrajšano moško ime Arsenije, 22. pomol, mostovz, 23. afriški veletok, 24. del rastline, ki vsebuje zrna, 25. majhen zajedalec, ki prenaša nevarne bolezni, klošč, cek, 27. Anton Jansa, 28. pod, 30. Vsevolod Ivanov, 31. glavno mesto Ukrajine, 33. grobo domače suknjo, raševina, 34. snov, materija, 35. vrh v Polhograjskem hribovju, 36. prebivalca države v okviru

Skupnosti neodvisnih držav, 38. plod, 39. krožno oblikovana vas afriških ljudstev. **Navpično:** 1. vrsta zganja, pelinkovec, 2. neukrotljiva zenska, 3. pritlikavec, kešek, 4. grška crka, 5. Ricarda Huch, 6. omot, 7. srednjeevropska država, ki ji tečejo zadnji dnevi obstoja, 8. tipalka, 10. onemogla zenska, 14. kemijski znak za tantal, 16. trajna lepota vzpenjava posodovka, 19. ime ameriške filmske igralka Farrow, 21. odzagan kos debela, hlod, 24. v suhih območjih rastlona z bodicimi, mesnatimi listi, 26. preprosto pastirsko glasbilo, 29. Lado Vilar, 32. anglosaska dolzinska mera, lakot, vatel, 33. velika reka v Svici in Franciji, Rodan, 35. tirnica, 37. Jelko Kacin.

Zmago Pezdirc

POGLED

Pristop in politična odgovornost

BOGO SAMS

V Sloveniji se sestavlja nova vlada, kot da bi poslanci novega parlamenta bili Napoleonovi vojaki, s katerimi se igra otrok. Svincene vojačke premika, kot se mu zljubi in menjava fronte, prijatelje in sovražnike po volji velikega gospodarja. Toda poslanci so osebnosti iz mesa in krvi, odgovarjajo volilcem in so predvsem odraz njihovih resničnih interesov.

V teh dneh smo slisali, da so predsedniška mesta in ministrstva »rangirali«, naredili nekakšen seznam vrednosti, in sedaj jih bodo po »rang« in tezi delili strankam. Vse skupaj spominja na zloglasni »kodeks Cenceli«, ki je vse, prav vse javne funkcije v Italiji delil po karatih: predsednik vlade in predsednik republike 24 karatov, minister prvega ranga toliko, ministri naslednjih rangov to-

liko, vse do zadnjega pisarčka ali novinarja v državni RAI. Vse je bilo v oblasti strank in za vse je bila odločilna milost strankarskih mogotcev. To je tista pot, ki je Italijo pripeljala na rob razpada sistema in po kateri že pričena korakati Slovenija sele dobri dve leti po tako prijetni in topli slovenski pomladi.

Stvari je treba postaviti na noge in izhajati iz potreb države, državljanov Slovenije. Kaj je treba narediti v tem trenutku? Katere sile lahko homogeno odgovorijo na bistvena vprašanja povsem prepričljivo ali pa na osnovi konstruktivnega kompromisa?

Homogenost političnih silnic je zelo zapletena zadeva, iskanje kompromisov in stičnih točk velik napor, toda v slovenskem primeru zgodovinska nujnost. Stranke so legitimni glasniki in nosilci intere-

sov; to so v vseh primerih, razen kadar nasprotujejo osnovnim načelom, ki so zapisana v ustavi. To pa so tudi načela enakopravnosti vseh državljanov, prepoved rasne, verske ali nacionalne mrznje. To je vsekakor limit, ki velja v vseh civiliziranih deželah in bi moral veljati tudi v Sloveniji.

Ce izhajamo iz teh načel, so rešitve bolj logične, celotna kombinacija pa manj mehanična in bolj organska.

Treba je najti konsenz glede gospodarskih vprašanj. Podobno je bilo pri sprejemanju privatizacijskega zakona. Zanj so v prejšnjem parlamentu glasovali trije »veliki«: socialdemokratski prenovitelji, liberalni demokrati vseh vrst in katoliški del parlamenta. Je to osnova za širsi konsenz tudi zdaj?

V tem okviru je treba najti tudi kompromis za

zelo občutljivo temo, slovensko kmetijstvo. Treba je zascititi, toda ne na škodo drugih propulzivnih dejavnosti, predvsem pa se ne sme Slovenija na tej osnovi zapreti.

Prav zunanje politični odnos je najbrž drugi sklop problemov, ki je hkrati povezan s prvim, gospodarskim. Vstop Slovenije v Evropsko skupnost namreč ni tako preprosta zadeva. Ponočno so v ospredju interesi in resno vprašanje, kdo bo dobil, kdo izgubil, kdo bo celo ogrožen. Možen in celo nujen je konstruktiven kompromis, toda osnovna usmeritev ne bi smela biti sporna: Slovenija naj bo odprta država, s pogledom v svet in prihodnje stoletje.

Notranje politične zadeve. Slovenska skrajna desnica nacionalistično, militantno, odkrito napoveduje razne oblike

etničnega ciscenja. Nekateri drugi o tem ne govorijo tako odprto in grozeče, so pa miselno zelo blizu. Slovenija je bila v času slovenske pomladi izredno humana, odprta, prijazna do vseh nesrečnih, do drugotnih, do vseh sodržavljanov, pa čeprav niso bili 24-karatni Slovenci. To je logika vseh etosov: katoliškega, liberalnega in socialističnega. Vsi izhajajo iz humanega odnosa do sočloveka. Je na tej osnovi možen sporazum in kompromis? Zelo zaskrbljuje dejstvo, da na tiskovni konferenci krščanskih demokratov ni bilo slišati jasnih načelnih zadržkov do skrajnih slovenskih nacionalistov.

Sele ko bodo izdelane nekatere programske smeri, ki bo dogovorjena rešitev ključnih odprtih vprašanj, bo možno oblikovati politični okvir

nove vladne koalicije. Bo to levi center, kakrsnega že poznamo, bo to desni center vključno z Jelincicevimi nacionalisti; ali pa velika koalicija po vzorcu italijanskega »governissima«? Je možna neka druga kombinacija?

Odgovori so izredno zapleteni; pomembni so za slovenski narod in obvezujoči za prihodnost. Strankarska kombinacija, izključno odločanje po vzorcu: kdo bo zunanji in kdo notranji minister, kdo bo obracal denar prometnega ministrstva ... vodi nujno v slepo ulico parcialnih in zlasti neposrednih strankarskih interesov in njihovih lobijskih. Stevilni slovenski politiki vseh barv so sposobni prevzeti odgovorna mesta, saj ne manjka sposobnih in odgovornih ljudi v slovenskih strankah. Problem je v pristopu in politični odgovornosti.

GLOSA

Kako čudovit poklic?!

ALBERT ŽUNIC

Ce bi govorili o korenu besede demokracija, bi res prišli do čudovitega zaključka. Ljudstvo vlada.

Toda s tem pojem demokracija se ni jasen.

Kaj in kdo je ljudstvo, kako naj vladam sebi.

Politiki, državniki, strankarski prvaki so polni demokracije.

Po programu g. Jelincica bomo v Sloveniji

»skrčili« ljudstvo. Tako mi ne ostane nič drugega kakor zaključek, da so tudi pomembne politične odločitve predvsem stvar simpatije. Ker pa so politične odločitve hudo resna zadeva, svetujem, da naj se s tem ukvarjajo profesionalci.

Državljeni Slovenije si lahko priznamo, da je nekaterim od nas že postal poklic - biti »pravi Slovenec«. Kako čudovit poklic! Mi pa hitimo v Evropo.

Po neki teoriji ima ljudstvo takšno vlado, kakšno si zasluži. Naša slovenska ni bila do nedavnega prav nič dolgočasna. Mislim, da je bila živahno neprofesionalna. Ker pa smo mlada država, je tudi ljudstvo potemtakem skupina otrok. Slovenci pa se kot narod statistično staramo, ni stanovanj za mlade družine in tako dalje. Poleg tega imamo tudi, kot mlada država, velik problem starih alkoholikov (se iz hudih socialističnih časov), delovne neodgo-

vornosti, korupcije in seveda mladih narkomanov.

Seveda hitimo v boljše prihodnost. Bog nam bo za priimeren odpustek odpuštil grehe in »hvala bogu, zdaj je pa dobro«.

Ce bo ta odpustek v obliki dolgoročnega kredita, bomo pa spet malo potrpehli in ponovno živeli v prehodnem obdobju.

Drzavo predstavljam vsi državljani, ki bi se morali najprej notranje prestrukturirati (mimogrede: to ni gospodarski pojem, o katerem v zdravih gospodarstvih govorijo kot o enkratnem zamahu, tako delajo tudi nekateri »ugledni« ekonomisti pri nas).

Mislím, da o tem ni potrebno posebej govoriti, ker je to konstanta vsakega dobrega gospodarja.

Tako, vlada izhaja iz državljanov. Za čisto ozemlje bodo poskrbeli »Zeleni Slovenije«. Pa tudi lepo obliko demokracije bomo spoznali takrat, ko bodo o resnih stvareh odločali »prestrukturirani Slovenci«.

BEGUNCI IN PRISELJENCI

Med Scilo in Karibdo

MILAN MEDEN

timi in nerazvitimi, belimi in obarvanimi. Evropa je nemočna. Proces nove evropske kristalizacije zato že nekaj časa poteka v Nemčiji.

Pokazalo se je, da tudi današnji svet se nima boljših odgovorov: vse velike dileme se zapletajo z nacionalizmi - nasiljem in vojnami. Vsi odpirajo Meternichove rakve. Populacijska gibanja pa vselej spremlja tudi etnično ciscenje celih območij.

Danes ni nič drugega. Za pomiritev vesti in javnosti se razviti svet ukvarja z dobrodelništvom in prirejanjem množičnih protestnih shodov. Krokodilje solze. Na božični večer bodo lile v potokih.

Medtem bežijo ljudje iz severne Afrike v Italijo, Spanijo, Portugalsko in Grčijo. Danes jih je tri milijone - do leta 2000 jih bo pet milijonov. Polovica beguncev je ilegalcev. To - na primer - pojasnjuje nemir v Grčiji in zavezništvo s Srbijo. Cez grško ozemlje je bežalo pred nekaj leti 70.000 Turkov iz Bolgarije. Svet je mizal na obe ocesi.

Iz vzhodne Evrope je pljusnil velik val beguncev in priseljencev: 550.000 Nemcev iz nekdanje NDR, 200.000 Zidov, 200.000 ostalih. Skoraj pet milijonov Rusov čaka na potne liste.

Raztresena Jugoslavija: 235.000 Nemčija, 74.141 Švedska, 70.540 Svica, 57.500 Avstrija, 50.000 Madžarska, 17.000 Italija, 15.000 Turčija, 6.412 Danska, 6.300 Nizozemska, 4.000 Češka in Slovaška, 4.000 Britanija, 1.500 Poljska, 1.108 Francija (European: 26. - 29. november 1992).

K temu je treba pristeti še skoraj 100.000 beguncev v Sloveniji in milijon v Srbiji in Hrvaški.

Ekspertne simulacije ne napovedujejo umiritve tega eksodusa do leta 2000. Tega leta naj bi zivelo na našem planetu 6 milijard ljudi - od tega kar 5 milijard v obubožanih državah. To lahko privede do eksplozije. Svet gre lahko le navzgor - ali navzdol. Tretje možnosti ni. Dobrih znamenj je bore malo. Zato se organizirana blaznost nadaljuje. V tej kompoziciji pa celo Slobodan Milošević ni edini Alien (slepi potnik).

Twilight zone

Nastanek slovenske države se zdi vedno bolj oddaljen čas, o katerem ne bomo nikoli zvedeli vseh podrobnosti. Vedeli bomo le toliko, kolikor je potrebno za ohranitev oblasti politični eliti, ki je izpeljala slovensko osamosvojitve. Protagonisti desetdnevne osamosvajanja so naleteli tudi na mednarodne odzive svojega temnega počenja. Slovensko javnost so ze začeli prepricavati, da so drobne napake s prisilskovanjem italijanskemu konzulatu nepomembne v sicer izredno dobrih odnosih s sosednjo Italijo. Res je, da Rim dolgo časa uradno ni odreagirai na obtožbe z Vzhoda. Res je tudi, da italijanski tisk slovenske prisilskovalne afere ni obsal na veliki zvon. Zadeva pa dobiva se mračnejšo dimenzijo ob zadnji izjavi zunanjega ministrstva, ki zagotavlja, da Slovenija ne prisluškuje nobenemu tujemu predstavniku. Menda so obstajali dokumenti, iz katerih je razvidno, da je VIS prisluškoval Christianiju. Izjava trdi, da sedaj tega nihče ne počne več. Če je javnost pravilno obveščena, je VIS še vedno pod ingerenco notranjega ministrstva. Čemu to ministrstvo ni dalo takšne izjave? Zanimivo pri vseh zadevah je dejstvo, da smo ravno dan pred prvim ostrejšim opominom iz sosednje države lahko prebrali komentar poznalca italijanskih razmer, ki nas je prepričeval o nepomembnosti afere v odnosih med državama. Očitno je bil komentator dobro poučen, da prisilskovalna afera dobiva mednarodne razsežnosti in da je potrebno v Sloveniji ustvariti vzdušje, ki bo pomirujoče vplivalo na vzdušje pri sestavi nove vlade. Takšni komentari in izjave zunanjega ministrstva kazeta, da slovenska politika v veliki meri funkcioniira po privatnih linijah. Odgovornost za prisilskovanje se je razširila tudi v resor, ki s tem dejansko ne bi smel imeti nobenega opravka. V normalnih državah bi zadevo lahko pojasnil predsednik države ali predsednik vlade. Če ministri hočejo vso odgovornost nositi sami, bodo morali odgovarjati tudi takrat, ko bo sosednja stran začela izvajati protiukrepe, ki bodo prizadeli predvsem normalne državljane. Odgovornost za svoje nerodnosti bodo zagovarjali pred volilci in ne pred državo. Takrat bo desetdnevno obdobje slovenske zgodovine stopilo iz območja somraka.

Anton B. Kunstelj





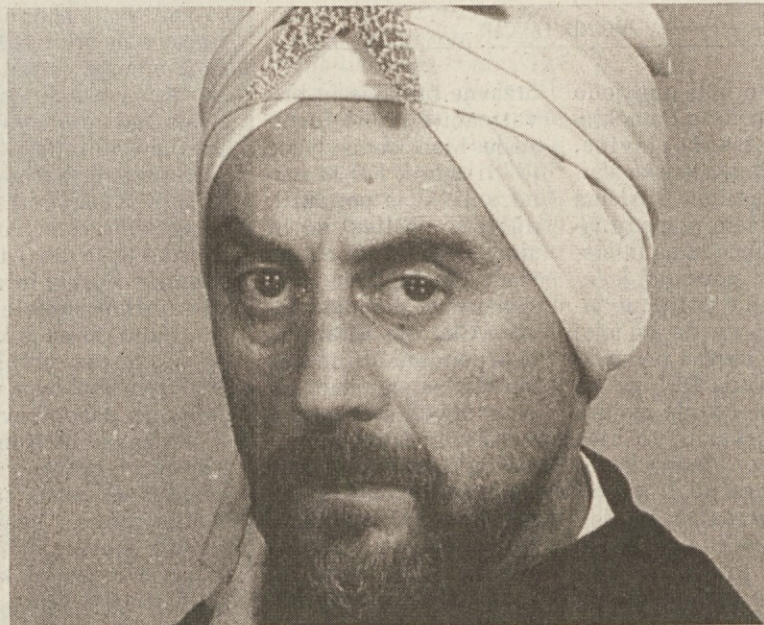
Do konca januarja so v pariškem Muzeju mode in tekstila na ogled fotografije, ki jih je v letih 1934-42 za modni časopis Harper's Bazaar posnel Man Ray

V francoski prestolnici ze sedmic zapored poteka mednarodni fotografski bienale, znan kot *Mois de la photo*. Uradno je mesec fotografije sicer november, toda številne prireditve - letos jih je na seznamu, ki ga je sestavil organizator, združenje *Paris Audiovisuel*, kar 72 - so se zacele ze v drugi polovici oktobra in bodo potekale vse do konca januarja. Razstave so nanizane okrog treh poglavitnih osi: predstavitve evropske fotografije zadnjih petdesetih let, značilnosti fotografskih zbirk in zbirateljev ter dejavnosti zasebnih galerij, ki promovirajo nove tendence v sodobni fotografiji. Te tematske sklope pa dopolnjujejo retrospektive znanih mojstrov kamere in monografski prikazi izbranih poglavij iz fotografske zgodovine.

Eden ključnih dogodkov na pariškem fotografskem bienalu je vsekako razstava *Man Ray - Les Années Bazaar* v Muzeju mode in tekstila na ulici Rivoli v podaljšku Louvra. Man Ray (1890-1976), protagonist avantgardnih gibanj prve polovice stoletja - družil se je z dadaisti, nadrealisti in bil med pionirji eksperimentalne fotografije in filma - je namreč med leti 1934 in

1942 na pobudo Alexeya Brodovitcha kot modni fotograf sodeloval z revijo Harper's Bazaar. To sodelovanje mu je prineslo tudi številna naročila drugih modnih publikacij oziroma uglednih revij kot sta bili *Vanity Fair* in *Vogue*. Morda se bo kdo začudil, da se tako vsestranska umetniška osebnost (le redki ga sicer poznajo pod pravim imenom Emanuel Radnitsky) ukvarja s področjem, ki se ga drži slabsalni prizvok minornega, komercialnega zanra; toda le bežen prelet razstavlj-

Man Ray za Harper's Bazaar



BRANE KOVIC

nih fotografij nas prepriča, da veliki ustvarjalci ne izgubljajo svoje domiselnosti in izvirnosti tudi takrat, ko se lotijo naročenih projektov. Man Ray je svoj umetniški habitus gradil iz radovednosti, iz hotenja, da bi presegel ustaljene načine gledanja in doživljanja. Zavrčal je vsakršne omejitve svobode umetniškega izražanja in celo tehnične postavke posameznih likov, zvrsti je izrabljaj za najrazličnejša eksperimentiranja, sinteze in izrazna nadgrajevanja, da bi dosegel zelene vizualne

učinke. Kot pripadnik generacije »Amerikanec v Parizu« se je v dvajsetih letih pridružil mednarodni intelektualni umetniški eliti, iz katere mu ni bilo težko prestopiti v višje družbene sloje, torej tudi v kroge visoke mode, elegance in razpisniške nemirnosti. Modni kreator Paul Poiret, ki ga je spoznal leta 1922, ga je prvi povabil, naj naredi serijo modnih posnetkov za njegove modele. Modna fotografija je namreč prav tedaj začela izpodrivati ilustracijo oziroma risarski način

predstavljanja oblačil po specializiranih revijah. Po plahih poskusih v devetnajstem stoletju ter z dosežki Edwarda Steichna in barona Meyerja se je v dvajsetih letih uveljavil pristop, v katerem sta modna kreacija in model, ki jo je nosil, umescena v prefinjeno, skorajda sanjsko okolje, sinonima izoblikovanega okusa in takorekoc edini način, kako sporcati in prodajati modne novosti.

Do radikalnega preobrata v predstavljanju mode je prislo sele po letu 1934, ko je ruski emigrant Alexey Brodovitch, scenograf in graficni oblikovalec s pariško izkušnjo, postal umetniški direktor najstarejše ameriške modne revije Harper's Bazaar. Z urednico Carmel Snow je na strani Bazaara začel uvajati revolucionarne novosti, vpeljal je nekakšen »filmski« prelom, kjer so razmerja med crnimi in belimi toni, besedila, fotografije in naslovi clankov ritmično usklajeni, predvsem pa povezani z dinamičnimi medsebojnimi odnosi v nasprotju s statičnim videzom dotedanjih načinov grafične prezentacije v tiskanih medijih. Man Ray, ki je tedaj raziskoval nadrealistične poetike na najrazličnejših ustvarjalnih področ-

jih, je v Brodovitchu našel imenitnega sogovornika, predvsem pa drznega urednika, ki je bil trdno odločen, da dosežke umetniških avantgard posreduje tudi kupcem specializiranega modnega tiska. Njuno plodno sodelovanje je zelo spremenilo položaj modne fotografije, ki je iz ilustracije modnega izdelka postala kreativna zvrst, enakovredna drugim področjem fotografskega raziskovanja pojavnih resnicnosti.

V Man Rayevih modnih fotografijah se avtorjeva izoblikovana estetska načela optimalno združujejo z namen-skostjo zanra, premo-scena je razlika med umetnikovi osebnimi videji in zahtevami naročnikov. Kot ze tolikokrat doslej, se tudi pri temu ustvarjalcu potrjuje temeljno določilo fotografske estetike, namreč, da je fotografija mentalni proces, posledica ustvarjalne odločitve in notranjega pogleda, ne pa tehnična eks-hibicija ob atraktivnem motivu. Pariska razstava v tem smislu osvetljuje se en vidik Man Rayeve genialnosti, predvsem v razmerju do njegovih dadaističnih in nadrealističnih stvaritev, katerih idejna polaga preveva njegove najboljše fotografije.

KULTURNA DEDIŠČINA / KNJIGE

Slovenija v prvem vodiču po evropski židovski dediščini

Pri ameriški založbi John Wiley and Sons je pred kratkim izšel vodič *Po poteh židovske dediščine*, namenjen tako strastnim popotnikom kot strastnim zgodovinarjem

MAJA RAZOVIČ

Da je Slovenija »prelepa, obkrožena z Alpami, da jo sekajo čudovite doline, da ima majhen, toda mičen kos Jadranske obale«, da je »najbolj razvita in najbolj Zahodu«, in da se je »prva od jugoslovanskih držav vkrcala na ladjo demokratičnih reform« - ta dejstva so pripadnikom južnoslovanskih plemen ze dobro znana. Toda kadar je kaj takega objavljeno v prvem vodiču po srednji in vzhodnoevropski židovski dediščini, tedaj gre za povabilo na obisk »sončne strani Alp«.

Jewish Heritage Travel - A Guide to Central and Eastern Europe (Po poteh židovske dediščine - Vodič po srednji in vzhodni Evropi, John Wiley and Sons, New York, 1992) je neobčajna knjiga, namenjena tako popotniku kot zgodovinarju, Židom, ali pa onim, ki bi njihovo kulturno dediščino radi sele spoznali.

Govorimo o prvem delu, ki odkriva bogato kulturno dediščino evropskih Židov in bralca ne vodi po poteh holokavsta in po krajih, kjer so bili Židje mučeni in ubijani, pač pa po poteh pozabljenega življenja in pri tem odkriva ze skoraj izbrisani del evropske civilizacije.

Vodič je mnogo več kot samo seznam naslovov in podrobnih informacij o tem, kako potovati skozi Poljsko, Cesko, Slovaško, Madzar-

sko, Romunijo, Jugoslavijo (knjiga je sla v tisk se pred razpadom južnoslovanskega absurdistana) in Bolgarijo.

Avtorica Ruth Ellen Gruber, ki je tudi sama Židinja, je bila vec let sefinja UPI-jevih dopisnikov v Beogradu, Varšavi in na Dunaju, tako da je njeno poznavanje teh prostorov in njihove kulture, okraseno z zgodbicami iz življenja, iz knjige naredilo zanimivo ctivo tudi za tiste, ki radi potujejo sedec ob kamnu.

Kakor se je »najboljši vseh sistemov«, ki je skoraj pol stoletja tlačil države vzhodnega dela Evrope, kanibalsko obnasal do zgodovinske dediščine, tako je tudi židovska dediščina izginjala zaradi brezbriznosti in drastičnega zmanjševanja židovske populacije. Dolgoletne raziskave Ruth Gruber, podprte z dognanji svetovnega Sveta za židovsko dediščino, so dale podatke, ki so bili do sedaj malo znani.

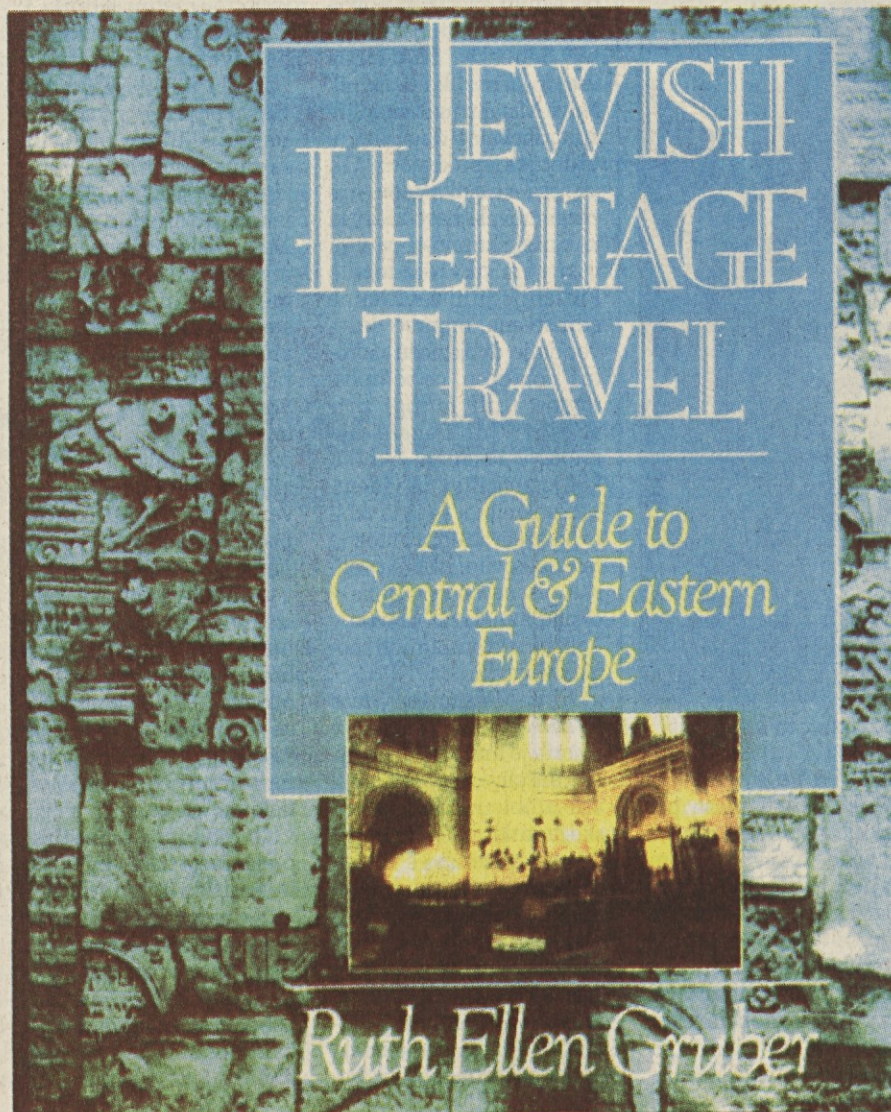
Zanimivo je prebrati, da so v Sloveniji, kjer danes zivi manj kot 100 Židov v 15. stoletju na desetine katolikov na lastno željo prestopile v židovsko vero, ker je v tem obdobju imela židovska skupnost tak ugled in moč. Mariborski rabin Israel ben Petahya Isserlein je bil v 15. stoletju tako cenjen, da je imel naslov glavnega rabina Styrije, Carinrije in Carniole, židovsko prebivalstvo

mariborskega okraja, ki ima danes samo se okrog 10 članov, pa jih je imelo vec kot 100 tisoč.

V knjigi je poleg bogate bibliografije in slovarja terminov moč najti tudi podatke o krajih od Murske Sobote in Lendave do Celave in Travnika, o vrednote-

nju in pristopu pa največ pove to, da je avtorica Varšavi posvetila šest strani, Auschwitzu pa eno, ali v primeru Hrvaske, kjer se je o Zagrebu in Dubrovniku razpisala cez stiri polne strani. Jesenovac pa je omenila samo v šestih vrsticah. Malo tradicionalnega in poklicnega

cinizma je prihranila samo za Srbijo, saj v njeni osebni izkaznici ni prirodnih lepote niti demokratičnih reform, pač pa veliko vojn in zaključna pripomba: »V avgustu leta 1942 so Nemci Srbijo opisali kot edino državo, ki je popolnoma ociscena Židov in Ciganov.«



KLOBUK DOL! / RADIJSKA IGRA

Radiofonija Noordung

Radio Slovenija, III. program, 16. 12. ob 22h

MOJICA JAN

Danes ob 22. uri lahko na tretjem programu Radija Slovenija poslušate radijsko igro Radiofonija Noordung. Avtor teksta Jordan Radelović se na Radiu Slovenija predstavlja prvič. Projekt je delo skupine Rdeči pilot, katere glava je Dragan Zivadinov. Motivno delo izhaja iz idej slovenskega znanstvenika Hermana Potočnika Noordunga, zapisanih v delu Problem vožnje po vesolju, ki je bil objavljen v Berlinu leta 1929.

Radiofonija Noordung je postmodernistični poskus na področju zvoka in radijskega medija. Radelović uporablja tehniko citiranja, ki zahteva od poslušalca veliko predznanja. Stilno tekst sledi naši zgodovinski avantgardi (Podbevsek, predvsem pa me spominja na Mrakovo Obločnico, ki se rojevala, ki mestoma ze prehaja v ekspresionizem. Režija ravna z besedilom popolnoma svobodno. Beseda je znak. Nosilec pomena postane zvok, zven besede. Sam besedni pomen pride do izraza sele s ponavljanji. Vsako ponavljanje določene scene, to je predvsem središnji prizor trikotnika Avantgardist - Retrogardist - Zenska, je narejeno v drugačni sferi in pokaže nov pomen določene besede ali sklopa; pomen, ki je bil podan s prejšnjo ponovitvijo, pa pride v sfero zvoka. Celoten projekt Noordung je grajen na pomenu zvoka. V njem je skrit nas kulturni in zgodovinski spomin in spomin Zivadinova. Goli besedni pomen dobi

pomensko enacico, ki se širi prek meje samega besednega pomena. S fenomenološkim izrazoslovjem lahko rečem, da je v projektu Noordung v ospredju plast jezikovnih zvenskih tvorov. Zven besede primarno določa njen pomen. Obdelava besed kot zvočnih tvorov je podprta ali pa deloma prehaja v glasbo kot cisto zvočno formo. Iz sfere besednega zvena prehajamo v sfero zvena samega. Ti prehodi in miksi so narejeni z veliko mero znanja in vedenja, kaj hoče avtor povedati. Ponavljanje kot časovni element, ki naredi časovnost brezčasno, je stalno navzoče. Zivadinov razdre časovno mero in ustvari hkratno dogajanje, ki je sicer razpeto v času, vendar mu čas ne predstavlja določujoče kvalitete. Poslušalec je prisiljen zbrano vztrajati v poslušanju. V svoji zbranosti je izpostavljen hkratni slusni in pomen-ski percepciji. Percepcija Noordunga zahteva popolno hkratno emotivno, intuitivno in intelektualno navzročnost ter aktivno ustvarjalnost in proučevanje danih kvalit. Poslušajmo celotno umetnino, katere vsak kosček, vsaka plast je do podrobnosti premisljena in je tam zato, ker brez nje stvar ne bi bila vec Radiofonija Noordung. Zivadinov ve, kaj hoče, kar se slisi v odlični izbiri radiofon-skih možnosti. Doživljamo delo, ki je modelni radijski projekt in potrjuje samostojnost in umetniskost radijskega medija.



RIM / PO PEKOČEM VOLILNEM PORAZU STRANK VEČINSKE KOALICIJE

Vlada pod udarom

Na osnovi izidov upravnih volitev bi Amatova vlada ne imela več večine - Ostre polemike v PSI, pa tudi znotraj drugih strank - Politični sistem je dotrajan

RIM - Izidi nedeljskih in ponedeljkovih volitev so povzročili pravi potres in korenito spremenili italijansko politično sliko. Tako je včeraj ugotovil vatikanski radio v krajši oceni rezultata upravnih volitev. Tradicionalne stranke, je poudarila postaja Svete stolice, so bile kaznovane in splošno je priznanje, da je potrebna korenita reforma volilnega sistema.

Svoji oceni, ki v sintetičnosti radijskega sporočila jasno fotografira situacijo, je vatikanski postaja dodala se intervju z urednikom jezuitske revije Civiltà Cattolica patrom Michelejem Simonejem, ki je ugotovil, da iz volilnih izidov jasno izhaja, da je »ritem sedanje politike se zelo daleč od ritma sprememb, ki ga želijo ljudje«. Vlade stranke je ugotovil pater Simone, so negibne. Se zlasti to velja za PSI, ki ga blokirajo notranji spori, medtem ko je manj negibna KD, ki je začela s prenavljanjem, vendar ji doslej ni uspelo se narediti tistega odločnega kakovostnega skoka, s katerim bi lahko začela izkopavati iz brezna.

Iz besed vatikanske postaje kot tudi iz ocen predstavnikov Svete stolice veje zaskrbljenost zaradi cefranja italijan-

skega političnega in družbenega tkiva in zaradi mozne perspektive neupravljivosti. In to sta temi, ki sta prevladovali v ocenah in razmisljanju predstavnikov vseh političnih sil. Dve sta bili osnovni vprašanji v ospredju pozornosti: usoda vlade, ki bi po nedeljskih in ponedeljkovih rezultatih ne imela več večine (vladna koalicija bi s tezavo dosegla 35 odstotkov) in pa dinamika, ki so jo volitve vnesle v notranja ravnanja vseh tradicionalnih strank, saj so izidi zamajali stolček marksistatega voditelja.

Ce se nekatere sile kot MSI in Severna liga zaenkrat zadovoljujejo s poudarjanjem svojega uspeha, je leva opozicija s predstavnikom Stranke komunistične prenoje Lucion Libertinijem zahtevala takojšnje predčasne volitve. Po njegovem mnenju je sedanji parlament delegitimiran že sedem mesecev po izvolitvi in nima nobene avtoritete predvsem pa pravice, da bi se skušal rešiti z goljufivim zakonom, kot bi bila uvedba večinskega sistema. Libertini meni, da so razpust parlamenta in predčasne volitve najbolj jasna pot, da bi Italija imela parlament, ki bi resnično odrazil voljo državljanov.

VOJIMIR TAVCAR

Veliko bolj umirjeno je bilo stališče Demokratske stranke levice. Nacelnik poslanske skupine Massimo D'Alema je bil v tem pogledu jassen: »Nihče nima interesa, da bi povzročil kolaps sedanje politične situacije, ne da bi prej nakazal možne perspektive.« Toda DSL ne bo podprla sedanje majave večine, ker bi to bilo škodljivo. Vlada koalicija mora po D'Alema vzeti pač na znanje dejstvo, da je bila porazena. To je predpogoj za vsakršno prenovitev, saj preokret ne bo mogoč, če te volje ne bodo jasno izrazile stranke koalicije.

Za drugačno vlado se je odločno opredelil tudi tajnik PRI Giorgio La Malfa. Formule ni nakazal, vendar je poudaril, da bi nova vlada morala po sestavi in programu odraziti željo ljudi po spremembi. La Malfa se je vprašal, ali bodo znale sile vladne večine dojeti globoko sporočilo volitev in stopiti na novo pot, ali pa se bodo zabule same vase.

Opozorilo vladi pa ne prihaja samo iz vrst opozicije. Tudi liberalni tajnik Altissimo je poudaril, da mora vlada dosledno nadaljevati po zacrtani poti sanacije

državne blagajne in privatizacije javne industrije. Manj obotavljajoc je bil tajnik KD Martinazzoli, ki je poudaril, da izid volitev ne bi smel vplivati na usodo vlade. Se bolj jassen je bil minister za zunanjo trgovino Claudio Vitalone, ki je poudaril, da ne sme biti vladne praznine, ker je ne dovoljujejo gospodarska in družbena situacija. In z Vitalonejem je potegnil tudi bivši tajnik KD Arnaldo Forlani, ki je po eni strani odrekel vsedravnno veljavnost volilnim izidom in po drugi opozoril na nevarnost, da bi tudi v strankah prevladala psihoza, da je bilo vse zgrešeno, kar je bilo narejeno doslej. Forlani je tudi opomnil PSI, naj ne odreče podpore vladi in naj ne sprošča na vlado notranje napetosti v stranki.

Socialistični predstavniki včeraj v svojih ocenah sploh niso omenjali vlade. In kmalu je jamstveno obvestilo, ki ga je dobil tajnik stranke Bettino Craxi, zasencilo vse ostale probleme in povsem zavzelo pozornost socialistov. Vsekakor pa je nedeljski izid dopolnjeval precejšnjo dinamiko v stranko in predstavniki opozicije

so zahtevali nujno zamajavo na vrhu. O tem, da je vprašanje tajništva na dnevnem redu, je soglasal tudi predstavnik Craxijevega krila Giusy La Ganga, dodal pa je, da je treba odločiti, kdaj bo govor o tem. Poraz stranke je priznal tudi glasnik tajništva in zvesti tajnikov sodelavec Ugo Intini, ki pa je krivdo za poraz pripisal predvsem »lobbyju vseh državnih časopisov, ki so v rokah velikih industrijev.« Jamstveno sporočilo pa je potem spremenilo stanje v stranki. Martellilijeva struja je odložila sestanek, ki je bil sklican za včeraj popoldne, in pravosodni minister je dejal, da se je o tem dogovoril s kolegi, ker je »v tem trenutku nujna največja enotnost stranke«.

Toda volilni izidi niso zamajali samo že itak majavega Craxijevega stolčka. Ce se vprašanje ne postavlja v KD, kjer Mino Martinazzoli, kot kaže, nima nobene realne alternative, je skromni izid močno nacerl tudi položaj tajnika PRI Giorgio La Malfa. Najbrž ni naključje, da je tajnik za stranko glasilo napisal uvodnik, v katerem razclenjuje podatke in dokazuje, da izidi stranke le niso bili tako slabi. Toda poslanec Adolfo Battaglia je ze

zahteval, naj stranka spremeni politično linijo in naj ne vztraja na poti, ki ni prinesla sreče stranki. Manj trden je po teh volitvah tudi stolček tajnika PLI Renata Altissima, saj je podpredsednik stranke Alfredo Biondi zahteval, naj stranka globoko premisli svojo vlogo, ker je »volilci niso nagradili, ceprav se je ni dotaknil skandal podkupnin«.

Vrenje je opaziti med zelenimi in nekaj nezadovoljstva je tudi v Demokratski stranki levice, kjer sicer nihče ni postavil pod vprašaj tajniško mesto Accchileja Occhetto. Trije poslanci pa so vsekakor javno poudarili nujnost samokritike zlasti zato, ker so po njihovem mnenju nekateri vidni voditelji in strankin časopis L'Unità prevec podprli liderja mreže Leoluca Orlando.

In v tem nedvomno razcefranem tkivu je eksplodirala bomba jamstvenega obvestila tajniku PSI Craxiju. Kaksne bodo lahko posledice, bodo pokazali prihodnji dnevi. A ze sedaj je jasno, da bo sedanji sistem težko zdržal se dolgo. Vprašanje je le, ce bo sprememba lahko vodena ali pa bo podobna anarhoidnemu toku pod vplivom volitev in sodniških obvestil.



Zmagoslavje voditelja Severne lige Umberta Bossija po volilni zmagi (telefoto AP)

NOVICE

Alitalia solastnik madžarske letalske družbe Malev

BUDIMPESTA - Pooblaščenca upravitelja državnih letalskih družb Alitalia (Giovanni Bisignani) in Malev (Andras Pakay) sta podpisala sporazum, po katerem bo italijanska družba kupila 30 odstotkov delniškega paketa madžarske. Ne samo, italijanski delež bo se večji, ker bodo Madžari odstopili nadaljnjih 5 odstotkov kapitala trgovski banki rimskega ministrstva za zunanjo trgovino Simest. Celotna investicija bo znašala več kot 100 milijard lir. Podpisu sporazuma so prisostvovali oba ministra za promet in prevoze (Giancarlo Tesini in Csaba Siklos) ter predsednik Maleva (Gyorgy O'Svath). Madžarsko letalsko družbo bodo preoblikovali torej v delniško družbo, v kateri bo posedovala večinski, 51-odstotni delež kapitala država, z nadaljnjimi 14 odstotki pa bodo razpolagali uslužbenci Maleva oziroma razni zasebni investitorji. Alitalia bo imela v devetletnem upravnem svetu Maleva tri predstavnike in v sedemletnem nadzornem organizmu dva, poleg tega bo soudeležena v paritetnem steering komiteju in imela tudi odločilno besedo pri strateskih izbirah madžarske letalske družbe. Dvostranski sporazum predvideva nadalje kar največjo networksko sinergijo, zlasti se preko izkoriščanja prometa med Budimpesto, Rimom in Milanom.

Imenovali sodelavce Bruna Siclarija

RIM - Tretja komisija visjega sodnega sveta je izbrala 20 namestnikov državnega pravdnika, ki bodo dodeljeni DNA (vsedravnna protimafijska direkcija, ki jo vodi Bruno Siclari). Med izbranimi (skupno jih je 20, vloženih prosenj pa je bilo 110) so tudi Giuliano Turone (skandal P2), Vincenzo Macri (sodil je proti n'dragheti), Pietro Grassi (eden od sodnikov na maxi-procesu proti »Cosi nostri«). Znanih imen pa je veliko: Francesco di Leo, namestnik državnega pravdnika v Rimu, vodi preiskavo o umoru Roberta Calvija; Italo Ormonni, trenutno pri glavnem pravnistvu kasijskega sodišča, je bil svetovalec protimafijske komisije in OZN ter je specializiran v preiskavah proti mafiji, kamori ter n'dragheti.

Bivši agent CIA o atentatu na papeža

RIM - Melvin Goodman, ki je bil v letih 1976-86 vodja oddelka ameriske CIA za sovjetske zadeve, je v intervjuju za katoliški mesečnik »30 Giorni« obtožil tajno službo ZDA, da je skušala manipulirati informacije o atentatu na papeža leta 1981 tako, da bi zvrnili odgovornost zanj na Sovjetsko zvezo. Preiskavo naj bi nekako preusmerila tudi italijanska tajna služba, vendar zgolj zaradi notranjopolitičnih razlogov.

PISA / NA SVEČANOSTI

Scalfaro podelil kolajne v spomin na štiri pilote sestreljene v Bosni



Predsednik Scalfaro z vdovo in sinom enega od padlih pilotov (telefoto AP)

PISA - Predsednik republike Oscar Luigi Scalfaro, ki ga je spremljal obrambi minister Salvo Andò, se je včeraj mudil v Pisi, kjer je podelil zlate medalje v spomin na štiri italijanske pilote, ki so 3. septembra izgubili življenje v Bosni, potem ko so sestrelili njihovo letalo.

Scalfaro je tudi sprejel zrtve padlih, s katerimi se je zadržal v zasebnem pogovoru.

Minister Andò je med drugim dejal, da se veliko stvari spreminja, tu di odnos do vsega, kar je vojaškega. Ta odnos je bil prežet s skepsjo, podcenjevanjem, označevala ga je prava kulturna loc-

nica. Vecja operativna učinkovitost, je se pristavil Andò, bolj modern sredstva, s katerimi razpolaga vojska, pa ne odražajo kaksnega nagnjenja k vojskovanju ali intervencijah v trenutku, ko so oborožene sile na razpolago mednarodni skupnosti ter njenim potrebam po miru.

TRST / ODBOR SKGZ

Novemu Matajurju ustvariti vse pogoje za kakovostni skok

Dragoceno poslanstvo tehnika

TRST - Problematika tehnika Novi Matajur je bila v ospredju obravnave zadnje seje komisije za informiranje SKGZ. O vlogi in položaju lista sta podala jasno in zaokroženo sliko odgovorna urednica Jole Namor in predsednik zadruga Novi Matajur Michele Obit.

V središču razprave je bila osnovna ugotovitev, da je glasilo Slovencev iz videmske pokrajine prehodilo dolgo razvojno pot od samih začetkov poveljnega organiziranja življenja Beneskih Slovencev vse do danes, ko je tehnik Novi Matajur nezamenljiv spremljevalec dogajanja v videmski pokrajini. Od svojega nastanka dalje ga je zaznamovala značilnost, ki je v naši skupnosti pa tudi v sirsem okviru dežele Furlanije-Juljske krajine edinstvena, namreč dejstvo, da je dvojezičen oziroma trojezičen, ce se upoštevajo tudi mnogi prispevki v domačem narrečju. V taksnem okolju, kot je značilno za videmsko pokrajino, se je ta izbira izkazala za edino možno in učinkovito, kajti slovenska pisana beseda bi se v okolju z nizko izobrazbo v knjižni slovensčini ne mogla uveljaviti.

Novi Matajur torej rase iz svojstvenih razmer, v katerih je tudi uveljavljanje slovenscine, tako kot tudi vsa problematika slovenskega življa se tesneje kot drugod povezana s komunikacijo z večinskimi narodom. Dvojezičnost je tehniku omogočila vse večjo zasidranost v obmejni prostor, dodala pa mu je se izjemno koristno dimenzijo: italijanski ljudje imajo prilobnost mnogo več ve-

SLOVENSKA DEŽELNA KOMISIJA

Slovinci v PSI zahtevajo odstop tajnika Craxija

Odprto pismo predsednika Pavšiča

Predsednik slovenske deželne komisije PSI Rudi Pavšič je naslovil na vsedravnega tajnika Craxija pismo, ki ga objavljamo v celoti s pripombo, da mu ga je naslovil, preden se je razširila včerajšnja vest o sodnem obvestilu.

Tov. Craxi! Preden sem stopil k pisalni mizi sem upal, da mi tega pisanja ni treba. Mislim sem, da se bos po pekočem porazu naše stranke na nedeljskih upravnih volitvah odločil za izbiro, ki je v taksnem trenutku edino politično korektna in koristna za stranko, mislim sem, da bos odstopil.

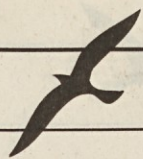
Ker tega nisi storil, smatram, da lahko tudi javno povem nekaj svojih misli in da s tem prispevam, da bi čimprej prislo do realne prenovitve stranke. Res je, da za trenutno izredno negativno izhodisce v stranki nisi sam kriv, kot njen tajnik pa nosis največjo krivdo, tako kot si imel največ za slug, ko je stranka napredovala in odigrala pomembno vlogo v italijanskem družbenem sistemu. Tvoj odstop pa bi moral pomeniti le prvi korak na poti stvarne prenovitve stranke, ki na najslabši način praznuje 100-letnico obstoja.

Ce bomo nadaljevali s tezami, da so vedno zunanji faktorji (sodniki, sredstva obveščanja, itd.) krivi za naš neuspeh, potem pomeni, da nismo razumeli casa, v katerem zi-

vimo. Pomeni, da pripisujemo drugim krivde, ki so predvsem naše. Nedeljski volilni izidi kažejo, da je res uspešno napredoval glas protesta, istocasno pa pomenijo alarmni zvonec za naso stranko, ki v največji meri plačuje davek zdajšnjega stanja.

Menim, da moje ideje delijo tudi drugi slovenski socialisti kot sami italijanski tovarisi v stranki, ki se v naši deželi pripravljajo na deželne volitve. Povej mi, kako bomo prepriljivi do volilcev, ce sena vsedravnno ravni, tudi po tem volilnem neuspehu, nič ne spremenim, ce vodilni kader ohranja svoje pozicije in ce se ne odreka svojim zgšenim tezam, med katerimi sodi tudi podpis dogovora z Listo za Trst? Kaksno vlogo bo imela naša stranka v tem pomembnem obmejnem območju italijanske države, ce bo zdesetkala svoje vrste in ce bo na deželnih volitvah deležna iste usode kot v nekaterih večjih občinah na severu Italije?

Se bi lahko nateval razloge, zaradi katerih je nujno, da kot stranka razmislijujocih ljudi odločno presekamo s sedanjostjo in skušamo poiskati rešitev, ki bi pomenila najprej zajeziitev nenehnega padca in kasneje vrnitev k tistim vsebinam, ki so bile odvedno značilne za PSI in zaradi katerih smo se odločili, da se ji bomo približali.



TRST / OBČINSKI SVET ODOBRILO FINANČNI PRORAČUN

RIM / POVRATEK IZ SARAJEVA

Besedni maraton

Načelnik skupine Demokratične zveze Roberto Treu govoril kar pet ur in pol
Župan Staffieri odzval besedo Samu Pahorju, ki je spregovoril v slovenščini

SANDOR TENCE



Roberto Treu (Demokratična zveza) je med razpravo iz protesta proti upravni večini govoril več kot pet ur



Sam Pahor (SSK) bo najbrž spet prijavil sodišču župana Staffierija zaradi prepovedi rabe slovenščine

TRST - Trzaski občinski svet je včeraj pet minut pred sedmo jutraj (!) odobril finančni proračun za prihodnje leto. Gre nedvomno za svojevrsten rekord (seja je vsega skupaj trajala več kot dvanajst ur), ki ga je "potoček" tudi načelnik Demokratične zveze Roberto Treu. Govoril je neprekinjeno namreč kar pet ur in pol in bo zaradi tega gotovo ostal zapisan v analih občinske skupščine. Župan Staffieri je prekinil Sama Pahorja (SSK), ker je začel svoj poseg v slovenščini.

Po tem, kar se je zgodilo na tej maratonski seji, je skoraj postranskega pomena, da so bilanco, poleg svetovalcev upravne koalicije KD-LpT-PSI, podprli tudi liberalci. Mislovci pa so se vzdržali, kar samo potrjuje desno usmeritev Staffierijevega odbora. Občina ima torej od včeraj novo štiristransko koalicijo, dogajanja v občinskem svetu pa potrjujejo, da bo treba tudi za Občino, kot je trzaska, korenito spremeniti in obnoviti "pravila igre".

Treu se je odločil za tak maratonski poseg iz protesta, ker je po njegovem uprava pri celotni proračunski razpravi onemogočila normalno

delo svetovalske opozicije. »V občinskem svetu je žal popolnoma isto, ali govoriš pet minut ali pet ur, saj je itak že vse najprej odločeno«, je bridko ugotovil načelnik DZ, ki je izbral neke vrste pot "pasivnega odpora". Načelniki svetovalskih skupin so se vsekakor pred sejo sporazumeli, da bodo proračun odobrili v petek, tako da bodo imele vse skupine možnost, da nekoliko mirneje ocenijo vse finančne dokumente in da

se izrečejo tudi o nekaterih amandmajih. Skupščina je nato odločila drugače in izbrala pot nočnega maratona, katerega rezultat je vsem na dlani.

O tem, kar je govoril Treu ne moremo podrobno poročati (novinarji smo zapustili sejo pozno ponoči), ni pa obravnavala samo proračuna, a je govoril tudi o splošnih političnih zadevah. Poslušala ga je le pesčica svetovalcev (nekateri odborniki so "de-

zurali" v dvorani, drugi so medtem tudi zadržali) in seveda dežurni redarji in občinski uslužbenci. Nekateri od teh so mu nekajkrat postregli s kozarcem vode v tišem upanju, da bo morda odnehal. Kot receno, pa se je Treu izkazal kot govornik z odlično fizično kondicijo.

Župan je po "posegu" predstavnika DZ (ura se je blizala peti jutraj) dejansko prekinil razpravo in onemogočil po-

seg tistim, ki so po pravilniku imeli pravico se do drugega posega. Med temi je bil tudi Pahor, ki je kasneje v glasovalni izjavi (tri minute) spregovoril v slovenščini, ceprav mu je župan izklopil mikrofona, nekateri fašisti pa so začeli ob slovenski besedi, kot po navadi, glasno vpijati. Predstavniki SSK ni izključil možnosti, da bo zaradi tega znova prijavil Staffierija sodišču.

Svetovalska Demokratična zveza Anamarija

Kalc je v zvezi s proračunsko razpravo objavila tiskovno noto, v kateri podčrta, da "volilne lekcije", ki jih po Italiji dobivajo večinske stranke, vsaj pri nas nimajo nobenih konkretnih učinkov. Večinske sile se dalje vsiljujejo svoje nesprejemljive metode dela in se nočejo soočati z opozicijskimi strankami ter s samo mestno skupnostjo, ki se po mnenju Kalceve vse manj prepoznavajo v tem občinskem svetu. To po njenem mnenju znova dokazuje, da se je ta sistem dela dokončno izpel in da je treba dati možnost občanom, da sami neposredno izberejo župana in koalicijo, ki bo upravljala krajno upravo.

Nepričakovana maratonska seja je priselila tudi zasebno Televizijsko postajo Teleantenna, ki je bila na tem, da neposredno predvaja z napovedano petkovno sejo. "Nekateri se očitno bojijo tudi televizijskih kamer", je se poudarila Kalceva, sklicujoč se na mnenje nekaterih odbornikov, ki nasprotujejo neposrednim TV oddajam iz občinskega sveta. Demokratična zveza je zahtevala, naj se o tem izreče občinski svet, župan pa te resolucije sploh ni dal na glasovanje.

Mirovniki prebili zid osamljenosti

Spodbudni rezultati mirovne misije

VOJMR TAVCAR

RIM - »Casopisi so doslej večkrat obtožili mirovnike, da niso naredili nicesar v zvezi z vojno v Bosni in Hercegovini. Ko pa nekaj naredimo - in to je primer misije mirovnikov v Sarajevu - je odmevnost v medijih skromna.« Z nekoliko ocitajicimi besedami je Albino Bizzotto, padovski duhovnik in animator organizacije Blaženi graditelji miru včeraj v Rimu začel tiskovno konferenco, na kateri je skupno z irvejskim škofom msgr. Luigiem Bettazzijem, poslanci Ciccom Crippa (Zeleni), Galileom Guidijem (DSL), Giovannijem Bersanijem (KD) in Marinom Dorigom (SKP) ter drugimi orisal rezultate obiska 500 mirovnikov v obleganem Sarajevu.

Po oceni Albina Bizzotta so mirovniki s svojo pobudo prebili zid osamljenosti, ki obdaja glavno mesto BiH, uresnili ekumenski trenutek, ko so v muslimanskem delu Sarajeva dosegli, da so vendarle bili na skupnem obredu pripadniki starih različnih veroizpovedi, in morda ugotovili možnost političnega poseganja v konflikt.

Vojna v Bosni in Hercegovini - to je bila osnovna teza Albina Bizzotta in ostalih udeležencev tiskovne konference, ni samo dvignila zid orožja med sprtnimi stranmi, pač pa predvsem zid molka, ki preprečuje vsakršni dialog. Dejstvo, da je mirovnikom uspelo pridobiti zaupanje vseh strani in obiskati Sarajevu v dejansko nemogočih okoliščinah ("Po sili razmer smo se soočili z neverjetnim tveganjem") mora siliti k razmisljanju. In morda bi lahko koristila civilna struktura neoboroženih prostovoljcev, ki bi pomagali silam ZN in skušali vsaj delno prebiti zid

nekomunikacije med skupnostmi.

Na tej točki so močno insistirali vsi udeleženci tiskovne konference, se zlasti pa poslanec Martino Dorigo, ki je opozoril, da bi vojna, kakršna je izbruhnila v Bosni, lahko izbruhnila tudi drugje. Ta vojna, po oceni Doriga, ne pomeni konec politike, poseganja po sili, ker se je orodje politike iztrošilo, pač pa po njegovem mnenju obstaja nekeje politično nadzorstvo nad vojaškimi operacijami in je zato potreben zopetni poseg politike, seveda ob izhodiscu, da je treba na nek način ohraniti tisto izredno večnaročno in večkulturno družbo, ki se je v BiH oblikovala skozi pet stoletij in ki se vsaj v zametku ohranja tudi pod bombami.

Mirovniki mislijo na prvih rezultatih odprave v Sarajevu graditi nadaljnjo akcijo. V ta namen se je Chicco Crippa v imenu skupine parlamentarcev za mir sestal s podtajnikom v zunanjem ministrstvu Valdom Spinijem in mu predložil stiri zahteve: italijanski parlament naj pošlje svojo delegacijo v Sarajevu; odpreti je treba dvostransko humanitarno pot; italijanska vlada naj se zavzame v OZN zato, da vojsko pristnost Združenih narodov okrepi s kontingenti civilistov; vlada naj tudi konkretno podpre pobude mirovnikov.

Ali taka zamisel lahko razmaja zid sovratstva med sprtnimi stranmi v BiH? Na to najbrž ne more zanesljivo odgovoriti nihče. Dejstvo pa je, da so ob skoraj popolni odsotnosti Evrope v konfliktu take iniciative dobrodošle. In zakaj ne bi bila miru uspeša tam, kjer je uporaba sile v mirroljubne namene falirala?

SOLSTVO / SEMINAR ZA PROFESORJE ZGODOVINE

V Passarianu šolniki o Evropi in o nacionalnih zgodovinah

Negativna ocena osamosvojitvenih teženj v Evropi

VIDEM - »Nacionalna zgodovina. Zgodovina za Evropo.« Na to temo je 11. in 12. decembra potekal v Vili Manin pri Passarianu seminar za profesorje zgodovine na nižjih in višjih srednjih solah v Italiji, udeležili pa so se ga skoraj izključno šolniki iz naše dežele in predvsem iz Furlanije. Kaze, da je bilo letos na solah tudi teže dobiti pri nadrejenih delovnih dopust za udeležbo na seminarju, tako da je bila zlasti v petek dopoldne udeležba nekoliko skromna, v popoldanskem urah in v soboto pa precej boljša.

Seminar je priredila italijanska sekcija Evropskega združenja učiteljev v sodelovanju z italijansko zvezo Sveta

MARTA IVASIC

evropskih občin in dežel, deželne uprave Furlanije-Juljske krajine, solskega okraja Codroipo in pod pokroviteljstvom deželne IRR-SAE. Predavatelji so bili iz samega Evropskega združenja učiteljev, iz Mednarodnega instituta Jacquesa Maritain ter Evropskega federalističnega gibanja. Vsi so prihajali iz različnih italijanskih dežel in tudi seminar je posegel prav v specifično italijansko stvarnost.

V zelo strokovno naravnanih referatih in v razpravi so udeleženci pršli v stik tudi s pobudami, ki skušajo pouk zgodovine utemeljiti na

evropski osnovi. V zadnjih dveh letih je za sole izšlo nekaj Zgodovin Evrope, ki so bile tiskane istocasno v več jezikih držav Evropske skupnosti.

Evropska skupnost se je že pred leti odpovedala sestavljanju skupnih ucnih nacrtov in je sprejela nacelo izbiri posameznih držav v ključu skupnega v razlicnem. Zato je bilo na seminarju govora o nacionalističnih ekstremih in o nadnacionalnem pristupu, a tudi o ohranjanju nacionalnih identitet, o večnacionalnem in večkulturnem pouku zgodovine, o regionalizmi in italijanskem legizmu, o

vzrokih prevladujočega evrocentrizma, ki ni zmogel stikov in izmenjav z drugimi zahodnimi civilizacijami, o predsodkih in razsizmu.

Vendar je treba poudariti, da so vsi predavatelji bolj ali manj negativno ocenili sedanje osamosvojitvene težnje v vzhodni Evropi, na primer v Litvi, Gruziji, pa tudi v Sloveniji in Hrvaški, kot korake, ki poglabljajo konflikte, gredo proti evropski integraciji, proti združevanju in so po njihovem mnenju izraz že preživetih zgodovinskih gibanj. Razprava med udeleženci se je zato razvila tudi okrog teh aktualnih in - kot vidimo - tudi spornih vprašanj.

OPČINE / V PROSTORIH HRANILNICE

Film, glasba in slikarstvo na vsebinski prireditvi Sklada »Mitja Čuk«

TRST - V ponedeljek je bil v Hranilnici in posojilnici na Opcinah prav poseben slavnostni večer, ki je združil kar tri različne umetniške trenutke. Sklad »Mitja Čuk« je namreč, pod pokroviteljstvom vzhodnokraškega rajonskega sveta, predstavil film "Pomagajmo otrokom"; ta dogodek je nato povezal z razstavo ilustracij slikarja Walterja Grudine in se s koncertom Marka Ferija na klasično kitaro.

Večer je začela tajnica Sklada Stanka Čuk, ki je pozdravila občinstvo in se zahvalila vsem, ki so omogočili izvedbo tega zares lepega večera.

Zahvalila se je tudi Vzhodnokraškemu rajonskemu svetu, ki je s svojo predsednico Silvano Mo-



ro prisluhnil potrebam te dobrotelne ustanove, kot tudi Hranilnici in posojilnici na Opcinah, ki je ponovno dala na razpolago za prireditve svoje prostore.

Tem uvodnim besedam je sledila predstavitev ilustracij Walterja Grudina, ki je sicer po rodu iz Trsta, ki pa sedaj živi in ustvarja v Gorici, pa ni, zaradi tega, izgubil stikov s svojim rodnim mestom. Čeprav se je kot umetnik udeležil z različnih skupinskih razstav, je bila razstava na Opcinah njegova prva samostojna predstavitev občinstvu, ki je z veliko simpatijo sprejelo njegove ilustracije.

Mladega umetnika je v italijansko predstavil predsednik Krozka Alberti iz Trsta Giancarlo Pellegrini.

S svojim nastopom na klasično kitaro je Marko Feri (na sliki - foto Ferrar) z izvedbo petih skladb za kitaro močno prispeval k uspehu tega večera. To so dokazali tudi

aplavzi, ki so spremljali njegovo izvedbo.

Večer je zaključila se predpremiere filma "Pomagajmo otrokom", ki ga je, v produkciji Sklada, zreziral Marko Sosic, v realizaciji Videosta. Film, ki traja 20 minut, prikazuje delo in življenje v različnih dejavnostih, ki potekajo v sklopu Sklada. Prav gotovo je bilo to posebno doživetje, posebno za stare prizadeti otroci, ki so bili protagonisti filma, kot tudi za voditelje te pomembne ustanove, ki namenja prav dejavnosti s prizadetimi otroci toliko svojih sil in energije. Uvodno besedo je tu imela predsednica Sklada Jelka Cvelbar.

Pomenek ob kozarcu pižace je zaključil to pomembno in uspešno prireditve, ki se pridružuje drugim uspešnim dejavnostim Sklada "Mitja Čuk". Gledalci smo odhajali iz večera zelo zadovoljni, prav tako zadovoljni pa so bili tudi prireditelji. (N.L.)

NOVICE

Smerokazi za Slovenijo razburjajo Gambassinija

TRST - Dezelni odbornik za prevoze Giancarlo Cruder je na včerajšnji seji deželne sveta odgovoril na vprašanje svetovalca Liste za Trst Gianfranca Gambassinija, ki je protestiral zaradi domnevnih "nepravilnosti" na veliki tabli na avtocestnem odcepu pri Palmanovi. Na smerokazu pise med drugim Trieste- (SLO), kar po mnenju melonarskega predstavnika lahko ustvari pri avtomobilistih vtis, da se Trst nahaja v Sloveniji.

Odbornik je poudaril, da je cestno podjetje ANAS ravnalo v skladu z obstoječimi pravili. Smerokaz je torej popolnoma razumljiv in ga ne gre na noben način spreminjati. Cruder je vsekakor v svojem posegu polemico vprašal Gambassinija, zakaj se je razburil samo glede trzaskga napisa in je povsem spregledal drugi del smerokaza Trbiz- Avstrija. Ce bi zadevo obravnavali na enak način bi namreč lahko sklepali, da se tudi Trbiz nahaja v Avstriji...

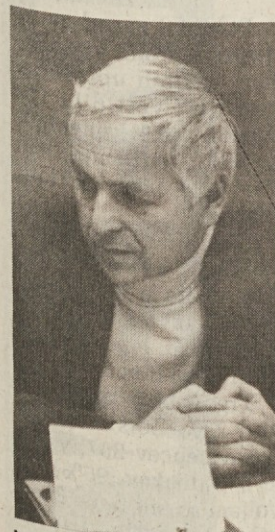
Po uradnem posegu slovenskega konzulata v Trstu so vsa pristojna telesa v Furlaniji-Juljski krajini začela odstranjevati table in smerokaze z napisom Jugoslavija. Skoraj povsod so postavili napise Slovenija in ponekod tudi Hrvaška. Med prvimi ustanovami, ki so se odzvale pozivu slovenskega diplomatskega predstavništva, je bila goriska občinska uprava.

Afera o smerokazih, ki so jo umetno sprožile nekatere trzask nacionalistične sile, je torej s tem posegom odbornika Cruderja sedaj (vsaj tako upamo) končno zaključena. Desničarji so, kot znano, do zadnjega nasprotovali priznanju Slovenije in Hrvaske.

TRST / PONEDELJKOV VEČER V DSI

Slikar Milko Bambič kot res vsestranski umetnik

O pokojnem izumitelju »treh src« Radenske sta spregovorila Marko Vuk in Peter Krečič



Marko Vuk in DSI

TRST - Ponedeljkov večer v Društvu slovenskih izobražencev je bil posvečen pokojnemu trzaskemu slikarju Milku Bambiču. Na sporedu je bila predstavitev monografije o tem velikem in vsestranskem umetniku, ki je izšla letosnjega aprila, približno leto dni po njegovi smrti. Prisoten je bil tudi višji kustos novogoriškega muzeja Marko Vuk, ki je napisal spremeno studijo o Bambiču, njegov natančen življenjepis, seznam najpomembnejših del, bibliografijo in seznam razstav. O delu, predvsem pa o

HELENA JOVANOVIĆ

tem svojevrstnem umetniku, je na večeru DSI govoril tudi dr. Peter Krečič, ravnatelj arhitekturnega muzeja v Ljubljani.

Po uvodnih besedah predsednika društva Sergija Pahorja je dr. Krečič predvsem opozoril na vpliv avantgardizma na Bambiča, kar je opazno predvsem pri njegovem izrednem smislu za reklamo (najbolj znana ostajajo »tri srca« Radenske). Njegov opus je ogromen, je se dejal Krečič, lotil se je premnogih tem in najraz-

ličnejših tehnik, sel je od slikarstva do risanja in graficne tehnike pa do stripov, plakatov, ilustracij in karikatur. Med temi nestetimi deli je mnogo takih, ki so presegla čas in postala del slovenske klasike. Primerno bi zato bilo, da bi se resno lotili natančne raziskave o njegovem delu.

Marko Vuk je nato poslušalcem v DSI povedal nekaj spominov na osebnost srečanja z Bambičem ter o nastanku knjige. Povedal je, da je v monogra-

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzaskga tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PR A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR
Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax: 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax: 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax: 0463-318506

Prodajo naročninske službe
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533725 fax: 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax: 040-768697
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec visina 42 mm) 80.000 LIT.
financi in legalni 120.000 LIT. ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT
Naročnina za Italijo - mesecna 23.000 LIT letna 276.000 LIT
za Slovenijo: mesecna 1.200 SIT
Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6-12-1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

NOVICE

Drevi skupščina tržaških socialistov

V dvorani Vulcania nekdanje Pomorske postaje bo drevi ob 18. uri javna skupščina tržaških socialistov. Uvodno poročilo bo imel pokrajinski koordinator Franco Todero. Na zborovanju bo gotovo največ govora o hudi krizi, ki pesti socialistično stranko. Krajevna PSI se pripravlja na pokrajinski kongres, ki bo najbrž prihodnjega januarja.

Na kongresu bo tekla beseda o dveh ali tudi več političnih dokumentih. Enega so že predložili krajevni pristaši pravosodnega ministra Claudia Martellija, ki jih vodi deželni odbornik Gianfranco Carbone. Drugi dokument bodo najbrž predložili privrženci tajnika Craxija in vsedržavnega podtajnika, bivšega zunanjega ministra De Michelisa.

Sinoči odprli prenovljene prostore kavarne Tergesteo

V pasazi Tergesteo so sinoči odprli prenovljeno kavarno. Zbralo se je veliko število gostov in tudi običajnih obiskovalcev, ki se predvsem v dopoldanskih in večernih urah zbirajo v njenih prostorih. Kavarno so lepo preuredili v slogu "liberty", novost pa je v tem, da bo v večernih urah v njej na rapalogo tudi prigrizek.

Gledališče Verdi odslej v »Salatripcovich«

Gledališče Verdi se bo danes preselilo v takojmenovano Salatripcovich, kot so poimenovali preurejeno bivšo avtobusno postajo. Ze sinoči je bila v novi dvorani gala predstava za 900 osebosti tržaškega kulturnega, političnega in gospodarskega življenja. Danes bodo lahko v dvorano stopili tudi »navadni smrtniki«. Orkester trzasko opere jim bo pod taktirko dirigenta Carla Mellisa zaigral vrsto Beethovnovih skladb, kot solisti bodo nastopili Tiziana Sojat, Helga Muller Molinari, Etienne Duprè in Robert Holzer.

PROMET / VRVEŽ V JUTRANJH URAH**Kljub omejitvi včeraj pravi prometni kaos**

Ljudje niso bili seznanjeni z omejitvenim ukrepom in so zato privozili v mestno središče z avtomobili

Promet v Trstu bo danes potekal normalno, brez vsakršnih časovnih omejitev. Tako je odločil trzaski župan, ki je po enem dnevu ze prekladal sklep o zaprtju mestnega središča vozilom. Odbornstvo za okolje je predlagalo preklad sklepa na podlagi zadovoljivih ponedeljkovih merilnih izvidov o onesnaženju zraka.

Po nedeljskem nepricakovano visokem odstotku ogljikovega monoksida na kubčni meter zraka (12,4 odstotka), se je položaj v ponedeljek prav tako nepricakovano izboljšal: stopnja onesnaženosti je padla pod varnostno mejo, kar je bilo dovolj za preklad omejitvenega

ukrepa. Kljub včerajšnji časovni omejitvi prometa v središču mesta od 7. do 9. ure in od 18. ure do 20.30, pa je bil promet vseeno kaotičen in polzji. Kdor se je podal pred osmo uro z vozilom po nabrežju, je ostal dobre pol ure vkljen v cakovaci koloni avtomobilov. Prisotnost mestnih redarjev ni veliko pomagala. Može (in zenske) v modrem so le opozarjali avtomobiliste, da ne smejo v »prepovedane« ulice. Le-ti so se vracali v kolone in s tem povzročali še večjo zmedo.

»Tokrat je bilo hujše kot ob koncu novembra, ko smo prvič uvedli prepoved prometa v središču«, je včeraj poveda-

la odbornica za okolje Rossana Poletti. Zjutraj, ko se je vracala z maratonske nočne seje trzaskega občinskega sveta, je bila tudi sama zrtev prometnega vrveža.

Po njenem mnenju je k jutranjemu prometnemu kaosu botrovalo predvsem dejstvo, da večina avtomobilistov ni bila seznanjena z omejitvenim ukrepom. »Ko smo se novembra odločili za zaprtje središnih ulic, so casopisi in druga sredstva javnega obveščanja ze nekaj dni prej napovedovali ukrep. Prebivalstvo je bilo pripravljeno na omejitve in se temu primerno prilagodilo. Ta teden je bilo drugače. Po dveh tednih burje in dežja so ljudje menda ze pozabili na možnost nove omejitve. Poleg tega jih je presenetilo zaprtje v torek, saj so se sredstva javnega obveščanja v preteklih tednih razpisala, da onesnaženost upada ob koncu tedna in ob ponedeljkih, ko so trgovine zaprte. V nedeljo pa so bile trgovine odprte. To je privabilo v središče mnogo kupcev, ki so z izpušnimi plini vozil prekomerno onesnažili ozračje,« je obrazložila odbornica Poletti.

Po njenem mnenju gre ob takem stanju spremeniti sedaj veljavni občinski ukrep o omejitvi prometa. Župan mora odrediti zaprtje za po enem dnevu prekomernega onesnaženja. Poletti meni, da bi morali »dovoliti« vsaj »dvodnevno onesnaženje«. Prvi dan bi opozorili ljudi na možnost ukrepa, drugi

KRIZA / NJIHOVA USODA BO DOKONČNO ZNANA POJUTRIŠNJEM**Delavcev nekdanje rafinerije zaenkrat le ne bodo odslovili**

Na deželnem odborništvu za industrijo dosegli sporazum, po katerem naj bi vseh devetdeset uslužbencev prešlo v sklop družbe SA. VI. TRI.

DRAGO GASPERLIN



Sindikalni predstavniki pred Palačo deželnega sveta

(foto Ferrari)

prave ter sindikatov, ki se bodo sestali z ministrskima delegacijama. S tem, kako se je zadeva iztekla, bodo seznanili delavstvo in javnost na skupščini, ki bo v petek ob treh popoldne.

Primer Monteshell pa je samo delen odraz globoke krize, ki je zajela trzasko industrijo. Z vprašanjem golega preizveta si mora beliti glavo tudi več kot tisoč uslužbencev skedenjske zezarne. V soboto bo tiskovna konferenca za seznanitev širše javnosti z nastalimi razmerami, v ponedeljek in torek pa bodo prizadeti uprizorili protestno manifestacijo v mestu. Zakaj ravno tedaj?

Ker bi moral Medministrski odbor za industrijsko načrtovanje (CIPI) prav 22. decembra izreči odločilno besedo, ali naj dovoli državno jamstvo za bančno posojilo 34 milijard lir, kolikor jih je pač potrebnih za zagotovitev neprekinjene proizvodnje do konca prvega polletja 1993. Podoben je položaj 2.500 delovnih moči v Tovarni velikih motorjev pri Boljuncu, kjer proizvodnja nepreravno upada zaradi usihanja narocil.

Na prepihu je dalje petsto zaposlenih v Trzaskem arsenalu Sv. Marka, a zaskrbljeno zrejo v bodočnost se nam mesecenci Trzaskega Llo-

yda - okoli dvesto uradnikov ter potujoce osebe. Imamo na Trzaskem se kakšno podobno krizno jedro, smo vprašali pokrajinskega generalnega tajnika CGIL Antonia Buo: »Ali ni to že dovolj?« Je, toda hudo nezadovoljni so tudi pri Enotni družbi trzaskih pristaniskih delavcev (CULPT), ki so ostali večeraj zaradi tega krizem rok, se zbrali na skupščini in soglasno odobrili resolucijo, s katero zavezujejo sindikate FILT/CGIL, FIT/CGIL in UIL-TRANSPORTI, da nastopijo pri ministru Tesiniju oziroma pri vladi za rešitev neurejenih vprašanj. Med drugim zahtevajo

spostovanje dogovorov glede ohranitve zaposlitvene ravnini in jamstva o zaščiti delavcev tudi takrat, kadar začasno ni dela, sicer pa hočejo takojšnje razčiščenje problemov glede dopolnilne blagajne, predcasnega upokojevanja in placevanja integracijskih penzij.

O boljunski tovarni so včeraj zjutraj dobro uro razpravljali predstavniki njenega tovarniškega sveta in zupan Staffieri. Leta je naglasil, da bi bilo treba vključiti to vprašanje, kot tudi stanje v arsenalu v sirske probleme sklop IRI-Financieri (v petek naj bi bil sestanek z zastopstvom družbe v navzočnosti načelnikov vseh občinskih svetovalskih skupin) oziroma ga prenesti na bolj izrazito politično raven; točneje, zaprositi sestanek s pristojnimi ministri Baruccijem, Guarinom in Revigliom.

Trzaski zupan Staffieri je poleg tega sklical za jutri srečanje s sindikalisti, na katerem naj bi zaobjeli celovito vprašanje krize, v katero so zabredla industrijska podjetja v pokrajini in ki seveda zelo negativno vpliva na splošen ekonomski trend.

V prvih devetih mesecih letos je bilo ob službo 900 ljudi, v nevarnosti pa jih je se 5.000!

IZ NAŠIH KRAJEV**Občina Milje z novo upravo Na krmilu spet župan Ulcigrai**

Občina Milje ima novo občinsko upravo, ki jo spet vodi socialistični župan Ulcigrai. Zupan je isti, spremenila se je koalicija, iz katere so izstopili bivša demokristjana in danes neodvisna Derossi in Altin ter zastopnik Komunistične prenovne Steffe, vstopili pa so socialisti in republikanci. Novo upravo podpirajo Lista Frausin, PSI, PRI in zeleni Rota. Ekološke zastopa v upravi zunanja odbornica Leonardonova.

Novo upravo bi morali izvoliti ze prejšnji petek, v ključnem trenutku pa so bili odsotni kar trije socialistični predstavniki, tako da se je nova politična večina znašla pravzaprav brez večine. Na ponedeljkovi seji pa ni prislo do presenečenj. Socialista Russignan in Rossini sta redno prisla na sejo in brez težav podprla Ulcigraev odbor. Odsoten je bil njihov somišljenik Millo, ki je bil v dosedanjih upravi odbornik, sedaj pa je navaden svetovalec.

Odbor, ki so ga izvolili na zadnji seji, naj bi vodil Obcino Milje vse do naravnega izteka zakonodajne dobe občinskega sveta, to se pravi do poletja leta

1994. Nekateri (predvsem zeleni) so pričani, da bi morala uprava odstopiti takoj, ko bo rimski parlament odobril novo volilno zakonodajo za krajevne uprave in predvsem zakon o neposredni izvolitvi župana.

Lista Frausin (DSL in neodvisna levica) je popolnoma zamenjala svoje predstavništvo v upravi. Novi zastopniki tega gibanja so Tremul, Riavez in Donadel. Prvi, ki je bil svojčas ze odbornik, bo najbrž tudi novi podzupan. V Listi Frausin pravijo, da je bila zamenjava kar treh odbornikov napovedana in pričakovana, nekateri pa so prepričani, da je prišlo znotraj liste do hudih trenj in tudi do polemik. Iz Liste Frausin je pred casom formalno odstopila Stranka komunistične prenovne, ki ima v občinskem svetu enega predstavnika. Slednji je, kot rečeno, ubral pot opozicije.

Občinski svet bo finančni proračun za prihodnje leto odobril sele na drevišnji seji. To bi moral storiti ze na ponedeljkovem sedenjanju, zaradi proceduralnih težav pa so zadevo morali preložiti na danes zvečer.

DOMJO / JUTRI SKUPŠČINA**Načrt don Vatte: Izreči se morajo dolinski občani**

Po daljšem odlasanju bo jutri zvečer, ob 19.30 v telovadnici pri Domju javna skupščina, ki jo dolinski občinski upravitelji namenjajo razpravi o načrtu terapevtskega središča za narkomane na pobojcu Dolge krone. Vprašanje caka na odgovor dolinske uprave ze nekaj mesecev, saj je bil načrt za gradnjo središča vložen ze pred poletjem. Glede na njegovo namembnost - služilo naj bi terapevtski pomoči mamilašem, ki zelijo zaceti novo življenje v družbeni stvarnosti - je načrt don Maria Vatte vzbudil med prebivalci precejšnje razburjanje. Pred nedavnim je bila podobna skupščina ze v Zavljah, saj so se tamkajšnji prebivalci skupaj

s prebivalci iz Frankovca oglasili z zbiranjem podpisov proti gradnji takega središča.

Sedaj so na vrsti zupan in odborniki Obcine Dolina. Na zupanstvu so v pripravo na jutrišnje srečanje zbrali podrobno dokumentacijo, da bo soocanje tehtnejše in da ne bo slonelo le na golih govoricah.

Na osnovi stališča, ki ga bodo izrazili občani, bo občinska uprava pač odgovorila. Na skupščini so povabili tudi don Vatto, ki je pobudnik načrta. Predvsem pa so vabljeni vsi občani dolinske občine, ne le prebivalci "prizadetih" vasi, saj gre za vprašanje, ki neposredno zadeva vsakega posameznega občana. (dam)

GLEDALIŠČE / NOVA PREDSTAVA ZA OTROKE**Jutri v Kopru »Cesarjeva nova oblačila« z režijskim debutom Vladimirja Jurca**

Trzasko stalno gledališče je pred novo premiero. Pripravilo je namreč prazničnemu decembru primerno otroško predstavo, in sicer krstno izvedbo igre Milana Jesiha Cesarjeva nova oblačila. Naslov nedvoumno pove, da gre za Andersonovo zgodbo, ki jo je eden najuglednejših slovenskih pesnikov po narocilu SSG priredil za oder v imenitnih, duhovitih verzih. Upriporitev Cesarjevih novih oblačil je vodstvo zaupalo igralcu Vladimirju Jurcu, ki je tako pred svojim režijskim krstom. Do tega

dvojnega krsta pa bo prislo v Kopru, kjer bo v prihodnjih dneh odigranih 14 predstav. Zaradi nekoliko podaljšanega študija Česnjevega vrta našemu ansamblu namreč nikakor ni uspelo pripraviti premiere v Kulturnem domu in tako je odpadel napovedan nastop v okviru prirediteljskega gledališča La Contrada, ki si je za ta čas omislilo vrsto predstav po motivih Hansa Christiana Andersena. Tako nastop v Cristallu kot predstave za nase malčke na Trzaskem in Goriskem so po sili razmer pre-

loženi na začetek januarja.

Pri uprizoritvi Jesihove igre so Jurcu pomagali: Marjan Kravos s sceno, Marija Vidau s kostumi, Miran Kosuta z uglasbitvijo odlomkov besedila, Vik kot svetovalec za magijo in igralci Gojmir Lesnjak, Alojz Svete, Maja Blagovčič, Adrijan Rustja, Lučka Pockaj, Stojan Colja in Franko Korošec. Radovednezi, ki ne bi mogli streti do januarja, so potemtakem vabljeni na premiero v Koper, jutri, v četrtek, ob 10. uri ali za ponovitev ob 11.30.

JUBILEJ / GREGORČIČEVA DVORANA**Stane Raztresen nastopil v Društvu upokoencev**

Včeraj se je srečal z upokojenci, pred katerimi je obudil svojo življenjsko in gledališko pot



V Gregorčičevi dvorani je Društvo upokoencev priredilo včeraj zadnji družabni popoldan v letosnjem letu. Posvečen je bil gledališkemu igralcu Stanetu Raztresenu, ki se pripravljajo na skorajšnje praznovanje svoje 80-letnice. Staneta Raztresena prav gotovo vsi dobro poznajo in cenijo, saj se je v dolgoletnem gledališkem delu predstavil tukajšnjemu zamejskemu in širšemu občinstvu v brezštevilnih igalskih vlogah.

Na sinocnjem večeru v Gregorčičevi dvorani se je Stane Raztresen predstavil z recitalom, v katerem je obcuteno ponazoril svoje bogate gledališke in življenjske izkušnje.

ŠOLSTVO / NA VOLITVAH**Dijaki izvolili predstavnike v zavodske svete višjih šol**

Na slovenskih višjih srednjih solah so preteklo nedeljo in ponedeljek potekale volitve predstavnikov dijakov v zavodske svete. Volitev se je udeležilo 815 visješolcev od skupnih 892 volilnih upravičencev (volilna udeležba je bila 91-odstotna. Na posameznih solah so bili v zavodske svete izvoljeni sledeci predstavniki dijakov:

Pedagoški licej Anton Martin Slomsek: volilnih upravičencev 111, volilo je 87 dijakov (78%); izvoljeni so bili Suzana Bandi, Valentina Destri in Emilijan Oblak.

Poklicni zavod za industrijo in obrt Jozef Stefan: volilnih upravičencev 179, volilo je 164 dijakov (91%); izvoljeni so bili Peter Bandi, Dean Pertot in Massimiliano Martini.

Licej France Preseren: volilnih upravičencev 315, volilo je 291 dijakov (92%); izvoljeni so bili Evgen Ban, Peter Canciani in Deva Pincin. Trgovski tehnični zavod Ziga Zois: volilnih upravičencev 287, volilo je 273 dijakov (95%); izvoljeni so bili Luka Svab, Marko Kbrošič in Anna Blasevich.



Tudi včeraj so imeli mestni redarji veliko dela (f. Ferrari)

DOLINA / PROF. MERKÚ O LEDINSKIH IMENIH

Glinščica je po izvoru Klinščica

Srečanje z imenoslovcem je priredilo dolinsko Kulturno društvo Valentin Vodnik

DAMIANA OTA



Prof. Pavle Merku med predavanjem v Dolini (f. Ferrari)

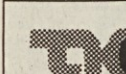
Se je vas, ki je danes tudi središče Občine, imenovala prej Dolina ali Vallis? Tega se ne vemo. Znano in zanesljivo pa je, da ime bliznjega, Boljunec, ni sestavljena iz besede "bolji" in "unec" (imena slovanskega porekla namreč niso nikoli sestavljena iz pridevnike oblike v komparativu), Boljunec nastaja torej iz rimske besede "balneolum" - kopališče. Tudi Glinščica po izvoru ni Glinščica, temveč Klinščica, saj ni gline v tej dolini, zato je začetni "g" le vsiljena ucena oblika poimenovanja. O teh in še številnih drugih zanimivostih je prejšnji petek zvečer v prostorih KD Valentin Vodnik predaval prof. Pavle Merku, glasbenik in skladatelj, obenem pa veliki raziskovalec ljudskega izročila in naših korenin. V dolinskem društvu se je številnim prisotnim predstavil pa predvsem v vlogi "imenoslovca", to je strokovnjaka, ki raziskuje zgodovino imen oziroma skozi imena razlaga in odkriva zgodovino.

Prof. Merku se je na petkovem srečanju prostorsko omejil predvsem na Dolino in njeno okolico: območje ima nam-



SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
GOSTUJE CANKARJEV DOM LJUBLJANA
BERNARD SLADE
OB LETU OSOREJ
Igrata: **POLONA VETRIH** in **IVO BAN**
V petek, 18. t. m., ob 20.30 ABONMA RED A in D
v soboto, 19. t. m., ob 20.30 ABONMA RED B, E in F
v nedeljo, 20. t. m., ob 16.00 ABONMA RED C in G

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV TRST
ZDRUŽENJE AKTIVISTOV IN INVALIDOV NOB NA TRZASKEM
in KRUT
vabijo na
TRADICIONALNO NOVOLETNO DRUŽABNOST
ki bo 29. t. m. ob 17. uri v gostilni Sardoč v Prečniku
Sodelujejo Vanca in Tonca ter glasbeni trio Mara, Neva in Cesare
Vstop samo z vabilom, ki so na razpolago na sedežu organizacij
v Ul. Cicerone 8/B, tel. 360324. Zagotovljen prevoz z avtobusi



Vas vabi jutri,
17. t.m., ob 17.30
na odprtje razstave
Rada Jagodica
Za ciklus literarnih srečanj:
Zlatka Lokatos

KINO
ARISTON - 15.30-17.45-20.00-22.15 »I protagonisti«, r. Robert Altman.
EXCELSIOR - 15.30, 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »La bella e la bestia«. Produkcija Walt Disney.
EXCELSIOR AZZURRA - 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 »Un cuore in inverno«.
NAZIONALE I - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Inserzione pericolosa«, i. Brigitte Fonda, Jennifer Jason Leight.
NAZIONALE II - 16.00 »La ragazza e lo stallone nero«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.
NAZIONALE III - 16.00, 18.00, 20.05, 22.15 »Pomodori verdi fritti alla fermata del treno«, i. Katty Bates, Jessica Tandy.
NAZIONALE IV - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Delitti e segreti«.

GRATTACIELO - 17.00, 18.40, 20.20, 22.15 »Avventure di un uomo invisibile«.
MIGNON - 16.30, 18.25, 20.20, 22.15 »Un'estranea fra noi«, i. Melanie Griffith.
EDEN - 15.30, 22.10 »Profonda voglia di maschio«.
CAPITOL - 16.30, 18.20, 20.10, 22.10 »Anni novanta«, i. Ezio Greggio.
LUMIERE - 15.45, 17.55, 20.00, 22.10 »Basic instinct«, i. Michael Douglas, Sharon Stone.
ALCIONE - 18.15, 20.10, 22.15 »Io speriamo che me la cavo«, r. Lina Wertmüller; i. Paolo Villaggio, Marina Confalone, Paolo Bonacelli.
RADIO - 15.30, 21.30 »Ossessione di una donna in orgasmo«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

VČERAJ-DANES
Danes, **SREDA**, 16. decembra 1992
ALBINA
Sonce vzide ob 7.40 in zatone ob 16.22 Dolžina dneva 8.40 - Luna vzide ob 24.00 in zatone ob 11.34.
Jutri, **CETRTEK**, 17. decembra 1992
LAZAR
VREME VČERAJ: temperatura zraka 8,3 stopinje, zračni tlak 1024,4 mb pada, brezvetrije, vlaga 76-odstotna, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 12,2 stopinje.
ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Ludovica D'Agostini, Chiara Roci, Giulia Pietroboli, Giulia Wang.
UMRLI SO: 78-letni Vinicio Debianchi, 30-letni Michele Pellegrino, 83-letna Aurora Bresovež, 95-letna Zofija Švara, 71-letna Leonina Clerico, 85-letni Rudi Bole, 75-letna Silvana Rojč, 79-letna Valeria Rojč, 80-letni Luigi Cebulec.

LEKARNE
Od ponedeljka, 14. decembra, do nedelje, 20. decembra 1992
Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30
Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Trg Libertà 6 (tel. 421125), Skedenj - Ul. Soncini 179 (tel. 816296).
BAZOVICA (tel. 226210) - samo po telefonu za nujne primere.
Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Trg Libertà 6, Skedenj - Ul. Soncini 179, Istrska ulica 18.
BAZOVICA (tel. 226210) - samo po telefonu za nujne primere.
NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Istrska ulica 18 (tel. 726265).
Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA
Urad za informacije KZE
Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.
Zdravstvena dežurna služba
Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpriznična od 14. do 20. ure in priznična od 8. do 20. ure.



PRIREDTIVE
SKLAD MITJA CUK prireja razstavo Walterja Grudine do 21. decembra v HPO na Opčinah. Ogled med 17. in 19. uro, v nedeljo od 10. do 12. ure.
BRISCIKI - V galeriji Pavla Hrovatina je na ogled razstava umetnin in obrti iz kraškega kamna. Urnik: vsak dan, razen ponedeljka, od 11.30 do 19.00.
BOZICNI KONCERT SKLADA MITJA CUK bo v torek, 22. decembra, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti 3 v Trstu. Kitarist Marko Feri bo izvajal dela znanih avtorjev.
GODBA NA PIHALA IZ RICMANJ vabi na **ZAKLJUČNI KONCERT** 1992 pod vodstvom dirigenta Darija Pobege v nedeljo, 20. t. m., ob 18. uri v telovadnici pri Domju. Sodeluje mladinski orkester glasbene šole godbe.
DEKLISKI PEVSKI ZBOR VESNA vabi na koncert PESEM V SVET - umetne in ljudske pesmi iz mednarodnega repertoarja z ali brez instrumentalne spremljave - v soboto, 19. decembra, ob 20.30 v Domu A. Sirkva v Krizu.
GODBENO DRUŠTVO NABREŽINA vabi na **TRADICIONALNI KONCERT** OB ZAKLJUČKU LETA v nedeljo, 20. decembra, ob 16.30 v občinski telovadnici v Nabrežini. Gost večera bo MoPZ Fran Venturini od Domja.
SKD BARKOVJE, Ul. Cerreto 12, prireja **SILVESTROVANJE**, za informacije tel. na št. 363452.
NARODNA IN STUDIJSKA KNJIZNICA TRST prireja v sodelovanju s slovensko sekcijo Občinske knjižnice v Ronkah in z osnovno solo iz Romjana OTROSKO URICO Z LADOM JAKSO: DELAMO ZVOKE, OSTROMO USESA. Urica bo v petek, 18. decembra, ob 10. uri v otroškem oddelku Občinske knjižnice v Ronkah.
GODBENO DRUŠTVO V. PARMA iz Trečb vabi na **BOZICNI KONCERT**, ki bo v soboto, 19. decembra, ob 20. uri v cerkvi sv. Andreja v Trečbah. Vabljeni!
BARAGOV DOM - Ricmanje vabi v soboto, 19. t. m., ob 18.30 na **BOZICNIC** CO ob sodelovanju Ricmanjske glasbene šole godbe in zupnije iz Ricmanj. Vabljeni!
KD LIPA iz Bazovice vabi v soboto, 19. t. m., ob 20.30 v kinodvorano v Bazovico na ogled dramskega dela Stane Milčič KDO JE KRIV? v izvedbi Dramske skupine KD Kraski dom z Repentabra, režija Drago Gorup. Vabljeni!
AMATERSKI ODER JAKA STOKA Prosek-Kontovel vabi na premiero humoreske NASI GRAJU NE RADIO. Avtor Alojz Cjak. režija Drago Gorup, glasba Aljoša Starc. V nedeljo, 20. decembra, ob 17. uri v Kulturnem domu na Proseku. Vabljeni!
OTROCI NE POZABITE! V soboto, 19. decembra, ob 16.30 vas vabita Radijski oder in Slovenski kulturni klub v Ulico Donizetti 3 na lutkovno predstavo JANKO IN METKA ter na nastop CARODEJA Gregorja Sulejmanovica. Vmes bo bogat srecolov.
Za člane Kluba pa bo Gregor Sulejmanovič priredil ob 18.30 se svoj zabavni show. Izkupice in darovi so namenjeni beguncem v Slovenijo.
SKD TABOR OPČINE - PROSVETNI DOM - V nedeljo, 20. t. m., ob 17. uri zabavno-glasbeni popoldan z MIX ORKESTROM, pevci, humoristi in carodejem. Vabljeni!
KD IVAN GRBEC, Ul. di Servola 124, vabi vse svoje člane in prijatelje na **PRED SILVESTROVANJE**, ki bo v nedeljo, 27. decembra, ob 17. uri v društveni dvorani. Za zabavo bo poskrbel godalni Trio Venturini od Domja.
SPDT vabi člane in prijatelje društva na **DRUŠTVENI DRUŽABNI VEČER** s predvajanjem diapozitivov z letosnjih izletov in srečanj. Prireditve bo jutri, 17. decembra, ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. sv. Franciska 20.
KD PRIMORSKO priredi v sodelovanju s KD F. Venturini OTROSKO GLASBENO VESELJE v soboto, 19. decembra, ob 17. uri v Srenjski hiši v Mackoljah. Nastopajo OPZ F. Venturini - Domjo in člani SKD Tabor z Opčin z mladinskimi igrami - Songi 3X4 (M. Kosuta, N. Miklavčič). Vabljeni.
DRUŠTVO SLOVENCEV MILJSKE OBČINE vabi na **PEVSKI DRUŽABNI VEČER ZBORA JADRAN** v petek, 18. decem-

MALI OGLASI
OSMICA pri Pisci-
ciah. Silvano Ferluga vabi
prijatelje in goste na
pokusno domače kapljice
in svežih kolin. Na
zalogi ima tudi sauvignon
91, zlata medalja na
Vinskem sejmu v Ljubljani.
OSMICO ima v Borštu
Danilo Glavina.
ALDO LAKOVIC je
pri cerkvi v Doberdolu
odprl osmico.
RIBARNICA Gorjan-
sko nudi veliko izbiro
svežih rib - tudi pole-
novk (bakala) ragnjo po
26.000 lir. Odprto vsak
dan, razen ob nedeljah
in ponedeljkih, od 8. do
16. ure, ob sobotah do
13. ure.
UNIVERZITETNA
studentka nudi lekcije iz
kemije, fizike, matema-
tike, slovenscine in
nemscine. Tel. na št.
220402 - Katarina.
OBRTNIK vgrajuje
aluminijasta okna in
blindirana vrata v teku
dneva za od 1.400.000
lir dalje. Tel. v večernih
urah na št. (040) 827834.
KUPIM samostojno
hišo z vrtom na Opčinah,
pri Sv. Ivanu ali
Kjadinu. Tel. 722872.
PRODAM zazidljivo
zemljišče v Vrhovljah,
5600 kv. m, z vodno in
električno napeljavo.
Tel. na št. (040) 827621
po 20.30.
PROSTORE primerne
za urade ali ambulanto v
centru Nabrežine od-
dajam v najem. Tel. po
18. uri na št. 823293.
PRODAM skoraj nov
trisedezni divan za
400.000 lir. Tel. na št.
417120 od 13. do 14.
ure od ponedeljka do
sobote.
PRODAJAM belgijske
kanarčke (Malinois Wa-
terslager), odlične pevce.
Tel. na št. 200957 ali
200539.
PRODAM dvojna
balkonska vrata, široka
150 cm, visoka 215 cm,
termopan, les douglas,
v odličnem stanju. Tel. po
19. uri na št. 225122.
BARVNI televizor
grundig 68 palcev v od-
ličnem stanju prodam po
ugodni ceni. Tel. (0481)
535353.
FOTOGRAFSKI apar-
at canon T 50, zoom 35-
70, flash in torbo v od-
ličnem stanju prodam.
Tel. (0481) 535355.
PRODAM volkswagen
kombi, 9 sedežev, v do-
brem stanju. Tel. na št.
228090.
LJUBITELJU zivali
podarim mesec in pol
starega kuzka. Tel. na št.
211336 med 8.30 in
13.00 ter 15.30 in 19.00.

Z neizmerno bolešjo se od njega poslavljajo zena Marija, sin Robi z zeno Solideo, hčeri Sabina in Tatiana z možem Edijem, ljubljena vnukinja Lara, sestra Marjeta in nekaca Mirjan in Jordan z družinama.

Namesto cvetja darujte v dobrodelne namene.
Sempolaj, 16. 12. 1992
(Pogrebno podjetje, Ul. Zonta 3)

Zalovanju svojcev se pridružuje

Občinska sekcija DSL-PDS iz Devina-Nabrežine

Upravitelji in nameskenci Posojilnice v Nabrežini izrekajo občuteno sozalje družini ob bridki izgubi Rudolfa Grgica, svojega bivšega upravitelja.

Ob smrti tov. Rudija Grgica izreka svojcem iskreno sozalje

Stranka komunistične preнове - Krozek Kras

Ob boleci izgubi dragega Rudija Grgica izreka družini najiskrenejše sozalje

SKD Vigred

Zapustil nas je nas draga mama, nona, prapona in sestra

Rudi Bole



Pogreb bo jutri, 17. decembra, ob 12.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v cerkev sv. Jerneja na Opčinah.

Zalostno vest sporočajo zena Valerija, sestra, Carmen z družino in drugi sorodniki

Općine, Benetke, Verona, Monaco, 16. 12. 1992 (Pogrebno podjetje, Ul. Zonta 3)

Hvala učiteljica Lupinc!
Martina Kufersin s starši

VELEMESTNI SHOPPING
TRST IN ŽENSKA
Nakupovanje je tod pravi užitek.
Izbira, kakovost in ugodnost v mojem mestu, kjer je povsod središče, tudi v predmestju.
TRST: ZELO PRIJAZNO IN TRGOVSKO MESTO.
TRGOVINE BODO ODPRTE VES DECEMBER TUDI OB NEDELJAH IN PONEDELJKIH.

ŠOLSKE VESTI
RAVNATELJSTVO PEDAGOSKEGA LICEJA A. M. SLOMEK vabi vse starše na roditeljski sestanek, ki bo danes, 16. t. m., ob 18. uri.
RAVNATELJSTVO DTTZ ZIGA ZOIS z oddelkom za geometre sporoča, da bodo roditeljski sestanki za posamezne razrede po naslednjem razporedu: danes, 16. t. m., na sedežu Zavoda, Vrdeška cesta 13/2, ob 17. uri za 3. A, 3. C, 4. B, 4. C in 5. B; ob 18.30 za 4. A, 5. A, 3. B in 5. C.
ČESTITKE
Danes praznuje draga TAMARA 17. rojstni dan. Vse najboljše ji želijo prijateljice Sara, Erika, Kristina in Lara.

NOVICE

Javna razprava DSL
o politiki in korupciji

Demokratska stranka levice pripravlja jutri ob 17.30 na pokrajini javno razpravo o aktualni in za večino strank na oblasti že nekaj časa pekoči temi. Govorili bodo o mafiji, o njeni povezavi s politiko, o korupciji in podkupninah. Skratka o boleznih, ki so skoraj povsem ohromile državo. Govorili bodo senator Darko Bratina, poslanec Isaia Gasparotto, casnikar Gianni Cipriani, pokrajinski tajnik DSL iz Vidma Maurizio Ionico, predsedoval pa bo Maurizio Salomoni.

Razstava in koncert
v domu na Bukovju

Kulturno društvo Briski grič v Steverjanu prireja jutri glasbeno-likovni večer. Jutri zvečer ob 20.30 bodo v prostorih na Bukovju najprej odprli skupinsko razstavo likovnih del domačinov umetnikov Nadje in Silvana Bevcarja, Hijacinta Jusse in Vladimirja Klanjskega. Sledil bo koncert Trobilnega kvinteta akademije za glasbo iz Ljubljane v sestavi Milos Rijavec, Damir Tkavc, Robert Prednik, Marjan Petrej in Damjan Jures. Prireditve so omogočili Kmečka banka v Gorici in skupina gospodarstvenikov z Goriškega.

Fotografska razstava
o Gorici in Gradcu

V pokrajinskem muzeju na gradu so predsinoci odprli fotografsko razstavo na temo »Gorica-Graz: podobnosti in nasprotja«. Razstavo o zanimivostih obeh mest, ki bo v Gorici na ogled do 4. januarja (kasneje jo bodo prenesli v Gradec) si je že na otvoritvenem večeru ogledalo precej obiskovalcev. (Foto Studio Reportage)

Gledališki večer za mlade

Pokrajinsko odborništvo za mladinska vprašanja je z zadrugo Artisti Associati med pobudniki petih gledaliških večerov »Teatrogiovanee«, ki se bodo zvrstili do februarja v Verdijevem gledališču. Prvi bo že nocoj z nastopom mladih, ki so sodelovali pri gledališki delavnici igralca Walterja Mramorja. Uprizorili bodo rekonstrukcijo igre Thorntona Wilderja »Questa nostra piccola città«. Govor je o življenju v malem provincialnem mestu, ki bi lahko bilo tudi Gorica...

Svoboda cepljenja

Kulturni krozek Natura prireja nocoj ob 20.30 na sedežu na Korzu Italia 192 (nasproti spominskega parka) srečanje na temo: Svoboda cepljenja. Govor bo o cepljenju otrok, o koristnosti a tudi o nevarnosti cepiv, o možnostih, ki jih ponuja alternativna medicina, pa tudi o zakonskih aspektih nekaterih cepljenj, ki so obvezna. Govoril bo Walter Pansini, član Združenja za svobodno izbiro zdravstvenih metod iz Trsta.

Predavanje in baklada
za pomoč onkološkemu centru

Za humanitarno pobudo zbiranja pomoči so se odločili v Ločniku. V soboto, 19. decembra, bodo priredili sprevoz z baklami z glavnega trga v Ločniku do sedeza krajevne sekcije ANA (združenje alpincev) ob cesti proti Gradiskuti, kjer bodo udeležencem postregli z brulejem, sladkarijami in glasbo. Denar, ki ga bodo ob tej priložnosti zbrali, bodo namenili v Sklad »Via di Natale« v Pordenonu. Gre za sklad, ki financira Onkološki center v Avianu oz. strukturo za oskrbo pacientov in njihovih družinskih članov. V tem okviru bo tudi predavanje jutri ob 20.30 na sedežu rajonskega sveta v Ločniku. Dr. Sandro Morassut z Onkološkega centra v Avianu bo govoril o preventivi in pravočasnem odkrivanju rakastih obolenj na pljučih in dojkah.

Zabavni večer »3x3=9...«



Na kmečkem turizmu Radikon bo v petek zaključni večer niza »3x3 = 9, vsako mora svojo pet...«, ki ga prireja Kulturni dom. Na pometku pa vidimo prizor z večera v gostilni »pri Francetu« v Sovodnjah, kjer je furlanski komik Sdrindule navdusil številne goste najprej s serijo vicev v pravem kabaretskem stilu nato pa tudi kot kantavtor, ne le humorističnih skladb, ampak tudi custvenih in milih pesmi. Na večer so nastopili tudi trije pevski zbori pod vodstvom pečovodij Bogdana, Marka in Borisa, ki so se odlično odrezali, saj jih je posebna žirija ocenila ...ex equo. Izbrali so tudi najbolj »znanega Sovodenjca«: prvo mesto je zasedel Miro, ki so ga spoznali za »najbolj popularnega člana te skupnosti«. Odlično so se odrezale tudi kuharice gostilne. Igor in Sten, ki sta vodila večer, sta jih zato nagradila na poseben, »rožnat« način.

ZDRAVSTVO / NOVOSTI PO NOVM LETU

Izbira zdravnika in
nalepke za ticket

Izvajanje določil vladnih varčevalnih ukrepov

KLEMSE VLADO

Na področju zdravstvenega varstva se bo po novem letu marsikaj spremenilo. V veljavo bodo namreč stopili ukrepi, ki jih je pred meseci sprejela vlada, da bi omilila velik primanjkljaj v javni zdravstveni službi. Marsikaj se bo spremenilo v razmerju KZE - zdravnik pa tudi kar zadeva plačevanje samoprispevka za nakup zdravil. Po novem letu zdravniki ne bodo mogli opravljati različnih storitev in biti istocasno v delovnem razmerju (usluzbenci) Krajevnih zdravstvenih enot. Do konca leta se morajo izjasniti, ali ostajajo v delovnem razmerju (in v tem primeru ne morejo več pogodbeno opravljati službe zdravnika splosne prakse), ali pa se odpovedujejo delovnemu razmerju in ostajajo se naprej pogodbeno vezani s KZE.

To pomeni, da bo moralo okrog pet tisoč zavarovancev pred ali takoj po novem letu izbrati drugega zdravnika.

Novosti je na tiskovni konferenci, pojasnil koordinatorski upravni in finančni služb Goriške krajeve zdravstvene enote dr. Romeo Fazi. Na celotnem območju

tukajšnje KZE bo moralo zdravnika zamenjati okrog pet tisoč zavarovancev. Največ jih je na Goriškem ozemlju. Novega zdravnika si bodo morali poiskati pacienti Giuseppeja Gagnorija Roberta Marinija, Pietra Piculinia, Bernarda in Mirka Spazzapana ter Marca Terenzia. Na področju trziškega in ronskega območja pacienti Guida Gregorina, Guida Guidobaldija, Giuliana Pediroja in Maria Valussia. Na območju Krmina bodo morali izbrati dosedanjega zdravnika dr. Salvatoreja Cutrupija, v Gradiscu pacienti Lucia Furlana.

Na včerajšnjem srečanju smo izvedeli, da bodo zavarovanci v prihodnjih dneh pisno obvestili ter jim dali tudi ustrezne napotke. Pri KZE priporočajo tudi najljudje skušajo formalnost urediti brez naglice. Tudi če do konca meseca ne bodo uspeli izbrati novega zdravnika, naj nikaner ne obupajo, saj se v slučaju potrebe po novem letu lahko obrnejo do drugega zdravnika iz posebnega seznama in to vse do 15. januarja ter kar z njim uredijo predvidene formalnosti.

Druga novost, ki so jo napovedali na včerajšnji



V vrsti za plačilo ticketa (foto Studi Reportage)

tiskovni konferenci se nanasa na olajšave, ki jih pri nakupu zdravil občan, ki so bili do sedaj oproščeni plačevanja ticketa zaradi nizkega osebnega dohodka: v zelo kratkem bodo namreč na sedež KZE dostavili posebne nalepke, na podlagi katerih bo pacient lahko koristil šest-

najst receptov (za celo leto) ne da bi za to plačal ticket. Osem nalepk bodo upravicencem razdelili neposredno po novem letu oziroma čim bodo prispele v Gorico. Kako, kdaj in zakaj bodo zavarovanci te nalepke uporabili, je njihova stvar. Teh nalepk pa trenutno še ni.

UNIVERZA / VRH UPRAVITELJEV

Videmska univerza
prihaja na Goriško

Prvi tečaj morda že prihodnje leto

MARKO MARINCIC

Na goriški pokrajini je bil te dni vrh upraviteljev, na katerem so razpravljali o možnostih, da bi se univerzitetnim tečajem, ki v Gorici že delujejo pod okriljem Trzasko univerze, v bližnji bodočnosti pridružili tečaji Videmske univerze. Srečanja na pokrajini, kjer je goste sprejela odbornica za solstvo Aleksandra Devetak, so se med drugimi udeležili predsednik Konzorcija za videmsko univerzo Komand, rektor Strassoldo, predsednik deželne uprave Turello z deželnim odbornikom za finance Longom ter se predstavniki treh ustanov, ki so poleg pokrajine članice Konzorcija za univerzitetne studije v Gorici: predsednik Bevilacqua za trgovinsko zbornico, podpredsednik Medeot za Goriško hranilnico in občinski odbornik za kulturo Ziberna.

Kot znano ima pokrajinska uprava že več let v načrtu obnovo bivšega kronikarja v Ul. Diaz, ki naj bi po prenovi sprejel tudi nekatere tečaje Videmske univerze. Načrt za obnovo naj bi pokajinski svet, nam je včeraj povedala odbornica Devetak, sprejel v kratkem, takoj po odobritvi proračuna. Odbornica pa je tudi izrekla pripravljenost pokrajine, da vsekakor omogoči odprtje novih univerzitetnih tečajev. Prvi tečaj bi v zaslednem sedenju, ki ga bo se treba določiti, lahko odprli že v na-

slednjem akademskem letu. S strani univerze obstaja velik interes v tej smeri, kot je poudaril predsednik konzorcija Komand, ki je iznesel nekaj konkretnih predlogov. V Gorici naj bi na primer usposobili nekaj diplomskih tečajev (ti. »lauree brevi«) in sicer s področja informatike, jezikov in trgovanja z vzhodnimi državami.

Stvar sicer ne bo lahka, kot je prišlo do izraza v posegih članov goriškega univerzitetnega konzorcija. Ziberna in Medeot sta sicer pozdravila predloge in napovedala pripravljenost sodelovanja pri realizaciji, vendar pod po-

gojem, da se zagotovijo sredstva in da vsaka ustanova prevzame svoje odgovornosti. Bevilacqua je prav tako omenil težave, ki jih je danes ima konzorcij pri uvajanju tečajev v sklopu Trzasko univerze, in menil, da je treba zagotoviti dovolj sredstev in uskladiti razne posege.

Nekaj pomembnih zagotovil je dal predsednik deželne vlade Turello. Omenil je sicer težko obdobje za javne finance a tudi pripravljenost Dezele, da finansira posege v korist univerzitetnih studijev v Gorici pod pogojem, da se pripravijo resni in konkretni načrti.

KRIZA / POSEG POKRAJINE

Brezposelnih je
že 13 odstotkovSaccavini: nujen takojšen poseg
vlade za zaustavitev recesije

Predsednik Pokrajine Gino Saccavini je včeraj naslovil vladnemu podtajniku, senatorju Fabiu Fabbriju pismo s katerim ga seznaja s težkim gospodarskim stanjem na Goriškem in prosi za posredovanje vlade.

Saccavini sporoča, da se je prav te dni zaključil ciklus posvetovanj in srečanj s predstavniki občinskih uprav in gospodarskih združenj. Trgovinske zbornice in drugih ustanov. Na teh srečanjih so bili izneseni podatki, ki kažejo na hitro pešanje gospodarstva v pokrajini. Nezaposlenost v industrijskem sektorju je narasla na 13,1 odstotek, zmanjšal se je obseg uvoza za 3,4 odstotke, izvoza pa za preko 13

odstotkov. Nezaposlenost je v septembru znašala v industriji 28 odstotkov, v trgovini in drugih terciarnih dejavnostih pa 20 odstotkov. Stanje se je v oktobru še zaostriilo, saj je v tem mesecu stevilo nezaposlenih naraslo za nadaljnjih tisoč enot in se približuje številu 7.500. Upoštevati gre se en pokazatelj: skokovito narastanje stevila ur dopolnilne blagajne. V po- prečju presegamo na tem področju južno Italijo, za dvakrat pa povprečje, ki velja za srednjo in severno Italijo.

Saccavini izraza v pismu upanje, da bo s primernimi ukrepi vlade mogoče zaustaviti nadalnje propadanje gospodarstva.

DOBERDOB / ODOBRLI OBČINSKI PRORAČUN

Sredstev ni dovolj
za vsa nujna delaPrednost socialnemu centru, vodovodu in
pokopališčema v Jamljah in na Palkišču

MARKO JARC

V ponedeljek se je v Doberdobu sestal občinski svet. Na dnevnem redu so bile pomembne točke, med katerimi je izstopala odobritev občinskega proračuna za leto 1993 in programskega poročila.

Kaksne so osnovne značilnosti proračuna? Iz stevilkih izhaja, da bi morala občina prejeti iz dajatev 73 milijonov več kot lansko leto, vendar realnost kljub temu ni roznata. Takoj je namreč očitno, da bo sklad za investicije za 24 milijonov manjši. Celih 19 milijonov manj bo dohodkov zaradi odprave vojaških služnosti. Tudi deželni prispevek v zvezi z zakonom 10/88 bo nižji za dobrih šest milijonov. Davek ICI na nepremičnine (v višini 6 promilov) bi moral občinski blagajni zagotoviti priliv sredstev čez devetdeset milijonov. Nekaj bi morali zaslužiti tudi s prodajo zemljišča pri Jamljah.

Glede investicij - državnih sredstev je namreč zelo malo - namerava občina uresničiti zamisel o ureditvi socialnega centra (bivše osnovne sole v Jamljah), kar bi krili z denarjem od jusarskih zemljišč. Ojacti nameravajo tudi vodovod.

Velike važnosti in zelo nujna je razširitev pokopališč v Jamljah in na Palkišču, za kar pa bo potrebno najti 300 milijonov lir. Treba je postaviti v proračun nakup nove pisarniške opreme za obnovljeno občinsko stavbo, najti sredstva za vzdrževalna dela osnovne sole v Doberdobu in odpravo arhitektonskih zaprek. Na spisku je tudi gradnja greznicega omrežja, vendar po vsej verjetnosti do tega ne bo prišlo.

Opozicija in posebej njen načelnik dr. Gergolet je oporekala, da v proračun niso bile vnesene postavke za gradnjo telovadnice in za nujna popravila cest. Problem kanalizacije in ceste sta dva problema, ki sta nujno povezana. Manjšina je tudi oporekala upravi, da je bila o proračunu prepozno obveščena. Na to kritiko je načelnik večinske skupine Ferletič povedal, da sta se sestala z zupanom oba načelnika že teden prej in da je bilo na sestanku jasno povedano, kako bo postavljen letošnji proračun.

Zupan je v svojem odgovoru se enkrat poudaril, da ni v proračunu sredstev niti za uresničitev najnujnejšega, zato tudi nekaterih drugih

postavk niso vključili, ker se jih pač ne da uresničiti. Proračun so sprejeli z desetimi glasovi svetovalcev večine, svetovalca manjšine Quinzi in Visintin sta se vzdržala.

Na samem začetku se je zupan dr. Lavrenčič sporečil, da bodo zbrani denar (na raznih bankah) za begunce iz Bosne in Hercegovine poslali skupaj s prispevki, ki so bili zbrani v drugih občinah iz ronskega okraja soli ali drugi ustanovi za begunce, ki je na ozemlju Republike Slovenije.

Nato je se povedal, glede kocljičev vprašanja zaprtja vojskega strelisca nad Selcami, da strelisce ne spada v okvir odpravljenih vojaških služnosti in bo zato delovalo se naprej. Svetovalec Juren je nato predlagal, da se glede na hudo prometno nesrečo, v kateri je izgubila življenje Anna De Lorenzo, nemudoma poskrbi za namestitev guard-raila na nevarnem odseku državne ceste skozi Dol. Zupan je odgovoril, da bo v zvezi s tem problemom zahteval takojšnje ukrepe podjetja ANAS, ki je pristojno za posege na državnih cestah.

PRIREDITVE

KSD VIPAVA vabi na kotlarsko revijo, ki bo v občinski telovadnici v Sovodnjah, v soboto, 19. decembra ob 20.30 in v nedeljo, 20. decembra ob 20. uri.

OBCINA SOVODNJE sporoča, da bo predstavitev načrta soskega parka nocoj ob 20. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah. Vabljeni so vsi občani, ki jih stvar zanima.

SEKCIJA SG-SRG DOM GORICA vabi na božično akademijo v telovadnici Kulturnega doma v Gorici v sredo, 23. decembra, ob 20.30. Prosto- voljni prispevki v dobrodelne namene.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV - GORICA priredi v nedeljo, 27. decembra, veselo silvestrovanje v gostišču Al Fogolar v Galianu pri Cedadu. Prijave se danes na sedežu in pri poverjenikih.

RAZŠIRJENI ODBOR STARŠEV prireja Silvestrovanje v telovadnici Katoliškega doma v Gorici. Celovečerni program z ansamblom Vrtnica. Vstop z vabil, ki so na razpolago v Katoliški knjigarni in na Placuti, 18.

V KONFERENCNI DVORANI PALACE HOTELA bodo v petek, 18. t.m., ob 18. uri predstavitelji knjigi, ki sta izšli pri založbi La Laguna: »La cucina della terra di Cormons« in »Viticultura nel Goriziano«.

OBVESTILA

KD SOVODNJE obvešča člane in prijatelje, da bo v tej sezoni, vsako sredo odprti javnosti urad domačega Kulturnega doma. Sprejemali bodo predloge in priporočila o delovanju. Urad bo odprt od 18.30 do 19.30.

LJUJSKA KNJIZNICA DAMIR FEIGEL v Gorici je odprta vsak delavnik od 10. do 12. ure (ob četrkih dopolne je knjižnica zaprta).

KONCERTI

SOLA GLASBENE MATICE vabi na nastop gojencev, ki bo jutri, 17. t.m., ob 18. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah.

V GOSTILNI PRI MILJOTU V DEVE-TAKIH bo nocoj ob 21. uri v okviru ciklusa jazz koncertov igral Giovanni Mair kvartet

KINO

GORICA VITTORIA 19.45 - 22.00 »Ragazze vincenti«. Igrata Geena Davis in Madonna.

CORSO 17.30 - 22.00 »Pomodori verdi e fritti alla fermata del treno«.

VERDI 20.30 »Questa nostra piccola città«. Gledališka predstava.

TRZIC COMUNALE Ni predstave.

EXCELSIOR 17.30 - 22.00 »Accoppiamenti e ragazze viziose«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

PRISPEVKI

Romana Nanut je darovala 20 tisoč lir za mešani pevski zbor Oton Zupancic iz Standreza. V isti namen je Ema Lupin darovala 30 tisoč lir.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI OBČINSKA LEKARNA PRI SV. ANI - ul. Garzarolli 154 - tel. 522032.

DEŽURNA LEKARNA V TRZICU S. ANTONIO - ul. Romana, 147 - tel. 40497.

POGREBI

Danes v Gorici ob 11. uri Elviro Troi iz splošne bolnišnice v cerkev pri sv. Ani in na glavno pokopališče.



Nastop pihalnega orkestra Kras na lanskem koncertu



PIRAN / PROMETNA NANIZANKA

Ljudje naj se izrečejo: parkirati ali ne v Piranu

Krajevna skupnost je občini ponudila kar nekaj zelo uporabnih predlogov, kako rešiti prometni gordijski voz

Skoraj desetletje star spor prebivalcev Pirana z občinsko upravo okrog vsiljene in drage prometne zapore s pobiranjem parkirnine se utesne ob primernem posluhu občinskih poslancev zdaj razplesti na samem začetku. Vodstvo krajevne skupnosti Piran namreč v pripombah k osnutku odloka o ureditvi cestnega prometa občini predlaga, naj prebivalci sami povedo svoje mnenje z referendumom. Na njem bi naj stalno prijavljeni prebivalci Pirana, ki so ob vsem se največje zrtve, povedali, če prometno zaporo sploh hočejo.

Tezave tega lepega sredozemskega mesteca, ki bi si ga vsak rad ogledal, malokdo pa bi v njem stalno zivel, so se zacele takrat, ko je zacelela vanj prodirati premikajoča se avtomobilska pločevina. Za popolnoma drugačen način življenja grajeno mestece se je zacelo dusiti. Barvit lesket stirikolesnega udobja je bolj kot bližnje morje začel preplavljati in poplavljal trge in ulice in kmalu ob pločevini ni bilo mogoče več dihati. Sledil je administrativno logičen sklep, da je treba bdi nad parkiranjem, bdenje pa naj placajo prebivalci in obiskovalci. Takrat so začeli mestnemu prebi-

valstvu odvzemati dotedanje prometne pravice, posegi pa so se kazali najprej skozi poletne omejitve s pobiranjem parkirnine, pa do najprej propadlega poskusa pobiranja prometnega davka na promet skozi vse leto, ki so ga naslednje leto tudi zares uveljavili. Kljub občasnim uporom prebivalstva ta režim velja še zdaj.

Pravzaprav se ob tej prometni zapori tepeta dve spoznanji: na enem bregu so prebivalci, ki živijo slabo, ki doživljajo poletno gneto, pa tem nihče ne upošteva njihovih klincev po izboljšanju razmer; na drugem bregu pa so upravljalci prometa, ki jim nobena zapora ne prinaša dovolj denarja, zato bi, če bi mogli, stalno povečevali ceno za parkiranje in se, pravzaprav pozvižgajo na prizadevanja, da bi bile cene vsaj eno leto nespremenjene. "Veste, ze toliko casa se ni podrazilo..."

V času, ki napoveduje poostren nadzor, bi kazalo poskiliti v poročilo o poslovanju do konca septembra. V njem napovedujejo stiri in pol milijone tolarjev dobička, ob tem pa tudi, da bo 2 milijona tolarjev slo za zavarovanje. Morda se

za skupimi besedami skrivata kakšna stezica preli-vanja tolarčkov, saj bi naj dobiček občinskega podjetja sel v proračun. Prestrašenim občanem naj v tolažbo povemo, da bi Pirancani posegli po referendumu (ki bi se za nacrtovalce zagotovo izšel slabo) samo v skrajnem primeru. Se prej pa ponujajo kopico uporabnih predlogov: na novo naj v mestu zarišejo vsa parkirišča - določijo naj ožje mestno središče, kjer ob plačevanju pav-sala lahko parkirajo samo prebivalci - taisti lahko pred mestom in

ob obzidju parkirajo zastoni - odstraniti je treba prometno utico, ki zdaj kazi tamkajšnji prostor, za parkiranje in pobiranje pristojbin pa naj zaposlijo redarje. Logična je tudi avtobusna povezava mesta s parkiriscem pred njim. Tudi Slavniki soferji bi se naj s svojimi osebnimi vozili in z večino avtobusov spravili na parkirisce.

Cas sicer govori za to, da ljudstvo nima več oblasti. Stiske pa vendarle opravljajo svoje, zato bi kazalo organiziranim glasovom ljudstva pametno prisluhniti in delovati tako, da bo prav obojim.



Tartinijev trg: parkirati ali ne (Foto: Živilović/TRIO)

NOVA GORICA / KONCERT

Pretanjeno in kleno petje Madrigalistov

IVAN SILIC

Na cetrtem abonmaj-skem koncertu Kulturnega doma v Novi Gorici je nastopil pevski zbor Ljubljanskih madrigalistov iz Ljubljane pod vodstvom Matjaža Ščka. Spored: moteti J. Gallusa in Masa za dva stiringlasna zbora F. Martina.

O tem zboru je bilo že veliko napisanega; o njegovih pevskih popolnostih, o klenosti in odmevnosti njegovih interpretacij, kar seveda v prvi vrsti zadeva umetniško prodornost dirigenta in prenasanja njegovega snovanja v zbor. Čeprav je na »Nasi« pesnik v Mariboru dosegel vrhunec, je vendar potrdil, da v umetnosti tudi od najboljšega ne bi moglo biti še boljsega. Če se dotaknem pevske kvalitete, nimam nicesar pripomniti, morda le malce zadrege v iskanju odmevnosti dvorane in prilagajanju le-tej pri prvih treh pesmih. Pri cetrtri pa se je že združil v popolno pevsko ubranost in hkrati tudi v močno interpretativno zbranost, ki ni popustila do konca. Zbor je pel, kakor da ne pozna pevsko tehničnih težav, kar kaže na izvrstno pripravljenost in prožnost delovanja in na jasno izgovorjavo.

Spored, sestavljen iz delih dveh slogovnih svetov iz 16. in 20. stoletja, je nazorno in prepričljivo odrazil jezik in prodornost ustvarjalnega duha obeh avtorjev. Po prvih treh motetih se je pri cetrtem (Vox claman-tis in deserto) zbor spro-



Zimsko veselje na letošnjem snegu (Foto: arhiv PD)

LOKVE / TURIZEM

Za boljši jutri nista dovolj le sneg in narava

RAJMUND KOLENC

Po petih zelenih zimah so smučarji na Lokvah vendarle prisli na svoj račun. Pognali so vlečnice in prvi smučarji so se zapodili po strminah. Lokve so pravzaprav najbližje smučisce večjim krajem, kot sta Nova Gorica in Gorica. Dva domačina B. Skok in E. Bizjak sta že lani prevzela v upravljanje lokvarške in laznarske vlečnice in smučisca. Letos jeseni sta pripravila za obratovanje vse stiri vlečnice na lokvarskih smučiscih, ki so ob novem snegu že začele voziti smučarje. Vlečnica na Lazni letos skoraj zagotovo ne bo obratovala, ker je dotrajana. Oba

upravljalca sta "nastavila" sprejemljive cene, tako da je smučarja na Lokvah najcenejša v Sloveniji.

Ce je posijalo prijaznejše sonce na lokvarska smučisca, pa je položaj hotela "Poldanovec" vse prej kot obetaven. V letošnjih novembrskih dneh se je dokončno zapetila njegova usoda. Hotel, ki je uspešno ali manj uspešno služil svojem namenu vse od leta 1952, torej polnih kmetijskih dejavnosti.

Na osnovi današnjih razmer na novogoriškem občinskem sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora ocenjujejo, da čiščenje od-

Res je, da je bil objekt popolnoma dotrajan in morebitne zacasne rešitve bi ne prisle v postev. V teh casih je le malo verjetno, da se bo nasla kakšna firma ali zasebnik, ki bi v celoti saniral objekt. Slisijo se različne govorice. Morda je najbolj verjetna da bodo v objektu uredili manjše apartmaje in jih namenili za prodajo. Morda je to res najboljša rešitev, saj je znano, da na Lokvah primanjkuje nocitvenih zmožljivosti zlasti v poletnih pa tudi zimskih mesecih.

AJDOVŠČINA / IZVOZ

Mlinotest dela enako pašto kot Italijani, toda...

Na tujem so prikrajšani

ARTUR LIPOVZ

V Ajdovskem Mlinotestu (najbrz pa ne le tam) se jezijo. Država naredi prav vse, da se podjetjem ne splaca izvažati izdelkov, ki so lahko konkurenčni na zunanjih trgih. V Mlinotestu znajo narediti enako kakovostno testenino kot sosednji Italijani, ki si lastijo dmvinsko pravico do testenin (ali paste, kot pravijo Primorci). »Ti nam to tudi priznajo,« pravijo v podjetju. Naredijo jih lahko po enaki ceni, z nekaj izjemami so tudi tehnično - tehnološko organizirani na enako visoki ravni. »Torej grede izdelki iz tovarne na zahodni trg z enako kakovostjo in predvsem z enakimi izhodnimi cenami kot izdelki zahodne konkurence,« pravi glavni direktor podjetja Mlinotest Artur Strukelj.

Tezave nastopijo, ko testenina pride čez mejo na zunanji trg, kjer konkurenca (predvsem je tu misljena italijanska) lahko ponudi izdelke po bistveno ugodnejši ceni. Kako je to mogoče sprico prej povedanega, se sprašujejo v Mlinotestu. Seveda vedo tudi za odgovor: Italijani dobijo namreč visoke premije za izvoz, (do tretjine cene in več). Nasi proizvajalci postanejo v hipu nekonkurenčni. Če se kljub temu odločijo za izvoz iz različnih razlogov, se s tem v večini primerov zavestno odločijo, da bodo izvažali z izgubo. Nasa država očitno meni, da je vzpodbujanje izvoza se vedno politična parola, zato ga ni potrebno vzpodbujati, saj je to izključno stvar podjetij. Če nočejo, pač naj grede na kant.

Stanje je na domačem uvoznem delu živilskega trga prav tako podobno džungli. Vrsta uvoznikov uvaja izdelke, ki niso bili niti primerno deklarirani, ker so manjkali tovrstni predpisi. Pri nekaterih izdelkih, predvsem slascicarsko-konditorskih, pa se praksa dobesedno spopada s cilji. Na uvoz sladkorja ali drugih surovin so uvedeni prelevmani, medtem ko za konditorske in slascicarske izdelke izvoznik iz tuje države dobi ravno tako visoke izvozne premije. Tu nastajajo velike cenovne razlike predvsem pri posrednikih, ki kot vedno, kjer ni reda, zaslužijo velike denarje.

V Mlinotestu, kjer gre h koncu naložba v nove proizvodne linije, ki bodo podjetju odprle pomembne izvozne programe, ta hip izvažajo testenine na Švedsko in v Avstrijo. Manjše količine le-te grede tudi v vzhodne države.

NOVA GORICA / OGROŽENO OKOLJE

Čistilne naprave ne odpravljajo vzrokov

Varovanje voda skupaj z goriškimi sosedi

VALTER PREGELJ

plak ne bo urejeno prej kot v treh letih, zato je potrebno vsjo pozornost posvetiti razvoju komunalne infrastrukture, vključno s čistilnimi napravami. V novogoriški občini je teh sicer že kar nekaj, vendar so te glede stevila in zmogljivosti onesnaževalcev premalo. Tako je v okviru možnosti za sistemsko reševanje te problematike predvidena izgradnja centralne čistilne naprave, ki naj bi jo zgradili v gramoznici med Vrtojbo in Mirnom. Z njo bi odpravili približno 50 odstotkov komunalnega in 50 odstotkov industrijskega onesnaženja v občini.

Se prej je potrebno

PORTOROŽ

Tisoči pisanih lučk ob morju

ZORAN DEBENJAK

V Portorožu se kljub opaznim varčevalnim ukrepom, ki se kažejo v trenutno zaprtih hotelih, na veliko pripravljajo na slovo od starega leta. Mnogi so že v prvi tretjini decembra prodali vsa ležišča in tudi nekaj tisoč silvestrskih stolov. To pomeni, da se utesne v noči z 31. decembra na 1. januar znajti v največjem turističnem središču več kot 6 tisoč turistov. Zvečine bo slo za večdnevne goste. Se največ bo Italijanov, ki bodo ceneje kot doma in v boljših hotelskih hišah preživelih slovo od starega leta.

Krajevni turistični delavci (hotelirji, delavci igralnice in turistične zveze) so tudi že sklenili pogodbo o okrasitvi in osvetlitvi naselja. Prve lučke bodo zacele utripale že 19. decembra, saj je treba (glede na zamude prejšnjih let) toliko prej prižgati božično-novoletne luci.

Sicer pa caka Portorožane takoj v novem letu novo delo. Uvodne dni januarja bodo namenili začetku bitke za goste, ki jih bodo vabili tudi s dvema novima perspektivama. Oba bo že krasil nov zaščitni znak: vrtnica na nakodranem morju z odsevom.

NOVICE

Pesira ponudba pa še zabava, pijača in prigrizek

NOVA GORICA - Na letošnjem božično - novoletnem sejmu, ki bo potekal v trgovskem središču Nove Gorice od 21. do 30. decembra, bo z raznovrstno ponudbo sodelovalo čez sto trgovcev, podjetij in obrtnikov iz Slovenije. Na voljo bodo po ugodnih sejemskih cenah unikatni izdelki, tehnično blago, tekstil in usnjena galanterija in se marsikaj. Izbira bo pesira zagotavljajo na KS Nova Gorica-Center, ki skupaj z občinskimi organizacijami Turistične zveze, Turističnega društva, Obrtne zbornice in Zveze prijateljev mladine organizirajo to prodajno-zabavno prireditve ob koncu leta. Praznično vzdušje v lepo okrašenem sejmskem naselju, kjer bo med prodajnimi hiskami in stojnicami tudi oder za nastope raznih estradnih umetnikov, bosta popestrila Božicek in Dedek Mraz s svojim sprevedom. Na zadnji dan starega leta bo mogoče na tem prireditvenem prostoru - ob vseskozi neutrudni gostinski ponudbi - pričakati Novo leto z rajanjem na prostem (VP)

Anketa o sobivanju s turizmom

PORTOROŽ - Znani so javni spopadi prebivalcev turističnih krajev s tistimi, ki po njihovem mnenju v njihovih naseljih samo gostujejo s ponujanjem različnih uslug. Prebivalci bentijo čez hrup, splošen tršč, pohojene parke in cvetje, čez (nekadaj) neznosno gneto, trgovine brez jutranjega kruha, oglašujoč promet in podobno. Stanje je udejanjeno do te mere, da razvojno zainteresirani turistični delavci in prebivalstvo nagnetenih naselij stojijo na dveh bregovih spoznanj o nujni trzenja in o neznosnosti sobivanja. Turistični delavci bodo zato že pred novim letom skušali otipati pravi utrip prebivalstva, denimo Portoroža. Na 350 naslovov bodo poslali anketne listice z vprašanji, kaj je po njihovo v turizmu narobe, kaj jih moti, kam bi jo in kako kazalo ubrati. Odgovori prebivalcev bodo, lahko napotilo stroki, da zacne hoditi po zanesljivih poteh. V krajih, kjer se grede turizem - se posebej to velja za turistično prestolnico Slovenije Portorož je zavzemanje za skupno stvar se bolj nujno, kot tam kjer v teh smereh se le tipljejo. Ko turistični delavci ne bodo skupaj s turisti več gostje v nekem naselju in ko bodo prebivalci zaznali, da jim turizem prinaša kos kruha, bo misel o najdonosnejši veji gospodarstva produktivna. (ZD)

V Kanalu slike Dušice Štendler

KANAL - V galeriji Rika Debenjaka bodo jutri (v četrtek, 17. decembra) ob 19. uri odprli razstavo slik Dušice Štendler, slikarke in učiteljice likovnega pouka iz Tolmina. Slikarica in njeno delo bo predstavila umetnostna zgodovinarica Maja Jerman Bratec. Na otvoritvi bosta nastopila tudi mlada tolminska glasbenika - Dejan Jerončič (klarinet) in Nika Kozorog (flavta). Razstava bo odprta do 9. januarja. Opozarjamo na urnik galerije: ob torkih in nedeljah od 9. do 12. ure, ob petkih od 15. do 18. ure. Druge dneve je razstavice zaprto; lahko pa se obrnete na Elviro Kralj, Vojkova 6, ki bo prijazno sprejela vse, ki bi si radi ogledali razstavo. (VC)

Razstava noveletnih voščilnic

TOLMIN - V božično - novoletnem času je nedvomno zanimiva razstava, ki jo Tolmincem ponuja tamkajšnja knjižnica Cirila Kosmaka. V petek, 18. decembra, ob 19 uri bodo namreč odprli zanimivo slikarsko razstavo Irene Stergar iz Kobarida, ki ji je dala umetniška naslov Astralne podobe. Gre za razstavo unikatov božičnih in noveletnih voščilnic, ki so nastajale pod njeno roko. Na otvoritvi bo spregovoril tudi kipar Marko Pogacnik. Razstava bo trajala do 15. januarja. (VC)

Sodelovanje v kulturnih raziskavah

TOLMIN - V okviru vse tesnejših kulturnih stikov med Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino, bo jutri v četrtek, 17. decembra, ob 19. uri v knjižnici Cirila Kosmaka v Tolminu prof. Luisa Minigutti iz Vidma predstavila raziskave, ki jih je opravila pri diplomskem delu pod naslovom "Cedajski kapitelj in tolminski arhidijakonati". (MM)

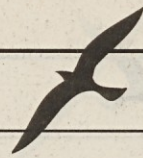
Nova razstava Milovana Valiča

NOVA GORICA - Novogoriški slikar Milovan Valič, kateremu se pravkar izteka razstava v kulturnem centru v Sezani, bo v petek, 18. decembra odprl razstavo svojih slik v razstavnem prostoru Pokrajinskega arhiva. Tudi to razstavo bosta predstavila ljubiteljem likovne umetnosti umetnostna zgodovinarja Nives Nardin iz Nove Gorice in Enzo Santese iz Trsta. Otvoritev razstave bo omenjenega dne ob 19. uri, odprta pa bo do 10. januarja. Ogledati se jo da vsak dan od 10. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 14. ure. (VC)N

Predstavitev knjige



NOVA GORICA - V Knjižnici Franceta Bevka so prejšnji teden predstavili literarni prvenec prof. Marije Mercina. Pri knjigi z naslovom Imena je sodeloval tudi slikar Zvest Apollonio. Zbralo se je veliko ljubiteljev knjige. (Foto: O'Hara)



NOVICE

POPRAVEK

V intervjuju objavljenem 10.12. v Republiki, pod naslovom »Optimist sem kljub slabemu poslovanju«, je direktor novomeskega Revoza Bernard Coursat med drugim dejal, da »opuščajte nekatere proizvodne programe (Renaulta 4 ni več, z januarjem pa bomo opustili tudi proizvodnjo Renaulta 5)«. Iz Revozove direkcije so včeraj demantirali, da mislijo opustiti tudi proizvodnjo »petice«, napako pa so pripisali dejstvu, da je intervju opravljen v slovenski, brez navzočnosti prevajalke.

Novi priročnik za davkoplačevalce

LJUBLJANA - Gospodarski vestnik je izdal aktualno knjižico z naslovom Kako plačam čim nižjo dohodnino. Namenjena je vsem davkoplačevalcem oziroma plačnikom dohodnine, vsebuje pa nasvete in primere za izkoriščanje davčnih olajšav. Priročnik z nasveti, ki opisujejo dovoljene načine izogibanja plačevanja davkov in uveljavljanje olajšav, prihaja na trg ravno ob izteku davčnega leta. V napovedi o dohodnini za leto 1992, ki jo bomo morali oddati do 31. marca 1993, bomo lahko kot olajšavo navedli le tiste izdatke, ki smo jih imeli od 1. januarja 1992 do 31. decembra 1992. Katere izdatke lahko izkoristimo v ta namen in kako, je nazorno opisano v priročniku. Dobite ga lahko v vseh trafikah in na poštah. (A. L. J.)

Trgovsko podjetje Kokra slavi

KRANJ - »Kokra je v skoraj pol stoletja pridobila tradicijo in izkušnje na področju trgovanja«, je poudarila generalna direktorica podjetja Vida Prinčič-Gorjanc na novinarski konferenci, ki so jo pripravili ob 45-letnici poslovanja. V 277- članskem kolektivu so predvsem zazrti v prihodnost, saj se tudi njim močno pozna izguba jugoslovanskega trga. Posebej intenzivno se je podjetje spreminjalo v zadnjih letih. Med drugim so v svoje prodajne prostore pripeljali konfekciji Lewis in Benetton, avtomobile Subaru, otroške izdelke Cam in Poupy. Pricakujejo, da bodo prihodnje leto lahko dokončali nov prodajni center v Kranju, se se bolj utrdili na Gorenjskem in se približali Ljubljani. (V. B.)

Obiskan Gorenjski sejem

KRANJ - 33. novoletni Gorenjski sejem je do zdaj obiskalo 50.000 obiskovalcev. K temu gotovo prispeva tradicija, saj je bil kranjski novoletni sejem eden prvih tovrstnih v Sloveniji. K velikemu obisku nedvomno pripomorejo prost vstop, aktualna ponudba in konkurenčne cene. S prodajo so zadovoljni tako prodajalci avtomobilov, bele tehnike, kristala in obrtniških izdelkov.

LJUBLJANA / PODJETNIŠTVO V TELEFONIJI

Večje omrežne zmogljivosti?

IPS razvil zahtevno napravo

MILE ČUK

Ljubljansko podjetje v zasebni lasti IPS je razvilo zahtevno telekomunikacijsko napravo, s katero je mogoče na en vod v telefonski centrali priključiti stiri telefonske naročnike. Obstoječo kabelsko omrežje, ki je najdražje v sistemu javne telefonije, bi torej s temi digitalnimi sistemi, imenovanimi PCM-4, lahko stikrat povečali. S tem bi tudi odpadlo dolgotrajno cakanje na lokacijske in lastniške postopke ter draga gradbena dela pri razširitvi kabelske mreže, ki se včasih vleče tudi stiri leta. V svetu so to napravo začeli izdelovati že pred dvema letoma, kolikšen pa je njen pomen zgovorno prikazujejo tudi naslednji podatki: Slovenija ima trenutno 23 telefonskih naročnikov na sto prebivalcev, kar pomeni, da za razvitimi državami zaostaja 10 do 15 let. Na telefon caka kar 70.000 prosičev, med katerimi je precej takih, ki želijo ustanoviti novo podjetje in telefon seveda potrebujejo takoj. Povpraševanje po teh napravah je zelo veliko, ljubljanska posta pa je v enem letu napeljala približno tisoč teh sistemov, ki jih je kupila v tujini prek več posrednikov. Direktor podjetja IPS Bojan Breznik ne vedel, da so

se zneli v skoraj brezizhodnem položaju, čeprav so edini v Sloveniji razvili sodoben in kakovosten sistem, ki je uspešno prestal preizkuse priključitve na omrežje ljubljanske poste s katero tudi sicer dobro sodelujejo. Tako so jim pri razvoju tega sistema sponzorirali zelo drage merilne in druge naprave. V razvoj digitalnega sistema, ki so ga razstavili tudi na Sejmu elektronike, so do zdaj vložili 200.000 nemških mark. Za zagon proizvodnje 500 teh naprav na leto, kolikor bi jih v Sloveniji z lahkoto prodali, bi potrebovali se pri-

blizno 500.000 mark. Kupovali naj bi jih predvsem PTT, EGS, Slovenske železnice, Ministrstvo za obrambo itd. Takšen obseg proizvodnje bi zagotovil konkurenčno ceno tega izdelka, odprli pa bi tudi številna nova delovna mesta. V podjetju IPS je namreč zaposlenih le deset strokovnjakov, ki se ukvarjajo z razvojem, prodajo in servisom. Najbolj zahtevno delo na integriranih vezjih bi lahko opravljali v Iskri Kostanjevici.



Do kdaj le 23 telefonov na sto prebivalcev? (Foto:TRIO)

Cena SKB delnic raste

LJUBLJANA - Glavna značilnost včerajšnjega borznega seštanka na Ljubljanski borzi je podražitev delnice SKB banke za slabo petino, kar pa ni veliko presenečenje. Podražitev pa ne velja za druge delnice, ki kotirajo na prostem trgu. Te so se pomenile ali podražile le za malenkost.

Delnice Nike in Dadasa so se na zadnjih borznih seštanjih nenehno drzile. Umiritev rasti tečaja delnic borzni strokovnjaki ocenjujejo kot normalen pojav. Tečaj državne obveznice prve izdaje je padel pod 116 odstotka, tečaj republiške obveznice druge izdaje pa je miroval. Na trgu kratkoročnih vrednostnih papirjev Banke Slovenije so trgovali z velikimi dvodelnimi dvojki. Zanimanja za trgovanje z blagajniškimi zapisi za tuj denar ni bilo. Skupni promet na včerajšnjem borznem seštanju je znašal nekaj manj kot 2,5 milijona nemških mark. Polovica prometa je šla na račun republiških obveznic. (STA)

HRVAŠKA / PREOBLIKOVANJE PODJETIJ

Končana »prva faza« lastninjenja

Največ zanimanja za nakup podjetij in hotelov so pokazali hrvaški izseljenci

IVO JAKOVljević

ZAGREB - Se pred tremi leti je znanasla skupna vrednost hrvaskega družbenega premoženja, skupaj s knjigovodskimi preiravanji, približno 60 milijard ameriških dolarjev. Danes pa, ob koncu zares zgodovinske lastniške preobrazbe, omenjajo nove, a precej manjše številke. Ocenjujejo, da bo (za zdaj) več kot 90 odstotkov tega premoženja pripadlo državnim skladom, v katere naj bi »časno prenesli« vrednost šestih ali sedmih milijard dolarjev. Kam je torej izginil ostanek?

Večina hrvaskih podjetij je iz premoženja za privatizacijo izločila svoj sklad družbenih stanovanj in jih takoj prepustila državi (da bi, menda ob nižji ceni, lažje prisla do kupca za proizvodni del premoženja) in tako ta ostanek za »zgodovinsko preobrazbo« zmanjšala na premoženje, vredno okrog 20 milijard dolarjev.

Ostajajo prve (a nepopolne) ocene, po katerih je v dosedajšnji vojni Hrvaška izgubila več kot 10 milijard dolarjev. Vojno tveganje je se dodatno zmanjšalo prejšnje knjigovodske ocene tistega premoženja, ki je še ostalo (se posebej v primerih, ko so v igri sodelovali tudi tuji revizorji). Poglejmo, kaj je kdo od tega ostanka kupil v praktično

teh podjetjih ali upokojenci. Toda tudi ti zdaj skoraj nikjer nimajo v rokah kontrolnega paketa delnic. Kjer pa ga dobijo, denimo pri novinarskem podjetju Slobodna Dalmacija, jim Agencija določi državni upravni odbor, ki celo zadevo, v nasprotju z zakonom, vrne na začetek!

Poglavitni, a se zmeraj samo potencialni kupci hrvaskih podjetij, hrvaški izseljenci, ki so za tovrstna vlaganja doslej pokazali največje zanimanje, pa se čakajo: bodisi na to, da bo na Hrvaškem s koncem vojne upadlo zares visoko investicijsko tveganje, bodisi na to, da jim bodo omogočili nakup celotnih podjetij, ne samo delnic, oziroma da jim odkrito povedo, da v nekaterih primerih zahtevajo preveč. Podobno kot tuji kapital tudi hrvaški izseljenci kažejo največje zanimanje za nakup posameznih hotelov v Zagrebu, Opatiji, Poreču, Trogiru, na Braču, Hvaru in v Dubrovniku oziroma za nakup določenih lokacij in poslovnih prostorov.

Gospodarski razvoj v povojni Hrvaški bo kaj hitro sam pokazal, kdo se je v tej »prvi fazi« privatizacije prenačil: domači delničarji s popusti, izseljenci ali tuji, pa tudi, kdo je imel največ dobrih.

DAVČNA ZAKONODAJA / VLADNI MANEVR NE PRIZANAŠA

Odlok je pripravljen

Osnovna elementa novega dohodninskega režima sta vsekakor zloglasna »minimum tax« in novi količniki za izračunavanje zaslužka

BORIS SIMONETA

bo in Uradni list bo v teh dneh objavil dokončno besedilo odloka. Glavna elementa novega dohodkovnega režima sta vsekakor minimum tax in novi količniki za izračun zaslužka.

Minimum tax

Dohodek, ki naj bi ga samostojni delavec ustvaril v letu 1992, ne more biti nižji od povprečnega prejemka delavca v njegovem sektorju. Za vsak tip dejavnosti je torej določena različna osnovna vrednost, ki pa je lahko višja ali nižja v posameznih okoliščinah. Tako ima svoj vpliv kraj obratovanja: meja dohodka se zniža v nekaterih manj razvitih deželah (mednje ne sodi Furlanija-Juljska krajina), v podelskih in goratih območjih, pa tudi v srediscih z manj kot 20 tisoč prebivalci oziroma v mestih do 100 tisoč prebivalcev. Minimum tax se aplicira tudi za operaterje, ki se ukvarjajo tako z odvisno kot samostojno dejavnostjo, le da se neposredni delavski prispevek zniža za kar 50% oziroma da znaša samo 30% za delavce partitme. Minimalni dohodek pa se poveča na območjih, ki so posebnega turističnega, trgovskega in družbenega pomena.

Olajšave

Resnici na ljubo se ta nova metodologija uvaja z dokajšno prožnostjo, saj so predvideni posebni primeri, ko se domnevni dohodek zniža ali celo odpravi.

1.) Režimu najnižnjega dohodka niso podvrženi podjetniki do 21. leta starosti in tisti, ki so do polnili 75 let. Minimum tax ne velja niti za prvo in zadnje leto dejavnosti, kot niti za osebe, ki se izpopolnjujejo v pisarnah profesionalcev oziroma se niso vpisane v poklicne sezname. Oproščeni so tudi operaterji, katerih podjetje je v stečajnem postopku.

2.) Za 50% se minimum tax zniža za obrtnike, trgovce in profesionalce nad 70. letom in za podjetnike, katerih delovna sposobnost je omejena za vsaj 40%.

3.) Za 20% je nižji domnevni dohodek samostojnih delavcev in profesionalcev med 21. in 30. letom oziroma med 65. in 70. letom. Za tiste poklice, ki jih lahko opravljajo le univerzitetni diplomiranci, se 20-odstotni pribitek podaljša do 35. leta.

4.) Nekateri olajšave so priznane v obdobju prvih 10 let opravljanja samostojne dejavnosti ali prostega poklica.

Nihče ne more več prijaviti podjetniške izgube, najnižja višina dohodka pa je določena po zakonu, z izjemo starih kategorij, ki smo jih pravkar navedli.

Višja minimum tax

Ce se z dejavnostjo ukvarja več oseb, se sorazmerno poveča tudi domnevni dohodek:

1.) za vsakega odvisnega delavca, razen za prvega, se nesporedni

delavski prispevek zviša za 5 odstotkov;

2.) pri družinski vodeni podjetjih najnižji domnevni dohodek poskoci za vsakega pomočnika za 50 odstotkov;

3.) pri družbah dobi mo najnižji dohodek, ce sestojijo deleže vsakega družabnika, z izjemo tistih, ki so prispevali samo kapital.

Višina domnevnega dohodka

Razpredelnica številčno opredeljuje dohodke za posamezne kategorije: 1.) podjetja brez uslužbenцев: kmetijstvo - 21 milijonov; proizvodnja dobrin - 24,5; nudenje storitev - 21; trgovina - 24; prevoznstvo - 27,5; druge dejavnosti - 23,5 milijona lir;

2.) podjetja z uslužbenci: kmetijstvo - 25,5 milijona; proizvodnja dobrin - 30; nudenje storitev - 26; trgovina - 29; prevozi - 31; druge dejavnosti - 28,5;

3.) prosti poklici, za katere je potrebna diploma ali pa ne - 32;

4.) prosti poklici z univerzitetno diplomom 40, s posebno specializacijo pa 50 milijonov.

Domnevni količniki

Poleg minimum tax bodo višino dohodka in deduktivno določali tudi posebni količniki, ki se aplicirajo na poslovni promet za davek IVA. Forfetarni režim je bil odpravljen, namesto najnižjega praga 18 milijonov bo obvezen domnevni dohodek - minimum tax. Od tistega, ki

bo prijavil nižji dohodek, bodo avtomatično izterjali višji davek in ga povečali z globo in obrestmi. Za leto 1992 lahko optirajo za poenostavljeno knjigovodstvo na podlagi podatkov davčnih prijav iz maja 1991 tudi podjetja z rednim knjigovodstvom, katerih promet se suče med 360 milijoni in eno milijardo, in profesionalci. Pri določanju količnikov se pri podjetjih upoštevajo vrednosti prodanega blaga oziroma uporabljenih surovih, plače, poraba, naprave in morebitni drugi stroški. Za profesionalca se tudi upoštevajo, koliko let opravlja prosti poklic.

Skupna domnevni dohodek

Končno vrednost dobimo ob kombiniranem upoštevanju tako zneska minimum tax kot količnikov. Ce je skupna vrednost nižja od minimum tax, velja kot domnevni dohodek znesek minimum tax. Pri tem bodo znatno bolj obremenjeni nekateri bolj specializirani profesionalci, ki bodo morali podvojiti ali celo potrojiti višino svojih dohodkov.

Sibka točka

Sibka točka tega tako kompliciranega mehanizma je v tem, da bo lahko dokaj miren tisti, ki bo prijavil nekoliko višji dohodek od minimalnega. Finančna uprava bo namreč nadzorovala najnižje dohodke, kar pomeni, da bodo veliki utajevalci se naprej imeli veliki manevrski prostora.

SDGZ / SESTANEK ODBORA GOSTINSKE SEKCIJE

Kljub težavam gostinskega sektorja uspehi ne izostajajo

Nova priznanja za nekatere priznane slovenske obrate

Kot ostale kategorije samostojnega dela, so tudi gostinci pod močnim udarom neugodnih dejavnikov, od vse večjega pritiska davčno-birokratskega aparata do krize samega sektorja, ki jo gre pripisati splošni gospodarski krizi, a tudi krčenju turističnega prometa in odlivu gostov čez mejo. Temu gre dodati še splošni trend spreminjanja navad in povpraševanja gostov, katerih interesi se vse bolj delijo in ustvarjajo pahljaco, ki gre od visoko zahtevnih sladokuscev do odjemalcev hitre kuhinje, fastfooda in pricerije, ljubiteljev kmečkega turizma in - pri nas - osmic.

To je ena od glavnih ugotovitev z nedavnega

sestanka odbora gostinske sekcije pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju v Trstu, ki ga je ob udeležbi predsednika in ravnatelja Združenja Borisa Siega in Vojka Kocjancica vodil predsednik sekcije Lino Doljak. Čeprav jamcijo tradicionalno povezavo z domačim okoljem in dokajšnjo kvaliteto - je bilo rečeno - se bodo morali nasi obrati ustrezno opremiti, ce se bodo hoteli prilagoditi preustroju v teku in ohraniti dosežene pozicije. Ob posamičnih rešitvah bodo morali posvetiti večjo pozornost splošnim strateškim usmeritvam, ki silijo v uveljavitev novih pristopov: v prvi vrsti izobraževanju in izpo-

polnjevanju gostinskega osebja, specializaciji in ovrednotenju ponudbe. V teh prizadevanjih jim bo seveda v oporo Združenje, ki za novo sezono načrtuje nekaj specifičnih pobud tako na področju strokovnega izobraževanja kot širše promocije.

Spomladanskemu tečaju za pripravljanje koktajlov, ki je privabil številne mlade gostince, naj bi prihodnje leto sledil krajši tečaj o kulturi vinske postrežbe, katerega cilj bo postopno razvijanje somelijske kulture pri nas. Sicer pa ne gre pozabiti na uveljavljeno izobraževalno dejavnost SDZPI (npr. kuharski tečaji), s katerim SDGZ sodeluje pri opredeljevanju tečajev.

Na področju promocije se nadaljuje sodelovanje gostincev in hotelirjev SDGZ pri turistični pobudi »T For You - Vikend v Trstu«. Ti bodo v lastni režiji ponatisnili zgibanko o Vinski poti terana, z vinogradniki Kmečke zveze pa bodo sodelovali za ovrednotenje krajevne gostinske in vinske ponudbe.

Odborniki so z zadovoljstvom sprejeli vest, da je vodil po italijanskih restavracijah za leto 1993, ki ga izdaja ugledna »Accademia Italiana della Cucina« uvrstil v pregled za Furlanijo-Juljsko krajino tudi precej slovenskih gostiln: s Trzaskoga so to restavracije Daneu z Opcin, Furlan z Cola, Sardoc iz Slivnega in Suban iz Trsta, z Goriškega pa Devetak z Vrha sv. Mihaela, Ozbota iz Rupe in Pri Lovcu s Plesivega. V lestvici petih najboljših (tim. »eccellenti«) iz vse dežele pa so ob zname-nitih restavracijah Boschetti iz Tricesima in Roma iz Tolmece, kar trije »nasi«: ugledna kraska restavracija Furlan, zgodovinska gostilna Suban in slovito Sirkovo gostišče na Subidi pri Plesivem.

Na dlani je torej, da se resno delo, temelječe na tradiciji in stalni skrbi za kakovost obstreje kljub ostri konkurenci. Dosežki nekaterih naših vrhunskih gostincev pa morajo biti spodbuda tudi za vse zamejsko gostinstvo, da si bo pri-zadevalo za nenehno izpopolnjevanje kuharske večšine in dela s klientom. (D.D.)

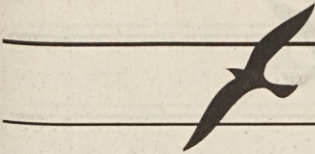
Umetnostna obrt na razstavi



V prostorih bivše pivovarne Dreher v trgovskem centru Il Giulia si boste lahko se to soboto in nedeljo, 19. in 20. decembra, ogledali privlačno prodajno razstavo umetnostne obrti. Gre za 11. tovrstno prireditev v

režiji pokrajinskega odbora za umetnostno obrt, ki združuje obrtnike vseh treh stanovskih združenj (CNA, Associazione Artigiani in SDGZ) in ki ga vodi Silva Bogatec. Med razstavljalci so tudi najvidnejša imena slovenske

umetnostne obrti, zato se obiskovalcem ob koncu tedna se enkrat ponuja priloznost, da si na enem samem mestu ogledajo in morda tudi omislijo - katerega od izvirnih izdelkov iz njihovih delavnic. (Foto Ferrari)



MENJALNIŠKI TEČAJI

15. decembra 1992

	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 IRL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
menjalnica						
A Banka	61,38	61,95	8,63	8,75	6,63	6,93
Avtohisa Ljubljana*	61,50	62,00	8,67	8,80	6,79	7,08
AMTK Plus d.o.o.	61,50	62,10	8,65	8,80	6,70	7,10
BTC d.d. Ljubljana	61,20	62,40	8,55	8,85	6,70	7,20
BTC terminal Sezana*	61,10	62,00	8,60	8,75	6,75	6,93
Banka Vipra, Nova Gorica	61,48	62,04	8,50	8,71	6,64	6,92
Bela vrtnica	61,30	62,40	8,70	8,90	6,80	7,20
Bobr Fužine	61,40	61,85	8,70	8,85	6,80	7,10
Bobr Trzin	61,40	61,85	8,70	8,85	6,80	7,10
Brdar Koper	61,20	62,16	8,45	8,75	6,72	6,98
Burin Moste*	61,50	62,00	8,70	8,90	6,75	7,05
Burin Center*	61,60	61,95	8,70	8,90	6,75	7,00
Come 2 Us*	61,40	62,20	8,60	8,80	6,80	7,20
Creditanstalt - Nova banka	61,20	61,70	8,65	8,80	6,80	7,10
Dom na trgu	61,70	61,95	8,72	8,79	6,86	7,00
Dom - Kaffee*	61,50	61,90	8,72	8,82	6,85	7,05
Emona Globtour	61,10	61,95	8,60	8,79	6,69	6,99
Euroservis d.o.o. Sezana	61,45	61,80	8,70	8,79	6,83	6,93
Eurokurs International*	61,45	62,20	8,50	8,70	6,60	7,05
Fiba d.o.o. Koper	61,18	62,14	8,52	8,76	6,69	6,99
Firadas	61,51	62,49	8,55	8,80	6,70	7,00
Golfturnir	61,10	62,20	8,60	8,81	6,70	7,10
Hida*	61,65	61,85	8,70	8,79	6,80	7,00
Hipotekarna banka Koper*	61,35	62,20	8,55	8,80	6,75	7,05
Hram Rožice Mengeš	61,60	61,90	8,70	8,90	6,60	7,10
Hranilno kreditna služba	61,30	62,00	8,64	8,80	6,70	7,08
Ilirika Ilirska Bistrica	61,10	62,25	8,45	8,70	6,72	6,93
Ilirika Slovenj Gradec	61,45	61,79	8,65	8,75	6,62	7,11
Ilirika Postojna	61,16	62,08	8,67	8,75	6,83	6,93
Ilirika Sezana	61,30	61,79	8,70	8,78	6,83	6,93
Invest Skofja Loka	61,40	62,00	8,69	8,83	6,80	7,05
Italdesign Nova Gorica*	61,40	62,40	8,56	8,80	6,75	6,92
Klub Slovenijales	61,50	62,00	8,65	8,80	6,75	7,10
Komercialna banka Triglav d.d.	61,30	62,18	8,60	8,81	6,80	7,00
Kompas Hertz Celje*	61,60	62,00	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Velenje*	61,50	61,90	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Idrija*	61,80	62,80	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Tolmin*	61,80	62,20	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Krško*	61,60	62,20	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Bled*	61,60	62,10	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Holidays*	62,00	61,90	8,60	8,75	6,78	7,05
Kompas Fintrade*	61,20	61,99	8,63	8,82	6,70	7,09
Kreditna banka Maribor d.d.*	61,00	62,10	8,65	8,80	6,60	7,10
Libertas*	61,30	61,95	8,60	8,77	6,70	6,95
Ljubljanska banka d.d.	60,70	62,00	8,58	8,81	6,73	7,00
LB Banka Zasavje Trbovlje	60,95	62,00	8,66	8,81	6,70	7,05
LB Dolenjska banka Novo Mesto	61,00	62,10	8,65	8,80	6,90	7,15
LB Komercialna banka N.G. d.d.	61,06	62,50	8,55	8,93	6,55	6,93
LB Splosna banka Celje	61,30	62,00	8,68	8,80	6,85	7,05
LB Splosna banka Koper*	61,21	62,13	8,50	8,69	6,73	6,93
MA	61,50	62,10	8,55	8,85	6,70	7,00
Media*	61,60	61,95	8,70	8,80	6,80	7,05
Mercator Turist	61,50	62,20	8,60	8,82	6,73	7,07
O.M.D.B.*	61,55	62,00	8,65	8,85	6,70	7,10
Otok Bled d.o.o.	61,70	62,31	8,72	8,81	6,83	7,00
Petrol*	61,60	61,90	8,65	8,80	6,60	7,05
Positna banka Slovenije*	61,05	62,10	8,40	8,74	6,40	6,90
Probanka Maribor	61,00	62,00	8,63	8,77	6,60	7,10
Publikum Ljubljana	61,50	61,79	8,64	8,79	6,85	6,99
Publikum Celje	61,40	61,94	8,65	8,79	6,75	7,05
Publikum Dobova	61,50	62,30	8,52	8,90	6,80	7,05
Publikum Kranj	61,40	61,92	8,67	8,80	6,75	6,95
Publikum Krško	61,50	62,30	8,52	8,90	6,80	7,05
Publikum Maribor	61,46	62,09	8,65	8,79	6,60	7,15
Publikum Metlika	61,50	62,20	8,59	8,79	6,75	7,00
Publikum Mozirje	61,00	61,99	8,50	8,85	6,90	7,20
Publikum Novo Mesto	61,50	62,10	8,55	8,80	6,80	7,10
Publikum Piran	61,20	62,20	8,45	8,65	6,73	6,90
Publikum Sentilj	61,46	62,09	8,65	8,79	6,60	6,96
Publikum Sentjur pri Celju	61,50	62,00	8,65	8,80	6,85	7,19
Publikum Trebnje	61,30	62,50	8,55	8,85	6,85	7,19
Publikum Zalec	61,40	61,99	8,67	8,81	6,75	6,99
Publikum Sevnica	61,50	62,50	8,55	8,85	6,85	7,19
Roja	61,60	61,90	8,70	8,78	6,60	6,95
Simotisk*	61,50	62,00	8,65	8,80	6,80	7,00
Shalaby d.o.o. Koper	61,20	62,15	8,50	8,80	6,72	6,99
SKB banka d.d. Ljubljana	61,70	61,88	8,77	8,79	6,86	7,01
Sonce	61,30	61,90	8,60	8,78	6,82	7,00
Slovenijaturist Ljubljana	61,60	61,90	8,68	8,78	6,75	6,95
Sl. hranilnica in posojilnica	61,50	62,10	8,65	8,80	6,70	7,00
Slovenska investicijska banka*	61,45	62,00	8,45	8,80	6,75	7,05
SKB	61,25	62,00	8,62	8,82	6,70	7,10
Štajerska banka obrti in podj.	61,40	62,00	8,60	8,75	6,80	7,10
Tartarus Postojna	61,27	62,12	8,47	8,67	6,72	6,91
Tentours Domžale	61,50	62,10	8,65	8,82	6,65	7,00
Tori*	61,40	62,00	8,70	8,85	6,60	7,20
Tourist service Portorož	61,40	62,15	8,55	8,75	6,75	7,00
Trias*	61,50	61,90	8,70	8,80	6,70	7,10
Upimo	61,65	61,85	8,71	8,79	6,85	7,00
Valuta*	61,55	62,00	8,65	8,83	6,70	7,10
Wolf*	61,50	61,70	8,65	8,80	6,83	7,00
Tečaj velja danes: *						

MENJALNICA HIDA

Pokrita tržnica Ljubljana

MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANKI, KRONE, FUNTE, IN GULDNE
VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVAŠKI DINARJI

Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 244 z dne 15. decembra 1992 — Tečaji veljajo od 16.12.1992 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	65,7071	65,9048	66,1025
Avstrija	040	šiling	100	863,7700	866,3761	868,9752
Belgija	056	frank	100	295,2596	296,1480	297,0364
Kanada	124	dolar	1	74,7874	75,0240	75,2374
Danska	208	krona	100	1577,4931	1582,2398	1586,9865
Finska	246	marka	100	1873,7858	1879,4241	1885,0624
Francija	250	frank	100	1778,9721	1784,3251	1789,6781
Nemčija	280	marka	100	6077,8003	6096,0886	6114,3769
Grčija	300	drahma	100	—	46,1230	46,2614
Irski	372	funt	1	—	160,8148	161,2972
Italija	380	lira	100	6,7828	6,8032	6,8236
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	14,0000	—
Japonska	392	jen	100	76,9754	77,2070	77,4386
Nizozemska	528	gulden	100	5404,3801	5420,6420	5436,9039
Norveška	578	krona	100	1410,6575	1414,9022	1419,1469
Portugalska	620	escudo	100	68,0106	68,2152	68,4198
Švedska	752	krona	100	1408,5302	1412,7685	1417,0068
Švica	756	frank	100	6779,7862	6800,1868	6820,5874
Velika Britanija	826	funt sterling	1	149,4531	149,9028	150,3525
ZDA	840	dolar	1	95,5369	95,8244	96,1119
Evropska Skupnost	955	ECU	1	119,1370	119,4955	119,8540
Španija	995	peseta	100	85,2715	85,5281	85,7847

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov
Banke Slovenije na dan 16. DECEMBRA 1992

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15.MARCA. 1993:					1.000.000	575.329	598.306	1.173.636
89	60.9609	115,0659%	119,6613%	117,3636	100.000	57.533	59.831	117,364
Blagajniške zapise izplačujejo banke. Znesek izplačila dvodelnih blagajniških zapisov 16. 12.1992: apoen 100.000: tolarski del 58,938 SIT, devizni del 1.000 DEM; apoen 1.000.000: tolarski del 589,384 SIT, devizni del 10,000 DEM								

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

15. DECEMBRA 1992	v SLT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
A banka	9,70	13,70
Banka Zasavje	12,00	18,00
Burin Moste	12,00	16,00
Hida*	10,00	14,00
Ilirika Ilirska Bistrica	12,50	16,50
Ilirika Sezana	11,00	16,50
Invest	9,00	15,00
Otok	12,00	18,00
Sonce	11,00	15,00
Tori*	12,00	18,00
Upimo	13,50	16,50
Tečaj velja danes: *		

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

15. DECEMBRA 1992	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1380,00	1421,00
nemška marka	882,00	899,00
francoski frank	257,00	265,00
holandski gulden	779,00	803,00
belgijski frank	42,60	43,90
funt sterling	2155,00	2218,00
irski sterling	2300,00	2385,00
danska krona	226,50	233,50
grška drachma	6,00	6,80
kanadski dolar	1081,00	1115,00
japonski jen	11,00	11,50
švicarski frank	981,00	1000,00
avstrijski šiling	124,50	128,50
norveška krona	202,50	209,50
švedska krona	202,50	207,00
portugalski escudo	9,00	10,00
španska peseta	12,00	12,60
avstralski dolar	950,00	978,00
madžarski forint	11,00	15,50
slovenski tolar	14,00	14,50
hrvaški dinar	1,20	2,00

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

15. DECEMBRA 1992				
država	banka	nakupni	prodajni	
Avstrija	Posojilnica Pliberk	10,00	11,00	
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	10,70	11,70	
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,50	12,00	
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	10,70	11,70	
Avstrija	Posojilnica Ločilo	11,00	11,80	
Italija	Kmečka banka Gorica	14,00	14,50	
Italija	Tržaška kreditna banka	14,00	14,70	
Hrvaška	Privredna banka Zagreb	6,10	7,00	

DEVIZNI TRG BEOGRAD

15. DECEMBRA 1992			ZA DEVIZE		
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	6749,2402	6769,5488	6789,5874
Francija	frank	100	13968,7710	14010,8030	14052,8350
Nemčija	marka	100	47491,1600	47634,0620	47776,9640
Italija	lira	100	53,8723	54,0344	54,1965
Švica	frank	100	52807,0840	52965,9820	53124,8800
ZDA	dolar	1	747,7500	750,0000	752,2500
V.Britanija	funt	1	1167,6089	1171,1223	1174,6357
oznabe: *Povzeto po Reuteru.					

NOVICE

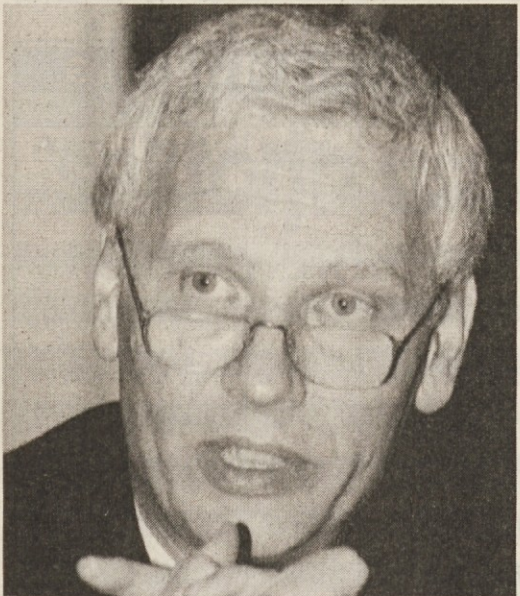
Zadnje zasedanje komisije za mednarodne odnose

LJUBLJANA - Claniskupscinske komisije so poslušali finančno poročilo ministrstva za zunanje zadeve in ocenili, da je delovalo racionalno in učinkovito. Za vse stroške, predstavnostva v tujini, meddržavno sodelovanje, materialne izdatke in osebne dohodke zaposlenih, je zunanje ministrstvo porabilo samo 0.73 odstotka državnega proračuna, in to v letu odpiranja novih predstavništva v tujini. Za primerjavo so povedali, da je obrambno ministrstvo porabilo sedem odstotkov proračuna, ministrstvo za notranje zadeve pa 6, 2 odstotka. Komisija je potrdila predlog ministrstva o sklenitvi sporazumov o območju svobodne trgovine z Madžarsko, Poljsko in Slovaško in soglasala s slovenskimi veleposlanstvi v Singapurju, Pretoriji, Varšavi in Teheranu. Danes pa je Slovenija vzpostavila diplomatske stike se s Katarjem in se sporazumela s Poljsko o ukinitvi vizumov. (STA)

Nova zaostrovanja na izraelskih zasedenih ozemljih

BEJRUT - Pripadniki fundamentalistične organizacije Hamas so ubili izraelskega granicarja, ki so ga v nedeljo ugrabili zato, da bi ga uporabili kot talca v pogajanjih z izraelsko oblastjo. Hamas zahteva izpustitev stotin palestinskih ujetnikov z voditeljem svoje organizacije sejkom Jasinom vred. Toda zaradi okrepitve izraelske vojske in njihovega napredovanja so granicarja raje ubili. Napovedali so, da bodo skušali izsiliti osvoboditev palestinskih zapornikov z novimi talci.

Islamski Hamas, ki je Izraelu napovedal sveto vojno brez kakršnega koli puspustanja, na zasedenih ozemljih Gaze in Zahodnega brega cedalje bolj izriiva zmernejšo Palestinsko osvobodilno organizacijo. (AFP)

Odstopil Hans van den Broek

HAAG - Nizozemski zunanji minister je povedal, da bo po desetih letih ministirovanja v treh vladah premiera Ruuda Lubbersa drugega januarja odstopil. Hans van den Broek, ki ga zaradi njegovega posredovanja na območju nekdane Jugoslavije poznamo tudi pri nas, bo z novim letom postal šef diplomacije predsednika Evropske komisije. (STA)

Kanceljer Kohl v Rusiji

MOSKVA - Kljub svojim finančnim tezavam bo mo se naprej pomagali Rusiji, je v Moskvi povedal nemški kanceljer Helmut Kohl na svojem prvem obisku v Rusiji po lanskem avgustovskem poskusu državnega udara. Ze močna delegacija, ki spremlja kanceljerja, kaže na zaskrbljenost Bonna zaradi poslabšanih gospodarskih razmer v Rusiji. V njej so zunanji minister Klaus Kinkel, finančni minister Theo Waigel in gospodarski minister Juergen Moellmann. Bonnški strokovnjaki menijo, da bi bila prav Nemčija najbolj prizadeta, ce bi neonacionalisti ali stari komunisti pokopali reforme Borisa Jelcina, zato se bodo med Kohlovim obiskom v Moskvi pogovarjali tudi o crtanju ali reprogramiranju 17, 6 milijard mark, ki jih Rusija dolguje Nemčiji. (HINA)

Madžarska za hitrejšo lastninjenje

BUDIMPEŠTA - Vlada v Budimpešti se je odločila za nove ukrepe, s katerimi bo skušala pospešiti lastninjenje državnih podjetij. Tem namreč nenehno pada trzna vrednost. Vlada bo po novem subvencionirala posojila za nakup državnih podjetij, da bi odkup omogočila tudi madžarskim kupcem.

Madžarska, ki je doslej privatizirala okrog 20 odstotkov državnih podjetij, trdi, da se lastninjenje se naprej odvija po načrtu, po katerem naj bi bila leta 1995 v zasebni lasti že polovica podjetij. V Budimpešti pa so priznali, da je delež tujega kapitala v zadnjem letu padel z 80 na 70 odstotkov, zato bodo z novimi ukrepi skušali spodbuditi domače kupce. (HINA)

EVROPA / POLITIČNE IN GOSPODARSKE RAČUNICE

Evropa - svetovni gospodar enaindvajsetega stoletja?

Vrh v Edinburghu je umiril evropski potresni epicenter

DRAGO BUVAČ

BRUSELJ - Ameriski ekonomist Lester Thurow je v knjigi Soocenja (Head to Head), ki je izšla pred kratkim, analitično napovedal, kdo bo gospodar 21. stoletja, podobno kot je bil gospodar 19. stoletja po prvi industrijski revoluciji britanski imperij, 20. stoletja pa ZDA z množično proizvodnjo, menedžersko in računalniško revolucijo.

Thurow meni, da bo zmagovalc v gospodarski tekmi v naslednjem stoletju Evropa.

Po njegovem mora Evropa postati »zares integrirana«, pri čemer mora preseči etnična nasprotja in obmejne spore tako na Vzhodu kot Zahodu.

Ameriski ekonomist v Evropi ne vidi samo enotnega tržišča dvajsete stoletja s 337 milijoni bogatih potrošnikov, ampak ves preostali del stare celine s se približno 500 milijoni zdaj se revnih prebivalcev.

Ce bi Evropa res hotela biti zmagovalc 21. stoletja, bi imela številne prednosti: največje tržišče na svetu, najbolj izobraženo delovno silo celo v državah propadlega socializma, predvsem pa bi nakovala pravila svetovne trgovine, saj sedanja ne veljajo več.

Takšno videnje lahko

uporabimo tudi kot izhodišče za presojo edinburškega vrha ES. Ali je dvajsete stoletje res izbrala priloznost za krepitev gospodarske integracije in za uveljavitev svojih pravih igr v svetovni trgovini? In kaj po tem velikem srečanju lahko pričakuje del Evrope, ki se jim hoče pridružiti?

Evropska skupnost sebe vidi kot epicenter za pomirjanje nesoglasij na stari celini. Gre za prvi krog Evrope, ki naj bi mu čimprej sledil drugi, najbolj razviti krog sedmih članic Efte, potem pa se tretji krog držav srednje in vzhodne Evrope in za njimi balkanske in druge obrobne države. Za nastanek pravega evropskega tržišča bi morali najprej stabilizirati njegov epicenter.

V skladu z vizijami evrofederalistov naj bi po vzpostavitvi enotnega tržišča EGS za novo leto s svobodnim pretokom blaga, storitev, kapitala in delovne sile prešli na višjo raven Evropske unije. Usmeritev temelji na enotnem tržišču in hoče okrepiti gospodarsko in politično unijo z enotno valutno ecujem (od leta 1997) ter s skupno zunanjo in obrambno politiko, ki je v sedanji ES pokazala

la vso nemoč ob prelivanju krvi na ruševinah nekdanje Jugoslavije.

Idilčna shema je že v začetku naletela na ovire. Prvi pretres so izzvali Danci, ko so na referendumu zavrnili potrditev dogovora iz Maastrichta. Velika Britanija je z ratifikacijo zavlačevala, saj so tudi v konzervativni stranki nasprotniki »federalizma«. Mitterrand je v Franciji maastrichtski dogovor spravlil skozi sivanino uho.

Major je skušal kot gostitelj v Edinburghu najprej poiskati rešitev za Dance. Odobrili so jim pravico do izjeme: lahko sprejmejo ali zavrnejo ecu, politiki skupne



»revezem«, Spaniji, Portugalski, Grčiji in Irski.

Ko so Svicari na referendumu zavrnili vstop v evropski gospodarski prostor in Efto, so voditelji dvanajstestice pristali, da se bodo z novimi kandidati (Avstrijo, Švedsko, Finsko in Norveško) začeli pogovarjati že leta 1993, kandidati pa bodo v ES vstopili sele, ko bodo ratificirali dogovor iz Maastrichta in sprejeli vsa njegova določila. Druge države srednje in vzhodne Evrope pa morajo na to še počakati.

Prihodnost velikega evropskega trga je tudi po Edinburghu negotova. Se vedno ni jasno, kaj se bo dogajalo na valutnih tržiščih, polnih motenj, ko Evropska skupnost se ni pripravljena z nekakšnim novim Marshallovim načrtom pomagati k preobrazbi postsocialističnih gospodarstev.

Tudi izida spopada med »federalističnimi« in »nacionalističnimi« silami v njej se ni moglo napovedati. S to stratesko negotovostjo in tveganjem morajo se posebej računati vsa majhna postsocialistična gospodarstva, ki zelo nekritično ocenjujejo stvarnost v prepričanju, da bodo vse notranje probleme resila takoj, ko jih bodo v svoje narocje sprejeli »evrokra-ti« v Bruslju.

PISMO IZ BUENOS AIRESA

Ko bom velik, bom vojak, še najraje v mirnem času

ALEJANDRO BRINER

Varsavi ali Montevideu s podobnimi govori. Kako pa je z vojniki?

Kaj je pravzaprav vojak, kako razmišlja in kaj je gnalo petnajstletnega mladeniča v ta poklic. Jasno je, da se zgodovinske in geopolitične okoliščine spreminjajo. Narod, ki je doživel vdor tujcev ali se krvavo bojuje za svojo osamosvojitve, ima razlog za upor in junaska dejanja.

Ostanimo pa pri fenomenu vojske v državi, ki preživlja mirno in demokratsko obdobje. V taki vlogi je na primer vojska v Južni Ameriki.

Vojski - resnici na ljubo - nimajo kam usmeriti topovskih in puskinih cevi, ker ni nasprotnikov. Nobenega smisla nima govoriti o taktiki ali strategiji, pa tudi ne o domnevnih sporih z drugimi državami.

Vojski so torej kot trgovski uradniki, ki od osmih do starih popoldne sedijo v pisarni in se ukvarjajo s papirji. Ali niso smešne in pozornost zbujajoče nasemljene uniforme, ko se v bojnih oblačilih in bleščecih skornjih sprehajajo po cestah? To je tako, kot ce bi se na prsih računovodskega službenca svetile medalje in značke.

Clovek se sprašuje, kaj cuti vojak, ki se vsako jutro oblaci v tako

nerodna oblacila in jih popoldne brezbrizno odlaga.

A ozmimo se nekoliko v preteklost. Kakšne iluzije je imel ladijski poročnik ali pehotni stotnik, ko je vstopal na vojaško akademijo? Fant, ki se je odločil za medicino, je mislil, da bo reševal življenja. Tisti, ki se je odločil za učiteljsce, bo najbrž srečen pri poučevanju. Mehanik bo uvažal, ko bo razstavljal in sestavljal motorje.

Kakšne pa so sanje vojaka? Sanja, da se bo vojskoval? Da bo prijel za orožje in ubijal? Ce je tako, si kar ne moremo predstavljati njegovih hudih frustracij v mirnem času.

Ta razmišljanja nas bodo morda približala k razumevanju vedenja, ki je a priori nerazložljivo. Nevarno pogosto pretresajo države tega konca sveta nove vojske vstaje.

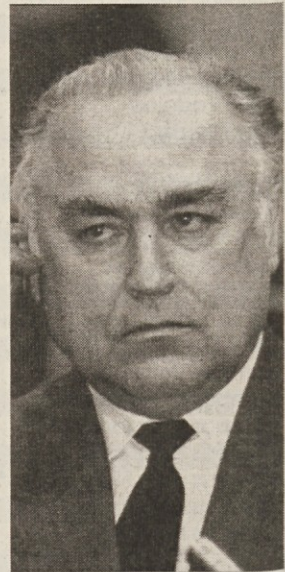
V preteklih dneh je bila na vrsti Venezuela. Pri tem niti ni važno, ali je Andres Perez ohranil predsedstvo države ali pa ga je nadomestila kakšna domoljubna huna. V takih primerih so posledice teh vrst uporov praviloma naključne.

Bistveno je le odgovoriti na nekatera pomembna vprašanja: Kako je

povojno obnovo potrebnih deset let.

Premier Cernomirdin se bo najbrž kot praktik omejil na gospodarsko sfero vladnega delovanja, zunanja ali obrambna politike pa ostajata v rokah predsednikovskega aparata. Državljska zveza je naposled na celu vlade dobila svojega predstavnika državno-industrijsko-direktorskega korpusa.

Ze v kratkem je pričakovati spremembe v zunanem ministrstvu, saj je Kozirjev z nenavadnim govorom v Stockholmu zaigral na karto, ki jo bo placal z odstopom.



Viktor Černomirdin

ČSFR / LOČITEV PRED VRATI

Hiša bo na eni, polje na drugi strani meje

V krajih, kjer bo po novem letu začrtana meja med Češko in Slovaško, se ljudje bojijo prihodnosti

HODONIN - Moravci in Slovaki, ki živijo ob bodoči meji med Češko in Slovaško, so vse prej kot navdušeni nad administrativnimi in poklicnimi ovirami, ki jih bo ta meja prinesla v vsakdanje življenje.

Izvoljeni lokalni oblasti in prebivalci so bili proti razdelitvi na dve neodvisni državi, saj gre po njihovem »za absurd, ki so ga izzvali politiki«.

Za Františka Hedricha, podžupana v Hodoninu, kraju, kjer se je rodil Masaryk, ustanovitelj Českoslovaske leta 1918, ločitev pomeni »pravo tragedijo«.

Slovaki imajo predvsem gospodarske skrbi: mnogi delajo na Češkem in so prepričani, da bodo med prvimi, ki bodo izgubili delo, ko bo prislo

do privatizacije podjetij in odpustanja tehnološkega presežka iz časov komunizma. Ta hip je brezposelnost stirikrat večja na Slovaškem kot na Češkem, zato je prihodnost teh ljudi »negotova«.

Po prehodnem obdobju, ko bo plačilno sredstvo se češka krona, bodo imeli Slovaki svojo valuto, pri kateri pa se bojijo hitre devalvacije.

Meja v dolžini 220 kilometrov bo zaenkrat simbolična in brez kontrole identitete. Ze zdaj pa se pojavlja vrsta katastrskih problemov: na približno 30 kilometrih na jugu bo meja potekala po reki Moravi in njenih rokavih, predvidena pa je tudi regulacija, ki bo v marsicem prizadela obdelovalne površine.

V Hodoninu in Holici se bodo vrtovi, polja in gozdovi, ki pripadajo Čehom, znašli na slovaški strani meje in nasprotno. Ustanovili so že dve mesani komisiji za reševanje tovrstnih problemov.

Vzdolz severne meje je nastal problem med skupnostma iz Makova na Slovaškem in Velikih Kralovic na Moravskem. Ze od »nekdaj« Čehi uporabljajo neko pogodeno parcelo, ki meri 600 hektarov, saj je dostopnejša z njihove strani, čeprav leži na ozemlju Slovaške. Čehi so tam postavili tudi počitniške hišice in izsekavali gozd.

Prav tako je na tem območju veliko mešanih zakonov, zato se prebivalstvo ne zeli opredeljevati po narodnosti. (AFP)

SALVADOR / ZGODOVINSKI DOGODEK

V Salvadorju je formalno končana dvanajstletna državljanska vojna

SAN SALVADOR - Enote Fronte Farabundo Marti (FMLN) so se demobilizirale, je v ponedeljek zvečer potrdila misija opazovalcev OZN v Salvadorju. Predsednik volilne komisije Zaldivar je potrdil, da bodo FMNL vpisali v seznam političnih strank FMNL so nehali obravnavati kot uporniško gibanje nekaj minut pred prihodom generalnega sekretarja OZN Butrosa Galija na uradno slovesnost ob formalnem koncu dvanajstletne državljanske vojne. FMNL je v ponedeljek začela razorozovati zadnji kontingent svojih čet. Orožje so predali misiji OZN v Salvadorju. (AFP)



Butros Gali med salvadorskimi vojniki (Telefoto: FaH)

RUSIJA / NOVA METLA

Revščina tudi brez Gajdarja

Zunanjega ministra Kozirjeva bodo prvega odslovili

ALEKSANDER S. TEREHIN

MOSKVA - Zamenjava na ruskem vladnem vrhu dokazuje, da se je sedmi kongres poslancev končal tam, kjer se je začel: zrusil je avtorja reforme Jegorja Gajdarja. Kratkoročno je pričakovati aktivnejšo industrijsko in agrarno politiko, zdi pa se, da je novi premier Cernomirdin samo prehodna figura. Enajstega aprila bo namreč referendum o strukturnih spremembah oblasti.

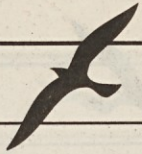
Kongres je pokazal meje oblasti predsednika, hkrati pa je dodatno opozoril na absurdnost celotne strukture oblasti. Jelcin je lahko zadovoljen, da je kongres vsaj srednjeročno prevzel nase tudi del odgovornosti za rezultate gospodarske reforme, saj je v zadnjih dvanajstih dneh naredil toliko kompromisov in napak kot že dolgo ne.

Gospodarska revolucija se je v Rusiji začela 2. januarja letos s sprostitvijo cen. Gajdar je za reforme cilje postavil: liberalizacijo, finančno stabilizacijo in institucionalne reforme (privatizacijo, zemljiško reformo in uvajanje trzne infrastrukture). Do stabilizacije ni prislo, industrijska proizvodnja je padla, izbruhnila je hiperinflacija, davkoplacevalci so obubožali. Opozicija ugotavlja, da bo za

povojno obnovo potrebnih deset let.

Premier Cernomirdin se bo najbrž kot praktik omejil na gospodarsko sfero vladnega delovanja, zunanja ali obrambna politike pa ostajata v rokah predsednikovskega aparata. Državljska zveza je naposled na celu vlade dobila svojega predstavnika državno-industrijsko-direktorskega korpusa.

Ze v kratkem je pričakovati spremembe v zunanem ministrstvu, saj je Kozirjev z nenavadnim govorom v Stockholmu zaigral na karto, ki jo bo placal z odstopom.



POSEBEJ ZA REPUBLIKO / INTERVJU Z MILANOM PANIČEM, PREMIEROM ZRJ

Zmagal bom na volitvah, če le ne bodo goljufali!

Milan Panić o Srbiji in svojih pogledih na rešitev balkanske krize

BEOGRAD - Ali je vendarle mogoče, da se je našel nekdo, ki lahko po miru potni odstrani Miloševića? To je vprašanje, ki si ga z vse večjim upanjem postavlja vse več ljudi v Srbiji. Po rezultatih zadnje raziskave Centra za politološke raziskave in javno mnenje iz Beograda Panica podpira 43, 4 odstotka volilcev, Miloševića pa 40, 3 odstotka. V anketi agencije Partner se je 31 odstotkov vprašanih izreklo za Miloševića, 37 odstotkov pa za Panica.

Panićeva predvolilna kampanja je zelo uspešna. Po mestih in vaseh ga pozdravljajo množice. Na enem od potovanj smo se mu pridružili tudi mi in se v avtobusu na poti v Zrenjanin pogovarjali z njim za Republiko.

Gospod Panić, kako to, da ste se sploh odločili za predsedniško kandidaturu v Srbiji, ko pa ste se pred kratkim govorili, da ta funkcija steje manj od guvernerja?

Ko sem postal predsednik jugoslovanske vlade, sem odkril, da marsičesa ne morem uresničiti zaradi oblasti v Srbiji. Z Miloševićem sva imela različna gospodarska koncepta, različna politična in nacionalna programa, različno sva gledala na mir. Zato sem sklenil, da bom naredil vse, da uresničim svoj načrt za

rešitev Srbije in Crne gore.

Torej trdno verjamete v svojo zmago na skorajšnjih volitvah?

Seveda! Razen, če spet ne bodo goljufali. Zadnje dni, ko potujem po Srbiji, srečujem vesele obraze ljudi, ki upajo, da bo v Srbiji kmalu prišlo do demokratičnih sprememb. Oblasti so skušale onemogočiti moje obiske. Politično vodstvo v Nišu me ni



Prihodnji predsednik Srbije?

DRAGAN PERKOVIĆ

hotelu sprejeti, rekli so, naj pridem po novem letu! Ko sem spregovoril na lokalnem radiu, je novinar jasno rekel: »Odpustili me bodo, ker sem vam dovolil govoriti!« Srbska oblast pa je uredila, da so zame televizijska vrata zaprta.

Kako si razlagate, da ste prišli na mesto premi-

era prav na povabilo ljudi, s katerimi ste zdaj v tako slabih odnosih?

Verjetno niso bili dovolj seznanjeni z mojimi političnimi stališči. Ko sem poslal finančno pomoč, tega nisem delal kot pristav njihove komunistične vladavine, ampak kot zaveden Srb.

Ali ne mislite, da ste jim s svojim prihodom in mirovnimi pobudami na mednarodnem političnem prizorišču pomagali?

Verjetno sem jih res kratak čas obranil. Mednarodno javno mnenje je bilo takrat že zelo ostro naperjeno proti Miloševiću. Toda upam, da se v svetu zdaj ne bo zgodilo nič usodnega, dokler se mi ne posreči pokazati, kako lahko prispevam k miru v Bosni.

Kot zvezni obrambni minister lahko veliko stvari naredite že zdaj.

Sem najboljši obrambni minister v Jugoslaviji, saj se zavzemam za mir, za sposobno profesionalno vojsko. S tem imam se težave, ki pa jih bom rešil.

Toda se vedno se govori o navzočnosti jugoslovanske vojske v vojni v BiH. Tako slišimo, da z letališča v Batajnici pri Beogradu se vedno letijo letala, zlasti pa helikopte-

ri v Bosno.

Lahko vam jamčim, da takšnih primerov ni več, saj so na Batajnici, pa tudi na vseh drugih letališčih, že nekaj časa tuji opazovalci.

Ko bo prišlo do mira, vas bo v primeru zmage čakalo reševanje zelo ključnega nacionalnega vprašanja Srbov v tako imenovanih krajinih?

V Srbiji se bomo vedno borili za interes Srbov, kjerkoli se živijo, toda vprašanje krajin mora reševati predvsem gospod Tudjman. Odpotovati mora od teh Srbov, kot sem jaz odšel k Albancem na Kosovo.

Dogovorila sva se, da bodo lahko imeli ljudje na Hrvaškem in v Srbiji dvojno državljanstvo - hrvaško in jugoslovansko, in da bomo vsi spoštovali temeljne človekove pravice. Sicer pa je moja vizija Balkan in Evropa brez meja.

Torej se niste opustili projekta o balkanski gospodarski skupnosti?

Nasprotno! Nobena nekdanja jugoslovanska republika ne more biti sama zase tako gospodarsko uspešna kot v skupnosti. Zdaj pride v postev gospodarska unija. V nasprotnem primeru bomo za Evropo vsi le trg za odpad in vir najcenejše delovne sile. Zato mislim, da bi se morali vsi skupaj povezati tudi z Madžari,

Romuni, Bolgari pa celo z Grki, Albanci in Turki.

Ker se pogovarjate za slovenski časopis, vas spominjam, da ste pred meseci imela dvoboj s slovenskim predsednikom Kučanom.

Zelel sem, da tudi Slovenija podpre pozitivne demokratične spremembe v tem delu Balkana, a slovensko vodstvo na to očitno ni bilo pripravljeno.

Predsedniku Kučanu iskreno čestitam za ponovno zmago in upam, da bova dobro sodelovala, ko v Srbiji zmagam jaz.

Ali ne računate na možnost, da bi Milošević kot dokazan oblastnik lahko storil karkoli, da bi preprečil vašo zmago ali pa po vaši morebitni zmagi poskušal zrušiti novo oblast?

Ne, ne, kje pa! To so gostilniška ugibanja. Ko bo izgubil na volitvah, bo prišlo do normalne zamenjave oblasti. Predvidevam, da me bo Milošević poklical po telefonu in da mi bo čestital za zmago, potem pa si bova po posebnem protokolu mirno in demokratično predala oblast.

Po teh Panićevih besedah so se začeli novinarji in njegovi sodelavci, ki so poslušali najih pogovor, smejati. Vsi skupaj so ugotovili, da se Panić ali ali pa ne pozna Miloševića.

Na Avali ubili drugega človeka KOS

BEOGRAD - Na Avali blizu Beograda so že pred 10 dnevi našli truplo nekdanjega pomembnega vojskega obveščevalca Radosava Mitrovića, uradnih podatkov o njegovi smrti pa se vedno ni.

Primer Mitrovićeve smrti je zdaj pri tožilu Obrambnega ministrstva. Nekdanjega obveščevalca so našli s strelno rano v glavi. Politika piše, je Mitrović vodil raziskavo o aferi Opera. Gre za nekdanje obveščevalce, ki so menda izdajali vojske skrivnosti Hrvatski. Ljudje, ki so blizu Mitrovićeve družini, trdijo, da je nekaj preden so našli truplo na Avali, Mitrovićevo soprogo nekdo po telefonu spraseval po mozu in ji naročil, naj mu sporoči, da »je prijatelj prispelek«.

Isti glas je kasneje ponovno poklical in soprogo svetoval, naj gre z Mitrovićevo fotografijo k radiotelezistu, ki lahko poišče pogrešno osebo. Posebej skrivnost je bil Mitrovićev odhod od doma. Petega decembra bi namreč moral odpeljati v bolnišnico sina, ker si je poškodoval nogo. Dejal mu je, naj malo počaka, saj mora kupiti cigarete. Po tistem ga niso več videli. (D.P.)

NOVICE

Združeni narodi prosili za pomoč zvezo Nato

BRUSELJ - Združeni narodi so zvezo Nato zaprosili, naj jim pomaga pri načrtovanju nadaljnje vojaške akcije v nekdanji Jugoslaviji, ki vključuje tudi uporabo sile pri nadzoru uresničevanja prepovedi poletov nad Bosno in Hercegovino. Viri v zvezi Nato trdijo, da je ta vojska zveza v to privolila. Vojaške strukture Nata so že začele pripravljati načrte za tri vrste operacij, in sicer uporabo bojnih letal pri učinkovitejšem nadzoru prepovedi poletov nad BiH, oblikovanje »varnostnih območij« za civiliste in preprečevanje razširive spopada na območje Makedonije in Kosova. »Če bodo Združeni narodi ukazali akcijo, bo Nato naredil vse, kar bo potrebno,« je izjavil generalni sekretar Nata Manfred Woerner. (Reuter, Hina)



Razprava o poostitvi ukrepov

ZDRUŽENI NARODI - ZDA, Francija in Velika Britanija bodo Varnostnemu svetu predlagale, naj sprejme vse potrebne ukrepe za spopostevanje prepovedi poletov nad Bosno in Hercegovino. ZDA se zavzemajo za povračilne ukrepe v primeru kršenja prepovedi, ki ne bi veljale samo za letala in helikoptere, ampak tudi za letalnice, s katerih bi letala poletela. Evropejci pa zagovarjajo bolj omejevalno resolucijo, ki naj bi določila jasnejši operativni okvir. Po neuradnih pogovorih je evropska stalica podprla tudi Rusija. (STA, AFP)

Zasedanje konference o nekdanji Jugoslaviji

ZENEVA - V švicarski diplomatski prestolnici se prvič na ministrski ravni sestaja razširjeni odbor mednarodne konference o Jugoslaviji, na katerem bodo razpravljali o razmerah v nekdanji Jugoslaviji. Udeležuje se je več kot 30 držav in mednarodnih organizacij, navzočih pa bo tudi 18 zunanjih ministrov. Na enodnevnem srečanju naj bi poiskali način, kako bi pospešili mirovna pogajanja, ki so se začela septembra. Predsednika konference o Jugoslaviji Vance in Owen naj bi se skupaj s predstavnicami Visokega komisariata ZN za begunce Ogatovo pogovarjala o razmerah na kriznih območjih. (STA, DPA)

Čosić se je vključil v predvolilno kampanjo

BEOGRAD - Dobrica Čosić se je v ponedeljek dejavno vključil v predvolilno kampanjo v Srbiji in v reševanje zaostrenih razmer v nekdanji Jugoslaviji. Obisk v inštitutu v Vincu je izrazil za to, da je pojasnil svojo politično opredelitev. Dejal je, da ni član nobene stranke in da ne podpira nobenega od predsedniških kandidatov v Srbiji in Crni gori. Poudaril je se, da v politiki podpira svoje somišljenike, to pa sta Demokratska stranka in Socialdemokratska stranka, med predsedniškimi kandidati pa Milan Panić in Momir Bulatović ter Slobodan Vujanović v Crni gori. S tem je Čosić jasno povedal, da ne podpira ne Miloševića ne njegovih socialstov, pa tudi ne opozicijske koalicije Depos. V ponedeljek se je Čosić skupaj z zunanjim ministrom Djukićem in generalom Panićem sestel z vođjem Srbov v Bosni in Hercegovini Radovanom Karadžićem. Tanjug je poročal, da so govorili o nujnosti takojšnje prekinitve vojne in vzpostavitve miru v BiH. Zanimivo je, da na pogovoru niso povabili Milana Panića. (D. P.)

Predsednik Tudjman sprejel predstavnike skupnosti Srbov



ZAGREB - Hrvatski predsednik Tudjman je v torek sprejel predstavnike skupnosti Srbov na Hrvaškem, ki so ga seznanili z dejavnostjo te skupnosti in z njenimi prizadevanji za ureditev odnosov med državljani srbske in hrvaške narodnosti na Hrvaškem. Govorili so tudi o pripravah na lokalne volitve na časovno zasedenih hrvaških ozemljih. Predstavniki skupnosti so poudarili, da je večina Srbov na ozemljih, ki so pod varstvom Unproforja pripravljena priznati hrvaško pravno ureditev, a jim to preprečuje oborožene skupine srbskih skrajnežev. (Hina)

BiH ne zahteva tuje pehote na svojem ozemlju

NEW YORK - Stalni predstavnik Bosne in Hercegovine v Združenih narodih Muhamed Sacirbeć je izjavil, da njegova država ne zahteva posredovanja tujih pehotnih enot na svojem ozemlju, terja pa odpravo embargoa za uvoz orožja. Poudaril je, da bi Bosna in Hercegovina, če bi imela orožje, hitro dobila premoč nad srbskimi napadalci. V zvezi z navzočnostjo vojakov, ki so jih na pomoč silam BiH poslale muslimanske države, pa je Sacirbeć povedal, da gre le za posameznike, ki so v BiH prišli prostovoljno. (STA, AFP)

HRVAŠKA / LOBIJI

Kaj se skriva za jedrskimi načrti?

Kljub nevarnosti nukleark ne razmišljajo o cenejši energiji

BRUNO LOPANDIĆ

ZAGREB - Na Hrvaškem veliko govorijo o gradnji nukleark. Državo pestijo številne težave, srečala pa se je tudi s problemom oskrbe z električno energijo. Ko je razpadla nekdanja jugoslovanska mreža, se je Hrvaška znašla pred dilemo, kako naj si zagotovi zadostne količine elektrike. V najtežjem položaju je Dalmacija.

Kljub pomanjkanju elektrike je v javnosti dvignilo veliko prahu govorjenje nekaterih hrvaških ministrov o nuklearni elektrarni. Res ni potrebno otipavati utripa javnosti: nukleark ne pa saram!

»Dalmacija ne potrebuje nukleark,« je prepričan inženir Ine Dražen Grabovac. Ker je njegova stroka geologija, je prepričan, da so odgovorni v Inu leta slepili javnost z govoricami o domnevno velikih rezervah plina v Jadranskem morju. Zato predlaga, naj namesto nukleark zgradijo termoelektrarno na tekoči zemeljski plin, ki naj bi prihajal iz Alžira. Hrvatski javnosti se ni bilo znano, naj bi za nekatere evropske države (Avstrijo, Madžarsko, Češko in Slovaško) na Krku kmalu zgradili sprejemni terminal za tekoči oziroma utekocinjeni zemeljski plin, ki bi prihajal iz Alžira.

Gradnja takšnega pogona je nekajkrat cenejša od gradnje nukleark, zato po svetu narasca spreminjanje energije utekocinjenega zemeljskega plina v električno energijo. Če se zgodi nesreča, takšna

elektrarna ogroza okolico s površino približno 2 do 4 kvadratnih kilometrov, a samo začasno, brez trajnih posledic za bližnjo in daljnjo okolico.

Nacrtovani sprejemni terminal na Krku bi imel za omenjene evropske države kapaciteto od šest do deset milijard kubčnih metrov na leto. V tej vsoti Ino zanima komaj 300 milijonov kubčnih metrov utekocinjenega plina na leto.

Zakaj se na Hrvaškem ne govori o termoelektrarni na naravni zemeljski plin, vsaj kot eni od možnih rešitev? Z logičnim razmišljanjem ni težko priti do odgovora. Hrvaška ima očitno močan jedrski lobi. Velikim državnim monopolistom Inu in Elektroprivredi ne ustreza, da bi zemeljski plin po prihodu na Hrvaško spreminjali v električno energijo. Ina bi s tem izgubila del dohodka, ki ga sicer pridobi od končnih uporabnikov. Elektroprivreda pa očitno ne želi posegati na interesno področje drugega monopolista. Omenjeni inženir Ine celo meni, da nekateri že ustvarjajo nezakonit dobiček s se neobstoječo jedrsko elektrarno.

Zaenkrat je težko reči, ali je vse to res. A ne glede na vse spekulacije, načrte in zamisli je vendarle nekaj potrebno ukreniti, saj Hrvaška obupno potrebuje elektriko.

Medtem pa slavni in skrivnostni načrt Krk ostaja še naprej zavrt v tančico skrivnosti. Cemu in do kdaj?

BALKAN / ALI JE GRŠKO-SRBSKO PRIJATELJSTVO RES IDILIČNO, KOT SE ZDI?

Za grškimi zahtevami po spremembi imena Makedonije tičijo strahovi

Grčija se bolj boji za svoje ozemlje, kot si želi tujega

NIJAZ HAMZA

Za trmasti grškimi zahtevami po spremembi imena Makedonija, ki so navidez malce smešne in pobalinske, vendarle tičijo ne ravno povsem iracionalni strahovi. Grčija se bolj boji za svoje ozemlje, kot sega po tujem, o čemer prica tudi vztrajno, a medijsko prezrto zavzemanje grških predstavnikov za evropska načela o nespremenljivosti državnih meja.

Redek odmak od takšne politike je bila nedavna grška zahteva po avtono-

miji grške manjšine v albanskem delu Epirja, pogojevana z avtonomijo Albancev na Kosovu. Pri tem gre bolj za dokazovanje prijateljstva do Srbije kot za resne ozemeljske pretenzije na račun severne sosedice.

Ze od takrat, ko so Grki z največjega dela vzhodne Trakije pregnali Turke, so namreč grško zgodovinske, javno življenje, politika in zavest povprečnih

ljudi prepojeni s strahom, da se bodo Turki mascevali, preostali sosedje pa si poskušali »vzeti svoj del« grškega ozemlja. Med njimi sumijo tudi petkrat manjšo Makedonijo, in to ne samo kot »podaljšano roko« neke močnejše sosedice, ki naj bi znala in zmogla izkoristiti vprašanje nekaj sto tisoč nepriznanih Makedoncev v grškem delu Egejske Makedonije.

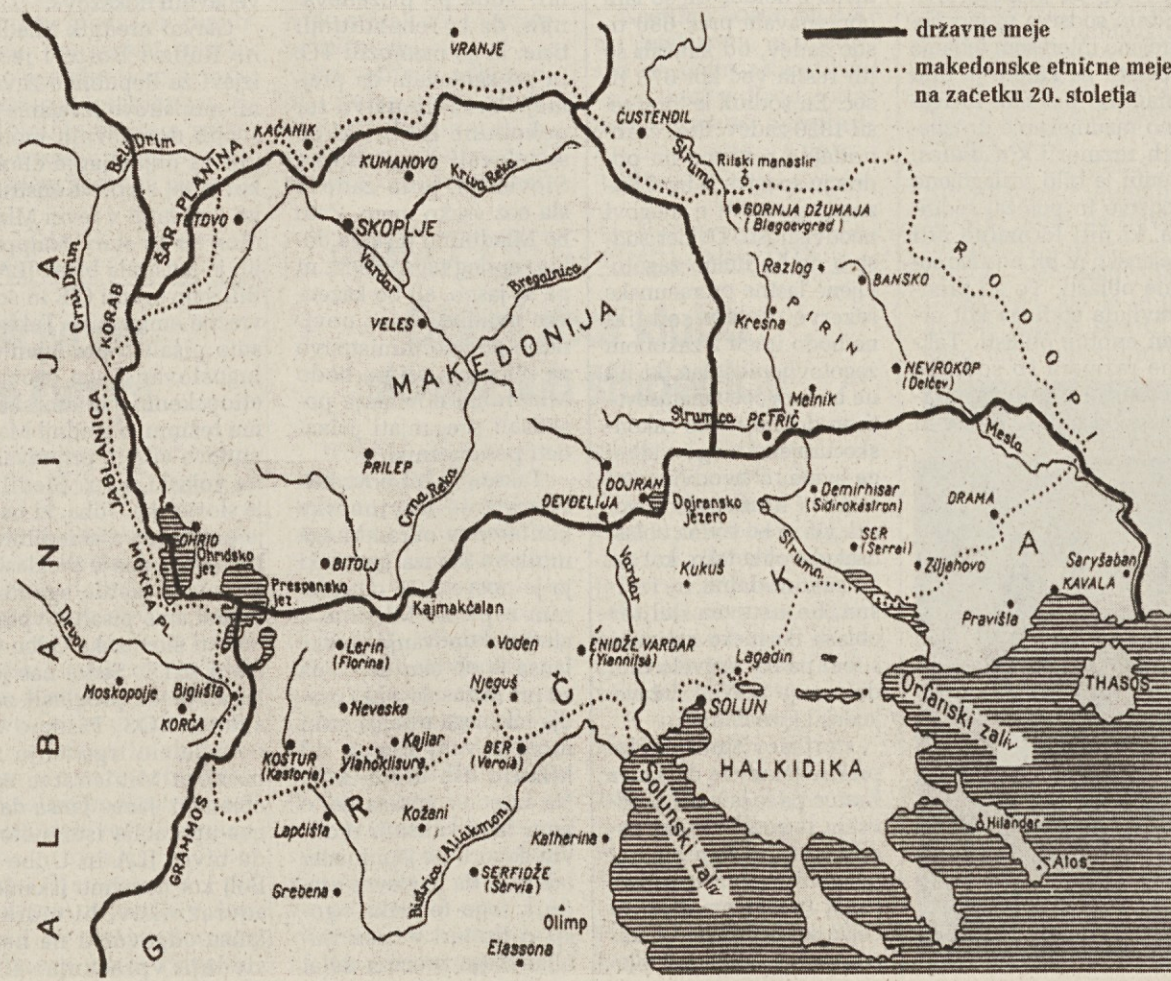
V grških strahovih sta v igri predvsem Bolgarija, ki je svojčas res okupirala severni del Grčije in zdaj priznava Makedonijo, Makedonce v Bolgariji, Makedoniji in verjetno tudi v Grčiji, in seveda »tradicionalna grška zaveznica« Srbija.

V Atenah se bojijo, da bi Makedonci zaradi fizičnega povezovanja z rojaki onstran grško-makedonske meje in zaradi izhoda na

morje časovno pristali na nekakšno združenje s Srbijo ali Bolgarijo, po enem ali dveh desetletjih in v bolj mirnih političnih razmerah pa bi se poskušali popolnoma osamosvojiti. Gre za grško nezaupanje do Evrope, med drugim tudi do njene odločnosti pri obrambi meje.

To ni posledica trenutne »jalove evropske politike na Balkanu«. Gre za temeljne razlike, ki so svojčas kršcanstvo razdelile na vzhodno in zahodno, meja pa je potekala prav po bosanski reki Drini. Kljub navidezni amerikanizaciji ali evropeizaciji v zahodnem slogu so Grki vendar ostali zvesti svojim ortodoksnim tradicijam. Prepričani so tudi, da bi v balkanskem konfliktu širših razmer počilo južno krilo zveze Nato, Grčija pa bi ostala brez podpore Zahoda. Zavedajo se namreč, da so postali člani zahodne aliance ne zaradi tega, ker so Evropi (v stari grščini: širok pogled) podarili ime, temveč zaradi nekdanjega strahu Zahoda, da bi Grčija postala del vzhodnega vojsko-političnega sveta, ki mu duhovno tudi pripada.

Te intimne duhovne vezi je v grški družbi mogoče skoraj otipati. Navsezadnje je bil Zahod ob vseh zadnjih sporih med Grčijo in zahodnimi eksponenti v tem delu Evrope vedno na strani grških nasprotnic. Tako je bilo ob ciprski krizi, konfliktih zaradi naftnih polj v vzhodnem Egeju, ob obstreljavanju med grškimi in turškimi vojaškimi letali pred nekaj leti, verjetno pa bi bilo tudi v prihodnje.



NOVICE

V Libeli kakor komu drago

CELJE - Stavka v celjski Libeli se v ponedeljek ni nadaljevala, čeprav jo je sindikat napovedal. Na zbor delavcev je namreč prišel direktor Danilo Kotnik, ki je vsem na cakanju ponudil različne možnosti reševanja njihovih socialnih razmer. Kotnik jim je zagotovil, da bodo plače prejele do 18. decembra, obenem pa pozval delavce na cakanju, naj se do 20. decembra odločijo za eno izmed ponujenih možnosti. Delavce, ki jim do upokojitve manjka manj kot sedem let, bi za dve leti zaposlili v Libelinih novih podjetjih ali pa bi jim delovno razmerje mirovalo dve leti. Drugi se lahko prostovoljno prijavijo na borzi dela in čez dve leti bi jih Libela spet zaposlila, lahko pa od podjetja tudi zahtevajo odpravnino. Vsi, ki želijo biti trajni prezešek, naj se zavedajo, je dodal Kotnik, da podjetje nima dovolj denarja za odpravnine. Delavcem je v zameno za odpravnino ponudil tudi stroje, vsem, ki bi hoteli denar, pa bi namesto tega izdali listine z devizno klavzulo. Sindikat Neodvisnost - KNSS bo, kot je dejal poverjenik Dusan Vogrin, preveril pravno utemeljenost Kotnikovih predlogov. (B. P.)

Železniški promet ne bo dražji

LJUBLJANA - Kljub temu da je upravni odbor Slovenskih železnic sklenil, da bodo cene prevoza v tovrstnem prometu dvignili za 17 odstotkov, v potnišnem pa za 15, podrazitve ne bo. Zakon o cenah namreč predpisuje, da je edino vlada Republike Slovenije tista, ki na podlagi zahtevka upravnega odbora Slovenskih železnic določi višino spremembe cene, prav tako datum, ko nova cena začne veljati. Ker so Slovenske železnice do 1. julija letos že stirikrat podrazile svoje cene in zato v primerjavi s cestnim prevozom niso več konkurenčne, se je ministrstvo za trgovino odločilo, da ne bo izdalo soglasja na predlagano podrazitev. (A. K.)

Za združitev socialdemokratov

LJUBLJANA - Na tiskovni konferenci so člani predsedstva Socialdemokratske stranke Slovenije obujali spomine ob peti obletnici ponovnega rojstva socialdemokratske ideje na Slovenskem. Kot je dejal dr. Janko Prunk, sta bila v letu 1987 pomembna dva dogodka: objava slovenskega nacionalnega programa v 57. številki Nove revije in pa veliki strik delavcev Litostroja. France Tomšič je litostrojski strik označil kot dokaz tedanjih vladajočih garnitur, da ne drizijo njihovi argumenti o podpori delavcev Zvezi komunistov. Predsednik stranke dr. Jože Pucnik pa je dejal, da jih je relativen neuspeh Socialdemokratske stranke na volitvah nekoliko presenetil, zato se v stranki se ukvarjajo z iskanjem vzrokov. Pogovori potekajo z več strankami, v prihodnosti pa pričakuje ustanovitev skupne stranke s socialdemokratsko usmeritvijo. S strankami združene liste se po Pucnikovih besedah za zdaj se ne bodo povezovali, predvsem zato, ker se mora SDP jasno opredeliti do nekaterih poglavij iz slovenske polpretekle zgodovine. (A. K.)

Ustanovili so zbornico zdravstvene nege

LJUBLJANA - Zbornica predstavlja celovsko združenje medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Podelili so tudi zlata priznanja Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, ki so jih dobili Manca Dubrovnik, Branislava Fekonja, Duska Predan, Zlata Rajter, Marjeta Kokos, Marija Terzer, Regina Rozman, Magda Kert, Ela Okrsar, Dragica Muron in sestrška ekipa gerontološkega psihiatričnega oddelka Psihiatrične klinike v Ljubljani. Za predsednico zbornice so izvolili Nano Domanjko. (MOREL)

Oman in Polajnar prejela plake

DUNAJ - Med večdnevni obiskom novoizvoljenih parlamentarcev iz stranke Slovenskih krščanskih demokratov na Dunaju je delegaciji sprejel drugi predsednik avstrijskega parlamenta dr. Robert Lichal. Ob tej priložnosti je v imenu avstrijskega parlamenta podpredsedniku SKD Ivanu Omanu in vodji poslanske kluba SKD Ignacu Polajnarju podelil spominsko plaketo in izrazil spoštovanje zaradi njunega dela v stranki in tudi do njihovih zaslug pri oblikovanju slovenske državnosti. (A. K.)

Seminar za aktiviste Rdečega križa

LJUBLJANA - V portororskem hotelu Palace se je začel seminar za vodilne delavce občinskih organizacij Rdečega križa Slovenije z okrog 150 udeleženci. Strokovna predavanja in predstavitev novosti pri zdravstvenem zavarovanju krvo-dajalcev in aktivistov RK, uresničevanju programa pomoči beguncem iz Bosne in Hercegovine v naši državi ter civilni zaščiti bodo predstavili Renato Kranjc, direktor Urada za preseljevanje in begunce Republike Slovenije, Bojan Ušenšnik, načelnik RS civilne zaščite, Franc Imperl, namestnik ministra za zdravstvo ter Franc Kosir, direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije. Udeleženci seminarja bodo obravnavali se osnutek statuta RK Slovenije in težave pri krvo-dajalstvu in drugih dejavnostih organizacij Rdečega križa. (G. G.)

Slovenija brez ekonomske politike

LJUBLJANA - Na včerajšnji seji odbora Združenja kovinske industrije je podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije Dagmar Suster povedal, da v letu 1992 Slovenija ni imela nobene ekonomske politike. »Res je,« je dejal Suster, »da je Peterletova vlada konec lanskega leta parlamentu predložila nekakšen projekt, vendar iz tega ni bilo nič. Drnovškova vlada pa je namesto ekonomske politike sprejela nekakšen vladni ekonomski načrt.« Na seji je predlagal zamrznitev plac do konca marca naslednjega leta, saj po njegovem mnenju place in javna poraba pomenijo največjo obremenitev gospodarstva. (STA)

VOLITVE / REZULTATI

Konec dvomov

Republiška volilna komisija je dokončala delo in predstavila uradne izide predsedniških in parlamentarnih volitev

TANJA STARIČ

listice, saj jih je - po mnenju te stranke - toliko, da bi lahko »vzbudile dvom« v pravilnost volilnih postopkov.

Vendar republiška volilna komisija pravi, da so napačno izpolnjene glasovnice lahko zanimive za sociologe, komisije pa so upoštevale pravila, ki so v tem pri-

meru nedvoumna.

Po včerajšnji seji je tudi nekoliko jasnejše, zakaj je ugotavljanje rezultatov trajalo kar devet dni. Očitno je zadržega nastala zaradi nacionalnih list, torej »rezervnih seznamov«, s katerimi so stranke svojim najpomembnejšim članom skušale zagotoviti

vstop v parlament. Drzavno listo so vložile vse stranke - razen zele-nih. Ko se je začelo preračunavanje znamenitih kolicnikov, očitno ni bilo čisto jasno, kako se ostanki delijo - ali najprej najboljšim kandidatom v enotah, kjer so njihove stranke dobile največ glasov, ali po na-

cionalni listi.

Republiška volilna komisija je naredila neke vrste poskusni izračun delitve mandatov najprej po nacionalnih listah in pokazali so se, kot je povedala predsednica republiške volilne komisije, »čudni rezultati«. Zato se je komisija po dveh dolgih sestankih vendarle odločila, da bo najprej razdelila mandate po volilnih enotah in sele nato po strankarskih listah.

Preprosto povedano - tudi pri ugotavljanju volilnih izidov očitno ni slo brez poskusov strank, da bi spravili v parlament svoje vodilne člane. Čeprav so zakon pisale stranke same, so se najbrž ustele - skoraj vse so imele nekaj »prvih mož«, ki niso prišli v parlament, namesto njih pa bodo poslanci nekateri »manj pomembni« člani...

Zaradi vseh zapletov in nejasnosti je zelo verjetno, da bo novi državni zbor sprejel tudi novo volilno zakonodajo. Najbrž tudi za državni svet, kajti na komisijo sta prišli dve pritožbi glede izbire elektorjev za volitve predstavnikov zdravstva in raziskovalne dejavnosti, vendar je komisija ugotovila, da v postopku ni bilo nobene nezakonitosti.

AFERE / NAKUPI OROŽJA

Minister svari

Janša zanika nakupe orožja prek t. i. grške zveze - Mladinino pisanje bo dobilo epilog na sodišču

MIRAN J. LESJAK

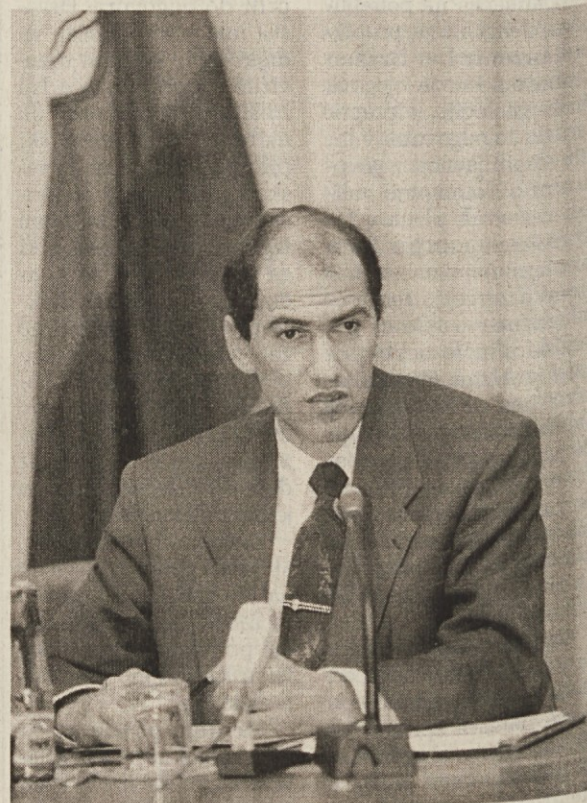
Ni res, da bi slovensko obrambno ministrstvo poskušalo nakupovati orožje prek tako imenovane grške zveze. Ni res, da bi obveščevalna služba tega ministrstva, potem ko naj bi posredniki pri tem poslu pobrali provizijo, ne da bi naročeno orožje tudi dostavili, poskušala v Celovcu ugrabiti dva grška državljana in ju prepeljati na slovensko stran državne meje. In ni bilo naključje, da je tednik Mladina prišel objavljati to zgodbo neposredno pred volitvami. Toda po prizadevanjih, da bi rehabilitirali tiste, ki so razorožili TO, in po zahtevah, da prejšnjo državljanstvo ter pokojnine ljudje, ki so sodelovali v agresiji na Slovenijo, je ta zadeva šla čez vsako mero. Zato bo Mladinino pisanje dobilo epilog na sodišču, ni pa se jasno, ali bo kazensko ovadbo zoper novinarje podalo ministrstvo za obrambo ali pa bodo Mladinine novinarje poskušali preganjati prizadevanja posamezniki.

Taksen bi bil povzetek včerajšnje novinarske konference obrambnega ministra Janeza Janše, ki jo je posvetil ze omenjenim zapisom Mladine o aferi nakupovanje orožja. Janša je ob tem dejal, da so pri razjasnjevanju ozadja takšnega pisanja jasni motivi vsaj enega od Mladininih urednikov. Na izrecno vprašanje, o kom in o kakšnih motivih govori, pa je minister odvrnil, da je glavni urednik tega tednika »gospod Botteri v času ljubljanskega procesa delal za državno varnost, med

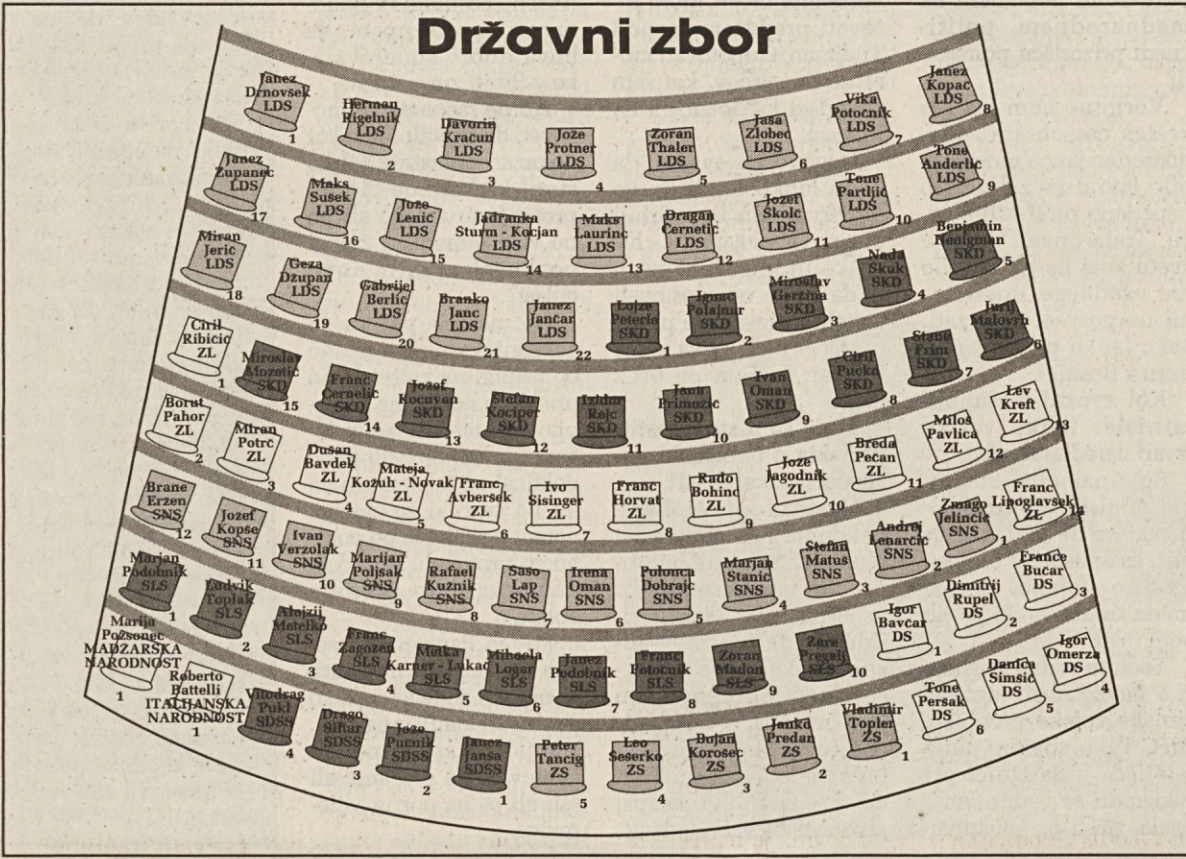
preiskavami Odbora za varstvo človekovih pravic pa je bilo ugotovljeno, da je delal tudi za KOS«. Obrambni minister je tudi prepričan, da ima varnostna služba nekdanje JLA v Sloveniji še vedno močno vohunsko mrežo. Na nekatere njene agente v Sloveniji je Janša opozoril tudi v svoji knjigi Premiki, vendar pa njihovih pravih imen ne more objaviti, ker za to nima »sodno veljavnih dokazov«.

Glavni urednik Mladine Robert Botteri je v izjavi za Republiko zavrnil ministrovo izjavo in svojih domnevnih motivih za objavljanje član-kov o tej aferi: »Konstrukti o agentih v reviji Mladina so že stari. Najprej jih je lansirala bivša JLA. Bili smo agenti CIE in so-vražne emigracije. Takrat smo pisali o prodajanju jugoslovanskega orožja etio-pskemu diktatorskemu režimu, o gradnji Mamulove vile, o pripravah na vojaški udar. Sledila je slovenska Udba, ki nas je poskušala diskreditirati tako, da nas je proglasila kar za lastne agente. Takrat smo pisali o vpletenosti slovenske Udbe v afero JBTZ. Sedaj nas je Janez Janša proglasil za agente KOS. Pisemo o neuspelem trgovanju z orožjem Ministrstva za obrambo. Janez Janša danes uporablja iste metode bivše JLA in Udbe. Bolj kot nenehno iskanje sovražnikov, bi moral Janša odgovoriti na naslednja vprašanja: ali Slovenija kupuje orožje

na, ki naj bi bil poglavitni Mladinini vir, govoriti o zapisih uslužbenca obveščevalne službe ministrstva za obrambo, ki jih je ta predal policiji. Zapi-si naj bi nastali potem, ko naj bi njihov avtor ugotovil, da je v nekatere delih obrambnega sektorja skoncentriranih veliko nekdanjih pripadnikov JLA. Obrambno ministrstvo je ob tem ugotovilo, da je v oklepno-mehaniziranem bataljonu na Vrhniki dejansko službovalo veliko starešin iz nekdanje zlo-glasne vrhniške oklepne brigade JLA. Na podlagi pripomb je te starešine razporedilo po enotah TO po Sloveniji.



Zanikanja in ovadbe - Štiri so prestopile vsako mero: Janez Janša (Foto: Jože Suhadolnik/TRIO)



SEMINAR / NEODVISNOST SODSTVA

Sodniki le uradniki? Osamosvojitev sodstva

Sodstvo se mora osamosvojiti tako, kot sta se izvršna oblast in zakonodaja - Obetajo se spremembe

MAJDA VUKELIČ

»Ze vnaprej dvomim o uspehu osamosvajanja sodne veje oblasti, ki ga od začetka do konca, na splošno in v podrobnostih, ne bo nadzirala sodna veja oblasti sama prek svojih vodilnih organov - ustavnega sodišča, sodnega sveta, vrhovnega sodišča, odvetniške zbornice in sodniškega društva.« To je drugi dan seminarja o neodvisnosti sodstva, ki se ga poleg slovenskih pravosodnih delavcev udeležujejo tudi predstavniki Sveta Evrope, dejal predsednik ustavnega sodišča dr. Peter Jambrak.

Nacelne ustavne določbe o delitvi oblasti in o neodvisnosti sodstva ter posebne ustavne norme, ki želijo zagotoviti tudi njihovo praktično veljavo, so sicer odločilne. Vendar pa si ne bi smeli delati utvar, da njihova dokončna izvedba ni v veliki meri odvisna tudi od zakonske ureditve slo-

venskega sodstva in ustavne sodstva, od številnih pravnih običajev, pravnih vrednot ter pravih sodniške in odvetniške poklicne etike, ki sestavljajo pravno kulturo nacije in njene pravne profesije, je rekel Peter Jambrak.

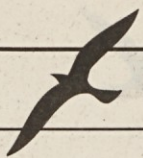
Sicer pa je vprašanje neodvisnosti sodstva kompleksno, saj gre za delovanje državne oblasti nasploh. V ustavnem sistemu enotnosti oblasti, kot smo ga poznali prej, je bilo sodstvo nujno podrejeno interesom tedanje oblasti, za katero je bilo značilno povsem drugačno razumevanje družbenih razmerij kot danes. Temu je bilo prilagojeno sodstvo in položaj sodnika, ki niti formalno niti dejansko ni bil nosilec sodne oblasti. To so predstavljala sodišča kot organ enotne oblasti. Takšne razmere so sodnika potisnile v položaj uradnika, ki tudi se danes ni

presežen, ne glede na novo ustavo, je poudaril predsednik sodnega sveta Jože Petric. Prica smo situaciji, ki jo lahko opredelimo kot prehodno, saj sodstvo na nekaterih področjih še vedno deluje po starem. Poleg tega je sodstvo v izjemno slabem materialnem položaju, vlada je sodnikom celo znižala osnovo za obracun plac, zaradi cesar grozijo s stavko. Sodišča so tudi izjemno obremenjena z delom, saj so lani obravnavala prek 680 tisoč zadev, od katerih so jih rešila več kot 676 tisoč. En sodnik je torej rešil 1320 zadev. Brez zakonodajne reforme na področju sodstva je torej iluzorno govoriti o njegovi neodvisnosti. Dokler sodstvo ne bo imelo zagotovljene lastne proračunske rezerve, dokler sodniki ne bodo imeli z zakonom zagotovljenih plac, ki jih ne bo mogoče zmanjševati, in dokler ne bo zakonsko urejena vloga sodnega sveta, o neodvisnosti sodstva ni mogoče govoriti. Ko se bo sodna oblast osamosvojila tako, kot sta zakonodajna in izvršna, bo ustavna delitev oblasti dejansko zaživel, s tem pa bo zaživel tudi delovanje pravne države, je dejal Jože Petric.

Profesor ljubljanske pravne fakultete dr. Janez Kranjc pa je govoril predvsem o neodvisnem sodniku in pri tem omenil njegovo osebo neodvisnost (trajni mandat) in dejansko neodvisnost, kar pomeni neodvisnost njegovega odločanja.



(Foto: Aleš Pavletič/TRIO)



DUNAJ / OBISK ČEŠKEGA PREMIERA KLAUSA

Avstrija noče nukleark

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Včeraj je bil pri avstrijski vladi na uradnem obisku česki premier Vaclav Klaus. Na sporedu so bili uradni pogovori z zveznim kanclerjem Franzem Vranitzkym, zunanjim ministrom Aloisom Mockom ter s predsednikom Avstrijske ljudske stranke, vicekanclerjem in ministrom za znanost Erhardom Busekom. V ospredju Klausovega obiska je stala

želja po normalnih in dobrih odnosih med Avstrijo in Republiko Česko, ki bo s 1. januarjem postala samostojna. Vendar je že dolga leta eno izmed glavnih in občasno zelo spornih vprašanj v bivših avstrijsko-českoslovaških odnosih bilo vprašanje jedrske energije in zlasti - zdaj tem bolj aktualno za novo državo Čeko - novogradnja jedrske elektrarne Temelin. Le-ta bo vsekakor in

kljub avstrijskim pomislekom dograjena - to je eno izmed dejstev po Klausovem obisku.

Sef Česke vlade Klaus je s tem v zvezi izpostavil, da je pridobivanje jedrske energije z českega vidika bolj ekološko kot pa pridobivanje energije s premogom. Električna izpostava - to je trenutno največja ekološka katastrofa iz preteklosti, ki jo bo morala Češka popraviti, pravi Klaus. Očitke avstrijskih novinarjev, češ novejša studija naj bi bile pokazale, da Češka v bodoče sploh ne bo potrebovala toliko energije, kot bi jo ustvarila JE Temelin, Vaclav Klaus ni zavrnil s konkretnimi dejstvi, temveč z ugovorom, da so strokovnjaki tako v Avstriji kot v mednarodnem merilu ali enega ali drugega mnenja. Isto je dejal tudi na vprašanje o rizikih pri jedrski energiji.

Pri važnih vprašanjih, kot je to na primer energika, tudi ne gre, da bi ena država drugi narekovala svoje želje, je izpostavil česki premier. Finančne podpore nova država sosedu s strani Avstrije ne pričakuje, je poudaril Vaclav Klaus. Nova Češka namesto tega želi pospešeno trgovsko izmenjavo brez omejitev med obema državama.

KOROŠKA / NARODNOSTNI BIRO

Za boljši dialog na Koroškem

Aprila »Teden koroških Slovencev«

IVAN LUKAN

CELOVEC - Urad za slovensko narodnostno skupnost pri koroški deželni vladi je včeraj na tiskovni konferenci predstavil bilanco o svoji dejavnosti v zadnjih dveh letih ter svoje nacrtje za bodočnost. Vodja referata je koroški Slovenec Pavle Apovnik, ki je ocenil dosedanje delo pozitivno. Menil je tudi, da referat se ni izčrpal vse možnosti. Vzrok za to je očitno nizka finančna dotacija, ki ne presega pol milijona silingov. Biro je strokovna in servisna služba za različne referate znotraj koroške deželne vlade, sodeluje z okrajnimi glavarstvi na dvojezičnem ozemlju, z občinskimi uradi ter ne nezanjajo z organizacijami koroških Slovencev. Biro, ki ga je ustanovil nekdanji deželni glavar Jörg Haider novembra leta 1990 pa je tudi kontaktno mesto med koroško deželno vlado in narodnostnim sosvetom za Koroške Slovence na Dunaju.

Ena glavnih dejavnosti Apovnikovega referata je brez dvoma organizacija manjšinskih kongresov; doslej so jih priredili tri. Po letosnjih slabih izkusnjah predvsem glede obiska, so se odločili, da bodo kongres priredili spet na podeželju, leta 1993 morda v Borovljah.



Dr. Pavle Apovnik

Drugi velik nacrt za prihodnje leto je organizacija »Tedna koroških Slovencev« od 19. do 23. aprila v Spitalu ob Dravi. V sodelovanju z obema kulturnima organizacijama koroških Slovencev, s Slovenskim znanstvenim inštitutom v Celovcu ter z društvi iz dvojezičnega ozemlja, se bo slovenska narodnostna skupnost predstavila nemško govorečim sodeželanom s kulturnimi predstavami, zborovskimi nastopi, predavanji, etnografsko razstavo, s svojo literaturo, založbami itd.

Apovnik je na tiskovni

konferenci tudi povedal, da se njegov referat intenzivno vabi z izdelavo koncepta za izboljšanje dialoga med manjšino in večino na Koroškem. Osnutek, ki so razposlali vsem pomembnim kulturnim, izobraževalnim in političnim institucijam, je spodbudno odmeval. Kot pozitivno je Apovnik ocenil tudi prispevek referata pri nastajanju deželnega zakona za pospeševanje kulture ter vključitev v pogajanja v zadevi privatne ljudske sole Mohorjeve družbe v Celovcu in pri vprašanju Slovenske glasbene sole.

CELOVEC /

Občni zbor športne zveze

CELOVEC - Na obcnem zboru Slovenske športne zveze v Celovcu je bil izvoljen nov predsednik in novi 16-clanski glavni odbor. Po vroci debati - vlozeni sta bili dve listi - je bil soglasno izvoljen za predsednika Marjan Velik, urednik slovenskega oddelka avstrijske radiotelevizije in bivši dolgoletni kapetan nogometnega kluba SAK.

V ožje predsedstvo so bili se izvoljeni podpredsednik Danilo Prusnik, Bernard Sadovnik kot glavni poklicni tajnik SSZ in Aleks Simenc kot blagajnik SSZ. Ostali člani odbora so: Eda Velik, Anton Malle, Mirko Oraz (Zelesna Kapla), Mirko Oraz (Sele), bivši predsednik Ludvik Druml, Peter Trampusch, Franc Wiegeler st., Josko Wrolich, Ivan Lukan, Alber Rozman, Marko Sommerger in Milan Blazek.

Obcnemu zboru sta prisostvovali tudi delegaciji športne zveze Slovenije pod vodstvom Rajka Sugmana ter Zveze slovenskih športnih društev v Italiji na čelu s predsednikom Kuferšnikom. Oba sta slovenskemu sportu na Koroškem zazelela veliko uspeha ter izrazila željo po tesnejšem sodelovanju slovenskih športnih organizacij in športnikov.

NOVICE

Manjšinska tiskovna agencija bo ustanovljena januarja

DUNAJ - Avstrijsko notranje ministrstvo je dovolilo ustanovitev društva, ki si je zastavilo kot nalogo ustanovitev in omogočanje delovanja manjšinske tiskovne agenture. Hkrati je priznalo tudi predlagane statute. Tako zdaj delovanje tozadevne skupine proponentov, kateri pripadajo predstavniki slovenske, hrvaske, madžarske ter česke narodne skupnosti v Avstriji, končno dobiva oprijemljive konture.

Iniciativo je pred dobrim letom prevzel dr. Franci Zwitter starejši, bivši predsednik ZSO in vodja Koordinacijskega odbora avstrijskih manjšin. O projektu je na zadnjem srečanju narodnih skupnosti sosednjih dežel v Vidmu bil sprejet pozitiven sklep. Konec januarja, tako je bilo sklenjeno ta teden na zasedanju proponentov, bo na Dunaju organiziran konstitutivni občni zbor društva.

Društvo naj bi nato skrbelo za ureditev in financiranje agencijske infrastrukture, ki bi v smislu sodobnega medijskega podjetja dokumentiralo in informiralo o aktualni politični situaciji avtohtonih narodnih skupin, njenih kulturnih in publicističnih dejavnostih. Pri tem naj ne bi bile vključene le v Avstriji ziveče manjšine, temveč manjšine vseh sosednjih dežel. Sedež agencije bo na Dunaju. (IS)

Gabi Frank nova predsednica Kluba slovenskih študentov na Koroškem

CELOVEC - Zamenjava predsednic je bil glavni dogodek na obcnem zboru Kluba slovenskih študentov in študentov na Koroškem (KSSSK). Veronika Pietzka je oddala predsedniško mesto dosedanji tajnici kluba, Gabi Frank. Frankova je tudi referentka za manjšino pri Zvezi visokošolcev na celovski univerzi. Novi tajnik je Franc Rulitz, blagajničarka pa Natasa Iskra. V svojih funkcijah sta bila potrjena kulturni referent Boris Pahtev in referent za sport Adrian Kert. Po uspehi ekskurziji na ljubljansko borzo je na delovnem programu KSSSK za zimski semester se tečaj teoretike, izlet v Maribor in smučanje na Peci. (F.R.)

AVSTRIJA / Z LETOM 1993

Manj tujih delavcev

DUNAJ - Delež tujih delavcev v Avstriji bo z naslednjim letom znižan od deset na devet odstotkov. To je včeraj definitivno sporočil avstrijski minister za socialne zadeve Josef Hesoun. Ta ukrep naj bi preprečil nerascanje števila tujih delavcev v Avstriji, potem ko bo postala veljavna pogodba o pristopu k Evropskemu gospodarskemu prostoru (EGP). Ukrep bo zaenkrat veljal do konca 1994. leta.

Letos jeseni je Hesoun se dejal, da za 1993 ne namerava spremeniti maksimalne zaposlovalne kvote za tuje delavce. Za naslednje leto pričakujejo 324.000 zaposlenih tuj-

cev (letos jih je bilo 317.000). Hesoun svojo odločitev utemeljuje z zaskrbljenostjo nad naraščanjem brezposelnosti v Avstriji. Ukrep bo predvidoma postal veljaven poleti. Izjeme v kontingentih bodo po ministrovih besedah mogoče v tistih poklicnih skupinah, ki zaradi sezonskih okoliščin (npr. v gradbeništvu) kratkoročno potrebujejo več delovnih sil. Trenutno ni pričakovati navala delovnih sil iz EGP, dalje izjavlja Hesoun, ker Avstrija zanje očitno ni dovolj atraktivna. V Avstriji je zaposlenih samo 25.000 državljanov iz EGP, 120.000 Avstrijcev pa živi in dela v posameznih državah EGP. (IS)

BILČOVŠ / OBČNI ZBOR

Rupert Gasser novi predsednik SPD Bilka

Društvo bo ostalo nadstrankarsko

BILCOVS - Na rednem obcnem zboru Slovenskega prosvetnega društva »Bilka« je bil izvoljen za novega predsednika mag. Rupert Gasser. Gasser, ki se je že pred več leti aktivno vključil v prosvetno delo društva, je učitelj na Dvojezični trgovski akademiji v Celovcu.

Dobro pripravljeni občni zbor je potekal mirno, razburljivih nastopov, kot je to bilo pričakovati, ni bilo. SPD »Bilka« je namreč s svojim delom v preteklosti poskrbelo tudi za polemike, predvsem zaradi tega, ker je kot težnja svojega delovanja proglasilo dvojezičnost in odpiranje naprem narodu sosedu. Razprava na obcnem zboru je pokazala,

da to odpiranje društva nikakor ni skodovalo, prav tako tudi ne dvojezičnost, ki je sprožila hude polemike s strani slovenskega konzervativnega tabora.

Iz poročil je bilo razvidno, da je »Bilka« društvo, ki ima zelo razvejane dejavnosti, od glasbe preko gledališča do literarnih in izobraževalnih prireditvev. Poudarjeno je bilo, da bo društvo tudi v bodočnosti skrbelo za to, da bo ohranilo svojo nadstrankarsko usmeritev in da njeno dejavnost ne bodo ovirali strankarsko-politični vplivi.

Pri volitvah odbora so bili poleg predsednika Ruperta Gasserja se izvoljeni: za podpredsednico/ka dosedanja pred-

sednica Geli Schellander in Stefan Schellander, za tajnika Tomi Gasser, za blagajnika Gregor Reichmann.

PRIREDITVE

Danes, 16. decembra
CELOVEC
Predavalnica na univerzi: ob 20. uri predavanje univ. prof. dr. Dietmarja Larcherja: Zur Einführung des Rassismus im alltäglichen Denken und Sprechen.

SMIHEL - PLIBERK
Gostilna Loser: ob 19. uri predavanje in diskusija na temo »Kmetijstvo - kam?«. Predavata inž. Hermann Schultes in dipl. inž. Angermann.

DUNAJ / NOV PREDSEDNIK

Občni zbor kluba slovenskih študentov

DUNAJ - Jozi Wutte, študent slavistike in latinščine, je bil v soboto ponovno izvoljen za predsednika Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju (KSSSD). Občni zbor dunajskih študentov je potekal mirno in ugodno. Poleg delovnih poročil sta bili sprejeti tudi dve resoluciji.

V prvi se KSSSD izreka proti ideji manjšinskega zastopstva na osnovi etničnih zbornic (tako imenovani Smoljejev predlog), v drugi pa se zoper-

stavlja restriktivni avstrijski politiki v vprašanju tujcev in azilantov. Poseben dogodek na obcnem zboru je bila izvolitev pisatelja in kulturnega aktivista Janka Messnerja za častnega predsednika KSSSD.

V novoizvoljenem glavnem odboru pa so poleg predsednika Wutteja se: Sasa Sturm (podpredsednica), Simona Iskra (tajnica), Stanko Bucovnik (casnikarski referent), Jozi Picej (blagajnik) in Eliška Vošpernik (kulturna referentka). (IS)

NSKS - REAKCIJE

Je skupni parlament koroških Slovencev res čarobna formula?

IVAN LUKAN

Soglasno sprejeta zahteva delegatov obcnega zbora Narodnega sveta koroških Slovencev, naj se v najkrajšem času ustanovi skupno javnopravno avtonomno zastopstvo manjšine, parlament koroških Slovencev, v slovenski narodnostni skupnosti ni popolnoma nesporna. »Republika« je zato vprašala za stališča predstavnikov ostalih pomembnih slovenskih organizacij na Koroškem, kako ocenjujejo sklep nedeljskega zbora NSKS:

Marjan STURM, predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem:

»Koncept etnične zbornice in virilnega mandata v koroških pogojih pomeni getoizacijo manjšine. Poleg tega bi za to bila potrebna sprememba avstrijske ustave. ZSO se zavzema za odprto, pluralistično manjšinsko politiko, ki gradi na povezovanju z demokratičnimi strukturami večine. Zato zagovarja politično integracijo, ker je le preko integracije možno graditi sožitje. V casu nacionalističnih ekscesov

je toliko bolj potrebno graditi sožitje.

Razprava o zbornici s strani NSKS ima očitno le funkcijo mobilizirati lastno bazo in očitni vse tiste, ki niso za zbornico kot »narodne izdajalce«. Gre torej za oblastveni boj znotraj manjšine.

Andrej WAKOUNIG, predsednik enotne liste: »Skrajni cas je, da se tudi mi poslovimo od nasega blokvskega sistema z dvema centralnima organizacijama, ki se zaradi vsebinskih razlik niti ne moreta biti edini. Cas je da preidemo končno na soodlocanje v smislu parlamentarizma. To je in mora biti izziv bliznje prihodnosti, ce nočemo, da bomo potisnjeni prav od naših ljudi na rob. Zato se bodo morali strezniti tisti, katerih edini prispevek doslej je bil v odklajanju in bojkotiranju vsake spremembe.

Enotna lista, ki je bila dejanska pobudnica parlamentarne zastopstva koroških Slovencev,

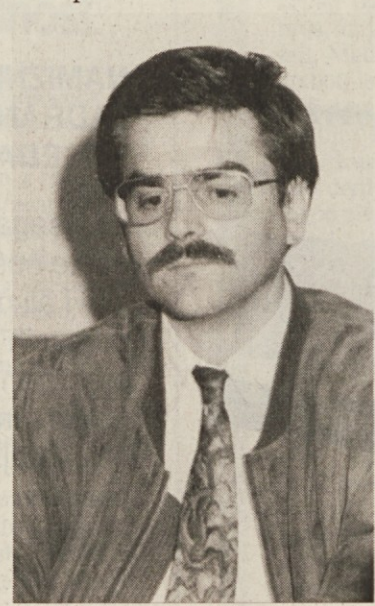
odklanja vsakršne premik nazaj k

ohranjevanju starih struktur in podpira prizadevanja NSKS v smer parlamentne koroških Slovencev.

Tomaz OGRIS, predsednik Delovne skupnosti slovenske narodnosti v SPÖ: »Narodni svet koroških Slovencev z vso silo rine v etnično zbornico. Res je, da koroški Slovenci potrebujemo usklajevalni organ in tudi zastopstvo v zakonodajnih telesih.

V razmerah, kjer ni etničnih otkov ali zascitenih vrtickov, manjšinske politike ni mogoče oblikovati »samostojno« in »neodvisno«, temveč le sporazumno z narodom sosedom.

V etnično zbornico niti nejni izumitelj ne verjamejo več. Ostala je le pesnica voditeljev, ki se imajo za narodnostno elito. Ljudstvo ima druge skrbni. Narodni svet tudi s »cistkami« in z izobčenjem ne bo dosegel »enotnosti«, ki je v razviti pluralistični družbi biti ne more.



DUNAJ / NOVA KNJIGA

V Avstriji je položaj tujih delavcev slabši kot drugod v Zahodni Evropi

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Tuji delavci so v Avstriji v slabšem položaju kot v vseh ostalih zahodnoevropskih državah. To je glavna izpoved knjige »MODERNI SUZUJLI. Azilska in migracijska politika v Avstriji«, ki je bila konec preteklega tedna predstavljena na Dunaju. »Naslov knjige ni slučajen«, izpostavlja izdajatelj knjige, prominentni dunajski odvjetnik Thomas Prader. Zlasti nova avstrijska zakonodaja diskriminira tuje

delavce, saj na eni strani omogoča njih selekcijo po »naših« kriterijih in potrebah, na drugi strani pa odpira vrsto možnosti, kako se jih Avstrija po najlažji poti lahko spet znebi. Tako je danes postalo mogoče, da državni organi lahko nekoga, ki je celo življenje delal in živel v Avstriji, enostavno izze-nejo, docim izgubi posel ali stanovanje, izpostavlja Prader. Odvjetnik hkrati opozarja na to, da ljudje ne prihajajo na

delo v Avstrijo samo za to, ker so revni, temveč ker jih določen del gospodarstva novaci. Knjiga v koncentrirani obliki navaja vse probleme v zvezi s tujimi delavci in avstrijski praksis. Izdajatelj in avtorji s tem v zvezi zahtevajo socialno enakopravnost tujih delavcev, pravico do bivališca in državljanstva po daljšem bivanju v Avstriji ter ustanovitev posebnega ministrstva za migracijo.

NOVICE

Avstralska slepca s kajakom na odprto morje

SYDNEY - Dva Avstralca, 41-letni Ched Towns in 23-letni Russel Short sta na tem, da uresničita sanje svojega življenja: aprila se bosta odpravila s kajakom od Rta York na skrajnem severu Avstralije do Papue, kjer se bosta s kajakom podala v pragozd, kjer so avstralski vojaki med drugo svetovno vojno ustavili Japonce.

Potovanje bi bilo težko za vsakogar, če pa pomislimo, da sta oba pogumna pomorska slepa, bo uspeh tega podviga pravi čudež. Ched in Russel upata, da bosta s svojim podvigom zbrala 200 milijonov lir, vsoto, ki naj bi sla za sportnike-invalidne.

Towns in Short, ki sta na zadnjih olimpijskih igrah za invalide v Barceloni dobila zlati kolajni v metu diska in krogle, se bosta podala na morje s kompasom v braillu ter v spremstvu pomožnega colna. Da bi se поблиže spoznala z okoljem, v katerem se bosta našla, sta Towns in Short že zacela trenirati plavanje v akvariju v Canberri, kjer mrgoli najrazličnejših morskih psov.

Roparski napad

TURIN - Skupina roparjev je napadla blindirani tovornjak, ki je prenasal dokajšnjo vsoto denarja namenjenega raznim bankam. Kaze, da so se zlikovci pri napadu poslužili tudi protitankovskega orožja. Oba oborožena čuvaja sta bila prisiljena izročiti približno 800 milijonov lir v gotovini in v cekih. Policija meni, da gre za tolpo, ki je specializirana v napadih na tovornjake, ki prevažajo dragocenosti in na banke.

Bush in Quayle grozita z memoarji

WASHINGTON - Ima sicer nekaj težav pri pisanju množinskih oblik nekaterih enostavnih besed kot so krompir (potato, potatoes), tega pa se absolutno ni ustrašil. Govorimo o ameriškem podpredsedniku Quaylu, ki se je odločil, da bo napisal knjigo spominov. Revija Newsweek trdi, da se bo Quayle posvetil svojim memoarjem, kakor hitro bo zapustil funkcijo drugega človeka v ZDA.

Quayle pa ni sam, ki bo vzel pero v roke: s svojimi memoarji grozijo George in Barbara Bush ter državni tajnik James Baker.

V Kanadi vedno več priseljencev

NEW YORK - V Kanadi so zabeležili najvišji priliv priseljencev v zadnjih 35 letih. Leta 1991 je prišlo v Kanado kar 224600 novih priseljencev, kar je največ po letu 1957, ko jih je prišlo 282000. Prebivalstvo Kanade je tako sedaj preseгло 27 milijonov ljudi.

FRANCIJA / PROTEST ZOPER RAZSODBO SODIŠČA

Štavlka železničarjev okrnila promet v Franciji

Obsodili vlakovodjo, ker ni opazil okvare, ki jo je neprevidna potnica povzročila na zavornem sistemu



Ena od pariških železniških postaj, kjer se vlaki niso premaknili (AP)

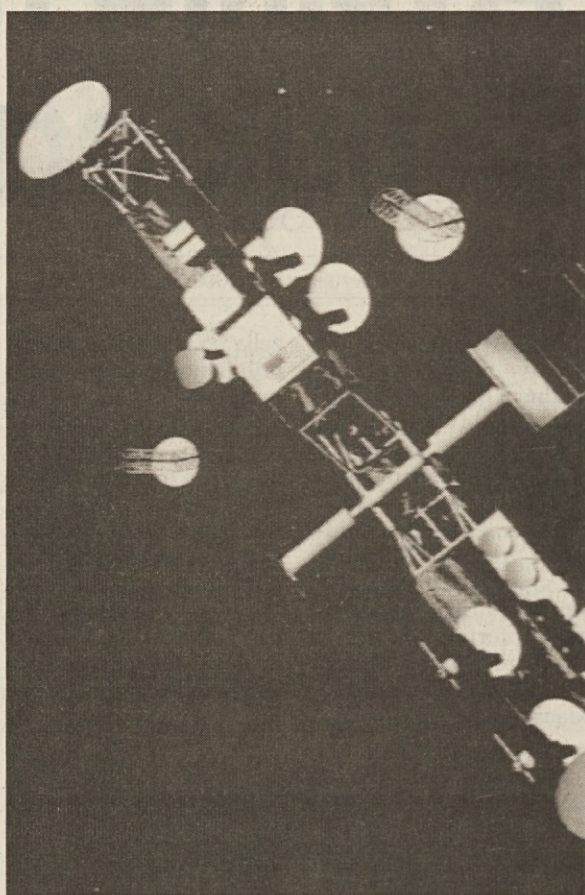
PARIZ - Železniški promet v Franciji je bil včeraj povsem ustavljen zaradi stavke železničarjev. Slednji so tako protestirali proti razsodbi pariškega sodišča, ki je obsodilo na 4 leta zapora vlakovodjo, kateri naj bi bil kriv za nesrečo, v kateri je lani umrlo 56 potnikov, isto število pa je bilo tudi ranjeno. Do nesreče je prišlo pred 4 leti, ko je neka ženska potegnila zasilno zavoro, potem ko je opazila, da se vlak ne bo ustavil na postaji, na kateri je hotela izstopiti. Naglo zaviranje je povzročilo okvaro na zavornem sistemu, ki je vlakovodja ni opazil in je zato s preveliko hitrostjo pridrvel na pariško postajo, kjer vlaka ni mogel pravočasno ustaviti.

Orožje vabi: vpletena tudi Tržačana

BRINDISI - V predmestju Brindisija je policija v avtomobilu, v katerem sta bila dva Tržacana, 43-letni Alberto Paiano (rojen je sicer v Lecceju in je že znan silam javnega reda) ter 37-letni Attilio Fattorusso, sicer doma iz Viesteja, zaplenila orožje, municijo ter ročne bombe.

Domnevajo, da je orožje prišlo iz krajev bivše Jugoslavije in je bilo namenjeno organiziranemu kriminalu, Paianu in Fattorusso pa naj bi ga bili izročili v nedeljo, neke v biznisi trzaseke meje.

AMERIKA / VOJNA ZVEZD

Nov satelit

Američani so predstavili novinarjem načrt svojega vojaškega satelita, ki je sicer še samo na papirju

JUGOSLAVIJA / MEDNAORDNI EMBARGO PROTI NEKDANJI JUGOSLAVIJI UNIČIL ZANIMIV TURISTIČNI NAČRT

»Modri vlak« za sedaj ne bo potujoči hotel

BEOGRAD - Titov »modri vlak«, ponos nekdanjega jugoslovanskega predsednika, je že bil na tem, da postane mednarodna turistična atrakcija, vendar je vojna v nekdanji Jugoslaviji to preprečila. Vlak sestavlja 20 luksuznih vagonov, aprila pa so ga resili pred odhodom na

odpad, ker so iz njega hoteli narediti potujoči hotel, kot je orient ekspres ali pa transsibirska železnica: vozil bi neke po vsej Evropi: od Pariza do Monaka in Benetk.

Mednarodni gospodarski ukrepi zoper Jugoslavijo so načrt porinili v arhiv neuresničenih turističnih projektov.

Interes tujih turističnih agencij je bil dokajšnji, pravi namestnik direktorja jugoslovanskih železnic, mednarodni ukrepi pa so ohladili sleherni navdušenje.

Vlak so naredili leta 1959 in je bil simbol enotnosti jugoslovanskih narodov, enotnost,

ki se je sesula deset let po Titovi smrti. Tito je prevozil 600 tisoč kilometrov sirom po Jugoslaviji, zadnjič pa je modra kompozicija odpeljala leta 1980 iz Ljubljane proti Beogradu s Titovimi posmrtnimi ostanki.

Vsi vagoni »modrega vlaka« imajo klimatsko

napravo, nekateri pa so prav luksuzno opremljeni. Večji kupeji imajo celo pravo kopalnico, najbolj spektakularna pa je gotovo jedilnica, kjer so obedovale največje osebnosti povojnega zgodovinskega obdobja od kraljice Elizabete do francoskega predsednika Mitterranda: k jedilnici

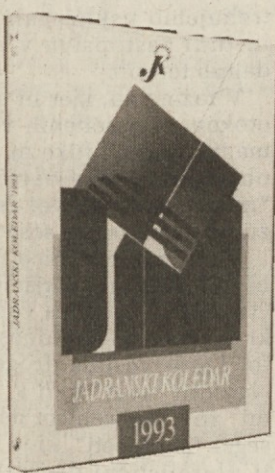
je bil priključen cel vagon, v kateri sta bili kuhinja in shramba.

Jugoslovanske železnice so bile pripravljene poskrbeti tudi za nekatere starodavne parne lokomotive, ki naj bi vlekla modri vlak, vendar kot receno, so vsi načrti sli po vodi, vsaj kar zadeva mednarodno

plat projekta.

V resnici pa je modri vlak, ali vsaj nekateri njegovi vagoni, vozil na progi Beograd-Bar.

Vlak pelje po najbolj sugestivnih predelih Srbije in Crne gore, skozi ozke kanjone, preko vrtoglavih prepadov do sinje sirine Jadranskega morja.

**JADRANSKI KOLEDAR****1993***s knjižno zbirko**Veliko več kot lep božični dar***JADRANSKI KOLEDAR ZBORNIK 1993**

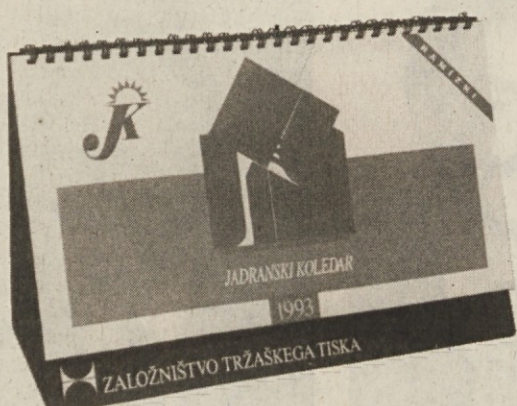
Življenje na Primorskem in dogajanje v svetu nekdaj in danes: problemi in ustvarjalnost, kronika dogodkov, portreti ustanov in vidnih osebnosti. Stališča, dokumenti, slike, razvedrilno in koristno branje. Zbornik z nadihom morja. Str. 208.

**Pavel Medvešček****SKRIVNOST IN SVETOST KAMNA**

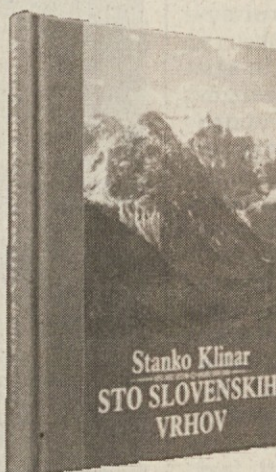
Zgodbe o čarnih predmetih in svetih znamenjih na Primorskem so bogato ilustrirane z barvnimi posnetki kapelic, predmetov in krajev, ki se jih še drži stara vera prednikov. Kulturna dediščina in nadvse zanimivo odkrivanje skrivnih moči v našem okolju. 106 fotografij Rafaela Podobnika, str. 198.

**Igor Skamperle****SNEG NA ZLATI VEJI**

Roman o mladostniškem dozorevanju v tržaškem predmestju Sv. Ivan, v Postojni in Ljubljani. Brstenje ljubezni, predvsem pa dramatičen dialog z gorami, s kamnitimi stenami, zaradi česar je to obnem tudi roman o alpinizmu. Str. 224

**NAMIZNI JADRANSKI KOLEDAR 1993**

Da vsega ne boste nosili v glavi ali na begotnih lističih: praktičen, lepo oblikovan, naš v najširšem pomenu besede.

**Stanko Klinar****STO SLOVENSKIH VRHOV**

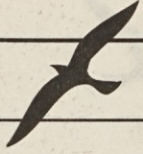
Avtor je v besedi in sliki označil tako gore v Sloveniji, kot tudi vrhove na Koroškem in Primorskem in Italiji, pa tudi daljna gorstva, ki jih je slovenski človek »obiskal« in osvojil, npr. Himalajo, Ande. Bogat vodnik z dragocenimi popotniki, kulturnozgodovinskimi in naravoslovnimi podatki. Okr. 140 barvnih slik, 272 str.

Naročila sprejemamo:

- v TRSTU — na sedežu ZTT, Ul. Montecchi 6
- v GORICI — v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 635969
- v CEDADU — na uredništvu Novega Matajurja, Ul. Ristori 28, tel. 731190
- v SPETRU — v knjigarni Cernetig Francesca, Condominio al Centro ali po telefonu na št. 727536

- po telefonu od 8.30 do 13. ure, tel. 040/7796420
- preko raznašalcev Primorskega dnevnika

ZALOŽNIŠTVO TRŽASKEGA TISKA



Z G O D B A 3

Prenapetost eksperimenta

BOJAN RAUTER KOSIC

Znanstveniki s planeta Zeros, ki so na cloveskih prednikih povzročili biolosko anomalijo, da bi dokazali ali ovrgli hipotezo o vzroku njihovega civilizacijskega odmika od zivalskega sveta, so spoznali, da jim je poskus usel z vajeti. Namesto da bi se poskusni zajcki zace-li prilagajati novim razmeram in priblizevati svojo imaginacijo realnosti, so postali zmedeni, zamaknjeni, agresivni drug do drugega in macehovski do naravnega okolja.

Zerci so se seveda pocutili odgovorne za poskusni planet in njegove prebivalce, saj so grobo posegli v nedolzen svet, na katerem je dotlej vladala harmonija, kakrsno so se vedno poznali na kontrolnem planetu. Zato niso mogli dopustiti, da stvari tecejo svojo pot. Znanstvene projekcije, ki so jih naredili na osnovi znanih parametrov, so bile namrec izredno crne: koncna posledica pogubnega procesa bi bilo popolno unicenje zivljenja. Proces so morali ustaviti cim prej in s cim manj negativnimi stranskimi ucinki. Eksperimentalci bi lahko preprosto unicili, a jim njihova eticna nacela tega niso dopuscala. Bili so dovolj modri, da bi nasli pravi nacin za resitev problema...

Njihov odgovor je bil, da je imaginarni tok, ki so ga sprozili v eksperimentalcih, iz neznanih vzrokov veliko prevec intenziven, posamezne imaginarne podobe pa prevec zive in prevladujejo. Zato so izracunali natančne valovne in energijske vrednosti ter s svojih plovil, lebdecih visoko v orbiti planeta, osvetlili eksperimentalce z nevtralnimi zarcenjem, ki naj bi zaustavilo neze-len pojav. Vendar brez uspeha: bitja, ki jim je bilo sevanje namenjeno, ga niso niti zaznala. Nato so se, tokrat prvič po posegu, spustili na planet in temeljiteje preucili zadevo. Ugotovili so, da bi bilo treba zaustaviti le iracionalne komponente imaginarnega toka, saj je bilo očitno, da so eksperimentalce dobesedno zasuznjile zmedene fantazijske predstave, zaradi cesar je razum komaj prišel do izraza. Zato so ponovno izracunali primerne vrednosti vibracij, planetu priblizali oddajnike in zaceli s selektivnim obsevanjem. A znova brez uspeha. Ko so vibracije zadusile iracionalni del njihovega uma, so lah-

vanju postali popolni bebeci, nesposobni za kakrsno koli trezno misel in smotno delo. Zato so Zerci takoj prenehali z obsevanjem in zaceli s poglobljene analize.

Ponovno so se spustili na planet, uspavali nekaj reprezentativnih eksperimentalcev in jih odpeljali na matično ladjo, da bi opravili temeljite laboratorijske preiskave. Medtem ko so znanstveniki v laboratoriju opravljali obsežne nevropsihološke in druge meritve, so drugi nadaljevali z beleženjem sprememb, ki so se v tem času dogajale na planetu. Najvec pozornosti so posvetili pojavu, ki so ga sicer opazovali že prej, a so ga razlagali kot eno izmed posledic že obravnavanih procesov in upali, da bo kmalu izginil. V resnici pa ta pojav ni le trdovratno obstajal, temvec je scasoma dobival vse pogubnejše razseznosti...

Cudilo jih je, zakaj eksperimentalci največ svoje energije in časa porabljajo za stvari, ki nimajo nobenega pomena za njihov obstoj, nobene zveze z njihovimi resničnimi potrebami ali prilagoditvenimi procesi in izboljšanjem kakovosti njihovega življenja. Zakaj se igrajo nekakšne igre, kombinirajo svoje besede v ne-realne sestave, se vedejo po naučenih vzorcih, oponašajo drug drugega, tekmujejo, kdo bo hitreje teklen in dlje skočil in se brez stavlja podobnih nesmislov? Zakaj porabljajo toliko dragocenih naravnih dobrin za izdelovanje nepotrebnih predmetov, ki jih kmalu nato zavrzajo, zakaj gradijo zidke, funkcionalne stavbe, nefunkcionalne stavbe, zidke, pridizke in zidove, ki jih potem s prav tako nesmiselnimi predmeti porušijo? In zakaj se zastrupljajo z neokusnimi tekočinami in rafinirano hrano ter z vdihavanjem dima iz gorec-ih palck, narejenih iz suhega listja?

Veliko je bilo razlag, s katerimi so Zerci pokušali razsvetliti to čudasko, navidez povsem nefunkcionalno vedenje njihovih posrečenihih poskusnih zajčkov. A najtehtnejše so na osnovi laboratorijskih meritev postavili psihofiziologijo. Ti so dognali, da so telesne strukture, s katerimi eksperimentalci opravljajo fizična dela, vseskozi po nepotrebnem in pretirano obsevanjem. A znova brez uspeha. Ko so vibracije zadusile iracionalni del njihovega uma, so lah-



ko le redki pametno mislili. To so bili zlasti rokodelci in misleci, ki so že prej prezirali ideološke publice in poetično misljenje. Imaginarno območje večine drugih pa je bilo skoraj v celoti zapolnjeno z iracionalnimi, mlenilnimi predstavami in pojmi, tako da so po obse-

EPIDEMIOLOGIJA / OZADJE PETSTOLETNE TRAGEDIJE AMERIŠKIH INDIJANCEV

Conquista - ali kako je Kolumb okužil Novi svet

Prebivalci Starega sveta so razvili robustno odpornost

MARJAN ERJAVEC

Ob blišču 500-letnice Kolumbovega »odkritja« Novega sveta se je dobro ukoreninil tudi (proti) klišé tega podviga: prisleki naj bi v naslednjih stoletjih iztrebili domorodce in bizone. Dejstva pa so drugačna.

Nekaj tisoč zgodnjih conquistadoresov ni moglo in niti ni imelo namena pobiti večine Indijancev, ki jih je bilo nekaj med 2 in 18 milijoni. Nesrečno ljudstvo so unicili valovi epidemij, prinesenih iz Starega sveta, ker preprosto ni bilo odporno proti okužbam, s katerimi se je moralo soočiti. Ostaja odprto vprašanje, zakaj ni bilo odporno. Lahko ga tudi obrnemo: Kako da je Stari svet bil odporen?

Za epidemijo je potrebno dvoje: cloveska gneča in bolezenske klice. Na Bliznjem vzhodu so se pričeli gnesti ljudje že pred 11 tisočletji, ko so nastajala velika mesta, ki so umazala zemljo, vodo in hrano in kjer so se razpasle podgane, muhe, komarji in paraziti. Ozadje, kot naroceno za epidemije. Na drugi strani so ljudje po vaseh pričeli gojiti udomacene divje zivali, od koz in ptic pa do prasičev in goveda.

Ziveli so z njimi pod isto streho, nevedoc, da te zivali nosijo v sebi milijarde patogenih klic. Kot so se na cloveka privadile zivali, so se tudi klice. Iz kravjih koz so nastale črne kože in pričele kositi vsevprek. Na podoben način so verjetno nastale klice ospic, influence in drugih bolezni, v najnovšem času pa tudi virus HIV.

Razne epidemije so iztrebljale prebivalstvo Starega sveta, o čemer pričajo zapiski o »črni smrti«, kužna znamenja in drugo. Le najodpornější subjekti so v takih pomorih preživeli in se kasneje namnožili v odpornejšo populacijo. Pandemije so se omejele na »otroške bolezni«, ki so v najslabših okoliščinah pomorile petino otrok, v naših casih še mnogo manj. Prebivalci Starega sveta so v teku tisočletij razvili robustno odpornost, ki klone le pred povsem novimi klimami, kot je denimo HIV. Zapiski kažejo, da je bila povprečna življenska doba prvih naseljenecv Nove Anglije osupljivih 71, 8 let.

V tem času in se stoletja kasneje pa je pomrlo



Črne kože na stari indijanski risbi

več Indijancev, kot se jih je rodilo. Na koncu 19. stoletja jih je ostalo le še pol milijona. Zakaj? Raziskovalci odgovarjajo takole: Kakih 30.000 let nazaj, ob koncu zadnje ledene dobe, je ogromna, tri kilometre ledeniška kapa pokrivala velik del severne poloble in vezala nase toliko vode, da je bila morska gladina kakih 150 m nizja.

Današnje Beringovo morje je bilo suh pašnik, ki je hranil mamute, konje in bizone. Po njem so prisli Azijci in naselili Severno Ameriko, kar dokazujejo sodobne analize dednine. Tam jih je čakala množica divjacev vse od mamutov in glyptodontov do sabljastih tigrov in orjaskih medvedov.

Večina te megafavne je izumrla pred 11 tisočletji, po vsej verjetnosti zaradi hudih klimatskih sprememb ob koncu ledene dobe. Preživeli so bizoni, losi, muskatno govedo, gorske kože in pescica drugih vrst. Med tem ko je uspelo ljudem na drugem koncu sveta udomaciti na ducate divjih zivali, so imeli Indijanci kaj malo izbire. Pri-

svojili so si le purana, ameriško kamelo in budo, druge vrste tako ali drugače za to niso bile primerne.

V postev bi sicer prišel bizon, a kdo bi ga hotel udomaciti, ko pa se jih je po savanah paslo 75 milijonov.

Ob tem pomanjkanju makrofavne pa so Indijanci ziveli v pravem bogastvu hranilnega rastlinstva. Seznam je dolg in na njem so poleg najpomembnejšega krompirja, koruze in buč se yam, figol, arašidi in vse druge, kar je ob svojem priходу našel Kolumb. Tovrstne hrane je bilo v izobilju in nastajala so lahko mesta kot Tenochtitlan, azteška prestolnica, ki je stela morda celo milijon pribivalcev. Gneča je torej bila, ni pa bilo klic iz zivalskega sveta.

Najpomembnejša okoliščina, menijo poznavalci, pa je bil način prihoda staroselcev iz Azije. Prišli so iz Sibirije preko step »Beringijev«, ki so lezale tik pod ledeniki. V strupeno mrzlem ozračju niso preživeli niti komarji niti muhe niti paraziti. Epidemij zivalskega porekla tedaj še ni bilo. Morebitne klice, ki so jih

prenasali ljudje, pa so pomrle skupaj s svojimi gostitelji v neprijetnem okolju pohoda. Beringija je delovala kot nekakšen bakteriološki filter, zaradi katerega so bili prisleki praktično sterilizirani. Kasnejšim okužbam, ki bi prehajale na njih z zivali, pa so se na srečo - in obenem nesrečo - izognili.

Posledice srečanja neokuženega in imunološko deviškega ljudstva z okuženimi, toda odpornimi conquistadoresi so razumljive. Na prisleklih se udomacene infekcije so preskočile na domorodce kot ogenj na sod smodnika. Črne kože, na katere so bili belci že precej navajeni, so bile pri Indijancih najbolj morilske.

Zaradi svoje nesrečne 10-dnevne inkubacije so potovale hitreje od ljudi. Ko so v naselju ali vasi pričele padati prve žrtve, se je preplašeni preostanek - že okuženih ljudi - razbežal po okolišnih vaseh, kjer se je zgodba po tednu dni ponovila. Znana je zgodba izpred 200 let, ko je predsednik Thomas Jefferson naročil raziskovalcem pacifiške obale, naj s seboj pones-

jo vakcino kravjih koz in poducijo domorodce, kako se je mogoče z njo zaščititi pred črnimi kozami. Aprila 1806 sta M. Lewis in W. Clark dosegla obalo in sporočila svojemu predsedniku, da sta nasla le se pescico kozavih ljudi, kajti epidemija je pred mnogimi leti iztrebila prebivalce vsega območja.

Razumljivo je, da je bila morija najhujsa po večjih naseljih in mestih ob večjih rekah, kot so Missisipi, Missouri, Ohio, Gila ali Rio Grande. Nomadski del prebivalstva, ki je živel razpršeno, se je lažje izognil stiku z novimi klicami.

Manj znani stari zapiski kažejo tudi pravo podobno junastev conquistadorjev, Hernána Cortésa na primer, ki je »osvojil« Tenochtitlan, prestolnico miroljubnih Aztekov. V prvem naletu je Cortés z zvijačo ugrabil cesarja Moctezuma in si s tem podjarmil mesto z najmanj 200.000 prebivalci (verjetno pa 5-krat večje), in to z vojsko, ki je stela le nekaj tisoč ljudi. Za seboj je pustil le majhno garnizijo, ki pa je kmalu zatem pobila 600 Aztekov.

Mesto se je dvignilo k uporu in si vzelo Spance za talce. Cortés se je seveda vrnil, Azteki pa so njegovo miniaturno vojsko nagnali.

Nesreča pa je hotela, da je eden od ujetih Spancev prenasal črne kože, ki so v nekaj tednih zdesetkale in unicile ponosno azteško prestolnico in Cortés je lahko ostal v zgodovini zapisan kot goreč misijonar, pogumen vojak in strateški genij. To se je zgodilo že 1. julija leta 1520, le 28 let po prihodu Kristofa Kolumba na Karibske otoke.

Niso bile torej spanske muskete in sablje tiste, ki so iztrebile Indijance v piclih 500 letih.

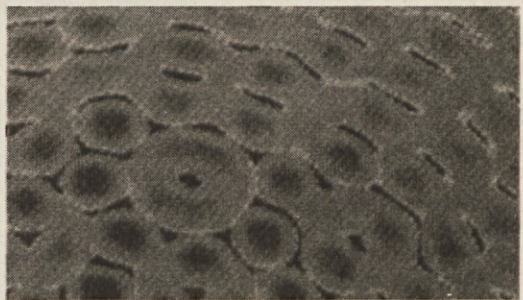
Za genocid verjetno nosi večjo krivdo »sterilizacija« prihajajočih domorodcev v ledeni »Beringiji«, konec ledene dobe, ki je Indijancem pobral izpred nosa divjad, primerno za udomacitev, in odsotnost klic, ki bi jih v tisočletjih morda napravila odpornejša, kot so bili ob Kolumbovem prihodu. Tudi bogastvo uzitne flore je opravilo svoje.

V Severni Ameriki je izginilo na ducate zivalskih vrst, Indijanci pa so v svojih rezervatih to stoletje le nekako preživeli. Njihovo stevilo se je celo povzpelo na en milijon.

NOVICE

Tekoči kvazikristali

KJOEBENHAVN - Vrzite kamencek v ribnik, pa se bodo od pljuska sirili krozni valovi. Podoben vzorec boste morda zagledali, ce boste hitro tresli kroznik z etanolom. Fiziki z Instituta H. C. Oersted v Kjoebenhavnu so postavili posodo z etanolom na tresoco se polago, ki je zanihala od 300 do 500 krat v sekundi, in odkrili, da interferirajo valovi oblikujejo stabilen vzorec. Primer s slike spominja z petkotnimi oblikami na sredini na kvazikristal, pravi fizik Preben Alstrom. Svetli deli predstavljajo grebene valov, temni pa doline. V nasprotju s pravimi kristalnimi stru-



kturami se kvazikristalni vzorci, ki so jih odkrili pred osmimi leti v kovinskih spojinah, nikdar ne ponovijo. Danski fiziki ne vedo, zakaj se taki vzorci pojavijo v tekočini. Pri vsem je bistvena frekvenca tresenja. »Ce je pre nizka, se nič ne zgodi; površina ostane ravna,« pravi Alstrom, »pri previsokih frekvencah pa je gladina neurjenje-na.«

Orjaska magnetoupornost

BALTIMORE - Kaj nastane, ce nekaj srebra in kobalta zamrzemo do -120 stopinj C, nato pa se deset minut pecemo pri 700 stopinj C? Ce sledimo navodilom Chia-Ling Chiena, dobimo zlitino z orjasko magnetoupornostjo, torej snov, katere elektricna upornost se ob prisotnosti magnetnega polja znatno zmanjsa. Izkaže se, da bi take snovi lahko pripomogle k izboljsanju lastnosti spominskih elementov v racunalnikih. Fizikom so se dolgo znani materiali z obicajno magnetoupornostjo, ki se na magnetno polje odzovejo z rahlim zmanjsanjem upornosti. Orjasko magnetoupornost pa so odkrili sele pred stirimi leti. Chien, fizik z univerze Johns Hopkins, je razvil skupino takih snovi, ki bi bile lahko dovolj cenene za prakticno uporabo. Chien najprej z atomi argona obstreljuje tanke diske srebra in kobalta. Argon izbija atome obeh kovin iz diskov na stekleno ploščo, ki jo hladijo s tekocim dusikom. Atomi srebra in kobalta zamrznejo na mestu, kjer so ploscico zadeli. Tanko plast kovinskih atomov nato segrejejo v peci, pri tem pa se posamezni atomi kobalta razporedijo po srebru. Atomi kobalta se obnasajo kot majhni magneti. Navadno so magnetna polja atomov orientirana nakljucno, tako da je pot elektronov v mrezi srebrih in kobaltovih ionov nakljucno cikcakasta. Zato je elektricna upornost snovi velika. V magnetnem polju pa se polja kobaltovih atomov zasucejo v isto smer, pa se elektroni lahko gibljejo po mrezi bolj premo, torej z manjso upornostjo. Eno od najpomembnejših podrocij uporabe magnetnih snovi je izdelava bralnih glav racunalniških diskov. Racunalnik brska po podatkih tako, da bere magnetne vzorce z vrtecega se diska. Premikajoci se namagneteni deli diska spremenijo upornost v majhni bralni glavi pod diskom, zato tecejo skoznjio sunki elektricnega toka. V sedanjih bralnih glavah se upornost le malo spreminja, torej so tudi elektricni sunki sibki. Ker bi bila glava iz snovi z orjasko magnetoupornostjo mnogo bolj občutljiva, bi lahko zapisali več podatkov na manjše vzorce na disku. Tezava, s katero se Chien sedaj spopada, je odsotnost orjasko magnetoupornosti pri sibkih magnetnih poljih, kakrsna ustvarjajo namagneteni delci racunalniških diskov. Vendar pa je po njegovem mnenju to le stvar pravega razmerja koncentracij v zlitini.

Jantar je večer

NEW YORK - Dve skupini raziskovalcev v ZDA sta neodvisno druga od druge odkrili 30 milijonov let staro dednino insektov (DNA), ujetih v drevesno smolo nekoč v terciarju, ki je fosilizirala v jantar. Skupina iz naravoslovenskega muzeja v New Yorku je obdelala fosilnega termita, njihovi kolegi iz Kalifornije pa neko vrsto čebele brez zela. V obeh primerih so jantar izkopal v Dominikanski repuliki in v obeh nasli tudi raritete kot gobo, celo zabo ali celo dlako nekega sesalca. Kaže, da je jantar prava zakladnica prada-vne dednine. S preiskavo DNA je newyorská skupina dokazala bliznje sorodstvo fosilnega termita z avstralskim, za katerega menijo, da je vmesni člen med škurci in termiti. DNA je zelo zapletena in krhka molekula, vsaj v primerjavi z drugimi organskimi snovmi. Ce celica odmrne, DNA hitro propade, tako da jo je v fosilih zelo težko najti. V 80-tih letih pa so razvili tako imenovano polimerazno verižno reakcijo, s katero je mogoče namnožiti se tako majhne količine dednine, kar paleobiologom pri delu silno koristi. Prvic so to tehniko uporabili pred 18 leti na krpci izsušene kože quagge, zebri podobnega bitja, ki je v severni Afriki izumrlo že pred 100 leti. Med drugimi pomembnimi odkritji so se: 40.000 let star sibirski mamut, 2400 let star mu-mificiran otrok in 17 milijonov let star list magnolije. Fosili puscajo za seboj navadno le okostje, druga tkiva pa izginejo. Za lovce na prada-vno dednino pa so zanimiva le bitja, ki so takorekoc ziva pokopana ter zatesnjena v kak o-mot, ki telo izsuši, obenem pa prepreči delo unicel-valnim mikrobov, ki bi povrhu pustili se sledo-ve svoje dednine. To so hude zahteve, vendar kaže, da jih jantar izpolnjuje tako dobro kot na primer globoko zmrzovanje. V njem se ohranijo najfineše strukture, celo tkiva s celicami, ki jih je mogoče pregledovati mikroskopsko. Zivalice iz jantarja so se zbudile domisljijo pi-scev znanstvene fantastike in izšla je knjiga Park iz jure, ki popisuje okolje iz pradavnine, pou-stvarjeno s kloniranjem DNA iz jantarja. Misel je sicer dobra, pravi eden od raziskovalcev, vendar smo doslej nasli le drobce dednine in celega di-nozavra iz naših epruvet se dolgo ne bo.

New Scientist

GERONTOLOGIJA / NEKAJ STRPNOSTI IN POZNAVANA PRAVIL POGOVARJANJA

Pogovarjajmo se z naglušnimi starostniki: Pomagajmo jim, da bodo uspešno premagali osamljenost, ki jo povzroča naglušnost

S starostjo se zelo pogosto pojavljajo mo-tnje sluha. Ko starejši clovek opazi, da vse slabše slisi, naj obišce ambulantno splosnega zdravnika. Zdravnik bo povedal, ce se morda v sluhovodu ni nabralo prevec usesnega masla. V tem primeru vrne sluh že preprosto izpiranje sluhovodov. Pogosto pa je vzrok drugačen in treba je oditi na pregled k specialistu.

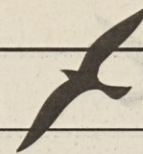
Vcasih po vseh pregledih predpisajo preiskovancu slusni aparat. Vse prepogosto pa se zgodi, da se starostnik nanj ne privadi in ga ne uporablja. Zato je treba starejšega cloveka spodbujati, naj ga uporablja in mu po-magati, ce pri ravnanju z aparatom pride do tezav. Nekaterim starostnikom tudi slusni aparat ne more vrniti sluha. Takrat se morata tako on kot njegova okolica tej mo-ttnji prilagoditi. Potrebno je nekaj strpnosti pa tudi poznavanja osnovnih pravil pogo-varjanja.

Pri komunikaciji je zelo pomembno, da se tisti, ki govori, obrne proti svetlobi in gleda neposredno v starostnika. Tako naglušnemu cloveku olajša branje besed z us-tnic. Priporocljivo je, da skupaj ugotovimo največjo razdaljo, ko starostnik se slisi ozi-roma se lahko bere z ustnic. Pri govorjenju se tej razdalji prilagodimo. Ključne besede napišimo na liste in zanje poiscimo stalne kretnje. Govorici obraza in rok veliko pove-sta in sta pri komunikaciji zelo pomembni. Zato ju uporabljamo in ne skrivajmo oci za temnimi ocali ali obraza z širokimi klobuki. Stavki naj ne bodo predolgi, njihovih vsebina pa naj bo jasna. Uporabljajmo cim manj vrinjenih stavkov. Pogoste napake pri po-govarjanju z naglušnim clovekom so nera-zločno govorjenje, mrmranje in poziranje besed. Taka govorica moti že normalno slu-secega, naglušnemu pa vzame vse veselje do pogovora s tako govorecim clovekom.

Nekateri imajo navado, da si pri govorjenju z roko prekrijejo usta, kar onemogoca branje z ustnic. Tako branje preprecuje tudi pretirano gibanje z ustnicami. Ce pri tem se kricimo in nervozno mahamo z rokami, ni cudno, ce naglusen clovek nicesar ne razu-me. Tudi ponavljanje besede, ki je starost-niku nerazumljiva, je pogosta napaka. Zato raje izberemo podobno besedo ali pa nera-zumljivo besedo podrobno opisemo, morda kar napišemo. Nekateri besede je pac težko brati z ustnic in to je potrebno upostevati. Vedeti moramo se, da clovek, ki slabo slisi, v družbi ne more hkrati slediti dvema go-vorecema. Zato moramo upostevati pravilo, da govorimo drug za drugim.

Izguba sluha je motnja, zaradi katere se vse prevec starostnikov izogiba družbi, kar povecuje njihovo osamljenost. Pomagajmo jim, da bodo uspešno premagali to tezavo.

Meta Pentek



KOŠARKA / ZBIRNI TRENING

Jan Budin spet v reprezentanci

Piprave azzurrov v Montebelluni

Trenutno naš najboljši kosarkar Jan Budin, ki nastopa pri Stefanelu, se od včeraj mudi v Montebelluni, kjer se udeležuje treningov z italijansko mladinsko državno reprezentanco. Za Jana in vso našo kosarko je to spet veliko priznanje in tudi dokaz, da lahko tudi iz vrst naše kosarkarske sole, v tem primeru Kontovelove, zraste kakovosten igralec, ki najde mesto v sami državni reprezentanci, čeprav »le« mladinski.

Ce dodamo se, da so iz vse naše dežele izbrali samo se enega kosarkarja, to je Galando, je priznanje za Jana in za našo kosarko se večje. Naj omenimo, da 209 cm visoki Galanda igra za državne kadete pri videmskem mestu Goccia di Carnia in da je že na prvenstveni tekmi proti Kontovelu pokazal vso svojo vrednost. Med drugim je prav Galanda, ki se je leto dni mudil v ZDA (ni hotel prestopiti k Benettonu), velik prijatelj Jana Budina.

Komisija državnih reprezentanc je sklenila, da ima vsako leto vsaj tri zbirne treninge v različnih krajih. Zvezni trener mladincev je Di Vincenzo, ki je na mladinskem področju osvojil že vrsto lepih uspehov. In dejstvo, da se je prav vseh zbirnih treningov ude-



J. Budin v državni selekciji - pred njim le Oberdan in

lezil tudi Jan Budin, kaže, da ima italijanski strokovnjak vanj veliko zaupanje.

Bivši Kontovelov kosarkar pa to zaupanje tudi zasluži, saj je Budin že nekajkrat nastopil v Stefanelovi članski ekipi, glavni stebel pa je Stefanelovega mladinskega in kadetskega

mostva.

Jan Budin, letnik 1975, je začel svojo kosarkarsko pot pri Kontovelu in bil najzaslužnejši za vse uspehe zadnjih let tega društva (odlične uvrstitve v mladinskih kategorijah in napredovanje v D ligo), v tej sezoni pa je prestopil k Stefanelu. (bl)

KOŠARKA / 9. KOLO MLADINSKEGA DEŽELNEGA PRVENSTVA

Kontovel pregazil Libertas, Bor boljši od Interja, Cicibona -32!!

Največ točk so v tem kolu dosegli D. Gulič (23), M. Grbec (21) in I. Bajc (24)

Libertas - Kontovel 68:96 (37:48)

KONTOVEL: Ban 11 (3:4), Gulič 23 (5:6), Krizman 2, Cingerla, Kralj 17 (1:2), Daneu 11 (1:2), Vodopivec 20 (4:4), Turk 12; trener Furlan.

PM: 14:18. SON: 18. 3T: Kralj 2.

Zaradi odsotnosti nekaterih poskodovalih posameznikov (Emili, Cerne in Hmeljak) se je mladinska postava Kontovela predstavila na tekmi proti solidnemu Libertasu le s sedmimi igralci. Trener Luka Furlan pa je svoje fante primerno »navil«, kar je bilo razvidno že iz uvodnih potez srečanja. Kontovelci so s konsko obrambo uspešno zavstajali napade domačih, v napadu pa sta bila najbolj razpoložena Danjel Gulič in Igor Vodopivec.

V drugem polcasu je trener Furlan zadal specifično nalogo Pavlu Kralju, naj se v obrambi posveti izključno najboljše posamezniku Libertasa D' Orlandu, ki je v prvih dvajsetih minutah dosegel kar 21 točk, medtem ko so ostali nadaljevali s konsko postavo. Kljub veliki poztvovalnosti nasprotnikov je tako Kontovel obdržal razliko 15 točk vse do 30 minute (47:63), zatem pa so se domačini dokončno vdali, kar je privedlo

do tega, da so naši kosar karji dodatno pritiskali na plin in v hitrem zaporedju večali razliko vse do konca tekme. (VJ)

Inter 1904 - Bor Radenska 67:79 (27:36)

BOR: Simončič 13 (2:2), Vidali, Debeljuh 19 (0:2), Verri, Cupin 5 (3:4), Banti, Porporatti 2, Palmisano, Giacomini 2, Grbec 21 (3:4), Samec 17 (3:5); trener Martini.

PM: 11:17. PON: Porporatti (28'). SON: 23. 3T: Debeljuh 3, Simončič 1.

Z običajnim doprinosom starih učinkovitejših posameznikov Borove ekipe (70 točk skupno) je Martinijeva postava strla odpor Interja 1904.

Borovci so si kmalu priigrali prednost desetih točk. Z učinkovito obrambo in uspešnimi kombinacijami parov Debeljuh - Simončič (73 letnika) in Samec - Grbec (75 letnika) v napadu se je ta razlika med ekipama obdržala praktično do konca tekme z nihanji, ki pa niso bistveno spremenile poteka tekme. Domačinom je le enkrat uspelo ogroziti borovce (44:41 v 27'), belozeleni pa so takoj pospešili ritem, spet so postavili razliko desetih točk in mirno osvojili novi točki, v prihodnjem kolu pa jih čaka tekma s Ferroviarom. (VJ)

Cicibona Radenska - Sgt 65:97 (25:59)

CICIBONA: Punis 12, Korosic 2, Rudež 3 (1:1), Krizmancic 13, I. Bajc 24 (4:7), Barini 7 (1:2), E. Bajc, Skabar 5 (1:2); trener Jogan.

PM: 7:12. SON: 24. PON: Barini (37'). 3T: Krizmancic 1.

Tudi v 9. kolu je Cicibona visoko zgubila, tokrat zlasti zaradi porazne igre v prvem polcasu, ko so igralci Ginnastice nemoteno polnili kos nasih, medtem ko je plavim uspelo napraviti tudi stooostotne priloznosti za kos.

Ze sam potek tekme jasno nakazuje zalostno sliko prvih dvajsetih minut (19:6, 31:11, 42:17), jezi pa dejstvo, da so bili nasprotniki mnogo slabši od tega, kar bi se po stevilkah dalo slutiti. Cicibonasi pa so zal tekali po igrišču kot pravi rekreativci, niso skakali na odbite zoge in tudi nobene mrtve zoge niso polovili.

Proti koncu prvega dela so se Skabar, Rudež in ostali le delno prebudili, sele v drugem polcasu pa so zaigrali kot znajo. Vec je bilo truda in volje do igre, ob Iztoku Bajcu pa sta bila zlasti učinkovita se Riki Punis in Marko Krizmancic, kar je pripomoglo, da se je drugi del tekme zaključil s delnim izidom 40:38 za Sgt. (VJ)



Asistenca Maura Simoniča (Bor) soigralcu Borisu Vidaliju (Foto S. Ferrari)

MINIBASKET / TROFEJA JADRAN

Tudi v drugem kolu živahna srečanja in vedro vzdušje

Premoč primorskih ekip tudi tokrat več kot očitna

Tudi v drugem kolu turnirja v minibasketu za Trofejo Jadran za letnike 1981 in mlajše, ki je bilo v nedeljo v telovadnici v Brisicah, je bila na sporedu vrsta zanimivih tekem. Zagrizenost in zavzetost mladih minikosarkarjev in glasno navijanje staršev so bili spet značilnost te prireditve, katere cilj je predvsem igra, zabava in sportni duh. Izid je postranske važnosti in prav zato tudi na tekmah ne vodijo točk posameznih strelcev.

Skupina A
IZIDA 2. KOLA
Bor - Kontovel 64:50
BOR: Verri, Zobec, Lovriha, Smilovic, Stokelj, Gaburro, Floridan, Lombardo, Valassi, Miralem, Corbatti, Pison, trener S. Corabatti.

KONTOVEL: Trobec, Pavletic, Doglia, G. Budin, Buakvec, Sustersic,

M. Budin, Masten, Razem, Lupinc, trener Meden.

SODNIK: Vremec.
Divaca - Polet 66:33
DIVACA: Grzelj, Pancic, Krajcar, Peca, Vojkovszky, Abram, Marko, trener Sila.

POLET: Ferfolja, Gustin, Milic, Grilanc, Ferluga, Mitja in Matjaz Suhadolc, Gregori, Svab, Zaggar, Milojevic, Kocjancic, Vidali, Belicic, Derganc, Sibelja, trener Vremec.

SODNIK: S. Corbatti.
VRSTNI RED: Bor, Divaca, Kontovel in Postojna 2, Polet 0.

Skupina B
IZIDA 2. KOLA
Nova Gorica - Dom 50:14

NOVA GORICA: Goltar, Brescak, Cotic, Galjevsek, Leban, Murovec, Kompara, Devetak, Ckic, Marinic, Bratuz, Brajnik, Petrovic, Celi,

trener T. Devetak.

DOM: Grauner, Bresciani, Bensa, Cozzucoli, Pahor, trener Semolic.

SODNIK: Meden.
Sezana - Portoroz 70:31

SEZANA: Prelec, Sila, Babic, Abram, Rakic, Cerkenik, Bombac, Peric, Dodic, trener J. Sila.

PORTOROZ: M. in U. Vuga, Zerjal, Krizan, Ozbolt, Butinan, Blaznik, Sinkovec, Vujovic, trener R. Ozbolt.

SODNIK: Vremec.
VRSTNI RED: Nova Gorica in Sezana 4, Portoroz, Dom in Sokol 0.

Prihodnje, 3. kolo (predidoma konec januarja) bo spet pri Brisicah. Spored pa bo naslednji: 14:00 Bor - Polet, 15:10 Divaca - Postojna, 16:20 Nova Gorica - Sezana, 17:30 Dom - Sokol, Kontovel in Portoroz bosta prosta. (bl)

Tudi Bor in Polet dobila pokal

Včeraj je bilo v Trstu, v telovadnici Poggi Paese nagrajevanje in sklepna tekma najboljših posameznikov ekip, ki so se udeležile turnirja »Ewiva il Minibasket«. Od naših moštvev sta nastopili tudi Bor in Polet.

Na tej prireditvi je skupno nastopilo kar 300 minikosarkarjev iz Trsta. Končne lestvice raznih skupin pa so naslednje: PLAVA SKUPINA: Stefanel B in Dardi 4, Bor 2, Polet 0. ZELENA SKUPINA: SGT in Don Bosco A 6, Ferroviario 2, Stuparich in Santos 0. BELA SKUPINA: Stefanel A in Libertas 6, Padovan in Intermuggia 2, Don Bosco B 0.

Na včerajšnji prireditvi, ki je bil pravi sportni praznik minikosarke, so igrali tudi tekmo najboljših posameznikov. V ekipi z rdečimi dresi sta nastopila tudi dva naša minikosarkarja Niko Stokelj (Bor) in Vasilij Kocjancic (Polet).

ODBOJKA / BORBENA IGRA NA PRVEM DERBIJU NARAŠČAJNIC NA TRŽAŠKEM

Na tekmi med Kontovelom in Slogo končnica 2. seta trajala četrť ure!

Med dečki Bor Furlani ugnal šibki Cus - Na tekmi Sloge ni bilo sodnika

Kontovel - Sloga 1:2 (7:15, 15:17, 15:12)

KONTOVEL: Sossa, Starec, Ferluga, Kobau, Skrk, Bezin, Rebula, Bogatec, Krizman, Kosuta, Briscak, Brezovec.

SLOGA: Kocjancic, Franco, Kalc, Sossi, Marucelli, Cibi, Ban, Criti, Furlan, Milic, Ferluga, Babudri.

Ce bodo vsi slovenski derbiji v tej kategoriji tako privlačni kot prvi med Kontovelkami in slogasicami na Proseku, se naši ženski odbojki na Trzaskem se naprej obe-tajo dobri cas. Ekipi sta namrec tako po igri kot po borbenosti resnicno presenetili, nekoliko nepričakovano pa je uspeh pripadel vzhodnokraski sesterki. Dekleta Sloge so posebno dobro servirale, a pokazale so tudi urejeno in ze dokaj natančno igro, Kontovelke pa so mogoce zaigrale nekoliko po pričakovanji, saj so bile bolj negotove od nasprotnic, posebno v napadu.

V prvem setu je Kontovel ze vodil s 5:3, ko je za Slogo na servis sla Kocjanciceva, ki je z močnimi začetnimi udarci onemogocila sprejem, posledicno pa tudi napad gostiteljic. Izredno napet je bil drugi set, v katerem so bile Kontovelke stalno v vodstvu, nazadnje celo s 14:10. Lahko bi tudi doslegle zadnjo točko, a so po nerodnosti prestregle Slogin udarec dalec za osnovno crto. Tedaj se je razvnel razburljiv boj, od rezultata 14:10 do končnega 15:17 je tekma trajala se dobrih petnajst minut, na koncu pa so spet zmagale slogasice.



Tekma med Kontovelkami in slogasicami na Proseku je bila res lepa, zaslužen po je zmagala Sloga (foto Ferrari)

V tretjem setu je bil Kontovel vendarle boljši in se je tako zaslužen dokopal vsaj do ene točke, treba pa je reci, da je Slogin trener Cač v tem setu dal možnost igranja se drugim igralkam.

DECKI
Bor Furlani - Cus Prevenire 3:0 (15:5, 15:3, 15:9)

BOR FURLANI: Furlan, Domio, Sustersic, Furlani, Pieri, Smotlak, Cuk, Talotti, Pertot in Sancin.

Kljub zmagi borovci v tekmi 6. kola nikakor niso zadovoljili. To je bila verjetno njihova najslabša tekma, posebno slabo pa so servirali. Preskromni Cus Prevenire je tako v tretjem nizu celo povedel z 9:6, preden so se plavi le zbrali in uveljavili

svojo očitno tehnično premoc.

Tekma prihodnjega kola z Nuova Pallavolo bo odlocala o drugem mestu po 1. delu. (M.S.)

Sloga - Volley club neodigrana

Zaradi odsotnosti sodnika tekme v Repnu ni bilo. Bo federacija placala drustvpma globo...?

VRSTNI RED PO 6. KOLU: Sloga 10, Bor Furlani 8, Nuova Pallavolo Trieste 6, Volley Club 4, Cus Prevenire in Pallavolo Trieste 2, Rozzol -2. (Pallavolo, Volley club in Nuova Pallavolo Trieste imajo tekmo manj)

PRIHODNJE KOLO: Cus Prevenire - Volley club, Nuova Pallavolo - Bor Furlani, Rozzol - Pallavolo Trieste, Sloga je prosta.

Obvestila

SPDT
vabi clane in prijatelje na DRUZABNI VECER s predvajanjem diapozitivov z letosnjih izletov in srečanj. Prireditve bo jutri, 17. 12. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani, UL. sv. Franciska 20.

KOLESARSKI KLUB ADRIA
sklicuje v soboto, 19. t. m., ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicu v drustvenih prostorih v Lonjerju OBCNI ZBOR. Dnevni red; otvoritev in porocilo, razprava, volitve novega odbora, razno.

SAH
V slovenskem dijaskem domu v Trstu radi igrajo sah. Zato bodo v soboto, 19. decembra z začetkom ob 15. uri priredili božicni sahovski turnir za dijake slovenskih nizjih srednjih sol. Turnir bo potekal pod pokroviteljstvom ZSSDI. Vpisovanje je možno do 18. decembra tudi po telefonu 573141, med 17. in 18. uro vsak dan razen sobote in nedelje.



Posnetek s srečanja med Borom in Poletom (foto Ferrari)

ALPSKO SMUČANJE / SLALOM ZA SVETOVNI POKAL V MADONNI DI CAMPIGLIO

Zmagovalec Francoz Patrice Bianchi Med najboljšimi tudi Košir in Miklavc

Po prvem teku trije slovenski smučarji med petnajsterico - Tomba na drugi stopnički

ANDREJ DEKLEVA

MADONNA DI CAMPIGLIO - Vse od dni Bojana Krizaja ni bilo med slovenskimi novinarji in vodstvu slovenske reprezentance v ciljnem prostoru, pa tudi pred televizijskimi zasloni v slovenskih domovih, toliko napetosti kot na sončni torek v italijanskem Trentinu. Po prvi vožnji tretjega letošnjega slaloma, ki jo je prvič na tekmi svetovnega pokala postavil slovenski trener Pavel Grasić, sta se s po tremi tekmovalci uvrstili v prvo petnajsterico le dve ekipi: norveška in slovenska. Jure Košir je s številko 26 dosegel kar neverjeten drugi čas za Avstrijec Gstreinom, a s tem slovenskih presenečenj se zdalec ni bilo konec. Proga je bila trda a ne poledenela in je nudila lepe razmere tudi visjim startnim stevilkam. To sta najlepše izkoristila Andrej Miklavc in Gregor Grilc, s številkami 50 in 56 sta se uvrstila na 15. in 8. mesto. Aleš Brezavšček je bil po prvi vožnji 61. in se v finale ni uvrstil, Mitja Kunc pa je odstopil. Nevoščljivci so ne pričakovani slovenski uspeh pripisovali postavitvi slovenskega trenerja, trojica pa je v dru-

gi vožnji hotela dokazati nasprotno.

Razlike med najboljšimi so bile minimalne in treba je bilo pozabiti na kakršnokoli taktiziranje. Grilca je brezkompromisen napad stal uvrstitve, vožnjo je končal že pri tretjih vrsticah. Miklavc in Košir sta naredila nekaj napak in si uvrstitvi pokvarila za nekaj mest, a z 9. in 18. mestom ter najboljšo mosko uvrstitvijo pod slovensko zastavo našemu smučanju vendarle napovedala lepše case.

Slavil je drugič v svoji karieri peti iz prve vožnje - 23-letni Francoz Patrice Bianchi. Prvič se mu je prav tako slalomski zmaga nasmehnila lansko zimo v Garmisch Partenkirchnu, ko sta za njim ostala Strolz in Tomba. Alberto Tomba je bil tudi tokrat drugi, zavihljal pa se je na prvo mesto v skupnem seštevku svetovnega pokala. V slalomski razstavitvi sedaj vodi danes tretji, Avstrijec Thomas Sykora, drugi iz Val d'Isère.

IZJAVE:

JURE KOSIR: »Zelo sem vesel, da sem bil v prvi vožnji tako dober, super je bilo prehiteti Tombo in olimpijskega zmagovalca Jaggeja.



Francoz Patrice Bianchi se je z izvrstno drugo vožnjo prebil s petega na prvo mesto (telefon AP)

Enako dobro je kazalo tudi trideset druge proge, potem sem z majhno napako, ko sem si pohodil rep smučke, sprožil serijo drugih napak. Zelo sem zadovoljen tudi z 9. mestom, za mano je veliko odličnih tekmovalcev. Zdelo se mi je, da bi prišlo v Kranjsko goro navijati za

nas čim več Slovencev. Prepričan sem, da bomo dali vsi vse od sebe, kajti navdušenje v ekipi raste iz tekme v tekmo.

ANDREJ MIKLAVC: »Vem, da mi gre vse bolje in upam, da bom dober v Kranjski gori. Na drugi, zahtevnejši progi, sem naredil nekaj napak. Zal mi je, da priloznost

ni izkoristil Gregor.

GREGOR GRILC: »Na drugi progi sem sel na vse, ker so bile razlike tako majhne. S smučko sem zataknil že za tretji kolic, kar se nemalokrat pripeti, ko takoj po startu še nimas pravega občutka.

PAVEL GRASIĆ, trener: »Za nase je bila

prav gotovo prednost, da sem jaz postavil prvo progo, a to za njihove odlične case gotovo ni bilo dovolj. Preprosto so se navelicali uvrstitev okrog 20. ali 30. mesta, tesnih uvrstitev v finalu... Mislim, da je bil danes preobrat, ko je vsak zase sklenil, da naredi korak naprej.

REZULTATI: 1. Bianchi (Fra.) 1:35, 12, 2. Tomba (Ita.) 1:35, 12, 3. Sykora (Avs.) 1:35, 40, 4. Staub (Svi.) 1:35, 49, 5. Kuenzi (Svi.) 1:35, 61, 6. Fogdoo (Sve.) 1:35, 47, 7. Kjus (Nor.) 1:35, 76, 8. Gstrein (Avs.) 1:35, 93, 9. Košir (Slo.) 1:36, 15, 10. Furuseth (Nor.) 1:36, 18, 11. Stangassinger (Avs.) 1:36, 29... 16. Ladstaetter (Ita.) 1:36, 95, 18. Miklavc (Slo.) 1:37, 26, 21. Eberle (Avs.) 1:37, 81, 23. Platter (Ita.) 1:38, 44, 27. De Crignis (Ita.) 1:58, 99.

SVETOVNI POKAL: SLALOM: 1. Sykora (Avs.) 169, 2. Bianchi (Fra.) in Fogdoo (Sve.) 140, 4. Strolz (Avs.) 120, 5. Tomba (Ita.) 116... 12. Košir 57, 31 Miklavc (oba Slo.) 22; SKUPNO: 1. Tomba (Ita.) 256, 2. Girardelli (Luks.) 247, 3. Thorsen (Nor.) 197, 4. Besse (Svi.) 180, 5. Sykora (Avs.) 169... 36. Košir 57, 71 Miklavc 28, 83. Kunc 11, 93. Grilc (vsi Slo.) 7.

Denarne nagrade za osvojenega mesta

Denarne nagrade je na osemih tekmah dobilo 24 tekmovalcev, največ pa so doslej zaslužili: Girardelli (Luks.) 66.000 USD, Tescari (Ita.) in Aamodt (Nor.) 30.000, Tomba (Ita.) 27.750 in Besse (Svi.) 24.750.

NOGOMET / SREČNA ROKA PRI ŽREBU ČETRFINALNIH PAROV POKALA UEFA

Favoriti ne bodo igrali med sabo Roma - Borussia in Juventus - Benfica

Tudi Auxerre - Ajax in Real - Paris Saint' Germain - 250. tekma Špancev



Kapetan Rome Giuseppe Giannini

ZENEVA - Pri sestavi četrtfinalnih parov za nogometni pokal UEFA (3. in 17. marca) so imeli v Zürichu srečno roko. Sibkih mostev, kajpak, v tej fazi tekmovalja ni več, zato pa je dobro, da zreb ni drugega proti drugemu postavil mostva, kakršna so Real Madrid, Ajax, Juventus in Borussia. Pari so namreč naslednji: Real Madrid (Sp) - Paris Saint' Germain (Fr), Roma (It) - Borussia Dortmund (Nem), Benfica Lizbona (Port) - Juventus (It), Auxerre (Fr) - Ajax Amsterdam (Niz).

»Boskov je imel eno samo željo: da ne bi igrali proti Borussii, a se mu žal ni izpolnila«, je v Zürichu dejal sportni direktor Rome Emiliano Mascetti, potem ko je zreb

določil, da se bo italijansko mostvo pomerilo prav z nemskim. »Borussia je nevaren nasprotnik, njen napadalec, Svicar Chapuisat, pa je eden najboljših v Evropi. To, da smo Nemce že premagali na nekem turnirju, ne pomeni nič. Sicer pa so se letos v četrtfinale uvrstila sama renomirana mostva, razen mogoče Auxerre«, je se dejal Mascetti. Menazer Borussie Michael Meier pa je opozoril, da je Roma izkušeno mostvo z izkušenim trenerjem in igralci, ki lahko sami preobrnejo potek tekem, pri tem pa je omenil Caniggio, Mihajlovića in Haesslerja.

Zadovoljni so tudi pri Juventus, kjer so se bali spopada z Romo, Ajaxom

in Saint' Germainom, ki je sicer v pokalnih tekmovaljih že dvakrat izgubil s Turincani.

Morini (sportni direktor Juventus): »Obe družbi imata za sabo bogato tradicijo in odlične igralce, čeprav v domačih prvenstvih nista več na samem vrhu. Mi imamo nepremagljivi Milan, njih pa v ozadje potiska Porto.

Jorge de Brito (predsednik Benfice): »Favorita ni, leta 1968 pa smo Juventus premagali v polfinalu pokala prvakov.

Pred zrebom je predsednik UEFA Lennart Johansson povedal, da bo Real Madrid proti Saint' Germainu odigral svojo že 250. pokalno tekmo in bo zato dobil posebno trofejo.

Marjan Velik novi predsednik Slovenske športne zveze v Avstriji

IVAN LUKAN

CELOVEC - Na obnem zboru Slovenske športne zveze v Celovcu je bil izvoljen nov predsednik in novi, 16-clanski glavni odbor. Po vroci debati - vlozeni sta bili dve listi - je bil soglasno izvoljen Marjan Velik, urednik slovenskega oddelka avstrijske radio- televizije in bivši dolgoletni kapetan nogometnega kluba SAK. Za podpredsednika je bil izvoljen Danilo Prusnik, Bernard Sadovnik bo glavni poklicni tajnik SSZ, Aleks Simenc pa blagajnik SSZ. Ostali člani odbora so: Eda Velik, Anton Malle, Mirko Oraze (Zelezna Kapla), Mirko Oraze (Sele), bivši predsednik Ludvik Druml, Peter Trampusch, Franc Wiegeler st., Josko Wrolich, Ivan Lukan, Alber Rozman, Marko Sommeregger in Milan Blažej.

Obnemu zboru sta prisostvovali tudi delegaciji športne zveze Slovenije pod vodstvom Rajka Sugmana ter Zveze slovenskih športnih društev v Italiji na čelu s predsednikom Kufersinom. Oba sta slovenskemu sportu na Koroskem zazelela veliko uspeha ter izrazila željo po tesnejšem sodelovanju slovenskih športnih organizacij in športnikov iz vseh treh držav.

Damon Hill v formuli ena po stopinjah očeta Grahama



Tridesetletni Damon Hill stopa po očetovih stopinjah. Sin dvakratnega svetovnega prvaka v formuli 1 Grahama Hilla bo v prihodnji sezoni vozil za Williams skupaj s slavim Alainom Prostom. (Telefoto AP)

KOŠARKA / PRVENSTVO V ZRJ

Na vrhu brez konkurence Crvena zvezda in Partizan Za prvenstvene tekme ni nikakršnega zanimanja

MAJA MARSICEVIĆ

nost pa imata Crvena zvezda in Partizan. Boj teh dveh kosarkarskih klubov nekoliko spominja na boj njunih nogometnih soimenjakov, s tem da je Crvena zvezda tu v prednosti, saj igra skoraj celotnim starim mostvom. Evropski prvak Partizan pa je ostal brez pravih branilcev. Odsli so Aleksandar Đorđević, Predrag Danilović in Ivo Nakić, njihova naslednika Gavrilov Pajović (Bosna) in Sladan Stojković (Slobo

Tuzla) pa za zdaj se nista opravičila te vloge. V prvih petih kolih je Partizan zmagoval (premagal je celo ekipo Spartaka z več kot 50 kosi razlike), zdaj pa se je položaj spremenil, saj niza poraz za porazom.

Crvena zvezda je ohranila svoje prvo mesto, mostvo je zapustil le Slobodan Janković, v najkvalitetnejši tekmi sezone z beograjskim Partizanom pa si je priborila zmago (88:85), čeprav je že izgubljala za celih

20 kosev razlike.

Največja nevarnost za prihodnost kosarke v ZRJ pa je odhajanje mladih igralcev v tujino (Tarlac, Bodirog). Pomanjkanje mednarodnih tekem je občutno vplivalo na njihovo motivacijo. Tudi dvorane so redkokdaj polne, čeprav večina klubov navijačem ponuja brezplačen ogled tekem.

Edino prijetno presenečenje sezone je ekipa OKK Beograda Invest-export, ki je tretja v prvi ligi, vendar tudi njihov uspeh v glavnem sloni na igri starejših igralcev.

NOVICE

Alpska liga v hokeju na ledu

HK Acroni Jesenice - HC Alleghe Tegola Canadese 9:3

JESENICE - Dvorana Pod Mezakla, gledalcev 2.000, Sodniki: Haeusle, Gruber, Kullitsch

Kazni: Jesenice 4, Alleghe 4

Strelci: 1:0 Rasinger A., 2:0 Smolej M., 2:1 Bortolussi, 3:1 Kvartalnov, 4:1 Malgim, 5:1 Smolej M., 6:1 Rahmatulin, 6:2 Vani, 7:2 Kvartalnov, 8:2 Omerzel, 9:2 Sodja in 9:3 Da Pian. Državni prvaki v hokeju na ledu mostvo HK Acroni Jesenice so v zadnji tekmi alpske lige 1992 na domačem ledu premagali letošnjega finalista alpske lige četrtovrsteno ekipo Alleghe Tegola Canadese z 9:3. S to zmago so se selezarji na najlepši možni način poslovili od domačih navijačev, saj se bodo na ledeno ploskev dvorane Pod Mezaklo vrnili 5. januarja 1993 s tekmo drugega dela državnega prvenstva Slovenije proti Celju. Jeseniske ljubitelji hokeja so domačini navdušili v prvi in drugi tretjini s povezano in učinkovito igro, kljub temu da je v postavi manjkalo pet standardnih igralcev. Prvič po več kot mesecu dni pa je zaigral kapetan in strelec Drago Mlinarec. Izčrpnije poročilo o koncu Alpske lige 1992 preberite v jutrišnji številki Republike. (Bostjan Fon)

Danes Malta - Italija za EP mladih

SLEIMA - Nihče ne dvomi, da bo Italija v današnji 3. kvalifikacijski tekmi evropskega nogometnega prvenstva mladih proti Malti, tako kot doslej proti Švici in Skotski, vnovic zmagala. Pa ne samo zato, ker je trener malteskega mostva Pietro Ghedin de facto uslužbenec italijanske nogometne federacije, ampak zato, ker je Maldinijevo mostvo, zmagovalec lanskega EP, resnično premocan tekmelec. S tem so že pred srečanjem sprijaznjeni tudi gostitelji, zanimivo pa je, da dosti več pričakujejo od nekajih članov, ki se bodo v soboto pomerili s Sacchijevo vrsto.

Kakorkoli že, mladi azzurri bodo danes proti Malti (ob 18. uri) igrali v sledeči postavi: Visi, Negro, Favalli, Piubelli, Panucci, Mignani, Orlandini, Cois, Vieri, Maini, Muzzi (12 Cudicini, 13 Sacchetti, 14 Palladini ali Rossitto, 15 Scarchilli, 16 Del Vecchio).

Sacchi v težavah: več azzurrov je poškodovanih

RIM - Na treningu pred odhodom na Malto, kjer bo v soboto kvalifikacijska tekma za nastop na SP v ZDA, je selektor azzurrov Arrigo Sacchi preizkušal postavo, a je se ni mogel določiti, ker nekateri igralce pestijo poškodbe. Tako Lentini in najboljši strelec v prvenstvu Signori sploh nista vadila, Maldini je delal s polovično močjo, Di Chiara pa je opravil le kondicijski del treninga. Znano je, da Mancini in Baggio zaradi poškodbe tokrat sploh nista na Sacchijevem seznamu. Marcu Simoneju se tako vse bolj ponuja možnost debija.

Včeraj predstavili novega trenerja azzurrov Messina

RIM - Včeraj so v Rimu predstavili novega zveznega trenerja italijanske kosarkarske reprezentance, 33-letnega Ettorea Messina, ki je nasledil Alessandra Gambo. Predsednik italijanske kosarkarske zveze Gianni Petrucci je včeraj med predstavitvijo med drugim dejal: »Vso italijansko kosarkarsko gibanje mnogo pričakuje od novega selektorja, saj se vsi zavedamo, da je reprezentanca izredno pomembna za vsako športno disciplino.

Messina, ki je vezan z bolonjskim Knorrom do konca tega prvenstva, bo kot zvezni selektor imel krst že 21. januarja, ko bo prvi zbirni trening za kvalifikacije na evropsko prvenstvo.

»Sprejel sem vodenje državne reprezentance z navdušenjem, saj mislim, da je to cilj vsakega trenerja. Nimamo časa za poskuse, toda želim cimprej določiti dvanašterico igralcev za evropsko prvenstvo,« je med drugim dejal Messina.

»To je prava oseba na pravem mestu,« je bil komentar bivšega trenerja Alessandra Gambe ob včerajšnji uradni predstavitvi novega selektorja.

Alpski pokal tekačev

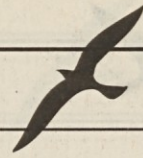
TOBLACH - Na tekmi tekačev in tekačic na smučeh za alpski pokal je nastopilo več kot 180 tekmovalcev in tekmovalk. Tekli so v prostem slogu. Pri članih je zmagal Italijan Roberto De Zolt, pri članicah Francozinja Villeneuve in pri mladincih Norvežan Andersen. Rezultati: člani - 30 km: 1. R. De Zolt (Ita) 1; 13:49, 9, 2. Alsgaard (Nor) 1; 14:19, 4, 3. Balland (Fr) 1; 14:25, 1, 49. Trstenjak 1; 23:21, 9, 55. Mezek 1; 24:34, 4, 57. Klofutar (vsi Slo) 1; 25:00, 9; članice - 10 km: 1. Villeneuve (Fr) 25:07, 6, 2. Thompson (ZDA) 25:30, 0, 3. Mancini (Fr) 25:37, 9, 24. Lačen 27:42, 0, 38. Mohorić 28:37, 1, 42. Grasić 28:50, 4, 45. Dolenc (vse Slo) 29:57, 3; mladinci - 15 km: 1. Andersen 37:21, 9, 2. Aasebo 37:42, 9, 3. Hetland (vsi Nor) 37:54, 8, 13. Soklic 39:39, 8, 18. Mali 39:55, 4, 26. Torkar 40:23, 5, 33. Vidović (vsi Slo) 41:17, 2.

Mansell športnik leta na Otoku

LONDON - Gledalci televizijske mreže BBC so letos za drugega izbrali Nigela Mansella, svetovnega prvaka v formuli 1, za športnika leta v Veliki Britaniji. Za njim se je uvrstil olimpijski zmagovalec v teku na 100 m, Linford Christie, tretja pa je bila Sally Gunnell, dobitnica zlate olimpijske medalje v teku na 400 m z ovirami. Za najboljšega tujega športnika pa so izbrali zmagovalca teniskega turnirja v Wimbledonu, Andreja Agassija.

Seleševa kraljuje na vrhu

MIAMI - Na ženski lestvici najboljših teniskih igralcev na vrhu ni prišlo do sprememb. Vrstni red: 1. Seles (Ju) 283, 93, 2. Graf (Nem) 252, 16, 3. Sabatini (Arg) 192, 68, 4. Sanchez (Sp) 177, 41, 5. Navratilova 171, 19, 6. Fernandez 120, 69, 7. Capriati (vse ZDA) 98, 07, 8. Martinez (Sp) 96, 80, 9. Maleeva-Fragniere (Svi) 81, 41, 10. Novotna (CSF) 78, 12 točke.



GORICA / Z NEDELJSKEGA SEMINARJA ZSKD O LJUBITELJSKI KULTURI

GORICA / PREDSTAVILI SO GA Z ZBIRKO MOHORJEVE DRUŽBE ZA LETO '93

Zveza naj postane tudi promocijski center kulture

Razpravljali so tudi o »svetlih« in »sivih« conah delovanja

SANDOR TENCE

Kulturi se v nasi zamejski stvarnosti res ne pišejo dobri časi. Njene zmogljivosti so sicer precejnejše, krizanje raznovrstnih interesov, pomanjkanje komunikacij itd. pa močno upočasnjuje njen razvoj, tako da splošno kulturno delo pronica zelo počasi. To velja tudi za tako imenovano ljubiteljsko kulturo, ki se udejanja v naših društvih in ki se (a ne od danes) sooča s številnimi težavami in dilemami. Društva, ki so znala okrog sebe in okrog raznih pobud ustvariti zanimanje, se krepijo in razvijajo, vzporedno z njimi pa vse bolj narasčajo tako imenovane »sive cone«. Društva, ki se s težavo ohranjajo pri življenju in katerim je zmanjkalo osnovna motivacija za nadaljnje delo.

Prav dilema - kako naprej? - je bila v središču pozornosti nedeljskega goriskega seminarja o ljubiteljski kulturi, ki ga je ZSKD priredila z namenom, da od zainteresiranih sliši stvarno oceno položaja. Razprava, ki bi lahko bila ob večji prisotnosti društev se bogatejša, se je izognila (običajnim) pritožbam (»itak ljudi ne zanima več nič«) in jamranju

(»smo brez denarja in prostorov«) in je zadela v živo nekatere probleme.

Zgoniška občina ima npr. odlične strukture in prostore, kulturna dejavnost pa kljub temu pesa. Na Zahodnem Krasu (Nabrežina, Kriz, Prosek, Kontovel, Salez) deluje na območju nekaj kvadratnih kilometrov sedem pevskih zborov, ki so res odraz vaskih stvarnosti, a se srečujejo s podobnimi težavami in problemi. Zakaj se ne bi vsaj nekateri združili in zakaj ne bi o združitvi ali tesnejšem sodelovanju npr. razmislili tudi Miljčani in Brežani? Zakaj so v Dolini po dolgem mrtvili uspeli ustvariti okrog društva zanimanje domaćinov? V Krizu imajo dva lepa in velika doma, nimajo pa več kulturnega društva, zakaj so Openci tako vztrajni in delavni?

To so sicer samo drobci mozaika ljubiteljske kulture, ki se danes - ob vseh objektivnih težavah in se ideoloških stiskah - srečujejo s krizo identitete, ki verjetno zahteva nekatere (korenite) izbire. Gorisko srečanje ni ponudilo nobenih receptov, a je vendarle nakazalo nekatere smeri delovanja in predvsem raz-



Predsedniška miza nedeljskega seminarja ZSKD

(Foto Studio reportage)

krilo nekatere hude probleme našega kulturnega vsakdana.

ZSKD čaka se veliko dela in naporov, da uskladi vse te razne zahteve in pripravi neke vrste razvojni projekt naše ljubiteljske kulture. Ta mora biti predvsem realističen, ker brez realnega poznavanja »položaja na terenu« lahko človek goji skodljive utvare. Vodi telji zveze so si za snovanje teh načrtov vzeli čas do občnega zbora, ki bo prihodnje pomlad. Do takrat bo morala tudi ZSKD rešiti nekatere dileme, ki jih je prikazal predsednik Ace Mermolja. Po njegovem se mora zveza preusmeriti

v promocijski center slovenske kulture in hkrati seveda ohraniti vlogo povezovalca društev in skupin, katerim nudi številne servise. Breme je zelo veliko in zato ZSKD nujno potrebuje aktivni pristop članic.

V Gorici so se oglašili tudi predstavniki ZKO Slovenije Vojko Stopar, tajnik SKGZ Boris Peric in senator DSL Darko Bratina. Slovenski parlamentarec je med drugim poudaril, da manjšinska politika nujno potrebuje kulturo in da se tudi ZSKD rešiti nekatere dileme, ki jih je prikazal predsednik Ace Mermolja. Po njegovem se mora zveza preusmeriti

da o deželnih oziroma državnih prispevkih za kulturne institucije nase skupnosti.

Bratina je glede tega dejal, da bi se morali izogniti finansiranju »fiktivnih pobud samo na osnovi političnih izbir, ker bi nas to odpeljalo v postopno samouničevanje. »Deželni zakon za slovensko kulturo zapade prihodnje leto, za naprej pa ostaja vse odprto. Država krči vse svoje izdatke, sredstva za naše ustanove bodo tudi odvisna od poteka bližnjih pogajanj med Rimom in Ljubljano za oblikovanje novih meddržavnih sporazumov.

Z 18. snopičem se sklepa izhajanje primorskega bibliografskega leksikona

JOZE KOREN

V sklopu knjižne ponudbe goriske Mohorjeve družbe za leto 1993, vezane na izid tradicionalnega koledarja, je izšel - kot običajno - tudi 18. oziroma zadnji redni snopci Primorskega slovenskega bibliografskega leksikona. Z njim je uredniški odbor, ki ga od vsega začetka vodi prof. Martin Jevnikar, izpolnil (ali skoraj izpolnil) odgovorno in zahtevno nalogo, ki si jo je zadal leta 1973, ko je v uvodnih besedah k prvemu snopcu za leto 1974 med drugim zapisal: »Vedno bolj smo se zavedali potrebe, da se zberejo drobiči in gradivo za pester in obsežen mozaik našega kulturnega, gospodarskega in političnega življenja od časov, ko so se pojavile prve osebnosti, zapisane v naših letopisih - to je od začetka humanizma - do danes, zlasti pa v zadnjih dveh stoletjih. Posebno pozornost bomo posvečali času med obema vojnama, ki zaradi fašističnega uničevanja predstavlja eno najhujših dob v zgodovini primorskih Slovencev.

O tej dobi je bilo napisanih že veliko knjig in razprav, a popolne slike se vedno nimamo. Mislimo, da je naša narodna in kulturna dolžnost, da prispevamo, kar nam je dosegljivega, k

poznanju trpljenja našega naroda. Pri tem nam ne gre za ocitanja, temveč za opozorilo, da bi se kaj takega nikdar več ne ponovilo. In se: »Določeno vzdržati strokovne in znanstvene kriterije. Seveda je odvisno tudi od posameznih sodelavcev, ki poleg uredništva odgovarjajo za vsebinsko neoporečnost gradiva, koliko bo leksikon to dosegel.«

Zdaj ko je pred nami zadnji redni snopci cetrtreknjičnega (izšla bosta se dva dodatna snopca z dopolnitvami priimkov, ki so izpadli v prejšnjih in z vključitvijo tistih, ki so se pojavili pozneje na slovenski primorski kulturni, gospodarski in politični sceni) je najbrž treba ugotoviti, da je »zmagala volja do dela«, saj imamo pred seboj samo v rednem delu na skupnih 2353 straneh v starih knjigah cetrtinskega formata, zbranega ogromno gradiva, ki pomembno razsvetliva, odkriva, dopolnjuje in bogati našo vednost o naši preteklosti in sedanjosti skozi imena ljudi, ki so to preteklost snovali in jo snujejo v našem času. Dejstvo je namreč, da se skozi biografije teh ljudi plete naša narodna zgodovina na zapadnem

predelu slovenskega etničnega prostora, to pa je prostor, ki ga je osrednja slovenska biografska znanost tudi zaradi zapletenih zgodovinskih razlogov, vse do zadnjih časov obravnavala premalo pozornost, premalo sistematično in dosledno.

Prav v tem pa je se posebej dragoceno primorskega bibliografskega leksikona, saj zapolnjuje mnoge vrzeli v dosedanjih biografskih delih. Pri zastavljanju dela se je uredniški odbor odločil za kriterije, katerih se je tudi dokaj verno držal in pomembnejših odstopanj ni bilo. Za razliko od osrednjega slovenskega so ti kriteriji širši (a ne na škodo resnosti), kar se mi zdi popolnoma prav.

Sicer pa se je tudi SPBL v letih svojega izhajanja sproti izpopolnjeval tako po številu obdelanih gesel kot po številu sodelavcev, kar mu je od snopca do snopca dajalo širino in utrjevalo objektivnost, to pa je bilo tudi eno od glavnih vodil uredniškega odbora, izrazno s temi besedami: »Uredniški odbor se pri tem nece podrežati nikomur in ničemer razen resnici. Vodilo mu bo trezna presoja, združena z

ljubeznijo.«

Ce je v prvem snopcu bilo zbranih vsega 74 gesel, ki jih je prispevalo poleg uredništva le 19 avtorjev, se je število gesel v naslednjih snopičih povečalo tudi na 150 in več (v 18. jih je 142), avtorjev pa je v 17. snopcu bilo, poleg uredništva, kar 79 iz zelo širokega nazorskega in družbenega spektra.

Osemnajsti snopci z jema v rednem delu 55 priimkov z začetnico Z od Zgaga Francija do Zupeta Janeza, in 87 priimkov z začetnico Z od Zabkarja Jožeta in Zvanuta Matije, v dodatnem delu pa se 41 priimkov z začetnico A in 33 priimkov z začetnico B do vključno priimka Bresnan Aldo.

Glede dodatnega dela uredništvo pojasnjuje, da se opisanih gesel v rednem delu ne dopolnjuje, ker se pri živih ljudeh podatki stalno spreminjajo, pojasnjuje pa tudi zakaj se dodatni del ne začneja z novim samostojnim snopičem, kar bi bilo gotovo boljše, ampak se nadaljuje kar v istem snopcu.

Razlog je preprosto in opravičljivo: od crk Z in Z je namreč ostalo le 129 gesel, premalo za samostojni snopci, za dodatek pa se jih je nabralo kar 650, preveč za dva snopca.

TRST / ČETRTI ABONMAJSKI KONCERT GM

Tokrat bo nastopil duo Lorenz - Šček

Tomaž Lorenz (violina) in Alenka Šček (klavir) bosta izvajala skladbe Kogoja, Dalla Piccole in Brittna

LUISA ANTONI

V petek, 18. decembra bo četrti koncert sezone Glasbene matice, na katerem bo nastopil duo Tomaz Lorenz (violina) in Alenka Šček (klavir). Pianistka je diplomirala leta 1979 na Akademiji za glasbo v Ljubljani in je več let nastopala kot cembalistka v komornih zasedbah.

Violinista pa ne bomo posebej predstavljali, saj je bil že večkrat tudi v Trstu, v glavnem kot član Tria Lorenz. Njuno sodelovanje se je pričelo leta 1980 in v njunem repertoarju ima posebno mesto slovenska glasbena ustvarjalnost. V sezoni leta 1989/1990 sta v Cankarjevem domu iz-

vedla antologijo slovenske violinistične glasbe. Za to zanimivo pobudo sta dobila nagrado Presernovega sklada.

Na petkovem koncertu bo ves prvi del posvečen Mariju Kogoju, skladatelju katerega 100-letnico rojstva proslavljamo letos. Za komorno-instrumentalno zasedbo lahko zasledimo le malo Kogojevih skladb, nekatere bomo lahko poslušali na tem koncertu.

Duo bo izvajal »Preludij za violino in klavir«, ki pa ni bil se natisnjen in verjetno niti izveden. Sledil bo izbor petih skladb za violino in klavir, ki jih je Društvo sloven-

skih skladateljev izdalo v Kogojevi antologiji leta 1960; 26. februarja istega leta sta redaktorja Marjan Lipovšek in Rok Klopčič snemala zbirko za Radio Trst A. Naslednja točka bo »Andante za violino in klavir«, ki je bil, po objavi marca leta 1929, se najbolj igrana skladba v tej skupini.

Drugi del koncerta razširi obzorje na violinistično produkcijo Luigijske Dalla Piccole in Beniamina Brittna. S Kogojem ima Dalla Piccola tesnejše zveze: le-ta se je rodil v Pazinu v Istri in je nadaljeval svoje studije v Trstu.

Kogoj ga približuje tudi izpopolnjevanje na Dunaju, bistvena oddaljenost pa se pojavi v pojmovanju tehnike komponiranja.

Beniamin Britten je, po mnenju Massima Mile, skladatelj, ki reši angleško glasbo osamljenosti, v kateri se je znasla v medvojnih letih. Britten je bil izvrsten pianist in je pokazal posebno zanimanje za operno in vokalno glasbo.

Za njegov opus je zelo značilna heterogenost bodisi v glasbenih delih, kot tudi v vplivih, ceprav ostane angleški skladatelj zelo vezan na princip tonalitete. Program večera je torej zelo zanimiv, tako v zasnovi, kot tudi zaradi izvajalcev, ki sta znana koncertista.

Kot v celotni letosnji sezoni GM pa ima posebno mesto Kogojeva ustvarjalnost.

SERGIJ CESAR

Galerija Studio Tommaseo v Trstu predstavlja zanimivo razstavo sitotiskov osmih umetnikov-grafikov. Gre za avtorski izbor Fiorentina Fallanija, bivšega docenta za sitotisk na beneski akademiji za likovno umetnost z naslovom: »Hommage Zoranu Kržišniku«. Njuno poznanje in kazneje prijateljstvo se je pričelo leta sedemdeset na Bialu v Benetkah, ko je Fallani eksperimentalno tiskal v tehniki sitotiska dela desetih umetnikov iz raznih koncev sveta in med njimi je bil tudi Andrej Jemec, mladi grafik iz Ljubljane. Iz tega srečanja se je porodilo sodelovanje.

Tako je Fallani zelel, skozi predstavitev osmih umetnikov, počastiti bodisi Kržišnika, stidese to obletnico Biala v Ljubljani, ki ga bo slavil v prihajajočem letu, ter umetnike same in predstavil občinstvu skoroda nastanek grafičnih listov. Skupina prikazanih grafičnih listov ter z barvanimi variantami istega motiva ozarja prikazani predmet z različnimi obcuti.

Dubrovčanka Jagoda Buljić z rafinirano tehniko trodimenzionalne gnote na plosko podlago grafičnega lista ter z barvanimi variantami istega motiva ozarja prikazani predmet z različnimi obcuti.

Simbolično-ironična govorica na velikih formatih Jožeta Ciuhe vnaša nemir v gledalca, ko se vanj zazre plavooka glava opice ter statično-ritualna kompozicija deformiranih človeških figur proseva govorico vzhodnjaskih misticizmov. Govorica simbolov in crk, ki nam predstavlja alfa in omega živ-

TRST / V GALERIJ STUDIO TOMMASEO

Osem grafikov na razstavi »Hommage Zoranu Kržišniku«

Za zamisel in izbor odgovarja »Fiorenzo Fallani



Skupinska razstava sitotiskov v galeriji Studio Tommaseo

(Foto Ferrari)

ljenja, se staplja v moderno inacijo ikon.

Pristop Andreja Jemca je barvno ploskaven; njegovi grafični listi izkarišajo tehniko sitotiska in možnost velikih enakovrednih barvnih plošev za doseg barvnih vibracij na belem listu, ko z minimalnimi posegi pusti tonskim odtenkom, da pritegnejo gledalca s svojo čisto in enostavno kompozicijo.

Adriana Maraz se je lotila predelave običajnih kosov pohištva, kot so stolice in fotelje v izpovedni predmet svojih videnj, ki z grafično obdelavo in vnosom spremljajočih elementov vsakdanjega življenja zazivajo v drugačni luči in nam pricarajo življenje, ki se je pretakalo preko njih.

Tri grafike Lojzeta Spacala, tiskane v tej tehniki, nekoliko izgubijo na svežini, ki jo umetnik zna vnesti v svoj-

a dela z rahlimi, zanj tako značilnimi, reliefnimi posegi.

Vendar je zanimivo, kako se z barvnimi odtenki sitotisk lahko približa občutku materičnosti podlage pri razstavljenih delih.

Beograjec Vladimir Velicković se edini predstavlja z izborom kar osmih grafik, kjer izstopata dva različna barvno pogojena ciklusa; osnova obeh pa je znana umetnikova studija gibanja figur in predmetov ter njihovih skoro tehnična obdelava gibanja. Kot bi hotel umetnik prikazati svojo pot do dokončne verzije slike skozi vse faze ustvarjanja.

Kot zanimiv in hkrati poučen prikaz uporabe tehnike sitotiska in njegovih rezultatov pri pravih mojstrih je razstava sveža ter umetniško poln dogodek v temu primeren prostorih v via del Monte.

TRST / V SOBOTO V MIELI

Končno izjemen koncert za vse ki ljubijo jazz

Trzasko ljubitelje jazz-a čaka v soboto, 19. decembra, res izjemen večer. V gledališču Miela bo nastopil duo, ki ga sestavlja ameriški pianist Kenny Drew in danski basist Niels-Henning Oersted Pedersen (na spodnji sliki).

Oba izvajalca spadata med tace izredno cislane izvajalce afroameriške glasbe. Pianist Kenny Drew je glasbeno zrasel v Harlemu, že v deskih letih se je spoznal z dvema tsebroma povojnega jazz-a, saksofonistom Sonnyjem Rollinsom in pianistom Budom Powellom. Prav Powell je pustil v njegovi glasi neizbrisni pečat, kljub temu, da je v skoraj 50-letni jazzovski karieri nastopil z vsemi vodilnimi jazzisti in se preizkusil v številnih skupinah, zasedbah in posamnicno. V zadnjih letih je postal njegov sloves tako rekoc planetaren: nastopa namreč po vseh celinah, zato predstavlja njegov trzaski na-

stop pravzaprav podvig za Trzaski jazzovski krog, ki si ga je »preskrbel«, da bi na najlepši način zaključil praznovanje 10-letnice svoje obnovitve.

Danski basist Pedersen je veljal svojčas za pravcatega enfant prodige evropskega jazz-a. Ze s 14 leti se je začel poklicno ukvarjati s »crno« glasbo in kmalu so ga glasbeni kritiki povzdignili na stopnico najboljšega evropskega basista. Ko mu je bilo sele 16 let, je ze igral z Budom Powellom. Isto leto (1962) se je Pedersen srečal s Kennyjem Drewom in njegovim triom. Letos torej potekajo stiri desetletja njunega plodnega sodelovanja. Duo klavir-bas, ki sta ga takrat vnesla, je imel mnogo posnemalcev (spominimo se le na Paula Blejja in Garyja Peacocka, pa tudi na Peacocka in Jarretta), njuna glasba pa je od takrat ostala - kljub posodobljenju - sila ziva in sveža. (M.K.)



COL / NA POBUDO DRUŠTVA

Prijeten sobotni večer v Kulturnem domu



Tonca in Vanka na družabnosti na Colu (Foto Ferrari)



Gledališče

Slovenija

LJUBLJANA

DRAMA SNG LJUBLJANA

V PRIHODNJIH DNEH: 18. t. m. ob 20.00 uri premiera J. B. P. Molière: Svatba po sili. Svatba po sili je predvsem komedija. Se več- je prava ulična burka, sestavljena iz značilnih gledaliških in dramaturških drobec velikega pesnika in igralca - Moliere. Drobce in povezal režiser Vinko Moderndorfer, sodelavci pri predstavi pa so: scenografka Biljana Unkovska, kostumografka Marija Vidau, skladatelj Jani Golob, lektor Joze Faganel, koreografka Ksenija Hribar, gib in akrobacija Ales Vest, maska Alenka Nahtigal in glasbeni vodja Brane Demšar. Igrajo: Danilo Benedičič, Maja Koncar, Silva Čušin, Jerica Mrzel, Zvone Hribar, Matija Rozman, Bojan Emeršič, Roman Koncar, Meta Vranic, Tone Homar, Marko Okoren, Andrej Nahtigal in Božo Sprajc.

19. t.m. ob 20. uri (Mala drama) Woody Allen: Zaigray se enkrat, Sam (premiera za izven in konto). Ameriški sen na način Woodyja Allena - komedija o mladem locencu, ki skuša s pomočjo svojega filmskega idola prebroditi ljubezenske in druge težave... Režija: Boris Cavazza. Igrajo: Grega Bakovici, Ales Valic, Vojko Zidar, Marijana Breclj in Petra Govc.

Informacije in rezervacije na tel. 061/221-511.

OPERA SNG LJUBLJANA

DANES: ob 19.00 uri Golob: Krpanova kobila. V PRIHODNJIH DNEH: 18. t.m. ob 19. uri Strauss: Netopir.

19. t. m. - gostovanje solistov v Tosci: Veneta Iveljic, Igor Filipović.

Blagajna je odprta med 11. in 13. uro in od 16. do 19. ure, rezervacije na tel. 331-950 samo med 9. in 11. uri.

MESTNO GLEDALISČE LJUBLJANSKO
V PRIHODNJIH DNEH: 18. t.m. ob 19.30 uri. E.Flisar: Kaj pa Leonardo? (za red V in izven)

19. t.m. ob 19.30 m. Frayn: Hrup za odrom (za izven in konto) Razprodano. Tel. 061/ 210-852.

MARIBOR

SNG OPERA

DANES: ob 18.uri (za Glasbeno mladino) Verdi: Traviata. Informacije na tel. 062/211-461.

SNG DRAMA

JUTRI IN POJUTRISNJEJEM: ob 19.30 uri J.B.Molière: Don Juan.

V PRIHODNJIH DNEH: 18. in 19. t.m. (Mali oder) Kabaret 20. stoletja: As Tome goes By. Nastopa Darja Svajger.

19. in 20. t.m. ob 20. uri (Minoritska cerkev na Lentu) Dogodek v mestu Gogi - avtorski projekt Damirja Zlatarija Freya..

Informacije na tel. 062/211-461-

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALISČE

DANES: ob 11. in 15. uri Ray Cooney: Zbezi od zene. Zključeni predstavi. Informacije na tel. 064/222-681, 222-701.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

KULTURNI DOM

V PRIHODNJIH DNEH: v petek, 18. t. m., ob 20.30 za abonma red A in red D B. Slade Ob letu osorje. Gostovanje Cankarjevega doma iz Ljubljane. Igrata Polona Vetrh in Ivo Ban. Režija Boris Kobal.

Ponovitvi v soboto, 19. t. m., ob 20.30 za abonma red B, E in F ter v nedeljo, 20. t. m., ob 16. uri za red C in G.

GLEDALISČE ROSSETTI

Stalno gledališče FJK

DANES: ob 16. uri (red sreda popoldne) ponovitev predstave gledališke skupine Gabriela Lavie z delom Johana Augusta La Signorina Giulia. Režija Gabriele Lavia. Nastopata Monica Guerritore in Ester Galazzi. Predstava v abonmaju. odrezek st. 5 . Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti.

SALA TRIPCOVICH

DANES: ob 20.30 slavnostna otvoritev novih prostorov v dvorani Tripovich, kjer se bodo odvijale predstave gledališke skupine Gabriela Lavie z delom Johana Augusta La Signorina Giulia. Režija Gabriele Lavia. Nastopata Monica Guerritore in Ester Galazzi. Predstava v abonmaju. odrezek st. 5 . Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti.

GLEDALISČE CRISTALLO

DANES: ob 20.30 ponovitev predstave Carpin-terija & Faragune Due paia di calze di seta di Vienna v izvedbi La Contrada. Režija Francesco Macedonio. Nastopajo Ariella Reggio, Mimmo Lo Vecchio, Orazio Bobbio.

GORICA

GLEDALISČE VERDI

Ul. Garibaldi 4
V PRIHODNJIH DNEH: 22. decembra, ob 20.30: B. Slade, Ob letu osorje. Gostovanje Cankarjevega doma iz Ljubljane. Informacije v uradu Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20) tel.: (0481) 33288.

TRŽIČ

OBČINSKO GLEDALISČE

V PRIHODNJIH DNEH: v ponedeljek, 21. in v torek, 22. decembra, ob 20.30 gostovanje gledališča iz Sardinije z delom A. Brofferia »Il Vampiro«. Režija Beppe Navello.

ČEDAD

GLEDALISČE RISTORI

V PRIHODNJIH DNEH: v torek, 22. decembra, ob 20.30, Pierre Chesnot - L'inquilina del piano di sopra. Izvajajo gledališki skupini La Pro.Sa in Teatro. Režija Gianfranco De Bosio. Nastopajo Lia Tanzi in Giuseppe Pambieri.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALISČE

DANES: ob 19.30 Der Widerspenstigen Zähmung. Ponovitve jutri, ob 19.30.
V PRIHODNJIH DNEH: v petek, 18. t. m., ob 19.30 Boccaccio.

Glasba

Slovenija

LJUBLJANA

SLOVENSKA FILHARMONIJA

DANES: ob 19.30 tretji koncert iz cikla Mladi mladim - nastopil bo pianist Tomaž Tobing, študent 4. letnika Akademije za glasbo iz razreda

prof. Acija Bertonclja. Informacije na tel. 061/322-367.

GRAD TIVOLI (MGLC)

DANES: ob 18. uri šesti koncert iz cikla Muza pri muzi: Nastopila bosta kitarist Uroš rakovec in pianist Domen Rakovec. Informacije na tel. 061/322-367.

CANKARJEV DOM

JUTRI: ob 21.30 uri (Klub CD) Sukar - Cigan-ske pesmi. vstopnina je 500 SIT.
JUTRI IN POJUTRISNJEJEM: ob 19.30 uri (Galusova dvorana) koncert orkestra slovenske filharmonije (oranžni abonma). Dirigent: Michael Tabachnik. Solistka: Dubravka Tomsic, klavir. Program: Lebic, beethoven, Schumann. Vstopnina je 440, 350 in 270 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

GALERIJA KAPELICA

JUTRI: ob 20. uri koncert Zvoki iz Groznjana - Strongs Only! V organizaciji Glasbene mladine Slovenije. Program: Boccherini, Schubert, Mendelssohn. Informacije na tel. 061/113-282.

KUD FRANCE PRESEREN

JUTRI: 17. t. m. ob 21.00 uri R'n'roll žur s KUD Idioti in Hladnim pivom. Informacije na tel. 061/332-288.

MARIBOR

KAZINSKA DVORANA

DANES: ob 19.30 uri (za izven) koncert MPZ II. in III. gimnazije.

JUTRI: ob 19.30 Margareta Bubinsky, klavir - koncert Koncertne poslovalnice Maribor. (za izven)

V PRIHODNJIH DNEH: 19. t.m. ob 19.30 uri koncert Društva glasbenih umetnikov Slovenije. Informacije na tel. 062/221-206.

VELENJE

DVORANA GLASBENE SOLE VELENJE

DANES: ob 19.30 uri koncert Margarete Babinsky (klavir) iz Avstrije, v organizaciji Avstrijskega veleposlanstva v Ljubljani in Glasbene sole Velenje. Vstopnica 300 SIT.

KOPER

GLASBENA SOLA

JUTRI: ob 20. uri koncert pianista Corrada Gulina. Umetnik bo nastopil z deli Marija Kogoja. Sprema beseda: prof. Aleksander Rojc.

NOVA GORICA

GRAD DOBROVO

V PRIHODNJIH DNEH: 18. t.m. ob 20. uri Xinhua Ma, violoncelo (Kitajska) in Benjamin Saver, klavir (Slovenija). Program: Granados-Cassado, Samuel Barber, Fel Wong, Davidof, David Popper. Informacije in naročila na tel.: 065/25-608.

KULTURNI DOM

V PRIHODNJIH DNEH: 19. t.m. ob 19. uri (Velika dvorana - izven abonmaja) Program ob novem letu- za vsakogar nekaj. Srečanje generacij učenec solkanske sole Nastopajo: otroški in mladinski zbor, flavtist armando Mariutti in Big Ben Hit kvartet. Informacije na tel. 065/25-608.

NOVO MESTO

DOM KULTURE

V PRIHODNJIH DNEH: 18. t.m. ob 19.30 uri Big Ben Hit kvartet in Hubert Bergant, orgle. Vstopnina je 400 SIT.

KAMNIK

DVORANA KINA DOM

V PRIHODNJIH DNEH: 18. t.m. ob 20. uri Praznični koncert Mestne godbe Kamnik. Po koncertu se boste lahko zavrteli ob zvokih glasbe, poskrbeli bodo za prigrizek in pijačo.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISČE MIELA

V PRIHODNJIH DNEH: v petek, 18. decembra, ob 20.30 abonmajski koncert Glasbene matice - Violina pri Kogoju ter sodobnikih. Izvajata Tomaz Lorenz (violina) in Alenka Seek (klavir). Na programu Kogoj, Dallapiccola in Britten.

V soboto, 19. t. m., ob 21. uri: koncert dua Kenny Drew in Niels O. Pedersen.Vecer organizira Trzaski jazzovski krozek.

V ponedeljek, 21. t. m., ob 20.30 koncert ameriških skladb za harfo Good-bye American Year 1492-1992. Nastopa Jasna Corrado Merlak. Na programu F. Vidal, N. Gustavson, P. Chertok, C. Salzedo, D. Ellington, C. Porter in G. Ghershwin.

GLEDALISČE ROSSETTI

NAPOVEDUJEMO: v ponedeljek, 11. januarja 1993 ob 20.30 koncert Trzaskega koncertnega društva. Nastopil bo Michele Campanella.
NAPOVEDUJEMO: 25. januarja 1993 koncert Francesca De Gregorija; 26. in 28. marca musical My fair lady s Sandrom Massiminijem; 29. in 30. aprila koncert Georgia Gaberja.

CERKEV PRI SV. JAKOBU

V PRIHODNJIH DNEH: v nedeljo, 20. t. m., ob 18.30 božična revija zbor Jacobus Gallus. Nastopili bodo zbor Jacobus Gallus, zbor Vox Julia iz Ronk, ki ga vodi Sonja Magris-Sirsen in zbor Obala iz Kopra.

MILJE

GLEDALISČE VERDI

JUTRI: ob 20.30 koncert violinista Roberta Marchio z naslovom Bach in blues.

TRŽIČ

OBČINSKO GLEDALISČE

V PRIHODNJIH DNEH: v petek, 18. t. m., ob 20.30 koncert liturgičnih pravoslavnih pesmi. Nastopa Moski pevski zbor pravoslavnega patriarha-ta iz Moskve.

GORICA

STOLNA CERKEV

V PRIHODNJIH DNEH: v nedeljo, 20. t. m., koncert, ki ga prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo in Glasbena matica. Skupina Concentus ottoni iz veronske arene, pod taktirko dirigenta Silvia Michelija bo izvajal Purcelllove, Haendlove, Bachove, Wagnerjeve in Tomasijeve skladbe.

Razne prireditve

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 20. uri (Linhartova dvorana) Najboljši filmi Akija Kaurismakija: Najel sem placanega morilca (1990). Vstopnina je 300 SIT.

Ob 19. uri (Sejna E3) Skalerasov večer - srečanje z vsemi dosedanjimi Skalerasovimi gosti. Sodelovali bodo prof. dr. Anton Trstenjak, dr. Janez Musek, prof.dr. Joze Ramovs, dr. France Su-

sman, Vlasta Dolezal-Rus, Nedka Petkova, prof.dr. Hubert Pozarnik, Zarko Petan, Marko Pogacnik, dr. Vanja Vuga, dr.sci. Boris J. Farkas, Lado Jakša, dr. Janez Rugelj, antun angeli, članice kvarteta flaut The Flutes Unlimited in ostali sodelavci na Skalerasovih večerih. Vstopnina je 300 SIT.

JUTRI: 17. t. m. ob 19.00 uri (Sejna E2) predavanje dr. Edvarda Kovaca v sklopu predavanj društva za primerjalno religiologijo: Hvalnica stvarstva Franciska Asiskega. Vstop je prost.

Ob 19.30 (Sejna E3) Nasi izseljenci: avstralski Slovenci in multikulturalizem. Predavanje organizira CD v sodelovanju s Svetovnim slovenskim kongresom. Vstop je prost. Informacije na tel. 222-815.

KUD FRANCE PRESEREN

DANES: ob 20. uri - Filozofija v operi II. - v okviru Vesele znanosti bo predaval Mladen Dolar.

V PRIHODNJIH DNEH: 18. t. m. ob 21.00 uri Diamonds are Girls best Friends - historični modni spektakel avtorice Neve Faningen, Mojce Dreu in Janeta Coh. Vstopnina je 400 SIT, za študente 200 SIT. Informacije na tel. 061/332-288.

VODNIKOVA DOMACIJA

JUTRI: ob 19. uri predstavitev pesniške zbirke Dolina lepotic Arturja Sterna.

KLUB K4

V PRIHODNJIH DNEH: 18. t.m. ob 22. uri all Night Party. Veliki skupni projekt Dance Machine ter Intakta. Plesne tocke, interna televizija, frizerski salon, ornamenti Stripcorea - vse to do jutranjih ur na orvi prednovoletni noči kluba K4.

SEŽANA

KULTURNI DOM SRECKA KOSOVELA

DANES: ob 17. in 20. uri ameriška filmska uspešnica Ocvrtil zeleni paradizniki. Vstopnina je 200 SIT.

JUTRI: ob 20. uri Kraljevi ribic, ameriški film. vstopnina je 200 SIT.

Za najmlajše

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 17. uri (Kosovelova dvorana) Haydn: Pogorela hisa, lutkovna opera. vstopnina je 250 SIT.

V PRIHODNJIH DNEH: od 19. do 30. t. m. bo vsak dan od 9.00 do 13.00 in od 15.00 do 19.00 ure v Valvazorjevem prehodu potekal praznični Ziv-zav z igralnico , kjer bodo otroci pod strokovnim vodstvom sestavljali kocke, z razstavo otroške in mladinske literature Mladinske knjige.s slaslicami slaslicarne Biskvitek in frizerstvom Fkolin. 19. in 20. t. m. ob 11.00 in 17.00 uri (Linhartov dvorana) Pika Nogavička, balet. Gostovanje Drzavne opere za otroke in mlade iz Kijeva. Cena vstopnic 350 SIT. Tel.:061/222-815.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALISČE LJUBLJANA

JUTRI: ob 19.30 Carol: Alicia v čudezni deželi. (za izven)

V PRIHODNJIH DNEH. 19. t.m. ob 17. uri Carroll: alicia v čudežni deželi. Informacije na tel. 061/153-312.

OPERA IN BALET SNG

V PRIHODNJIH DNEH: 20. t.m. ob 11. uri Cipci: Sneguljica. Dodatna predstava.

MARIBOR

KAZINSKA DVORANA

V PRIHODNJIH DNEH: 18. in 19.t.m. ob 10. in 11.30 uri Macja godba v izvedbi Nece Falk. Informacije na tel. 062/211-461.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALISČE

DANES: ob 10.00 uri (za izven) Andersen-Veras: Dalec od ponorelega dvorca, režiser Miran Herzog. Ob 13. in 14. uri Potovanje v modro. Plesna predstava v izvedbi skupine IGEN Studia za ples Celje.

JUTRI: ob 10. in 12. uri Andersen-Lainscek: Snezna kraljica. Gostovanje Mojega gledališča iz Ljubljane. Predstavi sta zaključeni. Informacije po tel. 063/441-814.

KOPER

GLEDALISČE

JUTRI: ob 17. uri Andersen: Cesarjeva nova oblacila - gostuje SSG Trst.
V PRIHODNJIH DNEH: 19.t.m. ob 10.uri Andersen: Cesarjeva nova oblacila. Gostuje SSG Trst.

PORTOROŽ

AVDITORIJ

V PRIHODNJIH DNEH: v soboto, 19. t. m., ob 10. uri premiera otroške igrice Zvezdica zaspanka v izvedbi KUD Karol Pahor iz Pirana. Med predstavo bo otroke obiskal Dedek Mraz s spremstvom.

NOVA GORICA

KULTURNI DOM

DANES: ob 17. uri Goljevšček: Čudežni kamen. Predstava primorskega dramskega gledališča Nova gorica. Vstop je prost.

TOLMIN

KINO-DVORANA TOLMIN

DANES: ob 9.30 in 11.00 uri gostovanje Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica s pravljico H. C. Andersen: Slavček.
Predstavi sta za izven. Cena vstopnice 100 SIT. Informacije na tel. 065/25-326.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISČE CRISTALLO

V PRIHODNJIH DNEH: v nedeljo, 20. t. m., ob 11. uri »Povem ti pravilico«. Na sporedu bo Andersenova pravljica Morska deklica v izvedbi gledališke skupine Giallo Mare Minimal iz Empolija pri Firencah.

VIDEM

FELETTU UMBERTO

OBČINSKI AVDITORIJUM

V PRIHODNJIH DNEH: v nedeljo, 20. t. m., ob 15.30 tretja predstava ciklusa L'Accordeon. Na sporedu bo pravljica Il mio mondo per aria v izvedbi gledališke skupine Santosh Dolimano.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALISČE

DANES: ob 15. uri pravljica Kitajski slavček - Die chinesishe Nachtigall. Ponovitve v cettrek, 17. t. m., ob 15. uri.

Razstave

Slovenija

LJUBLJANA

NARODNA GALE-

RIJA

Do 31. decembra je odprta razstava Metamorfoze. Razstava otroških glinastih kipcev, ki so nastali po vzgledu gotške plastike iz stalne zbirke Narodne galerije. Galerija je odprta od torika do sobote od 10. do 18., v nedeljo pa od 10. do 13. ure.

Vstopnina je 100 SIT, za študente, dijakne in upokojen-ce 60 SIT, za učenice v skupinah pa 30 SIT. Informacije: tel. 061/219-716.

MODERNA GALE-

RIJA

V spodnjih prostorih galerije je odprta razstava Studentske grafike iz zbirke Akademije za likovno umetnost. Izbor obsega grafične liste slusateljev Akademije v letih 1966 in 1972. Galerija je odprta od torika do sobote med 10. in 18. uro, ter v nedeljo med 10. in 13. uro. Vstopnine ni. Tel. 061/214-106.

MESTNA GALERIJA

Se danes je na ogled razstava Transformacije - dela trinajstih mladih avstrijskih kiparjev. Galerija je odprta od 10. do 18. ure. Tel 061/212-896.

GALERIJA CD

Na ogled je razstava Carinzia/Venezia, Topografia Superiore, avstrijskega slikarja in grafika Arnulfa Rainerja. Razstava je odprta vsak dan, od 12.00 do 20.00 ure, v nedeljo od 15.00 do 18.00 ure. vstopnina 100 SIT, za študente 50 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

KULTURNI DOM SPANS

V naročju vetra (3)

Grožnje s policijo — Švicarji sploh niso preveč varčni —
Na Balearskih otokih lahko tudi dežuje

Poklical bom policijo

»Neodvisna Slovenija« se pozibava na sidriscu v zalivu. Če bi jo privezal ob breg v marini, bi stalo tisoč sedemsto pezet, kakih petnajst mark. Sidro drži dobro, na breg pa sem privezal v pomožnem colničku, banani. Tistih petnajst mark lahko torej pametneje porabim.

Sidranje pa ni minilo brez zapletov. Brz ko sem se privezal k bregu v ribiski luki, je pribrel iz bližnje restavracije droban možiček. Obraz mu je vlekle postrani, oči pa so stalno mezikale... Iz plohe besed sem razbral le:

»Impossible, prohibito... tu je za ribice in turizem... morate naprej v marino...«

»Majhna barka, motor pokvarjen... Tu je dosti prostora,« skušam ugovarjati

»Ne in ne,« je pritlikavce trmast, »za po-pravilo motorja imate eno uro casa. Če do takrat ne odplujete, bom poklical policijo!«

Prekletu, ravno s to zloglasno policijo naj bi se imel opravi. Veter je močan, pritiska naravnost v luko... Brez motorja ne morem

ven... pa se moj slovenski potni list in slovenska zastava...

Smo res cudni ljudje?

Kot bi ju nekaj prineslo, se pojavita dva švicarska Nemca, ki sta me s pomožnim colničkom ze obiskala na sidriscu. Potegneta me v blizino svoje dvanajstmetrske barkace. Vrzem sidro.

Takoj za mojo barcico, kakih deset ali dvajset metrov naprej, so skale; ce sidro popusti, bom nasedel. Lahko ostanem v samih spodnjicah na bregu, brez barke seveda... Moram drugam!

Najprej na Tomosu zamenjam svecko in ga pripravim do tega, da vžiga. Potem za vsak primer dvignem del glavnega jadra, potegnem iz morja sidro in odplujem tja, kjer sem bil zasidran prej. Kot sem ze povedal, sem potem privezal na breg v banani in zdaj sem tu.

Tortilje kmalu zmanjka, jaz pa sem se lacen. No, spet se prikazeta tista dva Švicarja. Skupaj gremo potem v drugo restavracijo, ki je menda bolj poceni. Po poti mi Jürgen in Fritz razlagata, da živita pol leta tu, na Balearih, pol leta pa »pridelujeta«

franke doma v Švici.

Pogovor zavije tudi na našo vojno.

»Vi ste res cudni ljudje,« razmislija Fritz. »trideset let gradite, potem pa vse porusite...«

»Ce bi ziveli v Švici, se prav gotovo ne bi sli vojne... Sicer pa je v Sloveniji ze nekaj casa mir!« mu odvrnem. Nisem pa prepričan, ce so moji argumenti zalegli. Zal Evropejci bolj zahodno od nas niso ziveli skupaj z Balkanci in vidijo le svoje težave. Da bodo morali po novem v Grcijo cez pet meja namesto cez dve, na primer...

No, na koncu Jürgen plača tudi mojo večerjo, ceprav se branim.

»Ne sekiraj se, imam veliko pezet!« se nasmehne.

Mislím, da veliko več od pezet zalezejo tisti njegovi franki. Ce bo se kdo rekel, da so Švicarji stiskaci, ga bom nekam sunil...

Palma de Mallorca, 29. 9., nedelja

Ravnokar sem prišel iz mesta, kjer sem telefoniral domov. Tu je namreč telefon po deseti zvečer skoraj za polovico cenejši. Očitno se tudi telefon

ravna po španskem urniku, po katerem se pravo življenje začena sele ponoči. Ko hodim okrog polnoči k telefonu, se prebijam skozi roje mularije, ki oblega disko nasproti marine.

Marina je ogromna, barke se »ogromneješe«, v mesto pa je kar daleč. V tej ekskluzivni in dragi marini pa sanitarije in tuš delajo le po dve ali tri ure na dan. Prekleti Španci! Vzamejo veliko, dajo cim manj. Ze Italijani, ki so jadrali tod, so mi v Palermu pripovedovali, da so ti Balearci prav neuzitni.

Obisk z Gorenjske

Sicer pa sem iz Puerto Petra odrinil pred dvema dnevoma, ko je veter končno zapihal od severovzhoda. Med plovbo mi je nagajal avtopilot, pa veter je crkaval, pa valovi mrtvega morja so mi tolkli naravnost v premec, pa se in se se... No, ko ob osmih zvečer Francozi povedo, da bo potegnil močan jugozahodnik, mi je dovolj. Obrnem proti Palmi, glavnemu mestu otoka Mallorca. Potem se je za namerke se veter obrnil iz Palme in spet sem ga imel v nos. Po vseh težavah



Da se na barki ne bi počutil utesnjeno, se dostikrat takole pretegnem

Fotografija: Jure Sterk

sem bil privezan v marini sele včeraj ob starih zjutraj. Po celi noči garanje brez spanja... Takoj sem se spravil na ležišče, pa ne za dolgo. Skozi sanje slišim razgovor, potem pa jo nekdo prav na glas ureže:

»Ejga Sterka!«

Takoj sem buden! Prekletu, saj to so Gorenjci! Ko pogledam iz barke, vidim dva. Eden je stari znanec, Ales iz Ljubljane. S tistim drugim sta iz Jadrana za nemškega lastnika pripeljala kar veliko barkaco. Nemec se je prestrašil vojne in je barko spravil na varno... Meni pa domaca družba pride zelo prav. Izvem ne ravno najbolj sveže novice, predvsem pa se dodobra nagovorim po

domače.

Cez dan se veter posteno okrepi, tako da sem kar vesel, da sem slišal tisto vremensko napoved in obrnil v luko. Jezi me pa, da tu izgubljam čas in denar. Sicer pa pravijo, da je potrpljenje božja mast in na morju se je treba z njo kar pogosto mazati.

Ibiza, 5. 10. zvečer

Ta Ibiza je zame prekleta. Priplul sem pred petimi dnevi, potem ko sta se v Palmi poslovila Ales in njegov prijatelj. Zdaj pa čakam in se jezim. Vedno, ko hočem odpluti, se nekaj zgodi in v spet sem tu.

Predvčerajšnjim mi je odpovedal avtopilot, ko sem bil ze na morju, potem pa sem bil se srecen, da sem se lahko vrnil. Vso noc se je bli-

skalo in grmelo kot za stavo, lilo pa je kot iz skafa. Cesa takega se nisem videl. Pihalo je gotovo za osem ali devet vetrov. Ce bi bil na morju, bi mi najbrz kar trda predla, ce ze ne bi dobil strele v jambor. Naslednjega dne je bilo po radiu slišati, da je nad Valencijo, ki niti ni daleč na zahodu, nastala nekakšna tromba in da niti meteorologi niso vedeli, kaj se bo iz tega izcimilo. Jaz sem vedel. **Štiriletni mornarček**

No, dolgas pa mi kljub cakanju ni bilo. Včeraj sem bil povabljen na kozarec k sosedom na trinajstmetrsko jadrnico, ki je bila privezana zraven moje »Neodvisne Slovenije«.

Tisti kozareček se je potem v dobri družbi

razpotegnil kar v steklenico. Do treh zjutraj so bili menoj se Alfonso, Alberto, Jorge, Ines in Pepita. Ines spada k Albertu, Pepita k Jorgeju, Alberto pa se nikamor. Na barki živita dve družini s tremi otroki. Štiriletni Juanchito je ze preplul Atlantik...

Jorge in Pepita sta bila pred letom v Braziliji in naposlušal sem se vsega lepega o Bahiji in cudoviti tropski laguni, ob kateri leži. Tam je menda kar nekaj jadrancev, ki v tem tropskem raju živijo po deset let in vec. Domotozje in samota, ki sta me po odhodu mojih Slovencev iz Palme prav zabolela, sta v dobri družbi hitro izhlapela.

(nadaljevanje prihodnji ponedeljek)

RECEPT

Zajčji ragu

SESTAVINE:

mlad domači zajec, 120 g mesnate slanin, 120 g čebule, nekaj šalotk, strok česna, žlica moke, sol, poper, brinove jagode, limonina lupina, 1/4 l rdečega vina, 200 g svežih šampinjonov

CAS PRIPRAVE: 50 minut

Velikega mladega zajca razkosamo na srednje velike kose. V kozici raztopimo na kocke narezano mesnato slanino, v njej z vseh strani opecemo kose zajca, dodamo jetrca, narezane šampinjone, nekaj šalotk, drobno sesekljano čebulo in strt cesen.

Ko vse lepo zarumeni, potresemo z moko, dobro premesamo in pocasi dolivamo pol litra vrele vode ali juhe. Začinimo s soljo, grobo zmletim poprom, brinovimi jagodami in limonino lupino ter prilijemo rdece vino. Dušimo pri nizji temperaturi, dokler se meso ne zmehča. Ponudimo s širokimi rezanci z maslom.

(Slavko

Adamlje)

ZELENI RECEPT

Krompirjev pire s kitajskim zeljem

SESTAVINE:

1 majhna glava kitajskega zelja, 6 krompirjev, 1 strok česna, 2 žlici solinega zdroba, 2 žlici soline omake, 1 žlica masla, sol, curry, peteršilj

Zarezano ali prerezano zeljno glavo damo kuhat v vrelo osoljeno vodo. Krompir skuhamo in ga pretlačimo v pire. Kuhano kitajsko zelje sesekljamo kot spinac in ga zmesamo s pirejem. Primesamo vse ostale sestavine in ponudimo. Ce je jed pregosta, prilijemo malo zeljne vode.

(Neva Miklavcic

Predan, iz knjige Stirje letni casi v kuhinji - jesen)

MOJ VRT

Zeli z domačih oken

MILKA PANCE - CZP KMEČKI GLAS

Vse več ljudi zadnja leta prisega na zdravo prehrano, s katero je mogoče prepoznati tegobe casa, ki ga živimo. Pomembno vlogo pri tem imajo tudi zelišča in disavnice. Zakaj bi na primer kot dodatek jedem uporabljali vedno le vegeto ali jušne kocke? Prav tako dobre (in bolj zdrave) bodo, ce bomo uporabili doma vzgojene zeli. Vzorni vrtnikarji ponavadi za čez zimo nasušijo setraj, baziliko, timijan in majaron. Mnogi pa te prilžnosti nimajo in morajo vse nasteto kupiti. Vendar je tudi čez zimo mogoče zeli gojiti doma, na okenski polici. Pa se lep okras v stanovanju bodo, ko bo zunaj padel seng.

Takšno gojenje ni posebej zahtevno in se ga lahko lotijo tudi vrtnarji - začetniki. Seveda pa je treba upoštevati nekaj osnovnih navodil. Prostor, kjer bomo gojili zeli, mora biti zelo svetel, zato bodo se najbolj primerne okenske police. Vendar ne tiste, pod katerimi so radiatorji.

Nasploh je v tako ogrevanih stanovanjih zraku ponavadi presuh, zato ne bo odveč, ce bomo na nekatere radiatorje obesili posode z vodo. Ne samo rastlinam, tudi nam bo prišlo. Za začetnike naj velja pravilo, da ima vsaka rastlina svojo posodo. Seveda je zeli mogoče gojiti v skupnih zabojčkih, vendar take združbe zahtevajo več znanja. Posode napolnimo z zemljo iz

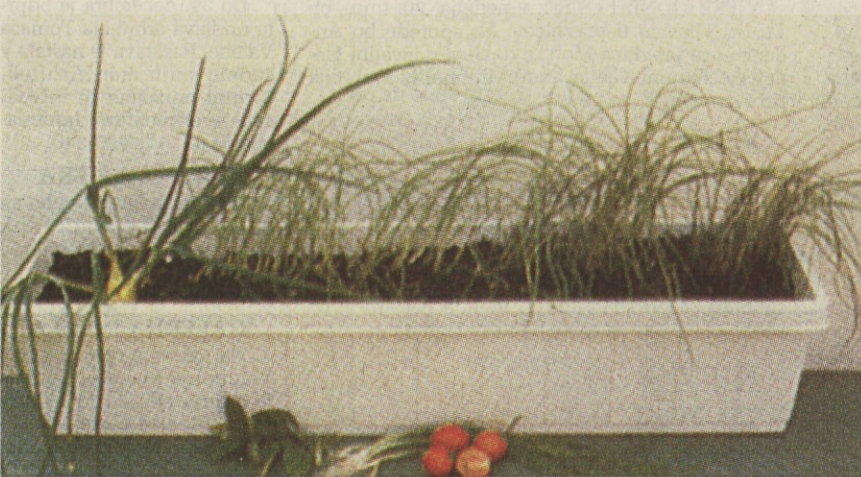
kompostnikov, ki vsebuje veliko organskih snovi. Na dno natresemo pesek ali glinopor, da bo voda ob zalivanju lahko sproti odtekal. Lonci morajo torej imeti na dnu odprtino. Podstavke sproti praznim. Ker potrebujejo zeli poleg svetlobe tudi veliko kisika, stanovanja večkrat prezračimo, vendar ne tako, da bodo rastline na prepihu. Zalivamo zmerno, najboljše s postano vodo, ki ne sme biti prehladna. Sicer pa nam bo pogled na rastline kmalu pokazal, ce ravnamo pravilno.

Nasploh velja, da enoletne disavnice niso najbolj primerne za gojenje v stanovanju, ceprav zelo dobro uspevajo v balkonskih koritih. Za stanovanja so bolj primerne večletne zeli, kot so rožmarin, timijan, razne vrste met, melisa, pa tudi drobnjak in vrtna kreša. V stanovanju dobro uspeva tudi petersilj.

Pri gojenju vrtnih krase, ponekod jih pravijo tudi draguša, tudi začetniki ne bodo imeli večjih težav, ker je rastlina zelo nezahtevna. Vsebuje veliko vitaminov in se iz casov ljudskega zdravilstva je znana po tem, da lajša mnoge zdravstvene težave, zato nas bo njena nagla rast pozimi se posebej razveselila. Seme je naprodaj v naših semenarnah, imajo pa ga tudi zeliščarice na vseh večjih tržnicah. Posoda za gojenje naj bo plitva, najboljše glinasta. Napolnimo je z vato, pivnikom ali kakšno drugo snovjo, ki zadržuje vlogo. Navlažen pivnik nato na gosto prekrijemo s semenom za dva do tri dni postavimo v temen prostor. Ko kresa vzkalí, posodo postavimo na okensko polico. Počkamo le se teden dni in rastlinice so že primerne za prvo rezanje. Mlada nežna stebelca uporabimo za pikantne obloge

na obloženih kruhkih ali kot dodatek raznim solatam. Nekateri drobno sesekljano kreso dodajo v penasto umesano maslo kot namaz. Kreša ima prijeten vonj in okus, zato se bomo nanjo hitro navadili.

Za gojenje na okenski polici je primeren tudi drobnjak. Konec decembra je pravi čas, da del grmicka izkopljemo z vrta in prenesemo v stanovanje. Pozimi dobro odzene le tisti drobnjak, ki je bil vsaj enkrat izpostavljen slani. Lonce postavimo na svetlo in toplo mesto. Ko se začno poganjati daljšati, jih takoj porežemo. Velja namreč pravilo, da bolj kot režemo, bolj rastlina odganja. Drobnjak je, podobno kot kreša, dober dodatek mnogim jedem, ki postanejo bolj okusne. Uporabimo ga lahko tudi pri peki. Se posebej slastna je ocirkovka, ki ji dodamo drobno zrezan drobnjak.



Zeli v balkonskem zabojčku

Fotografija iz zbirke Moje sobne rastline

ZDRAVA HRANA

Do kdaj le iz uvoza?

MILKA PANCE - CZP KMEČKI GLAS

Prejšnjic smo povedali, v cem se ekološko kmetijstvo razlikuje od tradicionalnega. V Evropi se namreč pojem ekološko kmetijstvo uveljavlja za organizirano pridelavo hrane na kmetijah, ki so prenehale uporabljati kemična sredstva.

Svet Evropske gospodarske skupnosti je ze junija lani sprejel posebno odredbo o pridelavi ekološko neoporečne hrane in njenem ustreznem označevanju, in sicer na podlagi temeljnih smernic, ki jih je oblikovala mednarodna evropska organizacija IFOAM. Odredba je po zaslugi kmetijskih strokovnjakov Biotehniške fakultete prevedena tudi v slovenscino in je bila novembra lani objavljena v posebni prilogi tednika Kmečki glas. To pa je praktično vse.

Imamo tudi nekaj posameznikov, ki orjejo ledino v pridelavi biohrane. Ti si prizadevajo, da bi Slovenija na podlagi odredbe sprejela nekaj temeljnih zakonov, med njimi seveda najprej zakon o ekološkem kmetijstvu, ki velja ze v večini evropskih držav.

Enako pomemben je tudi nadzor nad pridelanimi živila in pridelavo samo, kajti le tako je mogoče zajam-

citi ustrezno kakovost. Vendar bi tega ne smeli opravljati od države pooblašceni uradniki, temveč komisije, katerih člani bi bili iz vrst pridelovalcev, predelovalcev in uporabnikov.

Hkrati bi bilo treba popraviti dolgoročni razvojni nacrt in ugotoviti, kje pri nas je sploh mogoče zaceti z za naravo neškodljivim kmetovanjem in opustiti uporabo kemičnih sredstev. Po izkusnjah iz drugih držav pridejo v postev naravno zaokroženi kompleks kmetijskih zemljišč z vodnimi izviri, predvsem v neposredni bližini večjih krajev.

Tudi glede financiranja bi morali pri nas najti podobne rešitve kot v drugih, kjer odstotek, ponekod tudi vec, vsote, ki je namenjena proračunskemu subvencioniranju kmetijstva, odvajajo za »do narave prijazno« kmetovanje.

Tako lahko na primer nemški kmet za vsak hektar, ki ga namerava obdelati v skladu s smernicami IFOAM, dobi do 800 mark subvencije, država pa iz tega sofinancira tudi analize zemlje, regresno obrestno mero za kredite ter nakup posebnih semen in sadik.

Kot zanimivost naj povemo, da je naš sistem regresiranja in investicij v kmetijstvu

tak, da tisti, ki so se odločili za tovrstno pridelavo, do tega sploh niso upravičeni. Regres je namreč mogoče dobiti samo za seme, ki je razkuženo s kemikalijami. Sicer pa bi morala država odpraviti tudi prometne dave pri prodaji te hrane in pri pogovorih s tujimi vlagatelji nastopiti kot garant. Kajti po mnenju mnogih uglednih tujih kmetijskih strokovnjakov ima Slovenija zaradi zdravega okolja za pridelavo ekološko neoporečne hrane v primerjavi z ostalo Evropo številne prednosti.

Bi pa morala pospeševalno delo na tem področju prevzeti posebna pospeševalna služba, kajti strokovnjaki, ki pospešujejo tradicionalno kmetovanje, tega ne bi zmogli, ker se tehnologiji med seboj izključujeta. Zato bi morali deset strokovnjakov, ki so si ze pridobili nekaj izkušenj, dopolnilno izobraziti v tujini in tako ujeti vsaj rep Evrope.

Prav škoda je namreč, da se v mnogih tako imenovanih biotrgovinah police sibijo pod tezo uvožene biohrane, medtem ko si Slovenija z visokimi izvoznimi spodbudami prizadeva za izvoz tiste hrane, ki je v Evropi tako ali tako preveč.

JUTRI

17. decembra

Clovekova želja leteti in obvladovati zračne visave se je morala do polnosti urediti in seči celo v vesolje, da se je vrnila na sam začetek - k zmaju in balonu na topel zrak.

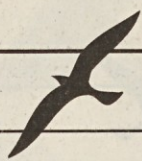
Zanimivo je opazovati lebdece balone in hrabre zmajarje. Kot da smo se naveličali tehnično popolnih reaktivnih velikanov in nadzvočnih lovcev.

Pot do neomejenih možnosti današnjega dne pa je bila dolga in težavna. Prevec pionirjev letenja je zalostno končalo preden je clovek obvladal zakonitosti novega sredstva.

Kaj več kot jadrali je cloveku uspelo sele, ko se je pojavil dovolj mocan, a lahek pogonski motor. Te možnosti sta prva uspešno izkoristila brata Wilbur in Orville Wright in 17. decembra leta 1903 prvič poletela z motornim letalom lastne konstrukcije.

Pri nas je ledino oral Edvard Rusjan, ki je prvič poletel z lastnim letalom leta 1909. Z bratom Jožetom sta izdelala devet letal, dokler se Edvard leta 1911 ni smrtno ponesrečil na mitingu v Beogradu. Bil je 34. žrtve motornega letenja na svetu.

Danes se Slovenci uspešno ukvarjamo z vsemi vrstami letenja, sami pa izdelujemo odlična jadrna letala.



ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1

09.55	Video strani
	Program za otroke:
10.05	Zlati prah: O možu in zeni, ponovitev
10.10	Denver - poslednji dinovizer,
	7/20 del ameriške risane nanizanke, ponovitev
10.35	Polica in Cefizelj, ponovitev gledališke predstave Tone Cufar z Jesenic
11.00	Sestre, 2/7 del ameriške nadaljevanke, ponovitev
11.50	Poslovna borza, ponovitev
12.00	Poročila
16.55	Poslovne informacije
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Klub klubov, kontaktna oddaja za otroke
19.10	Risanka
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.05	Zarišce
20.35	Film tedna: sodobni nemški film: Pristrčno dobrodošli, VPS 2035
22.10	TV dnevnik 3, vreme, sport, VPS 2210
22.45	SOVA:
22.45	Radio FM,
	12/13 del ameriške humoristične naniz., VPS 2245
23.10	Zelite, milord?, 5/6 del angleske humoristične nanizanke, VPS 2310
00.05	Video strani

SLOVENIJA 2

15.40	Video strani
15.50	Osmi dan, ponovitev
16.40	Sova, ponovitev
	Fina gosa, 1/6 del angleske nanizanke
	Zelite, milord?, 4/6 del angleske humoristične nanizanke
18.00	Slovenska kronika
18.10	Regionalni programi - Maribor
19.00	Psiho
19.25	EPP
19.30	TV dnevnik HTV
20.00	Sportna sredi
22.00	Ob Sori s Skofjeloškim oktetom

KANAL A

10.25	Astroloska napoved
10.30	RIS, risanke in spoti
11.00	Drugacen svet, 52. del ameriške nadaljevanke, ponovitev
18.15	Napoved sporeda in vreme
18.30	Bozidar Jakac: Podobe na filmskem traku, 13. del
18.40	Male zivali
19.00	Ninja zelve, 8. del risanke
	Neustrašne, pogumne in simpatične zelve, junaki najbolj priljubljene risane serije...
20.32	Kult-ura, pol ure kulture
21.00	967 zlo, ameriški film, grozljivka
22.30	Drugacen svet, 53. del ameriške nadaljevanke
23.15	Vreme
23.17	Dnevnoinformativni program
23.30	Poročila v angleščini: Deutsche Welle
23.50	Astroloska napoved
00.10	MCM

KOPER

18.00	Primorska kronika
	Studio 2 mladi

RAI 1

6.50	Aktualno: Unomattina, vmes dnevnik in gospodarstvo
10.15	Dok.: Un solo mondo
11.00	Dnevnik 1 iz Milana
11.05	Nan.: Passione mia 2
12.00	Variete: Servizio a domicilio, vmes (12.30) dnevnik 1
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Nogomet: Prove e provini a Scommettiamo che...?
14.39	Italijanska kronika
14.45	Otroški variete
15.15	Nanizanka
16.10	Mladinski variete: Big!
17.50	Danes v Parlamentu
17.55	Nogomet: Malta-Italija Under 21 (EP)
18.10	Aktualno: Italija, navodila za uporabo
18.45	Dnevnik 1
19.50	Vreme in dnevnik
20.40	Variete: Caro Totò, ti voglio presentare...
22.40	Caffè italiano
23.00	Dnevnik
23.15	Sportna sredi

RAI 2

6.10	Metropolitan Police
7.00	Otroški variete
9.35	Ristorante Italia
9.50	Film: Silenzio, si spara (kom., It. 1955)
11.25	Nan.: Lassie
11.50	Kratke vesti
11.55	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik, Gospodarstvo, O motorjih, vreme
13.55	Sto ključev za Evropo
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.40 Santa Barbara
15.25	Kronika v živo: Detto tra noi
17.15	Vesti in iz Parlamenta
17.25	Nan.: Jackie in Mike, nato sport
18.20	Nan.: Hunter, vreme
19.15	Nad.: Beautiful
19.45	Dnevnik in sport
20.30	Film: Codice Magnum (krim., ZDA 1986)
22.20	Aktualno: Mixer
23.15	Dnevnik in vreme
23.35	Film: Zaffiro nero

RAI 3

6.30	V kioskih, Televideo
11.45	Drobbi
12.00	Kratke vesti iz Milana
12.15	Proza: Le miserie di monsignor Travet
14.00	Deželne vesti
14.20	Popolnanski dnevnik
15.15	Sola se posodablja
15.45	Samo za sport
17.20	Sportna rubrika Derby
18.00	Dok. oddaja: Geo
18.30	D. Raffai odgovarja
18.50	Vreme in dnevnik
19.30	Dezelne vesti
19.45	Telegiornale Zero
20.05	Variete: Blob
20.25	Una cartolina
20.30	Mi manda Lubrano
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Milano, Italia
23.40	I tamburi della Cina

RETE 4

6.30	Aktualno: Telesveglia, vmes od 7.00 dalje vsakih 30 min. vesti
8.45	Nad.: Marilena, 10.00
	Marcellina, 10.30 Ines, Celeste
11.25	Variete: A casa nostra
11.40	Kratke vesti
13.00	Nad.: Sentieri
13.30	TG 4 vesti
14.00	Variete: Buon pomeriggio
14.05	Nad.: Sentieri, Maria
15.20	Rubrika o lepoti
15.30	Nad.: Amanda, Febbre d'amore
17.30	TG 4 vesti
17.40	Aktualno: C'eravamo tanto amati
18.00	Kviz: La cena è servita
18.50	TG 4 vesti
19.30	Nad.: Gloria
20.30	Variete: Questo è amore (vodi S. Vicario)
22.30	Kviz: Io, tu e mamma
23.15	TG 4 nočne vesti
23.30	Nan.: Kojak, 0.30 Uno sceriffo a New York

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Variete: Maurizio Costanzo Show (pon.)
10.30	Nan.: Alla conquista del West
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.35	Variete: Non è la RAI
14.40	Aktualno: Forum, 15.15 Agenzia matrimoniale, 15.45 Ti amo parlamento
16.00	Otroški variete
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Aktualno: Affari di famiglia, 22.00 Scene da un matrimonio
22.30	Aktualno: Spazio 5
23.15	Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) TG 5 vesti

ITALIA 1

6.20	Pregled tiska
6.30	Otroški variete
9.15	Nanizanka
12.45	Odpri studio
13.00	Nan.: Lepotica in zver
14.00	Otroški variete
16.00	Variete: Unomania
16.05	Nan.: A-Team
17.00	Varieteji: Twin Clips, 17.20 Lo dici tu, 17.25 Mitico
17.50	Film: Per gioco e per amore (kom., ZDA 1988), nato sport
20.00	Variete: Karaoke
20.30	Film: Seduttore a domicilio (kom., 1989, i Patrick Dempsey)
22.30	Film: Excalibur (pust., VB 1981)
0.30	Odpri studio, pregled tiska in Studio sport

TMC

8.30	Tecaj angleščine
8.45	Nad.: Doppio imbroglio, 9.30 Potere
10.00	Rubrika: Zenska TV
11.40	Nan.: Doris Day Show
12.10	Variete: Kosilo z Wilmo
13.00	TMC News - Sport
14.00	Film: In corsa per l'oro (pust., ZDA 1985, i. Anthony Edwards)
15.45	Risanke: Snack
16.15	Variete: Amici mostri
17.15	Rubrika: Zenska TV
19.30	Variete: TMC News
19.55	Pravljica
20.00	Nan.: Maguy - Un amico che ci vuole troppo bene
20.40	Variete: 93 (vodi Umberto Smaila)
22.35	Variete: T'amo TV
23.40	TMC News in vreme
24.00	Sportna oddaja: Mondocalcio
1.15	Film: Mosca non crede alle lacrime (kom., SZ 1981, i. Vera Alenkova, zadnji del)
2.30	Aktualno: CNN News

ITALIA 7

7.30	Risanke
12.00	Nad.: Cara a cara
13.05	Nanizanka
13.45	USA Today News
14.00	Nad.: Aspettando il domani, Il tempo della nostra vita
15.45	Dezelni programi
17.30	Lutkovni cirkus klovna Habakuka
19.30	Nan.: Mississippi
20.25	Il sasso nella scarpa
20.30	Film: Faccia a faccia (western, It. 1967, i. Gian Maria Volontè)
22.40	News Line - Vesti
22.55	Variete: Colpo grosso story
23.55	Film: Mio zio Beniamino - L'uomo dal mantello rosso (kom., Fr. 1969)
1.45	Kino in News Line

TELEFRIULI

16.55	Kratke vesti
17.00	Starlandia
18.00	Nanizanka
18.30	Nad.: Destin
19.00	Vecerne vesti
19.30	Rubrika o obrtnistvu
20.00	Ena rastlina na dan
20.30	Film: Mosè (zgod., It. 1976, 4. del)
22.15	Rubrika
22.30	Nočne vesti

TELE 4

	(Se povezuje s sporedi Italia 1)
	Lastne oddaje:
14.00	Kronika in komentar
19.30	Dogodki in odmevi

Koper

13.00	Rayanovi, ameriška nadaljevanke
13.20	Zdravniki s krili, avstralska nadaljevanke
15.30	Glasbeni vrtiljak
16.00	Novice
16.05	Carobna svetilka, otroški program
	Risanke
	Ovire, 2. del angleske nadaljevanke
17.15	Festival avtorske popevke, ponovitev 3. oddaje
18.00	Primorska kronika: Studio 2 mladi
19.00	TV dnevnik
19.25	V premislek: Teden boja proti mamilom
19.30	Rayanovi, ameriška nanizanka
19.55	Zdravniki s krili
20.40	Bersaglio
21.20	V premislek vsem: Teden boja proti mamilom
22.05	TV dnevnik
22.35	Ljubzen danes, italijanska melodrama; režija: E. Mulargia

Avstrija 1

9.00	Ponovitve oddaja
10.30	Archie in Harry, pon. ameriškega filma
13.35	Sinha Moca, 66. del
14.00	Tekmeči na dirkališču
14.45	Družina Meier, serija
15.00	Jaz in ti, otroški program
15.05	Niklaas, risana serija
15.30	Lutkovni cirkus klovna Habakuka
15.50	Kralj iz Narnije, otroška serija
16.20	Zvezde pripovedujejo svoje najljubše pravljice
17.00	Mini cas v sliki
17.10	Wurlitzer
18.00	Cas v sliki
18.30	Blagoslovljena dvojica
20.15	Papagaj, avstrijsko/nemški tv film
22.00	Aljaska, hum. serija
22.45	Videti Malto in umreti, angl. kriminalka
1.40	Poročila

Avstrija 2

16.45	Cas v sliki
16.55	Leksikon umetnikov
17.00	Ob evropskem letu varnosti in zdravja
17.30	Zemlja in ljudje
18.00	Hišni duh, serija
18.30	Zarjovi lev, igra
19.00	Lokalni spored
19.30	Cas v sliki, vreme
20.00	Kultura
20.15	Argumenti
22.00	Cas v sliki
22.30	Pregrade sanj, avstrijska tv igra
0.15	Astrud Gilberto, kraljica bossa nove na dunajskem jazz festivalu 1991
0.55	Porocila: Tisoc mojstrov

Hrvaška 1

7.00	Porocila
	TV koledar
	Zgodbe iz Monticella, 23. del
10.00	Porocila
10.05	TV sola
11.15	Ameriška angleščina
11.30	Zgodbe o lisici, 13., zadnji de
11.45	Risani film
12.00	Porocila
	Ko se svet vrti, 22. del ameriške nadaljevanke
13.30	Monofon
14.00	Porocila
14.05	Slika na sliko
14.50	Velika pričakovanja, ponovitev 2/6 dela
16.00	Porocila
16.05	Ucimo o Hrvaski: Bujnevački Hrvati
16.35	Divji svet otrok, 11. del
18.00	Porocila
18.35	Santa Barbara, 275. del ameriške nadaljevanke
19.30	Dnevnik 1
20.05	Klub, avstralski film
21.40	Obnova Hrvške
22.35	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
23.45	Porocila v nemščini
23.50	Porocila
0.00	Sanje brez meja

Hrvaška 2

17.20	Video strani
17.30	TV koledar
17.40	Strelci, ponovitev ameriškega filma
19.20	Glasba in tv spored
19.30	Dnevnik
19.55	Sport
20.05	Najstrašnejši umor, 6., zadnji del humoristične serije
20.40	Svila iz pušcave, dokumentarni film
21.30	Velika pričakovanja, 3/6 del nadaljevanke
22.25	Glasbeni večer: Habunek - življenjsko delo
23.55	Horoskop

Madžarska

5.40	Dobro jutro
8.35	Cez dan
	Viljem Tell, francoska nadaljevanke
10.00	Miami Vice: Nihce ne živi večno
11.00	Igra
12.00	Porocila
17.00	Pregled dnevnih dogodkov
17.10	Kupil bom to zensko, 117. del
	Svet denarja
18.00	Za mladino
18.45	Za boljši jezik
19.15	Igra
19.30	Risanke
19.35	Dnevnik, telesport
20.40	To in ono, zabavni magazin
21.50	Gledališki dnevnik
22.30	Politični debatni spored

TV SLOVENIJA 1 / NOCOJ OB 20.35

Pristrčno dobrodošli v novem »domu«

Nemški film po motivih romana Walterja Kempowskega

Režiser nocojsnjega filma tedna je Hark Bohm, ki je bil nekod eden stalnih Fassbinderjevih igralcev, je s filmom Pristrčno dobrodošli pozel priznanja tako pri gledalcih kot pri kritikih.

Avtor romana, po katerem je posnet film, je po rodu iz Vzhodne Nemčije, leta 1948 pa je bil zaradi vohunstva obsojen na petindvajset let prisilnega dela. Odslužil jih je osem, zatem je bil amnestiran in je odšel na zahod, v vse bolj mirno Zvezno republiko petdesetih let. Zaposli se kot pripovednik, hkrati pa predstavlja tudi zamelek filma, kot si ga je za-



misli režiser Hark Bohm.

Junak sestindvajsetletni Friederich Domrowski se po desetih letih zapora prebije na zahod, v vse bolj mirno Zvezno republiko petdesetih let. Zaposli se kot praktikant v domu za težje vzgojljive otroke, ki ga vodi edini clovek, s

katerim je imel stike v času zapora. V domu, med majhnimi in velikimi otroci, začne Friederich na skrajno boleč in neposreden način odkrivati življenje, ki so mu ga toliko let prikrivali zaporniški zidovi. Prav tu pa sreča tudi lepo vzgojiteljico Elke in ob njeni senzualni zenskosti doživlja omamo prve ljubezni.

Film Pristrčno dobrodošli, v katerem se za stvarinskimi zidovi doma vrstijo najbolj pretresljivi prizori, porojeni iz cloveskih stisk, je poln toplote, a hkrati nabit z energijo, ki pripelje do vrste zastrašujočih napetih trenutkov.

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4; MHz; od 16.00 SV 918 kHz)

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila: 6.50 Dobro jutro, otroci: 8.05 Radio plus: 8.30 Dnevnikov odmev: 8.40 Minute za smeh: 11.30 Pregled tiska: 12.05 Na današnji dan: 12.30 Kmetijski nasveti: 13.45 Iz tujega tiska: 14.05 Poslovne informacije: 15.00 Radio danes: 15.30 Dogodki in odmevi: 16.15 Radijska tribuna: 17.05 Studio ob 17-ih: 19.45 Lahko noč, otroci: 20.00 Iz glasbenih sol: 20.20 Glasbena panorama: 21.05 Koncert: 22.30 Zbrane melodije: 23.05 Literarni nokturm.

Slovenija 2

(UKV 87.8; 92.4; 93.5; 95.3; 96.9; 97.7; 98.9; 99.9; MHz)

6.00, 6.30, 7.00, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila: 19.00 Dnevnik: 7.00 Kronika: 8.00 Strokovnjak svetuje: 8.30 Dopoldne na val: 20.2; 8.40 Prireditve: 9.45 Kje vas čevlji val: 10.40 Primorski val: 11.00 Moped Show: 12.00 Opoldne: 12.10 Avtomobilizem: 12.40 Štajerski val: 13.00 Danes

do 13-ih: 14.00 Drobčinice: 15.10 Menjalniški tečaj: 15.30 Dogodki in odmevi: 17.50 Sport: 19.30 Melodije po pošti: 21.30 Metalna glasba: 22.20 Rock'n'roll radio.

Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9; MHz; od 19.30 88.6; 93.1; 100.3; 100.6; do 16.00 SV 918 kHz)

Poročila: 8.10 Dobro jutro: 9.05 Matineja: 10.05 Umetniška beseda: 11.05 Izbrali smo: 12.05 Pojemo in igramo: 13.05 Za knjižne molje: 14.05 Izobraževalni program: 15.00 Mlad na glasbenih revijah: 15.30 Dogodki in odmevi: 16.05 Iz sporedov EBU: 16.45 Naši umetniki: 17.00 Rossinijeve opere: 19.35 Intermezzo: 20.00 Radioteka: 21.30 Pro Musica Antiqua: 22.05 Okrogla miza: 23.00 Glasba pripoveduje... 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper

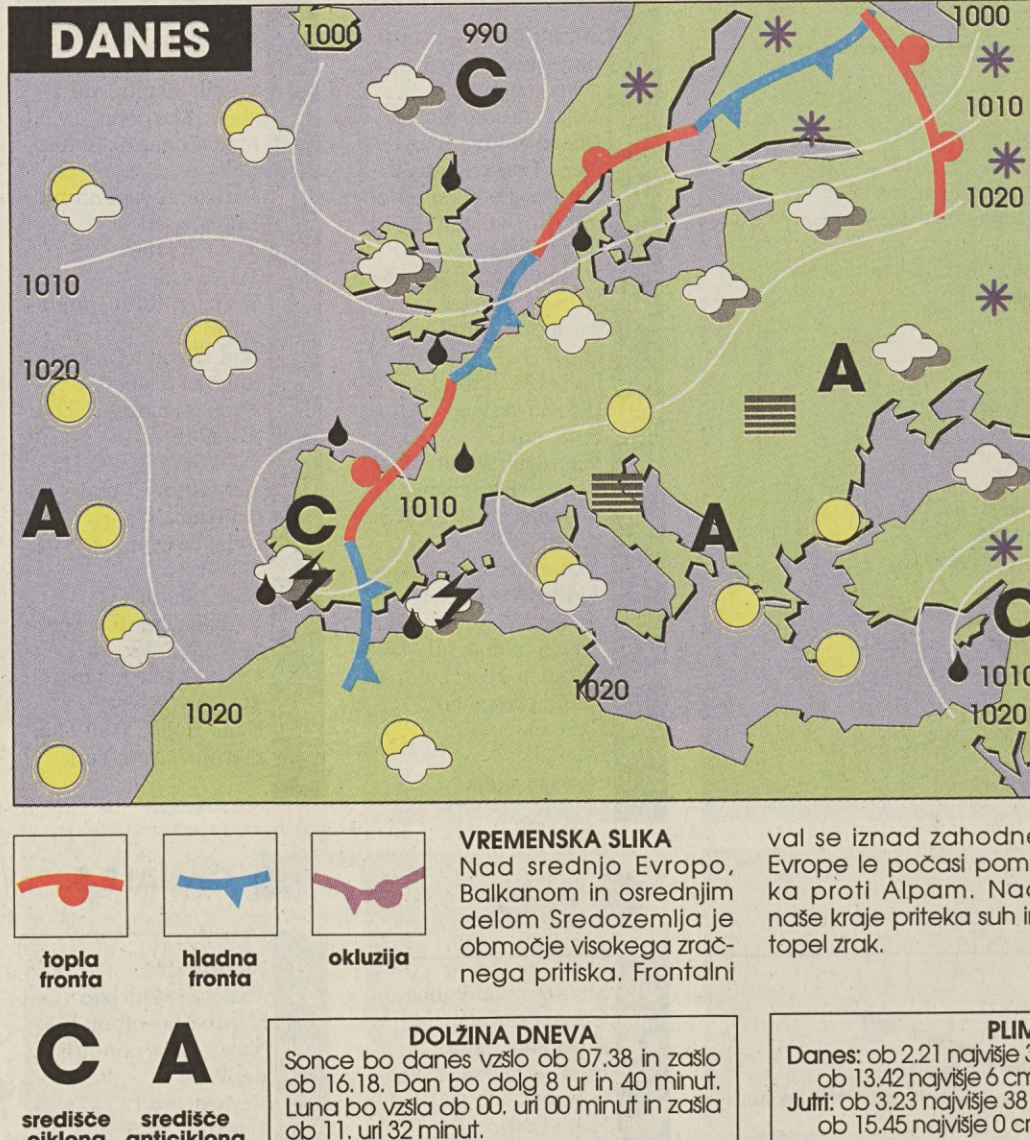
(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila: 12.30, 19.00 Dnevnik: 6.00 Glasba: 6.30 Jutranjki: 7.00 Jutranja kronika: 7.30 Pregled ti-

ska: 7.45 Evergreen: 8.00 Modri val: 8.45 Servisne informacije: 9.00 Pesem tedna: 10.00 Tolar ni vse: 10.30 Primorski val 202: 11.30 Hladno...toplo... vroče: 12.30 Opoldnevnik RK: 13.00 Jagode in podkone: 15.15 Hit dne

EVROPA / V ZAHODNIH IN SEVERNIH KRAJIH PADAVINE

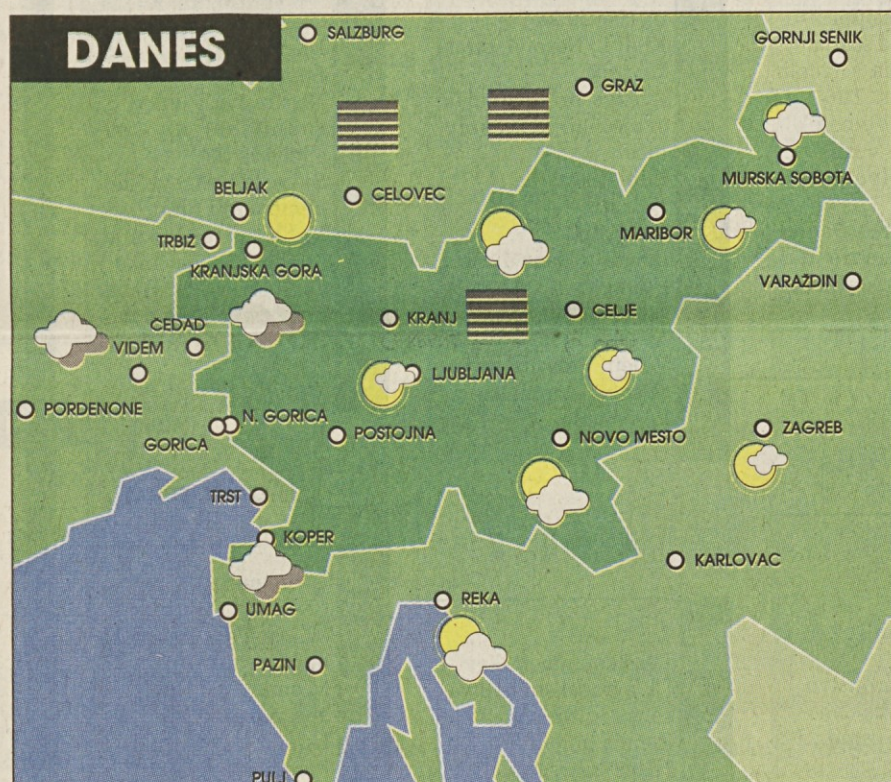


ALPE-JADRAN / V NIŽINAH MEGLA, V VIŠJIH LEGAH TOPLO IN SONČNO

TEMPERATURE

VČERAJ
OB 7. IN OB 13. URI

LJUBLJANA	-3/-1
TRST	-9
CELOVEC	-4
BRNIK	-5/-2
MARIBOR	-2/6
CELJE	-4/4
NOVO MESTO	-3/1
NOVA GORICA	1/7
MUR. SOBOTA	-3/5
PORTOROŽ	3/7
POSTOJNA	0/5
IL. BISTRICA	-2/6
KOČEVJE	-3/1
ČRNOMELJ	-4/2
SL. GRADEC	-6/2
BOVEC	-2/4
RAČE	-6/2
VOGEL	6/10
KREDARICA	2/5
VIDEM	-6
GRADEC	-3
MONOSTER	-3/6
ZAGREB	-2/3
REKA	6/9



V SLOVENIJI: Pretežno jasno bo. Po nižinah, tudi na Primorskem se bo zadrževala megla ali nizka oblačnost. Najvišje dnevne temperature v krajih z meglo okoli -1, drugod od 3 do 8 °C.

SOSEDNJE POKRAJINE: Tudi v sosednjih pokrajinah bo pretežno jasno. Zjutraj in dopoldne bo po nekaterih nižinah, pa tudi ob severnem Jadranu nizka oblačnost, lahko tudi ves dan.

OBLACNOST

pod 10% pod 5

10-30% 5-10

30-50% 10-30

50-80% 30-60

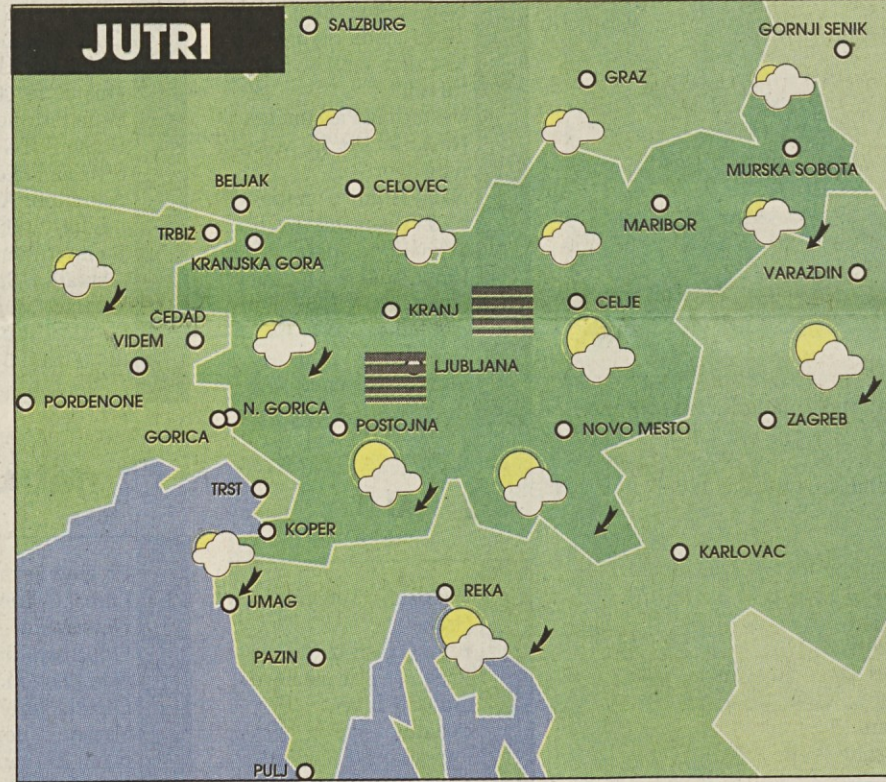
nad 80% nad 60

VETER **NEVIHTE**

5-10 m/s

nad 10 m/s

MEGLA



V SLOVENIJI: Sprva se vreme še ne bo spremenilo. Popoldne se bo od zahoda postopno pooblačilo. Megla se bo razkrojila, na Primorskem bo začela pihati zmerna burja.

OBETI: V petek se bo nadaljevalo suho vreme, vendar pa bo hladneje.

ONESNAŽENOST ZRAKA

Povprečne 24-urne koncentracije SO₂ v mikrogramih na m³ zraka:

Ljubljana	95
Maribor	110
Celje	133
Trbovlje	93
Hrastnik	106
Zagorje	—
Šoštanj	—

Kritična 24 ura koncentracija SO₂ je 375 mikrogramov na m³ zraka.

STANJE VODA

Višina vode v cm ob 7. uri:

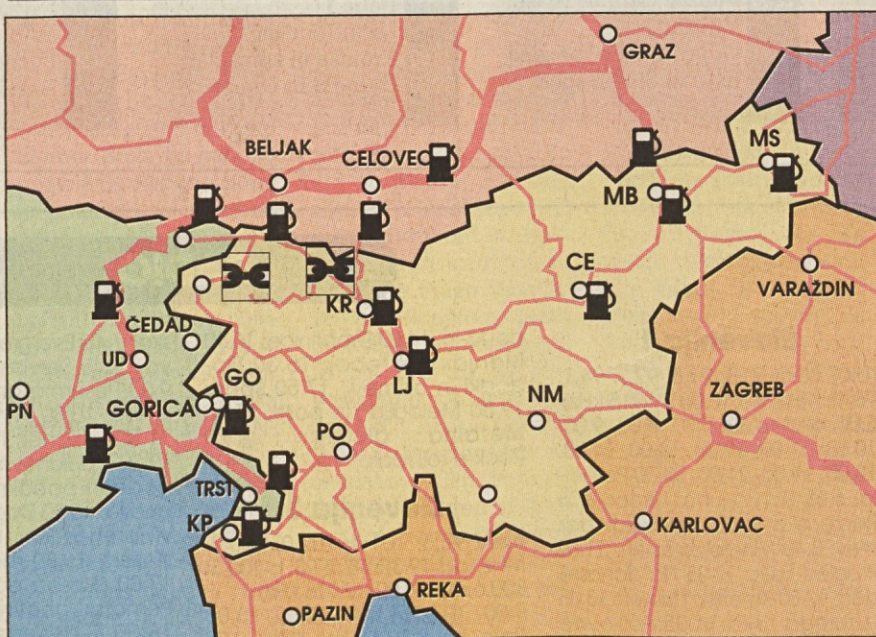
Mura, G. Radgona:	158
Drava HE Dravograd:	—
Sava Radovljica:	87
Sava HE Mavčice:	—
Sava Radeče:	204
Sora Škofja Loka:	134
Ljubljana Moste:	150
Savinja Laško:	146
Krka Podbočje:	150
Kolpa Radenci:	118
Soča Solkan:	—

HOROSKOP

Pisec:
Aleksandra Zorc Berce

- OVEN 21-3/20-4:** Okoli enega vaših projektov, se bo razvilo precej ugodno okolje, ceprav vas bodo skrbeli stroški in metode. Čas je, da pokazate svoje poslovne sposobnosti.
- BIK 21-4/20-5:** Kosilo s poslovno pomembno osebo je lahko začetek vašega uspeha v prihodnosti. Popoldne boste ustvarjalni kot že dolgo ne, zvečer pa boste sila romantični.
- DVOJČKA 21-5/21-6:** Precej obetaven dan za poslovno-financijske zadeve, lahko pa se boste ob tem srečali s problemom ali dvema v službi, mogočepa vas bo ujezil partner.
- RAK 22-6/22-7:** Nasprotno od včeraj je danes idealen dan, da se posvetite seznemu obveznih predprazničnih opravkov. To boste postorili v zelo prijetni družbi in se krati zabavali.
- LEV 23-7/23-8:** Danes uspešno in dobro ravirate z denarjem, zato boste tudi zadovoljni s kupljenim. Privosčili si boste preobilno kosilo, ki bo obremenilo vaš želodec.
- DEVICA 24-8/22-9:** Osebnostne zadeve bodo ves dan v ospredju, zato se boste nasli sredi priprav za praznične dni in srečanja, ki jih pripravljate doma. Pazite na stroške.
- TEHTNICA 23-9/22-10:** Dinamičen dan v poslovnem življenju, nič manj pa ne bo živahno doma. Ceprav se boste zelo trudili, tega ne bodo opazili. Skrivni nactr se bo obrestoval.
- ŠKORPIJON 23-10/22-11:** Danes bi lahko dokončali celo goro stvari, še posebej če, so v zvezi z veliko ljudmi, saj trenutno v skupini naravnost blestite.
- STRELEC 23-11/21-12:** Se en pozitiven dan v vašem delovnem okolju, ko se bodo vsi dogovori in srečanja odvijali po nactru. Morali pa bi paziti na popoldansko ekstravaganco.
- KOZOROG 22-12/20-1:** Podobno kot včeraj lahko tudi danes veliko postorite glede prazničnih obveznosti ali potovanja in dogovarjanja s sorodniki. Vzemite si malo počitka.
- VODNAR 21-1/19-2:** Zakonske zadeve se danes odvijajo v vašo korist. Znebili se boste številnih ovir, ki so upočasnjevale vaš ritem zadnje case. Dan pozitivnih sprememb na finančnem področju.
- RIBI 20-2/20-3:** Ceprav se bosta z bližnjim poslovnim partnerjem precej razhajala v mnenjih, vama bo ostalo še veliko manevrskega prostora, da bi lahko to zadevo uredili.

CESTE / MEGLA ZMANJŠUJE VIDLJIVOST



Na nekaterih območjih, zlasti po kotlinah se zadržuje megla, ki v pasovih zmanjšuje vidljivost. Na območjih z meglo so ceste vlažne in spolzke, ponekod je v jutranjih in večernih urah možna tudi poledica. Sicer pa so ceste normalno prevozne. Na mejnih prehodih ni daljšega čakanja za prestop meje, razen v Dolgi vasi, kjer vozila za izstop iz države čakajo do 6 ur. Na cesti čez mejni prehod Jezersko je obvezna zimska oprema, na cestah čez druge mejne prehode na Gorenjskem pa zimska oprema priporočamo.

- ZASTOJI**
- ZAPRTA CESTA**
- POPRAVILA NA CESTISCU**
- POLEDICA**
- SAMO Z ZIMSKO OPREMO**
- SPORTNA PRIREDITEV**
- GOSTA MEGLA**
- BENCINSKE CRPALKE 24 UR**

V VEDNOST

Meritve onesnaženosti zraka

Leta 1980 in 1981 je prislo do gradnje sistema ANAS (analitično nadzorni alarmni sistem) za spremljanje stanja kakovosti zraka. Zamišljen je bil kot sistem 10 merilnih postaj, ki se po potrebi selijo iz kraja v kraj. Osnova postaja je mikroprocesor, ki krmili delovanje merilnikov, od njih dobiva vrednosti posameznih meritev in jih na koncu intervala, ki ga lahko poljubno določimo, obdelata. Tako dobimo povprečne, maksimalne in minimalne vrednosti, case ekstremov, standardne deviacije, poleg tega pa se informacija o kalibracijskih vrednostih.

Mikroprocesor in merilniki so postavljeni v kioske. Poleg računalnika ima merilna postaja se meteorološke senzorje za temperaturo in relativno vlago zraka, smeri in hitrosti vetra, lahko pa ji dodamo še senzorje za sončno sevanje, padavine, zračni tlak in vidnost. Za merjenje onesnaženosti na računalnik priključeni merilniki za merjenje

koncentracij zveplovega dioksida, dušikovih oksidov, ozona, ogljikovega monoksida in trdnih delcev, vendar na vsaki postaji ni vseh merilnikov.

Casovni interval za obdelavo podatkov se lahko poljubno nastavi. Zaradi predpisov, ki so se večinoma nanašali na polurne vrednosti koncentracij, se je pri obdelavi ustalil polurni interval. Mikroprocesor zaznava trenutne vrednosti smeri in hitrosti vetra vsako sekundo, ostali merilniki pa vsake deset sekunde. Ob polni uri in pol ure čez polno uro se podatki obdelajo in zapisajo v spomin.

V tednu od 4. do 11. novembra smo imeli v Sloveniji za december spet dokaj čist zrak zaradi ciklona nad južnim delom Evrope in nekaj prehodov vremenskih front, kar pomeni dobro preveltenost naših dolin in kotlin in s tem manjšo onesnaženost v naših krajih. Dipl. ing. meteorologije Tone Planinšek

belinka
ambient

ekološka
barva
za les